Tolnai-hegyháti
vadgazdálkodási tájegység
(408)

A vadgazdálkodási tájegység tervének elkészítéséhez felhasznált vadgazdálkodási alapadatok, az azokat bemutató grafikonok és térképek, valamint azok szöveges értékelése egységes szerkezetben.

Vadgazdálkodási tájegységi terv tartalomjegyzék

1. A vadgazdálkodási tájegység leírása

A vadgazdálkodási tájegység azonosítói és térbeli elhelyezkedése

A vadgazdálkodási tájegység jellemzése

- A vadgazdálkodási tájegység környezeti adottságainak bemutatása
- A mező- és erdőgazdaság legfontosabb területi jellemzői
- A vadgazdálkodási tájegység természetvédelmi jellemzése

2. A vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodásának jellemzése és adottságainak bemutatása (1998-2014)

- A gímszarvas állománya, hasznosítása és minősége
- A dámszarvas állománya, hasznosítása és minősége
- Az őz állománya, hasznosítása és minősége
- A muflon állománya, hasznosítása és minősége
- A vaddisznó állománya és hasznosítása
- A mezei nyúl állománya és hasznosítása
- A fácán állománya és hasznosítása
- A hasznos apróvad hasznosítása
- Az egyéb apróvadfajok lelövésének alakulása

3. A vadállomány szabályozásának irányelvei

3.1. Nagyvadgazdálkodás

- A gímszarvas gazdálkodás alapvonalai
- A dámszarvas gazdálkodás alapvonalai
- Az őzgazdálkodás alapvonalai

- A muflongazdálkodás alapvonalai
- A vaddisznó gazdálkodás alapvonalai

3.2. Apróvadgazdálkodás

- A mezeinyúl-gazdálkodás alapvonalai
- A fácángazdálkodás alapvonalai
- A hasznos apróvad hasznosításának alapvonalai
- A ragadozó-gazdálkodás alapvonalai

4. Mellékletek

- A vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási térképe
- A vadgazdálkodási tájegységbe tartozó vadgazdálkodási egységek jegyzéke
- A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolása az állomány, a teríték, a trófeabírálati, és pénzügyi adatok alapján
- A különleges rendeltetésű vadászterületek megoszlása a vadgazdálkodási tájegységek között
- A vadaskertek vadgazdálkodási tájegységek közötti megoszlása
- A szakszerűtlen elejtés megítélésének szempontjai és a trófeabírálat vadgazdálkodási tájegységi irányelvei
- Felhasznált adatok és szakirodalom forrásai

1. A vadgazdálkodási tájegység leírása

A vadgazdálkodási tájegység azonosítói és térbeli elhelyezkedése

A vadgazdálkodási tájegység jellemzése

A vadgazdálkodási tájegység leíró jellemzői

A vadgazdálkodási tájegység azonosítói és térbeli elhelyezkedése

	VGTE kódszáma:	**408**
	VGTE neve:	**Tolnai-hegyháti**

A vadgazdálkodási tájegység jellemzése

A vadgazdálkodási tájegység környezeti adottságainak bemutatása

A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység túlnyomó része Tolna megyében helyezkedik el. Területének közel 97%-a vadgazdálkodásra alkalmas. A vadgazdálkodási tájegység területének közel kétharmadát (62.6%) borítják szántó és gyepterületek, az erdő aránya 29.7%. Nagyvadas jellegű vadgazdálkodási tájegység.

A vadgazdálkodási tájegység megyék közötti megoszlása:

- Baranya: **769 ha** (0.7%)
- Tolna: **103.190 ha** (99.3%)

A mező- és erdőgazdaság legfontosabb területi jellemzői

A művelési ágak megoszlása a Corine Landcover adatbázis alapján (ha)

erdő	szántó	rét	szőlő	nádas	tó	alkalmatlan	összesen
30.848	61.200	3.885	2.916	424	1.023	3.664	103.959
29.7%	58.9%	3.7%	2.8%	0.4%	1.0%	3.5%	100.0%

Nagyvadas vadgazdálkodási tájegység, országosan a felső csoportba tartozik a gímszarvas, a dámszarvas, az őz és a vaddisznó létszámát és terítékét tekintve is. A tájegységben a gímszarvas és a dámszarvas agancsok minősége országosan kiemelkedő. A csülkösvad állományok létszáma a lelövési adatok és az állománytrendek alapján valószínűleg sokkal nagyobb, mint azt a statisztikák mutatják.

A megnövekedett nagyvadlétszámmal összefüggésben hatalmasak a térített mezőgazdasági károk. Állandósultak a mezőgazdálkodók és a vadászatra jogosultak közötti ellentétek. A csülkösvad állományok csökkentése és a mező- és erdőgazdálkodás érdekeivel és tűrőképességével összhangban álló gazdálkodás kialakítása szükséges. Jelentős állománycsökkentésre volt korábban is és lesz szükség a tervezési ciklusban. Egyben szempont a gímszarvas és dámszarvas állomány kiemelkedő értékeinek lehetőség szerinti megőrzése is.

A vadgazdálkodási tájegység leíró jellemzői	
	A mezőgazdasági területek jellemzője jelenleg is az intenzív, nagy táblákon folyó növénytermesztés. A fő termesztett növények az őszi gabonák, búza, kukorica, napraforgó és repce. A nagytáblás mezőgazdasági területek kárérzékenysége, illetve a károk bekövetkezésének kockázata nagyobb. Az apróvad az elmúlt évtizedekben elvesztette gazdálkodási jelentőségét.
	A vadgazdálkodási tájegységben elhelyezkedő erdőterület nagysága és fafajok és korosztályok szerinti megoszlását a mellékelt táblázat és térkép mutatja.
	A vadgazdálkodási tájegységben térített mezőgazdasági és erdei kár alakulása a megelőző időszakban (1998-2014) • A térített mezőgazdasági vadkár nagysága a vadgazdálkodási tájegységben kiemelt jelentőségű. Az 1998-2014 közötti időszakban a folyóértéken tekintett károk kisebb ingadozásokkal növekedtek, 17.5-21.5 millió Ft-ról 107-112.5 millió Ft-ra. • A térített erdei károk nagysága szintén a tájegységi rangsor felső negyedében található és növekvő trendet mutat (1-1.5 → 1-5 millió Ft).
	A vadgazdálkodási tájegység természetvédelmi jellemzése
	A vadgazdálkodási tájegység Nemzeti Park Igazgatóságok (NPI) közötti megoszlása: • Duna-Dráva NPI: **103.959 ha** (100.0%) A vadgazdálkodási tájegység nemzeti parki igazgatóságok közötti megoszlását és a vadgazdálkodási tájegységben található Natura 2000 területeket a csatolt táblázatok sorolják fel és térképek mutatják.
	A vadgazdálkodási tájegységben található Ramsari vizes élőhelyek területe és a tájegység részesedése az adott élőhelyből: • A tájegységben nem található Ramsari vizes élőhely

Vadgazdálkodási tájegységek - 2016

408 - Tolnai-hegyháti tájegység

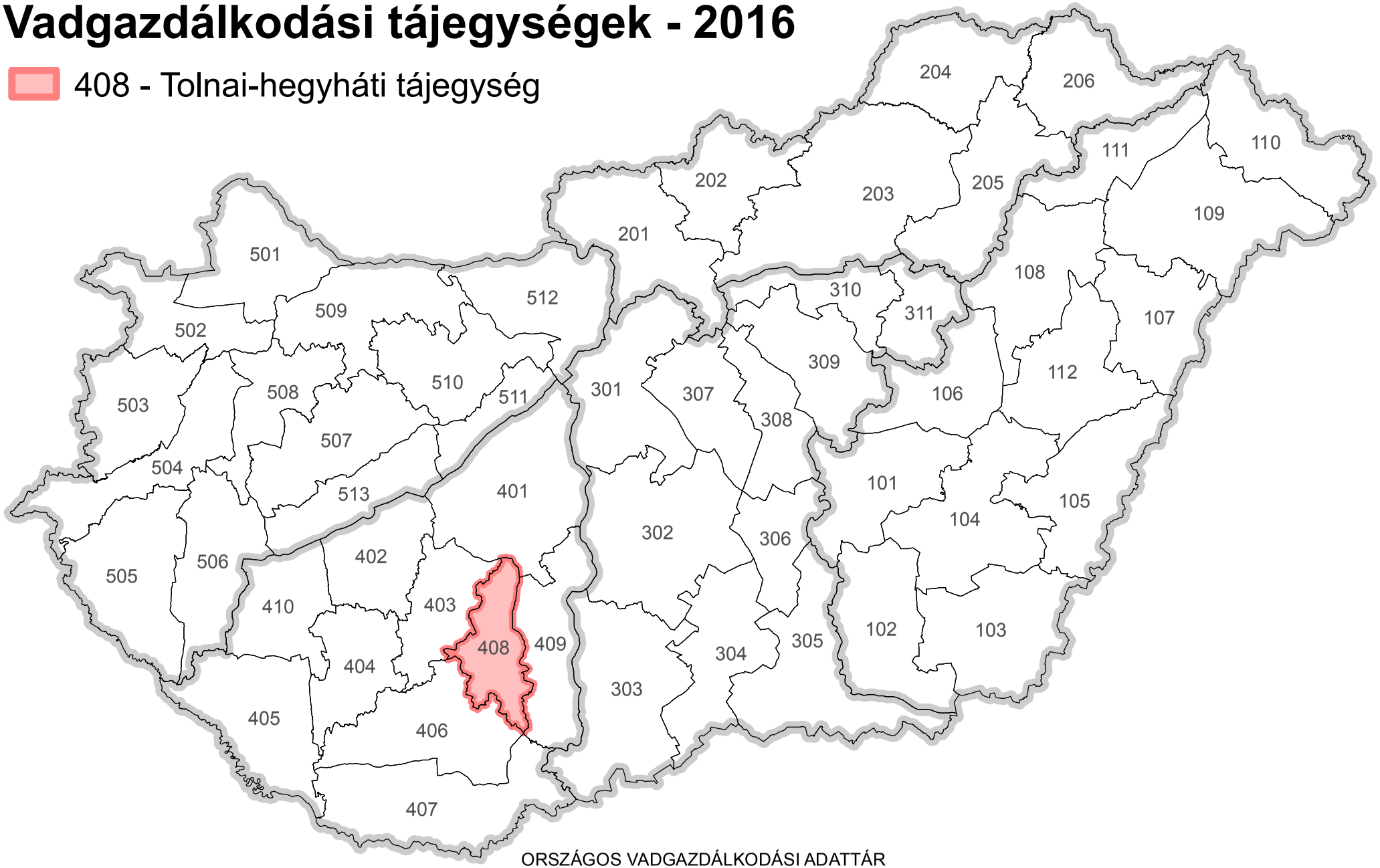

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Készült: 2016.05.12.

A 408. számú vadgazdálkodási tájegység felszínborítása

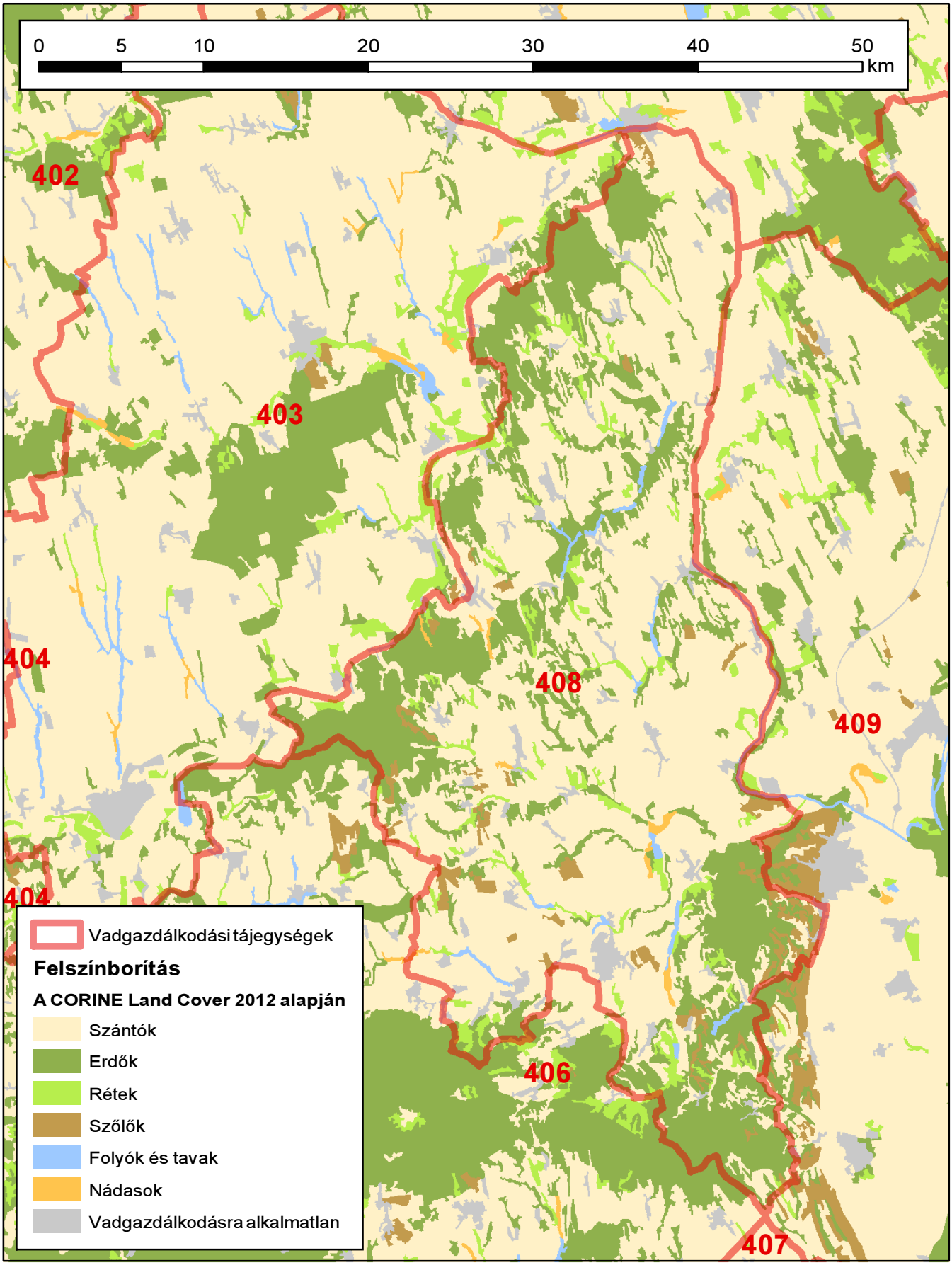

Készült: 2016.06.08.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Az erdő- és vadgazdálkodás összehangolásának alapelvei

V. 6. Fenntartható vadgazdálkodás[1]

Az erdőgazdálkodás és a vadgazdálkodás harmonizálásának problémái évszázados múltra tekintenek vissza. A problémák zömét a magas vadlétszámból következő vadkár és annak kezelése okozza. Alapvető célja a két rokon ágazatnak a gazdaságos működés. Ehhez elengedhetetlen a fenntartható erdő- és vadgazdálkodás harmonizációja, melyet komoly szakmai viták öveznek, azonban a tudatos, olykor kapcsolt gazdálkodási modell körültekintő, átgondolt munkával kidolgozható. Az elmúlt 60 év európai és a magyar statisztikai adatait vizsgálva kapcsolatot lehet felfedezni az erdőterület és a nagyvadállomány növekedése között. A nagyvadállomány 1960 óta, - mintegy évtizedes késéssel - erőteljes növekedéssel reagált itthon és külföldön egyaránt az erdőterület folyamatos növekedésére. Természetesen a nagyvadlétszám növekedésében más tényezők is közrejátszanak, mint a mezőgazdasági élőhely szerkezeti átalakulása.
A vad az erdei életközösség elvitathatatlan része. Az erdei életközösség védelme érdekében ugyanakkor az élőhely tűréshatárán túli vadsűrűséget szabályozni szükséges.. Az élőhely forráskészletét meghaladó sűrűségű nagyvadállomány káros hatása elleni fellépés elsősorban a vadászati szakterület feladata, amit a vadászati igazgatásnak, a gazdasági szereplőknek és a vadászati érdekképviseletnek közösen kell megalapozni.

V. 6.1. Általános célok

1. A nagyvadlétszám nemkívánatos további növekedésének megállítása, illetve a létszám csökkentése valamennyi nagyvadfajunk esetében elérendő cél, a vadállomány genetikai változatosságának és élőhelyének megóvása mellett. A hazai nagyvadállomány csökkentése a nőivarú egyedek fokozott állományhasznosítása útján vezethet a megoldáshoz, azaz a környezetével egyensúlyi helyzetben lévő nagyvad egyedsűrűség eléréséhez. Ebben a feladatban az ország erdőterületének felén, mintegy 1 millió hektár erdőterületen gazdálkodó állami erdőgazdasági társaságok lehetnek a kezdeményezők, ahol a szakmai hozzáértés és szakszemélyzet rendelkezésre áll.

2. Az erdőművelési és vadkár megelőzési gyakorlat (pl. az erdőfelújítást védő kerítések alkalmazása és időben történő lebontása) felülvizsgálata szükséges.

V. 6.2. Stratégiai célok

Az állománykezelési probléma fokozottan jelentkezik. Stratégiai célként fogalmazható meg a hazai nagyvadállomány hasznosításnak további fokozása.
A nagyvad állomány európai szinten tapasztalható dinamikus szaporodása Magyaror-

1 FM EVF 2016. **Nemzeti erdőstratégia 2016-2030**. Földművelésügyi Minisztérium, Erdészeti és Vadgazdálkodási Főosztály, Budapest (36-38. oldal)

szágon is jelentős problémákat okoz. Ennek megoldásához egy olyan mechanizmusra lenne szükség, amely a vadállomány erdőkre és más természeti területekre gyakorolt hatását előre meghatározott keretek között lenne képes tartani. A nagyvad állomány létszámának csökkentése rövidtávon növelheti a vadgazdálkodási ágazat bevételeit és hozzáadott értékét, emellett pedig rövid és hosszú távon is növelné az erdőgazdálkodás hozzáadott érétkét a vadkárok és a vadkár elleni védekezésre fordított költségek csökkenésén keresztül.

V. 6.3. Javaslatok a stratégiai célok megvalósításához

a) Az új vadgazdálkodási törvény más aspektusba helyezi a vadkár kezelését, éppen ezért megjelennek a jogszabályban olyan új elemek, amelyek rögzítik a vadkár problémák kezelését a megelőzéstől a kifizetésig. A törvény hatályba léptetését követően ki kell dolgozni a vadkár kezelésének és becslésének protokollját, mely egységes szemszögből közelíti meg a kérdést. Figyelembe véve a folyamatos erdőborítottsági gyakorlatot és a 2050-ig terjedő erdőtelepítési programot is, teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy a nagyvad további térhódítása várható, mivel újabb források (élőhely, táplálék) jelennek meg számára még az alacsonyabb erdősültségűalföldi megyékben is. Ez újabb konfliktushelyzetet teremthet az erdei vadkárok területén, mivel bizonyos vadfajok (pl. szarvas) plasztikusan alkalmazkodik a környezete táplálékkínálatához.

b) Az állományhasznosítási terveknél a pontos módszertan az európai összehasonlításban is alapos Erdővédelmi Mérő- és Megfigyelő Rendszeren belül kaphatna helyet az átfogó, mintapontokon alapuló erdővédelmi hálózathoz kapcsolódva, melynél az évente végzett felvételekkel értékelik az erdő állapotát, illetve annak változását, felhívva a figyelmet az esetlegesen kedvezőtlen tendenciákra.

c) Az állományhasznosítás jelen mértékét feltétlen növelni kell, annak érdekében, hogy a későbbi konfliktusok kezelhetővé váljanak. Ha szükséges hatósági eszközökkel kell a nagyobb állományhasznosítást a vadászatra jogosultaktól kikényszeríteni és annak megvalósulását ellenőrizni. Ennek megoldására tesz az utóbbi tíz évben kísérletet a nagyvad lelövési kvóták megyei vadászati hatósági megállapítása, amelynek eredményeképpen az országos nagyvadállomány hasznosítás 15 év alatt megduplázódott, 150 ezerről 300 ezer fölé emelkedett.

d) Ösztönözni kell a hazai vadhúsfogyasztást és támogatni kell a belföldi vadhús értékesítést. A megnövelt vadhús kereslet pozitív ösztönző hatással lehet a vadgazdákra állományaik hasznosítása terén. A folyamatos vadhús kereslet a lőtt-vad kínálat növelését ösztönzi.

e) Elő kell segíteni a hazai vadállomány genetikai állományának és élőhelyének megóvását.

408 vadgazdálkodási tájegység fafaj és korosztály szerinti viszonyai

Fafaj neve	Korsztályok															Összes
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-110	111-120	121-130	131-140	141-	
Kocsányos tölgy	89.4	93.9	85.1	34.8	31.5	117.6	109.0	36.7	24.5	7.7	3.7	6.5	0.9		0.3	**641.4**
Szlavon tölgy											0.1	0.1				**0.2**
Kocsánytalan tölgy	122.2	166.2	102.6	49.3	79.1	92.8	42.7	75.8	92.0	39.2	53.2	18.7	1.3	0.2		**935.3**
Molyhos tölgy	0.2	4.6	1.9	2.9	8.8	21.9	17.7	38.4	70.5	49.5	44.1	5.2				**265.9**
Vörös tölgy	7.0	101.6	115.0	34.9	21.0	14.9	1.3		1.3							**296.9**
Olasz tölgy									1.9		3.8					**5.6**
Csertölgy	204.4	450.6	236.3	291.3	504.3	505.0	446.2	507.9	394.3	150.3	117.5	36.9	0.8	1.6	1.8	**3,849.1**
Bükk	11.4	19.3	1.3	0.8	14.0	32.9	7.2	24.0	27.6	29.3	31.0	14.0	3.7	1.5	0.8	**218.7**
Gyertyán	14.9	28.9	58.1	77.6	91.7	96.2	72.0	86.7	97.0	52.3	27.4	5.5			0.5	**708.8**
Akác	1942.9	2484.5	2637.4	2027.9	765.8	936.8	238.2	29.2	2.7							**11,065.4**
Hegyi juhar	5.4	6.2	12.8	42.4	37.6	54.6	8.1			0.1						**167.1**
Korai juhar	4.6	0.8	4.8	4.3	6.4	25.6	5.6				1.3					**53.4**
Mezei juhar	17.1	29.0	58.5	56.9	40.3	27.9	15.0	10.0	11.3	1.5	0.7	0.3			0.2	**268.6**
Zöld juhar	22.1	44.5	45.0	58.9	20.1	14.3	1.4									**206.2**
Ezüst juhar					1.6	0.8										**2.4**
Tatár (feketegyűrű) juhar	4.4	0.1														**4.5**
Hegyi szil		0.2	0.4	0.7												**1.2**
Mezei szil	20.6	14.8	61.9	35.3	23.7	33.3	16.8	1.9	0.1		0.3					**208.7**
Vénic szil	0.1										0.3					**0.5**
Turkesztáni szil		0.9														**0.9**
Angol szil (érdeslevelű mezei szil)				0.1												**0.1**
Magas kőris	13.8	24.8	14.8	35.4	32.7	62.6	48.5	23.9	10.7	2.4	0.5	0.1	0.8			**270.8**
Magyar kőris	13.6	5.7	2.7	8.4	3.1	3.8	3.3	0.2	0.1							**41.1**
Amerikai (vörös) kőris	0.7	0.4	1.4	3.6	8.5	5.2	4.9									**24.6**
Virágos kőris	36.8	53.6	37.9	45.9	64.1	79.1	57.0	27.0	20.1	7.5	4.4	0.1				**433.5**
Fekete dió	26.2	209.6	92.7	67.1	90.9	42.1	27.3	5.7	3.5	8.0						**573.0**
Közönséges dió	69.1	69.4	148.8	124.1	36.4	37.9	8.8	0.1	0.2							**494.9**
Madárcseresznye	6.3	2.8	0.8	0.3	1.1	0.7	0.6	1.4								**14.1**
Sajmeggy					0.2	1.0										**1.2**
Kései meggy		0.0														**0.0**
Vadalma	7.1															**7.1**
Vadkörte	9.5	5.3														**14.8**
Fehér eperfa	0.7		0.8	1.8	1.0	3.9	0.7									**8.8**
Budaiberkenye				0.1												**0.1**
Barkócaberkenye																**0.0**
Juharlevelű platán	0.0	0.1		0.1	0.1											**0.3**
Nyugati ostorfa	124.7	52.4	98.3	73.9	39.2	77.1	14.6	1.0	1.4		1.2		0.6			**484.3**
Lepényfa	0.2	0.1	1.5	0.8	1.3	2.6	0.2	2.2								**8.9**
Japán akác	0.3		0.9			2.7										**3.9**
Ezüstfa	0.0				0.1	0.0										**0.2**
Törökmogyoró			0.3													**0.3**
Fel nem sorolt egyéb kemény lombos fafaj	1.6	7.7	2.9	4.9	6.2	2.1										**25.4**
Korai nyár		0.2	0.2		1.2	1.0										**2.7**
Óriás nyár			1.1	5.1	12.5	0.0										**18.7**
Olasz nyár	5.5	9.2	0.9	3.9		0.7										**20.2**
Koltay (H-528-8) nyár	10.8	1.2				0.4										**12.4**
BL nyár		16.0														**16.0**
Pannónia (H-490/3) nyár	12.2	36.6														**48.8**
OP-229 nyár (Agathe-F)			5.2		0.2											**5.4**
S-611-c nyár	4.8															**4.8**
Kopecky (H-490/4) nyár		0.5	1.2													**1.7**
Fehér nyár	12.3	2.3	1.4	7.1	3.0	0.7	0.2									**27.0**
Szürke nyár	8.4	0.6	0.3	7.2	0.1	0.2		0.7	0.2							**17.7**
Rezgő nyár	0.3	0.5		0.6												**1.5**
Fekete nyár	0.7	0.5			1.0											**2.2**
Egyéb nemes nyár	10.8	9.9	8.2	12.6	2.0	0.3										**43.7**
Bédai egyenes fűz			7.5	9.3												**16.8**
Fehér fűz	7.9	6.0	7.7	50.0	4.6	0.6	4.2		0.1							**81.1**
Törékeny fűz			1.3	3.3	1.3											**5.8**
Kecskefűz			2.2													**2.2**
Gemenci klón keverék	0.3															**0.3**
Egyéb fűzek	0.1	0.6		1.2												**1.8**
Mézgás éger	2.0	6.7	14.4	30.0	6.7	6.9	0.7									**67.5**
Kislevelű hárs	5.3	4.1	3.0	0.3	0.8	2.5	9.8	1.2	12.2							**39.3**
Nagylevelű hárs	0.6	4.4	30.7	18.4	49.0	5.2	7.4	11.8	6.7	0.1		0.3	0.8			**135.4**
Ezüsthárs	52.7	135.6	126.9	179.0	266.2	202.6	98.2	100.5	99.1	31.8	22.3	5.3				**1,320.2**
Közönséges nyír			0.1	0.5			0.0									**0.6**
Vadgesztenye					1.4	0.6		0.3	0.2							**2.5**
Bálványfa	45.0	66.4	56.2	49.7	14.4	17.7	4.1	1.0								**254.5**
Erdeifenyő		1.2	48.6	252.9	435.4	155.7	17.8	0.4								**912.0**
Feketefenyő	0.0	1.3	21.6	127.0	147.2	281.2	45.1	2.6	0.4		0.2					**626.6**
Lucfenyő			7.9	7.1	4.0	1.5										**20.6**
Vörösfenyő és egyéb Larix fajok					0.9	0.3										**1.2**
Zöld duglászfenyő					0.5											**0.5**
Oregonciprus					0.1	0.2										**0.3**
Összesen	**2,957.2**	**4,181.9**	**4,171.1**	**3,849.6**	**2,883.1**	**2,973.8**	**1,334.3**	**990.5**	**878.1**	**379.9**	**311.9**	**92.9**	**8.8**	**3.3**	**3.7**	**25,020.0**

A vadgazdálkodásra alkalmas terület, a térített mezőgazdasági és erdei vadkárok vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Vadgazdálkodásra alkalmas terület	Alkalmas terület aránya	Térített mezőgazdasági kár	Térített erdei kár
	km2	%	E Ft	E Ft
1998	1 052	96,3%	17 429	1 064
1999	1 052	96,3%	21 429	1 200
2000	1 052	96,3%	34 117	1 015
2001	1 052	96,3%	42 262	1 500
2002	1 052	96,3%	44 103	1 050
2003	1 052	96,3%	33 804	2 381
2004	1 052	96,3%	37 294	1 421
2005	1 052	96,3%	39 601	1 134
2006	1 052	96,3%	42 741	1 191
2007	1 037	96,4%	67 466	3 387
2008	1 037	96,4%	64 213	6 687
2009	1 037	96,4%	47 867	5 172
2010	1 038	96,4%	110 587	5 267
2011	1 038	96,4%	136 759	1 515
2012	1 037	96,3%	110 752	1 050
2013	1 037	96,3%	106 992	4 885
2014	1 037	96,3%	112 401	5 227
Változás	-1,4%	0,0%	544,9%	391,3%
Minimum	1 037	96,3%	17 429	1 015
Maximum	1 052	96,4%	136 759	6 687

Térített mezőgazdasági és erdei károk változásai

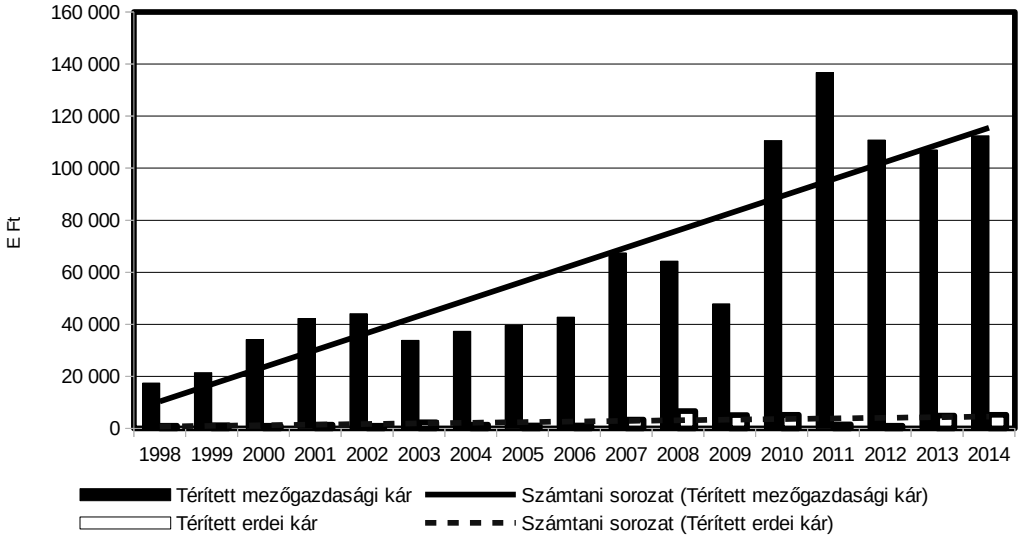

Az agrárminiszter

10/2018. (VII.3.) AM rendelete

a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről

5. melléklet a 10/2018. (VII.3.) AM rendelethez

A védett természeti területek természet-, és tájvédelmi előírásai

A védett természeti területek természet- és tájvédelmi előírásait a természetvédelmi kezelési tervek tartalmazzák. Az alábbi természet- és tájvédelmi előírásokat kell figyelembe venni, amennyiben a vadgazdálkodási tájegységben található védett természeti terület vonatkozásában nincsen kihirdetett kezelési terv, vagy annak vadgazdálkodásra vonatkozó előírásai nem rendelkeznek eltérően.

1. Vadászati és vadgazdálkodási tevékenység (beleértve a területen történő közlekedést is) nem járhat a védett természeti értékek és területek jelentős zavarásával, veszélyeztetésével, vagy károsításával.

2. Fokozottan védett madárfaj szaporodó, költő, táplálkozó, telelő területén vadgazdálkodási tevékenység csak úgy folytatható, hogy az ne zavarja jelentős mértékben annak élettevékenységét.

Nagyvad

3. A nagyvadállomány csökkentése során kiemelt figyelmet kell fordítani a nőivarú nagyvad egyedek, különösen a muflon és dámszarvas, valamint a vaddisznó állomány fokozott hasznosítására.

4. A nagyvadfajok takarmányozása, etetése – a vaddisznó intenzív vadászatát biztosító szórók üzemeltetésének kivételével – a vadászterület belül az 1000 ha kiterjedést el nem érő védett természeti területeken tilos. A vadászterületen belül az 1000 ha kiterjedést elérő védett természeti területeken takarmányozás csak abban az esetben végezhető, ha a vadlétszám az élőhelyet még nem veszélyeztető legmagasabb vadlétszám alá csökken.

Vadgazdálkodási tevékenység

5. A vadászati, vadgazdálkodási tevékenység során különös figyelmet kell fordítani a gyepek megóvására, a gyepfelszín maradandó károsítása tilos.

6. A vadászat, vadgazdálkodás során keletkező hulladékokat a vadászatra jogosultnak a vadászterületről haladéktalanul el kell távolítani.

7. Februári hajtó és terelő vadászatok helyét és időpontját a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetni kell.

8. Hattyúnyakkal való csapdázási tevékenység csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetve kezdhető meg.

Vadgazdálkodási létesítmények, vadföld

9. A 402 sz. Külső-somogyi, a 410. sz. Dél-balatoni vadgazdálkodási tájegységben a vadászati és vadgazdálkodási berendezések számát, helyét és funkcióját 2018. december 31-ig felül kell vizsgálni. A meglévő és tervezett berendezéseket a természetvédelmi kezelővel egyeztetni szükséges.

10. Fokozottan védett természeti területen kizárólag hordozható les, szóró, épített vadbefogó, vadmentő domb létesíthető. Erdőrezervátum magterületén – a Duna hullámterében elhelyezkedő erdőrezervátum területek kivételével – semmilyen vadgazdálkodási létesítmény nem létesíthető, kivéve hordozható (mobil) magaslesek, amik csak augusztus 15. – február 28. között használhatók.

11. A természet védelméről szóló törvényben meghatározott lápok és források, mint minden esetben országosan védett természeti területek vonatkozásában az alábbi előírás érvényesítendő: a lápok területén és a források 100 méteres környezetében szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

12. Állandó gyepterületeken (művelési ágtól függetlenül) vadászati, vadgazdálkodási létesítmények közül dagonya, takarmánytároló, vaditató, apróvad tenyésztésére szolgáló létesítmény nem létesíthető.

13. Szórón kombájntiszta szemes takarmány, csöves kukorica, valamint répafélék és almatörköly használhatók.

14. Vad etetést, takarmányozást csak mesterségesen létesített vadetetőből lehet végezni. Lédús és erjesztett takarmányt csak tálcáról lehet etetni.

15. A szórók környezetében az esetlegesen megjelenő gyomnövényeket (parlagfű, stb.) rendszeres kaszálással, vagy nyűvéssel még magérlelés előtt el kell távolítani.

16. Sózók csak tuskósózó, sózóláda, oszlopsózó vagy sózóvályú formájában üzemeltethetők. A talajra sót szétszórni tilos.

17. A használaton kívüli, leromlott állapotú vadgazdálkodási-vadászati létesítmények elbontásáról és elszállításáról a vadászatra jogosult köteles folyamatosan gondoskodni a vegetációs időn kívül.

18. A téli etetési időszak után a nagyvadetetők környékén szétszórt szénát össze kell gyűjteni, illetve év közben legalább egy alkalommal az etetőhely körül felverődő gyomokat magérlelés előtt le kell kaszálni.

19. Fokozottan védett területen új vadföld nem létesíthető.

20. Művelt vadföldeken a művelés során fokozott figyelmet kell fordítani a gyom- és inváziós növények terjedésének megelőzésére.

Zárttéri vadtartás, kibocsátás, telepítés

21. Kizárólag őshonos fajok repatriációs célú kibocsátása lehetséges. Egyéb vadfajok, illetve nagyvadtartásból származó vad szabad vadászterületre történő kibocsátása tilos.

22. Idegenhonos fajok betelepítése tilos. A spontán betelepülő idegenhonos fajok (mosómedve, nyestkutya) állományának felszámolására kell törekedni.

Apróvad

23. Azonos területrészen évente legfeljebb két alkalommal kerülhet sor apróvad hajtóvadászatra.

Vízivad vadászat

24. Tómederben, holtágban, vízállásban, kubikgödörben lőállás nem létesíthető.

25. Vizes élőhelyeken a vadászható ragadozó fajok gyérítése március 15. és július 1. között elsősorban territórium-alapú módszerek alkalmazásával (pl. kotorékozással, csapdázással) történjen.

6. melléklet a 10/2018. (VII.3.) AM rendelethez

Hosszú távú természetvédelmi célok

1. A természetvédelem hosszú távú, a vadgazdálkodást is érintő célja az ország teljes területén a biológiai sokféleség, valamint a fajok közötti természetes kapcsolatrendszerek megőrzése, a veszélyeztetett fajok és élőhelytípusok, életközösségek természetvédelmi helyzetének javítása, az élőhely vesztésből, az élőhelyek minőségének romlásából, illetve a fajok túlhasznosításából származó veszélyek csökkentése. Ennek érdekében a vadállomány igénybevételével és terhelésével járó gazdasági, gazdálkodási és kereskedelmi tevékenységet a természeti értékek és rendszerek működőképességét és a biológiai sokféleséget fenntartva kell végezni.

2. A vadgazdálkodás, vadászat során biztosítani kell a természet védelméhez fűződő érdekek érvényesülését, a fenntartható használatot, ami a vadfajok biológiai sokféleségre alapozott fenntartását jelenti. Az őshonos vadfajok vadászata csak olyan mértékű lehet, amely a faj természetes állományának sokféleségét, fennmaradását nem veszélyezteti.

3. A védett természeti, illetve a Natura 2000 területek általános és egységes természetvédelmi célkitűzése az azokon található védett, fokozottan védett, illetve közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve amennyiben a természeti értéket az extenzív területhasználat tartja fenn, az azt fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

4. Kiemelt természetvédelmi cél azon vadászható fajok állományszabályozása, melyek élettevékenységeik (táplálkozás, élőhely-átalakítás) folytán a biológiai sokféleségre, a fajok közötti természetes kapcsolatrendszerekre, a védett, illetve veszélyeztetett fajokra és élőhelytípusokra, életközösségekre túlzott terhelést jelentenek.

5. A vadászattal összefüggő jogellenes természetkárosító cselekmények megelőzése, felszámolása. A védett és fokozottan védett fajok egyedei elejtésének megakadályozása.

6. A vadgazdálkodás során fokozott figyelmet kell fordítani a nagyvad populációsűrűségének szabályozására. Akkora létszámú nagyvad fenntartása a cél, amely:
   6.1. nem veszélyezteti a taposásra, bolygatásra érzékeny természetes és természetszerű élőhelyeket, különös tekintettel a forrásokra, patakvölgyekre, lápokra, magassásosokra, mocsárrétekre, zsombékosokra, erdőssztyeprétekre, a domb- és hegyvidéki sziklagyepekre, valamint karsztbokorerdőkre,
   6.2. lehetővé teszi a védett és fokozottan védett, illetve veszélyeztetett fajok hosszú távú fennmaradását,
   6.3. nem veszélyezteti élőhelyének természetes folyamatait és biológiai sokféleségét,
   6.4. mellett az erdőgazdálkodás során a folyamatos erdőborítást megteremtő gazdálkodási módszerek hatékonyan alkalmazhatóak

7. Olyan nagyvadgazdálkodást kell folytatni, amely elsősorban az őshonos, magas genetikai értékű állományok (gímszarvas, őz) minőségi és nem mennyiségi megőrzését tűzi ki célul.

8. Nagyvad-gazdálkodási célú berendezés csak a nagyvadállomány sűrűsége megfelelő szinten tartásának elérése érdekében létesüljön, minimalizálva a zavarást, a berendezés környezetének degradálódását és a tájesztétikai problémákat.

9. Törekedni kell az ólomsörét használatának teljes körű kiváltása más, nem környezetszennyező technológiákkal.

10. Törekedni kell a nagyvad intenzív takarmányozásának megszüntetésére. Hosszú távon jelentősen csökkenteni kell a kijuttatott takarmány mennyiségét. Az ökológiai vadeltartó képességnél magasabb nagyvadlétszám intenzív takarmányozással való mesterséges fenntartását mindenhol meg kell szüntetni.

11. A 406. számú Mecseki, a 407. számú Dél-Baranyai ártéri, a 409. számú Gemenci tájegységben kívánatos a nagyragadozók (farkas, hiúz, barna medve) állandó jelenléte, ezért a vadgazdálkodási tevékenység során figyelmet kell fordítani a megőrzésükre. Azon területeken, ahol e fajok tartós jelenlétére lehet számítani, a vadászatokat úgy kell tervezni, hogy az ne zavarja indokolatlan mértékben e fokozottan védett ragadozókat. Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy e fajok egyedeit sem szándékosan, sem véletlenül ne ejtsék el.

12. Javítani kell az őshonos, veszélyeztetett apróvadfajok, így különösen a mezei nyúl és a fogoly életfeltételein. A vadgazdálkodás során előtérbe kell helyezni az e fajoknak kedvező élőhely-fejlesztéseket és az e fajok számára kedvező vadföldgazdálkodást. Mindenképpen kerülni kell a túlhasznosítást. A szárnyasvadfajok esetében is a védelmet döntően a természetes állomány védelmével, és nem pedig tenyésztett madarak kibocsátásával kell biztosítani. Szárnyasvad kibocsátás esetén biztosítani kell, hogy a tenyésztett madarak ne jelentsenek állategészségügyi kockázatot a vadon élő állomány számára, illetve a kibocsátás technológiája ne okozza a ragadozók adott területen való túlzott csoportosulását.

13. A vízivad hasznosítása olyan mértékű legyen, amely minimalizálja a védett és fokozottan védett fajok egyedeinek akár szándékos, akár véletlenül történő elejtését, illetve kellő nyugalmat biztosít mind a vadászható, mind a védett, fokozottan védett vízimadárfajok állományainak. A vadászat szabályozásának biztosítania kell a kései, elnyúló költési időszakkal rendelkező fajok költésének biztonságát, a vízivad költése és vonulása szempontjából fontos vizes élőhelyek nyugalmát (különös tekintettel a globálisan veszélyeztetett fajok előfordulási helyeire), valamint a zord időjárású téli időszakban szükséges zavartalanságot. El kell érni, hogy valamennyi vizes élőhelyen már rövid távon is megszűnjön az ólomsörét használata.

14. Hazánkban az elmúlt évszázadokban már meghonosodott, azonban nem őshonos vadfajok állományait csak olyan területeken indokolt fenntartani, ahol azok nem jelentenek veszélyt a biológiai sokféleségre, a fajok közötti természetes kapcsolatrendszerek megőrzésére, a veszélyeztetett fajokra és élőhelytípusokra, életközösségekre. Azon vadászható nem őshonos fajok állományait, melyek élettevékenységeik (táplálkozás, élőhely-átalakítás) folytán túlzott terhelést jelentenek az adott természetes és természetszerű élőhelyekre, ki kell szorítani ezekről az területekről. Különösen igaz ez az olyan sérülékeny élőhelyekre, mint a domb- és hegyvidéki sziklagyepek, ahol el kell érni a muflonállomány nagymértékű csökkenését, illetve teljes kiszorítását. Az elmúlt években újonnan megtelepedett fajok, így különösen a nyestkutya és a mosómedve esetében törekedni kell az állományok teljes felszámolására. Vadászati célból új faj szaporodásra képes vadon élő állományának kialakítása nem engedhető meg, az újonnan megjelenő inváziós fajok egyedeit, amennyiben azok eltávolítása vadászati eszközzel oldható meg, el kell távolítani.

15. A ragadozógazdálkodást úgy kell folytatni, hogy az segítse a biológiai sokféleség megőrzését, a fajok közötti természetes kapcsolatrendszerek zavartalanságát, a veszélyeztetett fajok és élőhelytípusok, életközösségek természetvédelmi helyzetének javítását, így különösen:

    15.1. A földön fészkelő védett, fokozottan védett madárfajok, valamint a fogoly és a hazánkban költő erdei szalonkák és vízivad védelme érdekében szükséges egyes túlszaporodott, generalista ragadozófajok fokozott gyérítése, állományának tartósan alacsony szintes tartása. E munka során különös figyelmet kell országos szinten fordítani a vaddisznó, a róka és a dolmányos varjú állományának visszaszorítására.

    15.2. Egyes fokozottan védett madárfajok, így különösen a túzok, a haris, a császármadár, a nádasokban költő íbisz- és gémfélék, valamint a partimadarak, sirályok, csérek, szerkők fészkelésére szolgáló területeken indokolt a vadászható ragadozófajok, különösen az emlősök állományának a legalacsonyabb szinten történő tartása.

15.3. Egyes fokozottan védett hüllő- és kétéltűfajok élőhelyein, így különösen a rákosi vipera élőhelyein a vaddisznóállományt fel kell számolni.

15.4. A vadászható varjúfélék gyérítése során figyelemmel kell lenni arra, hogy kellő mennyiségű fészkelőhely legyen a varjúfélék fészkeit használó fajoknak (pl. erdei fülesbagoly, kabasólyom, vércsék).

15.5. A ragadozók gyérítése során, különösen csapdák használatakor, az állatvédelmi szempontokat a lehetőségek szerint figyelembe kell venni.

A vadgazdálkodási tájegységek határvonalai és a Nemzeti Park Igazgatóságok működési területei

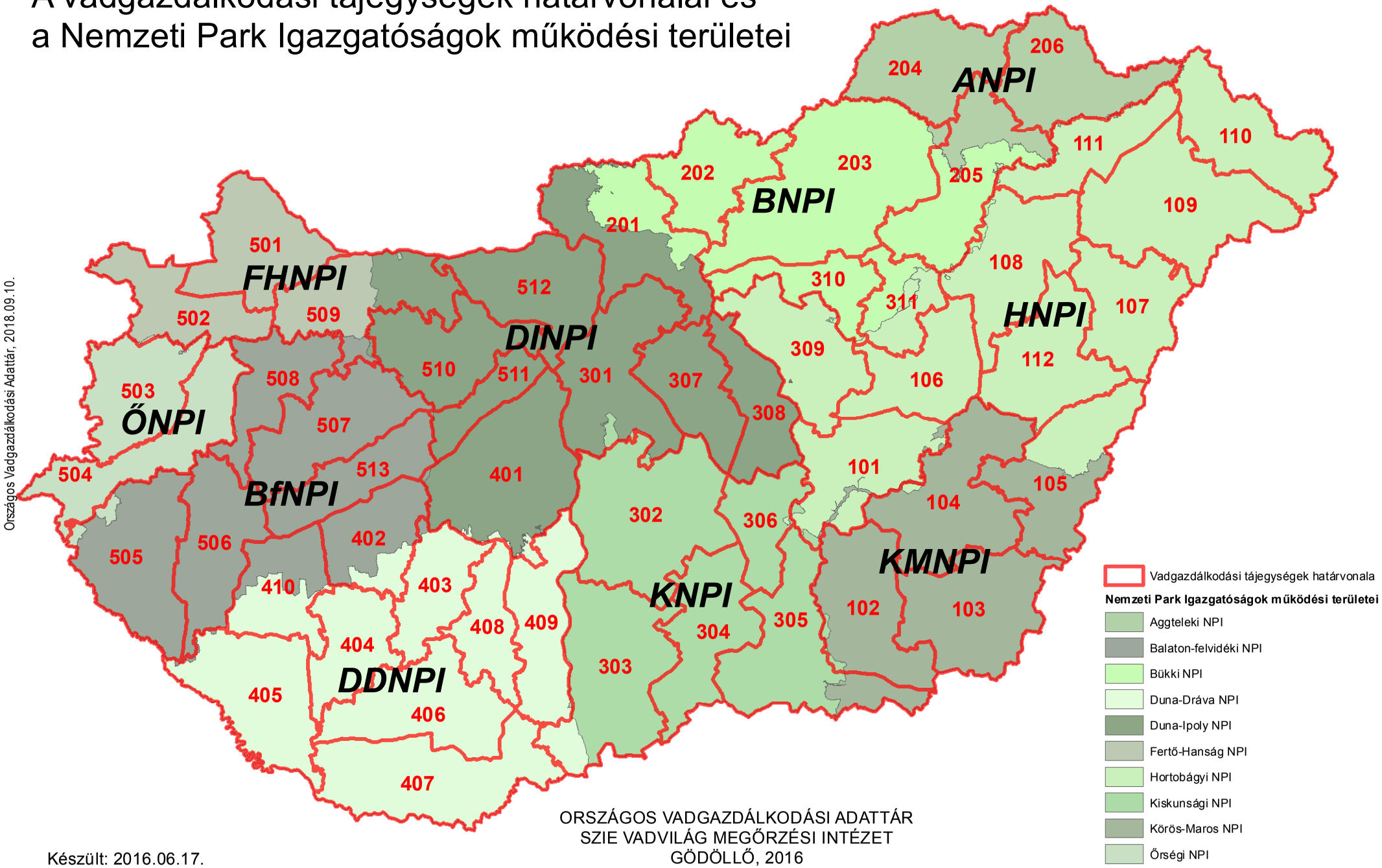

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Készült: 2016.06.17.

A vadgazdálkodási tájegységek megoszlása a nemzeti parkok igazgatóságai között, tájegységek szerint

VGTE	Nemzeti Park Igazgatóság	Terület (ha)
101	Hortobágyi NPI	173,059.5
101	Kiskunsági NPI	4,727.4
101	Körös-Maros NPI	7,819.9
102	Kiskunsági NPI	5,221.5
102	Körös-Maros NPI	188,551.8
103	Körös-Maros NPI	216,348.3
104	Hortobágyi NPI	2,175.2
104	Körös-Maros NPI	233,323.8
105	Hortobágyi NPI	90,114.2
105	Körös-Maros NPI	112,515.9
106	Hortobágyi NPI	154,444.4
107	Hortobágyi NPI	159,377.2
108	Bükki NPI	5,213.6
108	Hortobágyi NPI	192,670.6
109	Hortobágyi NPI	284,062.2
110	Aggteleki NPI	285.6
110	Hortobágyi NPI	179,175.7
111	Aggteleki NPI	840.3
111	Bükki NPI	148.8
111	Hortobágyi NPI	122,802.0
112	Hortobágyi NPI	182,875.5
112	Körös-Maros NPI	378.1
201	Bükki NPI	84,697.5
201	Duna-Ipoly NPI	144,982.7
202	Bükki NPI	148,853.1
203	Aggteleki NPI	5,869.6
203	Bükki NPI	374,802.0
204	Aggteleki NPI	177,320.8
204	Bükki NPI	5.6
205	Aggteleki NPI	70,898.0
205	Bükki NPI	137,924.2
205	Hortobágyi NPI	1,343.6
206	Aggteleki NPI	178,382.0
206	Hortobágyi NPI	1,013.6
301	Duna-Ipoly NPI	211,308.7
301	Kiskunsági NPI	8,416.1
302	Duna-Dráva NPI	41.0
302	Duna-Ipoly NPI	11.4
302	Kiskunsági NPI	288,128.9
303	Duna-Dráva NPI	29,049.5
303	Kiskunsági NPI	237,122.5
304	Kiskunsági NPI	171,654.8
305	Hortobágyi NPI	5.9
305	Kiskunsági NPI	189,574.6
305	Körös-Maros NPI	40,533.4
306	Hortobágyi NPI	1,322.0
306	Kiskunsági NPI	99,172.5
307	Duna-Ipoly NPI	134,594.5
308	Duna-Ipoly NPI	118,633.9
308	Kiskunsági NPI	7.0
309	Bükki NPI	657.9
309	Duna-Ipoly NPI	111.2
309	Hortobágyi NPI	177,151.0

VGTE	Nemzeti Park Igazgatóság	Terület (ha)
310	Bükki NPI	97,139.9
310	Duna-Ipoly NPI	7.2
310	Hortobágyi NPI	1,013.4
311	Bükki NPI	42,076.9
311	Hortobágyi NPI	50,011.0
401	Balaton-felvidéki NPI	1,237.0
401	Duna-Dráva NPI	10,036.7
401	Duna-Ipoly NPI	255,957.5
401	Kiskunsági NPI	82.5
402	Balaton-felvidéki NPI	104,221.0
402	Duna-Dráva NPI	28,318.4
403	Balaton-felvidéki NPI	2,717.8
403	Duna-Dráva NPI	115,234.7
404	Duna-Dráva NPI	124,487.8
405	Balaton-felvidéki NPI	2,186.8
405	Duna-Dráva NPI	205,590.6
406	Duna-Dráva NPI	197,491.6
407	Duna-Dráva NPI	245,239.5
408	Duna-Dráva NPI	103,958.9
409	Duna-Dráva NPI	154,662.9
409	Duna-Ipoly NPI	7.9
409	Kiskunsági NPI	1,126.8
410	Balaton-felvidéki NPI	63,761.6
410	Duna-Dráva NPI	70,168.4
501	Fertő-Hanság NPI	178,876.1
502	Balaton-felvidéki NPI	350.9
502	Fertő-Hanság NPI	131,666.7
502	Őrségi NPI	1,085.7
503	Fertő-Hanság NPI	324.0
503	Őrségi NPI	154,895.4
504	Balaton-felvidéki NPI	65.0
504	Őrségi NPI	176,772.5
505	Balaton-felvidéki NPI	207,846.8
505	Őrségi NPI	10,992.5
506	Balaton-felvidéki NPI	167,693.9
506	Duna-Dráva NPI	355.0
507	Balaton-felvidéki NPI	188,162.0
507	Duna-Ipoly NPI	134.7
508	Balaton-felvidéki NPI	125,441.0
508	Fertő-Hanság NPI	326.8
508	Őrségi NPI	396.8
509	Balaton-felvidéki NPI	13,608.9
509	Duna-Ipoly NPI	73,141.5
509	Fertő-Hanság NPI	98,218.0
510	Balaton-felvidéki NPI	459.8
510	Duna-Ipoly NPI	165,147.9
511	Balaton-felvidéki NPI	441.6
511	Duna-Ipoly NPI	69,927.6
512	Duna-Ipoly NPI	180,718.7
513	Balaton-felvidéki NPI	126,357.1
513	Duna-Ipoly NPI	11.4

A vadgazdálkodási tájegységek megoszlása a nemzeti parkok igazgatóságai között, igazgatóságok szerint

VGTE	Nemzeti Park Igazgatóság	Terület (ha)
110	Aggteleki NPI	285.6
111	Aggteleki NPI	840.3
203	Aggteleki NPI	5,869.6
204	Aggteleki NPI	177,320.8
205	Aggteleki NPI	70,898.0
206	Aggteleki NPI	178,382.0
401	Balaton-felvidéki NPI	1,237.0
402	Balaton-felvidéki NPI	104,221.0
403	Balaton-felvidéki NPI	2,717.8
405	Balaton-felvidéki NPI	2,186.8
410	Balaton-felvidéki NPI	63,761.6
502	Balaton-felvidéki NPI	350.9
504	Balaton-felvidéki NPI	65.0
505	Balaton-felvidéki NPI	207,846.8
506	Balaton-felvidéki NPI	167,693.9
507	Balaton-felvidéki NPI	188,162.0
508	Balaton-felvidéki NPI	125,441.0
509	Balaton-felvidéki NPI	13,608.9
510	Balaton-felvidéki NPI	459.8
511	Balaton-felvidéki NPI	441.6
513	Balaton-felvidéki NPI	126,357.1
108	Bükki NPI	5,213.6
111	Bükki NPI	148.8
201	Bükki NPI	84,697.5
202	Bükki NPI	148,853.1
203	Bükki NPI	374,802.0
204	Bükki NPI	5.6
205	Bükki NPI	137,924.2
309	Bükki NPI	657.9
310	Bükki NPI	97,139.9
311	Bükki NPI	42,076.9
302	Duna-Dráva NPI	41.0
303	Duna-Dráva NPI	29,049.5
401	Duna-Dráva NPI	10,036.7
402	Duna-Dráva NPI	28,318.4
403	Duna-Dráva NPI	115,234.7
404	Duna-Dráva NPI	124,487.8
405	Duna-Dráva NPI	205,590.6
406	Duna-Dráva NPI	197,491.6
407	Duna-Dráva NPI	245,239.5
408	Duna-Dráva NPI	103,958.9
409	Duna-Dráva NPI	154,662.9
410	Duna-Dráva NPI	70,168.4
506	Duna-Dráva NPI	355.0
201	Duna-Ipoly NPI	144,982.7
301	Duna-Ipoly NPI	211,308.7
302	Duna-Ipoly NPI	11.4
307	Duna-Ipoly NPI	134,594.5
308	Duna-Ipoly NPI	118,633.9
309	Duna-Ipoly NPI	111.2
310	Duna-Ipoly NPI	7.2
401	Duna-Ipoly NPI	255,957.5
409	Duna-Ipoly NPI	7.9

VGTE	Nemzeti Park Igazgatóság	Terület (ha)
507	Duna-Ipoly NPI	134.7
509	Duna-Ipoly NPI	73,141.5
510	Duna-Ipoly NPI	165,147.9
511	Duna-Ipoly NPI	69,927.6
512	Duna-Ipoly NPI	180,718.7
513	Duna-Ipoly NPI	11.4
501	Fertő-Hanság NPI	178,876.1
502	Fertő-Hanság NPI	131,666.7
503	Fertő-Hanság NPI	324.0
508	Fertő-Hanság NPI	326.8
509	Fertő-Hanság NPI	98,218.0
101	Hortobágyi NPI	173,059.5
104	Hortobágyi NPI	2,175.2
105	Hortobágyi NPI	90,114.2
106	Hortobágyi NPI	154,444.4
107	Hortobágyi NPI	159,377.2
108	Hortobágyi NPI	192,670.6
109	Hortobágyi NPI	284,062.2
110	Hortobágyi NPI	179,175.7
111	Hortobágyi NPI	122,802.0
112	Hortobágyi NPI	182,875.5
205	Hortobágyi NPI	1,343.6
206	Hortobágyi NPI	1,013.6
305	Hortobágyi NPI	5.9
306	Hortobágyi NPI	1,322.0
309	Hortobágyi NPI	177,151.0
310	Hortobágyi NPI	1,013.4
311	Hortobágyi NPI	50,011.0
101	Kiskunsági NPI	4,727.4
102	Kiskunsági NPI	5,221.5
301	Kiskunsági NPI	8,416.1
302	Kiskunsági NPI	288,128.9
303	Kiskunsági NPI	237,122.5
304	Kiskunsági NPI	171,654.8
305	Kiskunsági NPI	189,574.6
306	Kiskunsági NPI	99,172.5
308	Kiskunsági NPI	7.0
401	Kiskunsági NPI	82.5
409	Kiskunsági NPI	1,126.8
101	Körös-Maros NPI	7,819.9
102	Körös-Maros NPI	188,551.8
103	Körös-Maros NPI	216,348.3
104	Körös-Maros NPI	233,323.8
105	Körös-Maros NPI	112,515.9
112	Körös-Maros NPI	378.1
305	Körös-Maros NPI	40,533.4
502	Őrségi NPI	1,085.7
503	Őrségi NPI	154,895.4
504	Őrségi NPI	176,772.5
505	Őrségi NPI	10,992.5
508	Őrségi NPI	396.8

A vadgazdálkodási tájegységek határvonalai és a Ramsari Egyezményhez tartozó területek

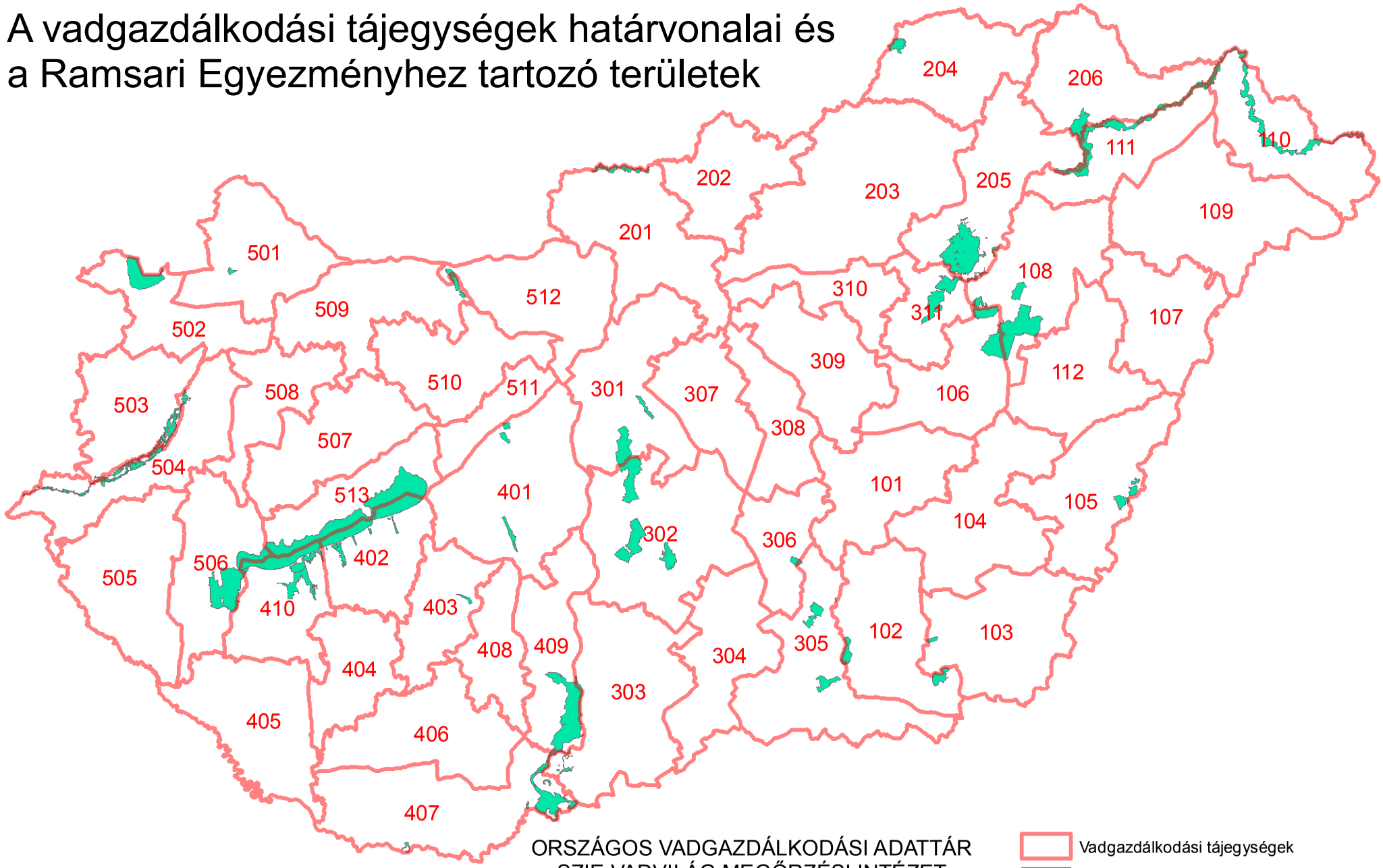

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Készült: 2016.06.17.

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2018.09.10.

A Ramsari területek megoszlása a vadgazdálkodási tájegységek között, tájegységek szerint

VGTE	Ramsari terület neve	Részesedés (ha)	Részesedés (%)
102	Mártélyi Ramsari Terület	2,240.7	96.4
102	Montág-puszta Ramsari Terület	2,170.4	99.6
103	Kardoskúti Fehér-tó Ramsari Terület	492.1	100.0
103	Montág-puszta Ramsari Terület	8.2	0.4
105	Biharugrai Ramsari Terület	2,780.9	100.0
106	Hortobágyi Ramsari Terület	8,364.0	25.3
108	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	30.6	0.1
108	Hortobágyi Ramsari Terület	16,518.2	50.0
110	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	12,415.8	44.4
111	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	10,633.7	38.0
201	Ipoly-völgy Ramsari Terület	2,294.3	100.0
204	Baradla-barlangrendszer és felszíni védőövezete Ramsari Terület	2,018.0	100.0
205	Bodrog-zug Ramsari Terület	12.1	0.3
205	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	18,358.0	67.7
205	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	1,672.4	6.0
205	Hortobágyi Ramsari Terület	49.1	0.1
206	Bodrog-zug Ramsari Terület	3,983.2	99.7
206	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	3,237.3	11.6
301	Felső-kiskunsági szikes puszták Ramsari Terület	5,683.6	43.1
301	Ócsai Turjános Ramsari Terület	1,145.8	100.0
302	Felső-kiskunsági szikes puszták Ramsari Terület	7,498.7	56.9
302	Felső-kiskunsági szikes tavak Ramsari Terület	7,393.8	100.0
302	Izsáki Kolon-tó Ramsari Terület	3,059.0	100.0
303	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	14.0	0.1
303	Gemenc Ramsari Terület	1,036.8	5.2
305	Csongrád-bokrosi-sóstavak Ramsari Terület	177.3	20.5
305	Mártélyi Ramsari Terület	84.6	3.6
305	Pusztaszeri Ramsari Terület	4,988.8	100.0
306	Csongrád-bokrosi-sóstavak Ramsari Terület	687.7	79.5
311	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	81.3	0.3
311	Hortobágyi Ramsari Terület	8,131.3	24.6
401	Dinnyési-fertő és a Velencei-tavi Madárrezervátum Ramsari Terület	1,239.1	100.0
401	Rétszilasi-halastavak Ramsari Terület	1,493.9	100.0
402	Balaton Ramsari Terület	15,223.6	25.6
402	Dél-balatoni halastavak és berkek Ramsari Terület	2,125.2	22.3
403	Pacsmagi-tavak Ramsari Terület	439.4	100.0
407	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	8,649.6	31.9
407	Gemenc Ramsari Terület	1,226.1	6.2
407	Szaporcai Ó-Dráva-meder Ramsari Terület	289.5	100.0
409	Gemenc Ramsari Terület	17,507.5	88.6
410	Balaton Ramsari Terület	10,283.5	17.3
410	Dél-balatoni halastavak és berkek Ramsari Terület	7,388.4	77.7
410	Kis-Balaton Ramsari Terület	383.9	2.6
501	Nyirkai-hany Ramsari Terület	421.7	100.0
502	Fertő Ramsari Terület	8,435.5	100.0
503	Rába-völgy Ramsari Terület	3,737.3	39.1
504	Rába-völgy Ramsari Terület	5,812.3	60.9

VGTE	Ramsari terület neve	Részesedés (ha)	Részesedés (%)
506	Balaton Ramsari Terület	4,101.2	6.9
506	Kis-Balaton Ramsari Terület	14,274.6	97.4
509	Tatai tavak Ramsari Terület	1,352.0	71.3
512	Tatai tavak Ramsari Terület	545.3	28.7
513	Balaton Ramsari Terület	29,874.8	50.2

A Ramsari területek megoszlása a vadgazdálkodási tájegységek között, ramsari területek szerint

VGTE	Ramsari terület neve	Részesedés (ha)	Részesedés (%)
402	Balaton Ramsari Terület	15,223.6	25.6
410	Balaton Ramsari Terület	10,283.5	17.3
506	Balaton Ramsari Terület	4,101.2	6.9
513	Balaton Ramsari Terület	29,874.8	50.2
204	Baradla-barlangrendszer és felszíni védőövezete Ramsari Terület	2,018.0	100.0
105	Biharugrai Ramsari Terület	2,780.9	100.0
205	Bodrog-zug Ramsari Terület	12.1	0.3
206	Bodrog-zug Ramsari Terület	3,983.2	99.7
108	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	30.6	0.1
205	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	18,358.0	67.7
303	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	14.0	0.1
311	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	81.3	0.3
407	Borsodi-Mezőség Ramsari Terület	8,649.6	31.9
305	Csongrád-bokrosi-sóstavak Ramsari Terület	177.3	20.5
306	Csongrád-bokrosi-sóstavak Ramsari Terület	687.7	79.5
402	Dél-balatoni halastavak és berkek Ramsari Terület	2,125.2	22.3
410	Dél-balatoni halastavak és berkek Ramsari Terület	7,388.4	77.7
401	Dinnyési-fertő és a Velencei-tavi Madárrezervátum Ramsari Terület	1,239.1	100.0
301	Felső-kiskunsági szikes puszták Ramsari Terület	5,683.6	43.1
302	Felső-kiskunsági szikes puszták Ramsari Terület	7,498.7	56.9
302	Felső-kiskunsági szikes tavak Ramsari Terület	7,393.8	100.0
110	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	12,415.8	44.4
111	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	10,633.7	38.0
205	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	1,672.4	6.0
206	Felső-Tisza-vidék Ramsari Terület	3,237.3	11.6
502	Fertő Ramsari Terület	8,435.5	100.0
303	Gemenc Ramsari Terület	1,036.8	5.2
407	Gemenc Ramsari Terület	1,226.1	6.2
409	Gemenc Ramsari Terület	17,507.5	88.6
106	Hortobágyi Ramsari Terület	8,364.0	25.3
108	Hortobágyi Ramsari Terület	16,518.2	50.0
205	Hortobágyi Ramsari Terület	49.1	0.1
311	Hortobágyi Ramsari Terület	8,131.3	24.6
201	Ipoly-völgy Ramsari Terület	2,294.3	100.0
302	Izsáki Kolon-tó Ramsari Terület	3,059.0	100.0
103	Kardoskúti Fehér-tó Ramsari Terület	492.1	100.0
410	Kis-Balaton Ramsari Terület	383.9	2.6
506	Kis-Balaton Ramsari Terület	14,274.6	97.4
102	Mártélyi Ramsari Terület	2,240.7	96.4
305	Mártélyi Ramsari Terület	84.6	3.6
102	Montág-puszta Ramsari Terület	2,170.4	99.6
103	Montág-puszta Ramsari Terület	8.2	0.4
501	Nyirkai-hany Ramsari Terület	421.7	100.0
301	Ócsai Turjános Ramsari Terület	1,145.8	100.0
403	Pacsmagi-tavak Ramsari Terület	439.4	100.0
305	Pusztaszeri Ramsari Terület	4,988.8	100.0

VGTE	Ramsari terület neve	Részesedés (ha)	Részesedés (%)
503	Rába-völgy Ramsari Terület	3,737.3	39.1
504	Rába-völgy Ramsari Terület	5,812.3	60.9
401	Rétszilasi-halastavak Ramsari Terület	1,493.9	100.0
407	Szaporcai Ó-Dráva-meder Ramsari Terület	289.5	100.0
509	Tatai tavak Ramsari Terület	1,352.0	71.3
512	Tatai tavak Ramsari Terület	545.3	28.7

Natura 2000 területek a 408. számú tájegységben

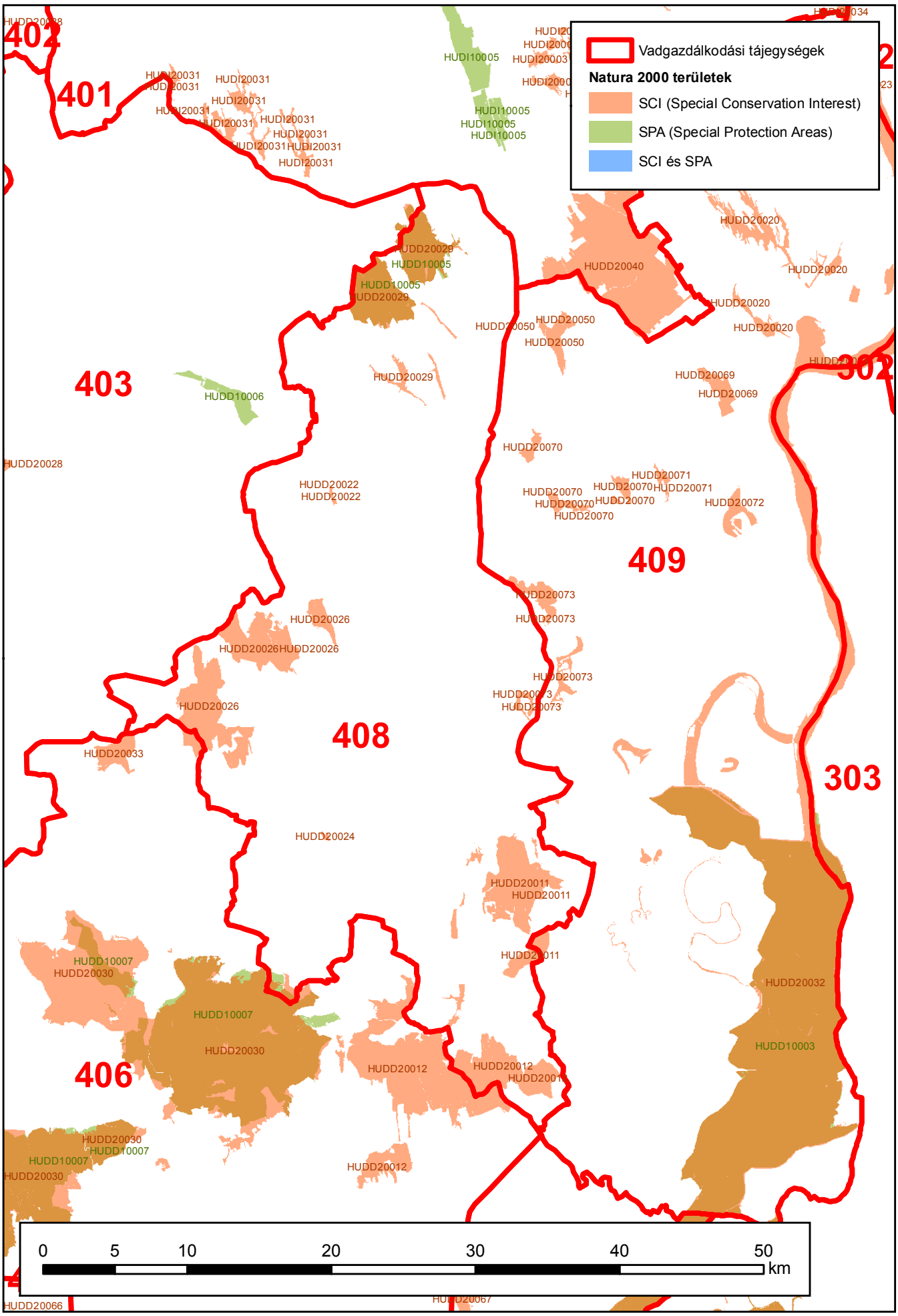

Készült: 2016.07.27.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet

Natura 2000 területek a vadgazdálkodási tájegységben

VGTE	N2000 terület típusa	N2000 Kód	N2000 Terület név	VGTE-be eső terület (ha)	VGTE részesedése (%)
408	SCI	HUDD20011	Szekszárdi-dombvidék	2,297.3	93.9%
408	SCI	HUDD20012	Geresdi-dombvidék	1,749.3	26.6%
408	SCI	HUDD20022	Szakadáti löszgyepek	28.3	100.0%
408	SCI	HUDD20024	Apatlanti sztyepp	21.4	100.0%
408	SCI	HUDD20026	Lengyel-hőgyészi erdők	3,470.1	95.4%
408	SCI	HUDD20029	Kisszékelyi-dombság	2,814.1	94.5%
408	SCI	HUDD20030	Mecsek	181.7	0.7%
408	SCI	HUDD20073	Szedresi Ős-Sárvíz	119.3	15.8%
408	SPA	HUDD10005	Kisszékelyi-dombság	2,497.2	94.5%
408	SPA	HUDD10007	Mecsek	207.6	1.0%

Védett területek a 408 számú vadgazdálkodási tájegységben

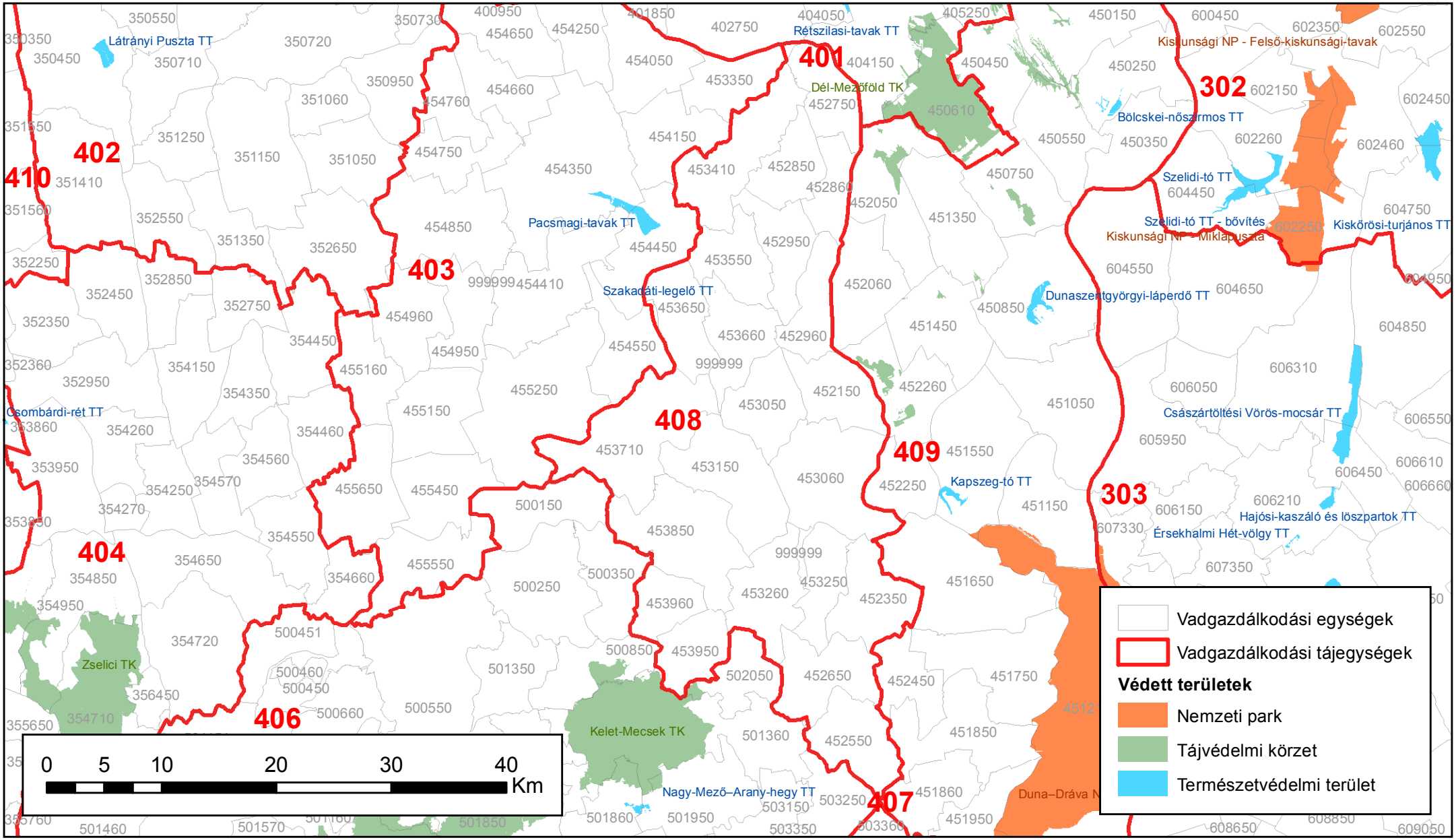

Készült: 2018.02.28.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet

Védett területek a 408 számú vadgazdálkodási tájegységben						
Tájegység kód	**VGE kód**	**Védett terület kategória**	**Védett terület neve**	**Terület a VGE-n belül (ha)**	**Védett terület teljes mérete (ha)**	**Arány**
408	452550	TE	Községi alapponti földtani alapszelvény természeti emlék	0,5	0,5	100,00%
408	452550	TE	Mórágyi kőfejtő földtani alapszelvény természeti emlék	0,5	0,5	100,00%
408	453660	TT	Szakadáti-legelő természetvédelmi terület	1,4	1,4	100,00%
408	453950	TK	Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet	0,4	9 339,4	0,00%

2. A vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodásának jellemzése és adottságainak bemutatása (1998-2014)

A szabad területi és az összes jelentett nagyvadállomány tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Gímszarvas			Dámszarvas			Őz			Muflon			Vaddisznó		
	Szabad	Összes	Arány	Szabad	Összes	Arány	Szabad	Összes	Arány	Szabad	Összes	Arány	Szabad	Összes	Arány
1998	2 877	2 877	100,0%	908	908	100,0%	4 938	4 938	100,0%	0	0	-	1 692	2 049	82,6%
1999	2 657	2 657	100,0%	910	910	100,0%	4 872	4 872	100,0%	0	0	-	1 746	2 126	82,1%
2000	2 548	2 548	100,0%	984	984	100,0%	5 025	5 025	100,0%	0	0	-	1 797	2 090	86,0%
2001	2 621	2 621	100,0%	926	926	100,0%	5 039	5 039	100,0%	0	0	-	1 973	2 398	82,3%
2002	2 589	2 659	97,4%	847	932	90,9%	5 322	5 322	100,0%	0	0	-	1 885	2 350	80,2%
2003	2 354	2 554	92,2%	852	962	88,6%	5 021	5 021	100,0%	0	0	-	1 701	2 246	75,7%
2004	1 952	2 082	93,8%	806	906	89,0%	5 038	5 038	100,0%	0	0	-	1 377	2 157	63,8%
2005	2 191	2 386	91,8%	1 010	1 230	82,1%	5 572	5 572	100,0%	0	0	-	1 428	2 637	54,2%
2006	2 045	2 209	92,6%	981	1 213	80,9%	5 484	5 484	100,0%	0	0	-	1 437	2 802	51,3%
2007	2 668	2 782	95,9%	1 206	1 358	88,8%	5 589	5 589	100,0%	0	0	-	1 815	3 025	60,0%
2008	3 183	3 258	97,7%	1 416	1 553	91,2%	6 157	6 157	100,0%	0	0	-	2 100	3 365	62,4%
2009	3 359	3 417	98,3%	1 613	1 730	93,2%	6 202	6 202	100,0%	0	0	-	2 287	3 726	61,4%
2010	3 625	3 693	98,2%	2 075	2 217	93,6%	6 034	6 034	100,0%	0	0	-	2 479	3 970	62,4%
2011	3 855	3 948	97,6%	1 905	2 088	91,2%	5 210	5 216	99,9%	0	0	-	2 140	3 340	64,1%
2012	3 761	3 829	98,2%	2 003	2 150	93,2%	5 247	5 247	100,0%	0	0	-	2 119	3 359	63,1%
2013	3 585	3 648	98,3%	1 777	1 879	94,6%	5 470	5 470	100,0%	0	0	-	2 246	3 566	63,0%
2014	3 556	3 619	98,3%	1 916	1 996	96,0%	5 549	5 549	100,0%	0	0	-	1 956	3 146	62,2%
Változás	23,6%	25,8%	-1,7%	111,0%	119,8%	-4,0%	12,4%	12,4%	0,0%	-	-	-	15,6%	53,5%	-24,7%
Minimum	1 952	2 082	91,8%	806	906	80,9%	4 872	4 872	99,9%	0	0	0,0%	1 377	2 049	51,3%
Maximum	3 855	3 948	100,0%	2 075	2 217	100,0%	6 202	6 202	100,0%	0	0	0,0%	2 479	3 970	86,0%

A szabad területi nagyvadállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Gímszarvas			Dámszarvas			Őz			Muflon			Vaddisznó		
	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány
1998	2 877	722	25,1%	908	211	23,2%	4 938	566	11,5%	0	0	-	1 692	979	57,9%
1999	2 657	754	28,4%	910	211	23,2%	4 872	597	12,3%	0	0	-	1 746	1 139	65,2%
2000	2 548	824	32,3%	984	219	22,3%	5 025	658	13,1%	0	0	-	1 797	1 430	79,6%
2001	2 621	1 006	38,4%	926	263	28,4%	5 039	769	15,3%	0	0	-	1 973	1 745	88,4%
2002	2 589	1 322	51,1%	847	354	41,8%	5 322	1 065	20,0%	0	0	-	1 885	1 801	95,5%
2003	2 354	1 307	55,5%	852	417	48,9%	5 021	983	19,6%	0	0	-	1 701	1 535	90,2%
2004	1 952	1 208	61,9%	806	372	46,2%	5 038	1 049	20,8%	0	0	-	1 377	1 386	100,7%
2005	2 191	1 191	54,4%	1 010	373	36,9%	5 572	1 169	21,0%	0	0	-	1 428	1 337	93,6%
2006	2 045	1 146	56,0%	981	428	43,6%	5 484	1 047	19,1%	0	0	-	1 437	1 255	87,3%
2007	2 668	1 119	41,9%	1 206	558	46,3%	5 589	1 018	18,2%	0	0	-	1 815	1 997	110,0%
2008	3 183	1 177	37,0%	1 416	568	40,1%	6 157	1 207	19,6%	0	0	-	2 100	1 813	86,3%
2009	3 359	1 391	41,4%	1 613	679	42,1%	6 202	1 349	21,8%	0	0	-	2 287	2 259	98,8%
2010	3 625	1 435	39,6%	2 075	752	36,2%	6 034	947	15,7%	0	0	-	2 479	1 691	68,2%
2011	3 855	1 753	45,5%	1 905	958	50,3%	5 210	990	19,0%	0	0	-	2 140	2 136	99,8%
2012	3 761	1 862	49,5%	2 003	1 164	58,1%	5 247	1 034	19,7%	0	0	-	2 119	2 519	118,9%
2013	3 585	1 985	55,4%	1 777	1 060	59,7%	5 470	1 067	19,5%	0	0	-	2 246	1 777	79,1%
2014	3 556	1 898	53,4%	1 916	1 258	65,7%	5 549	1 062	19,1%	0	0	-	1 956	2 087	106,7%
Változás	23,6%	162,9%	112,7%	111,0%	496,2%	182,5%	12,4%	87,6%	67,0%	-	-	-	15,6%	113,2%	84,4%
Minimum	1 952	722	25,1%	806	211	22,3%	4 872	566	11,5%	0	0	0,0%	1 377	979	57,9%
Maximum	3 855	1 985	61,9%	2 075	1 258	65,7%	6 202	1 349	21,8%	0	0	0,0%	2 479	2 519	118,9%

A szabad területi nagyvadállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Gímszarvas			Dámszarvas			Őz			Muflon			Vaddisznó		
	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány	Jelentett	Hasznosítás	Arány
1998	2 877	722	25,1%	908	211	23,2%	4 938	566	11,5%	0	0	-	1 692	979	57,9%
1999	2 657	754	28,4%	910	211	23,2%	4 872	597	12,3%	0	0	-	1 746	1 139	65,2%
2000	2 548	824	32,3%	984	219	22,3%	5 025	658	13,1%	0	0	-	1 797	1 430	79,6%
2001	2 621	1 006	38,4%	926	263	28,4%	5 039	769	15,3%	0	0	-	1 973	1 745	88,4%
2002	2 589	1 322	51,1%	847	354	41,8%	5 322	1 065	20,0%	0	0	-	1 885	1 801	95,5%
2003	2 354	1 307	55,5%	852	417	48,9%	5 021	983	19,6%	0	0	-	1 701	1 535	90,2%
2004	1 952	1 208	61,9%	806	372	46,2%	5 038	1 049	20,8%	0	0	-	1 377	1 386	100,7%
2005	2 191	1 191	54,4%	1 010	373	36,9%	5 572	1 169	21,0%	0	0	-	1 428	1 337	93,6%
2006	2 045	1 146	56,0%	981	428	43,6%	5 484	1 047	19,1%	0	0	-	1 437	1 255	87,3%
2007	2 668	1 119	41,9%	1 206	558	46,3%	5 589	1 018	18,2%	0	0	-	1 815	1 997	110,0%
2008	3 183	1 177	37,0%	1 416	568	40,1%	6 157	1 207	19,6%	0	0	-	2 100	1 813	86,3%
2009	3 359	1 391	41,4%	1 613	679	42,1%	6 202	1 349	21,8%	0	0	-	2 287	2 259	98,8%
2010	3 625	1 435	39,6%	2 075	752	36,2%	6 034	947	15,7%	0	0	-	2 479	1 691	68,2%
2011	3 855	1 753	45,5%	1 905	958	50,3%	5 210	990	19,0%	0	0	-	2 140	2 136	99,8%
2012	3 761	1 862	49,5%	2 003	1 164	58,1%	5 247	1 034	19,7%	0	0	-	2 119	2 519	118,9%
2013	3 585	1 985	55,4%	1 777	1 060	59,7%	5 470	1 067	19,5%	0	0	-	2 246	1 777	79,1%
2014	3 556	1 898	53,4%	1 916	1 258	65,7%	5 549	1 062	19,1%	0	0	-	1 956	2 087	106,7%
Változás	23,6%	162,9%	112,7%	111,0%	496,2%	182,5%	12,4%	87,6%	67,0%	-	-	-	15,6%	113,2%	84,4%
Minimum	1 952	722	25,1%	806	211	22,3%	4 872	566	11,5%	0	0	0,0%	1 377	979	57,9%
Maximum	3 855	1 985	61,9%	2 075	1 258	65,7%	6 202	1 349	21,8%	0	0	0,0%	2 479	2 519	118,9%

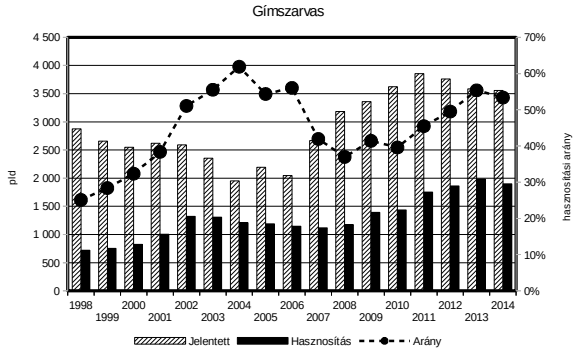

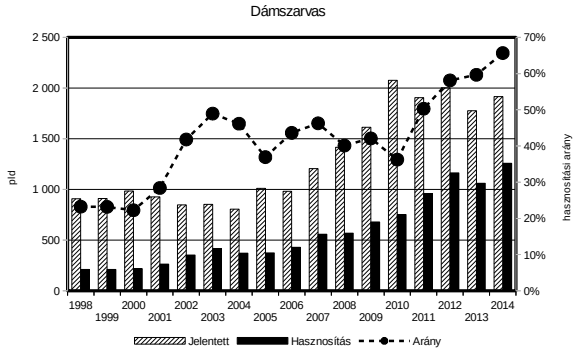

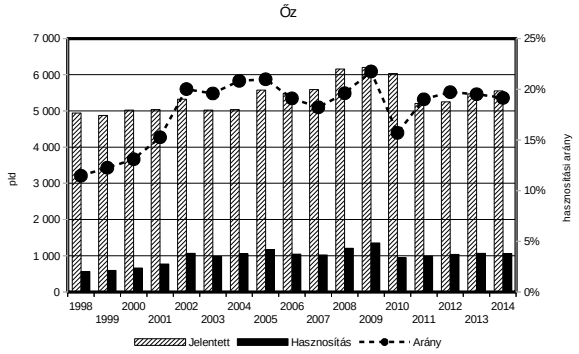

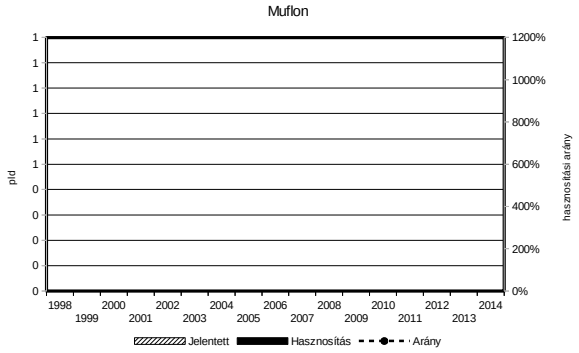

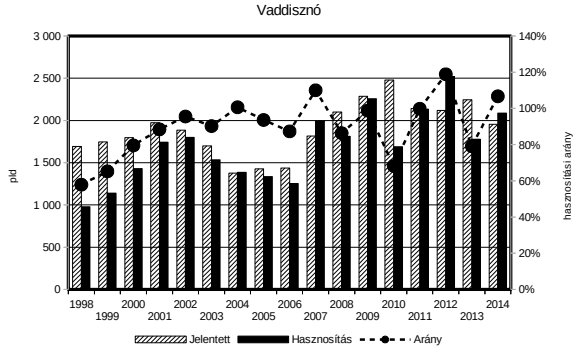

A vadgazdálkodás fontosabb bevételi és kiadási tényezői a vadgazdálkodási tájegységben (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Külföldi bérlelövés		Belföldi bérlelövés		Belföldi / külföldi	Élővad		Lőttvad		Mezőgazdasági kár		Erdei kár	
	E Ft/km2	Változás	E Ft/km2	Változás		E Ft/km2	Változás	E Ft/km2	Változás	E Ft/km2	Változás	E Ft/km2	Változás
1998	95,650	100,0%	12,915	100,0%	13,5%	0,975	100,0%	47,158	100,0%	18,041	100,0%	1,338	100,0%
1999	103,220	107,9%	11,339	87,8%	11,0%	2,912	298,7%	54,236	115,0%	22,294	123,6%	1,505	112,5%
2000	125,315	131,0%	14,571	112,8%	11,6%	4,714	483,7%	65,677	139,3%	35,551	197,1%	1,279	95,6%
2001	128,900	134,8%	29,767	230,5%	23,1%	0,901	92,4%	70,712	149,9%	45,383	251,6%	1,904	142,3%
2002	168,603	176,3%	23,917	185,2%	14,2%	0,000	0,0%	68,823	145,9%	45,654	253,1%	1,333	99,7%
2003	136,574	142,8%	35,818	277,3%	26,2%	0,000	0,0%	41,356	87,7%	35,004	194,0%	2,695	201,5%
2004	196,658	205,6%	26,446	204,8%	13,4%	0,919	94,3%	57,748	122,5%	38,560	213,7%	1,817	135,8%
2005	191,514	200,2%	28,777	222,8%	15,0%	0,624	64,0%	60,568	128,4%	41,681	231,0%	1,445	108,0%
2006	231,451	242,0%	17,831	138,1%	7,7%	3,601	369,5%	69,803	148,0%	43,351	240,3%	1,551	116,0%
2007	175,221	183,2%	37,988	294,1%	21,7%	5,687	583,6%	89,192	189,1%	66,497	368,6%	3,445	257,5%
2008	220,589	230,6%	29,076	225,1%	13,2%	5,843	599,5%	85,949	182,3%	66,141	366,6%	8,138	608,4%
2009	207,251	216,7%	91,326	707,1%	44,1%	7,233	742,1%	74,308	157,6%	51,282	284,3%	5,574	416,7%
2010	138,133	144,4%	64,631	500,4%	46,8%	0,808	82,9%	104,838	222,3%	111,065	615,6%	3,791	283,4%
2011	143,553	150,1%	93,596	724,7%	65,2%	0,403	41,3%	133,302	282,7%	129,137	715,8%	1,545	115,5%
2012	153,013	160,0%	88,698	686,8%	58,0%	0,252	25,9%	146,837	311,4%	111,732	619,3%	1,108	82,8%
2013	188,330	196,9%	64,890	502,4%	34,5%	0,000	0,0%	122,001	258,7%	107,732	597,2%	4,555	340,5%
2014	198,923	208,0%	43,209	334,6%	21,7%	0,000	0,0%	135,367	287,0%	114,289	633,5%	6,472	483,8%

Az őz hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

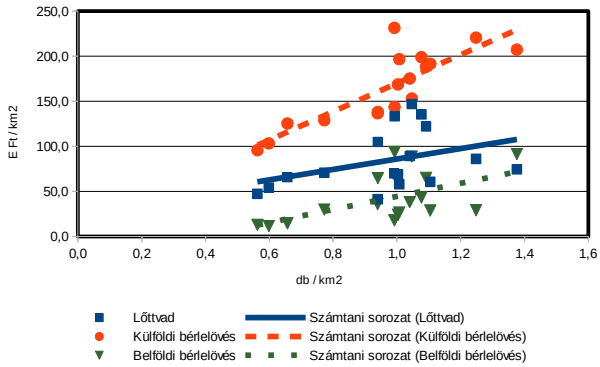

A gímszarvas hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

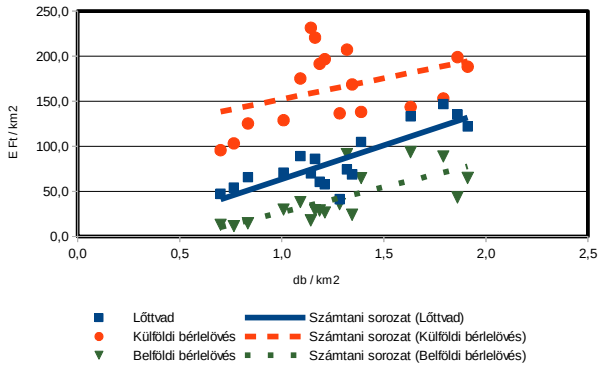

A vaddisznó hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

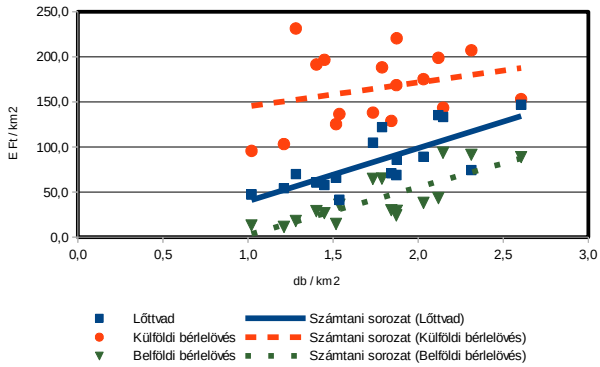

A térített mezőgazdasági kár és a 3 fő nagyvad terítéke közötti kapcsolat

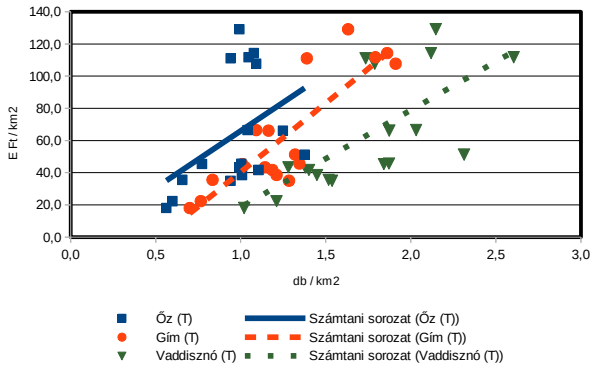

A fácán hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

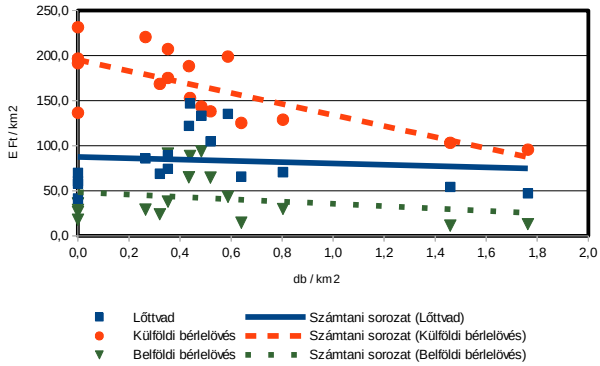

A mezei nyúl hasznosítása és a fő bevételi elemek kapcsolata

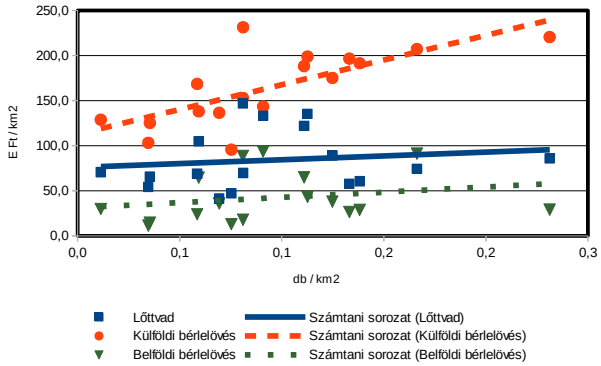

A gímszarvas állománya, hasznosítása és minősége

A gímszarvas állománya, hasznosítása és minősége

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység területén a gímszarvas jelentett létszáma 1998-2014 között emelkedett (2877 → 3556 pld.; +23,6%), ezzel párhuzamosan, de ezt jóval meghaladó mértékben a hasznosítás is növekedett (722 → 1898 pld.; +162,9%).
- A térítéktérképek alapján látható, hogy a tájegység teljes területén történt gímszarvas elejtés, 2007-től 2014-ig pedig a térítéksűrűség erőteljes növekedését mutatja szinte a tájegység egész kiterjedésén.
- A tájegység erdősültségének (30848ha; 29,7%) mértéke, nem indokolja a gímszarvas ilyen mértékű jelenlétét. Ezt a nagyobb kiterjedésű különálló erdőfoltok térbeli elhelyezkedése (a déli nyúlványban, a nyugati határvonal középső szakaszánál, illetve a nyugati határvonal mentén északi irányban) alapozza meg azzal, hogy a beékelődő mezőgazdasági élőhelyeket az év során időlegesen élettérként képes használni a szarvas. Ez azonban nagyon komoly mezőgazdasági vadkár kialakulásához és ezzel összefüggésben jelentős konfliktusokhoz vezethet.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- Az 1998-2014 közötti időszak vonatkozásában az átlagos teljes hasznosítási arány 45,1% volt, és az utolsó öt év átlagában már 48,7%.
- A jelentett bikaállomány átlagos hasznosítási aránya 31,3%, ami az utolsó öt év átlagában 30,9% volt.
- A tehenek esetében a teljes időszakban átlagosan 44,2%, míg az utolsó öt év során átlagosan 49,7% volt.
- A borjak hasznosítása 1998 és 2014 között átlagosan 62,1%, az utolsó öt év átlagában pedig már 65,7% volt.
- A hasznosítási arányok egyértelműen azt mutatják, hogy a gímszarvas állomány jelentős csökkentését kívánták elérni. Ehhez képest a jelentett létszám 2004 és 2011 között folyamatosan nőtt, az utolsó három évben úgy tűnik, hogy stabilizálódott. Az ilyen hosszú időn keresztül alkalmazott magas hasznosítási arány esetében a tájegységben drasztikus állomány csökkenésnek kellett volna már bekövetkeznie.

A gímszarvas jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- A gímszarvas térítéksűrűsége és a lőtt vadból, valamint a belföldi- és külföldi bérlelövésből származó bevételek között pozitív irányú kapcsolat látható, egyértelműen mutatva a gímszarvas gazdasági jelentőségét a tájegységben.
- A térített mezőgazdasági vadkár 1998 és 2014 között folyó értéken számítva hullámzóan, de növekedett (17 millió Ft → 112 millió Ft). A kifizetett mezőgazdasági vadkár és a gímszarvas térítéksűrűsége között kifejezett, pozitív irányú kapcsolat látható a tájegység egészét tekintve.
- A tájegységben a gímállomány sűrűségének csökkentése elkerülhetetlen, ellenkező esetben az általa okozott konfliktusok további fokozódása várható.

A gímszarvas trófeabírálati eredmények a vadgazdálkodási tájegységben

- A bírált trófeák száma a teljes időszak alatt emelkedett, ezzel párhuzamosan az érmes trófeák száma is. Az 1998 és 2014 között elbírált 5148 trófea közül

A gímszarvas állománya, hasznosítása és minősége

összesen 2251 lett érmes (43,5%). Arany 181, ezüst 778, és bronz 1292. Az érmesek átlagos megoszlása: arany (8,1%), ezüst (34,6%), bronz (57,4%).

- A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység területéről bemutatott érmes agancsok arányát tekintve a vadgazdálkodási tájegységek rangsorában a felső harmadban (5/52) helyezkedik el, azaz országosan a kiemelkedő minőségű állományokhoz sorolható.
- A bírált trófeák többsége a korosztályi besorolás alapján fiatal (2757 pld.), jelentős része (2294 pld.) középkorú volt, míg 97 trófeát az idős korosztályba soroltak. A bikahasznosítás korosztályi megoszlására alapvetően a fiatalok dominanciája a jellemző (52-59%), de több olyan év is van, amikor a középkorosztály teszi ki a legnagyobb arányt (pl. 1998-ban 50%). Az idős bikák aránya végig az 5%-ot egyszer sem érte el, de 2007 óta 3,3% alatti, illetve 2013-ban 0% volt.
- A bírált agancsok legfontosabb jellemzőit tekintve, az 1998-2014 közötti 17 év átlagában az átlagos szárhossz legnagyobb értéke 106,6 cm (12 év), az átlagos szemághossz legnagyobb értéke 38,47 cm (9 év), az átlagos középághossz legnagyobb értéke 37,87 cm (9 év), a 24 órás agancstömeg legnagyobb értéke 9,23 kg (10 év), az átlagos ágszám legnagyobb értéke 14,17 db (10 év), az átlagos koszorúkörméret legnagyobb értéke 28,74 cm (12 év), az átlagos alsó szárkörméret legnagyobb értéke 16,18 cm (12 év), az átlagos felső szárkörméret legnagyobb értéke 15,19 cm (12 év).
- A tájegységben élő gímbikák szinte minden legfontosabb paraméter tekintetében a 9-12 éves korukban teljesítenek (átlagosan) a legjobban. Az egyes trófeajellemzők évenkénti átlagértékeit mutató diagramokból az látszik, hogy a kimagasló egyedi értékek, többségükben a 12 évesre becsült trófeák esetében jelennek meg. A 10 év felett igen nagy a szórás, ami a kis agancsszámok és a teljesítmény maximumán való túljutás következménye is lehet.

A szabad területi gímszarvasállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Jelentett				Hasznosított				Hasznosítási arány			
	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes
1998	970	1 157	750	**2 877**	195	262	265	**722**	20,1%	22,6%	35,3%	**25,1%**
1999	840	1 105	712	**2 657**	189	278	287	**754**	22,5%	25,2%	40,3%	**28,4%**
2000	824	1 037	687	**2 548**	242	261	321	**824**	29,4%	25,2%	46,7%	**32,3%**
2001	851	1 068	702	**2 621**	241	392	373	**1 006**	28,3%	36,7%	53,1%	**38,4%**
2002	864	1 014	711	**2 589**	284	482	556	**1 322**	32,9%	47,5%	78,2%	**51,1%**
2003	758	907	689	**2 354**	266	526	515	**1 307**	35,1%	58,0%	74,7%	**55,5%**
2004	676	700	576	**1 952**	268	418	522	**1 208**	39,6%	59,7%	90,6%	**61,9%**
2005	755	812	624	**2 191**	290	446	455	**1 191**	38,4%	54,9%	72,9%	**54,4%**
2006	729	727	589	**2 045**	298	407	441	**1 146**	40,9%	56,0%	74,9%	**56,0%**
2007	938	970	760	**2 668**	293	415	411	**1 119**	31,2%	42,8%	54,1%	**41,9%**
2008	1 041	1 231	911	**3 183**	311	419	447	**1 177**	29,9%	34,0%	49,1%	**37,0%**
2009	1 061	1 323	975	**3 359**	312	526	553	**1 391**	29,4%	39,8%	56,7%	**41,4%**
2010	1 152	1 406	1067	**3 625**	316	552	567	**1 435**	27,4%	39,3%	53,1%	**39,6%**
2011	1 144	1 527	1184	**3 855**	304	737	712	**1 753**	26,6%	48,3%	60,1%	**45,5%**
2012	1 193	1 439	1129	**3 761**	355	766	741	**1 862**	29,8%	53,2%	65,6%	**49,5%**
2013	1 095	1 392	1098	**3 585**	353	810	822	**1 985**	32,2%	58,2%	74,9%	**55,4%**
2014	1 126	1 385	1045	**3 556**	431	685	782	**1 898**	38,3%	49,5%	74,8%	**53,4%**
Változás	16,1%	19,7%	39,3%	23,6%	121,0%	161,5%	195,1%	162,9%	90,4%	118,4%	111,8%	112,7%

Ivararány (1 bikára vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bika	Tehén	Borjú	*Bjú/tehén*	Bika	Tehén	Borjú	*Bjú/tehén*
1998	1	1,19	0,77	***0,65***	1	1,34	1,36	***1,01***
1999	1	1,32	0,85	***0,64***	1	1,47	1,52	***1,03***
2000	1	1,26	0,83	***0,66***	1	1,08	1,33	***1,23***
2001	1	1,25	0,82	***0,66***	1	1,63	1,55	***0,95***
2002	1	1,17	0,82	***0,70***	1	1,70	1,96	***1,15***
2003	1	1,20	0,91	***0,76***	1	1,98	1,94	***0,98***
2004	1	1,04	0,85	***0,82***	1	1,56	1,95	***1,25***
2005	1	1,08	0,83	***0,77***	1	1,54	1,57	***1,02***
2006	1	1,00	0,81	***0,81***	1	1,37	1,48	***1,08***
2007	1	1,03	0,81	***0,78***	1	1,42	1,40	***0,99***
2008	1	1,18	0,88	***0,74***	1	1,35	1,44	***1,07***
2009	1	1,25	0,92	***0,74***	1	1,69	1,77	***1,05***
2010	1	1,22	0,93	***0,76***	1	1,75	1,79	***1,03***
2011	1	1,33	1,03	***0,78***	1	2,42	2,34	***0,97***
2012	1	1,21	0,95	***0,78***	1	2,16	2,09	***0,97***
2013	1	1,27	1,00	***0,79***	1	2,29	2,33	***1,01***
2014	1	1,23	0,93	***0,75***	1	1,59	1,81	***1,14***

Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes
1998	33,7%	40,2%	26,1%	100%	27,0%	36,3%	36,7%	100%
1999	31,6%	41,6%	26,8%	100%	25,1%	36,9%	38,1%	100%
2000	32,3%	40,7%	27,0%	100%	29,4%	31,7%	39,0%	100%
2001	32,5%	40,7%	26,8%	100%	24,0%	39,0%	37,1%	100%
2002	33,4%	39,2%	27,5%	100%	21,5%	36,5%	42,1%	100%
2003	32,2%	38,5%	29,3%	100%	20,4%	40,2%	39,4%	100%
2004	34,6%	35,9%	29,5%	100%	22,2%	34,6%	43,2%	100%
2005	34,5%	37,1%	28,5%	100%	24,3%	37,4%	38,2%	100%
2006	35,6%	35,6%	28,8%	100%	26,0%	35,5%	38,5%	100%
2007	35,2%	36,4%	28,5%	100%	26,2%	37,1%	36,7%	100%
2008	32,7%	38,7%	28,6%	100%	26,4%	35,6%	38,0%	100%
2009	31,6%	39,4%	29,0%	100%	22,4%	37,8%	39,8%	100%
2010	31,8%	38,8%	29,4%	100%	22,0%	38,5%	39,5%	100%
2011	29,7%	39,6%	30,7%	100%	17,3%	42,0%	40,6%	100%
2012	31,7%	38,3%	30,0%	100%	19,1%	41,1%	39,8%	100%
2013	30,5%	38,8%	30,6%	100%	17,8%	40,8%	41,4%	100%
2014	31,7%	38,9%	29,4%	100%	22,7%	36,1%	41,2%	100%

A gímszarvas hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **408**

Gímszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései I.

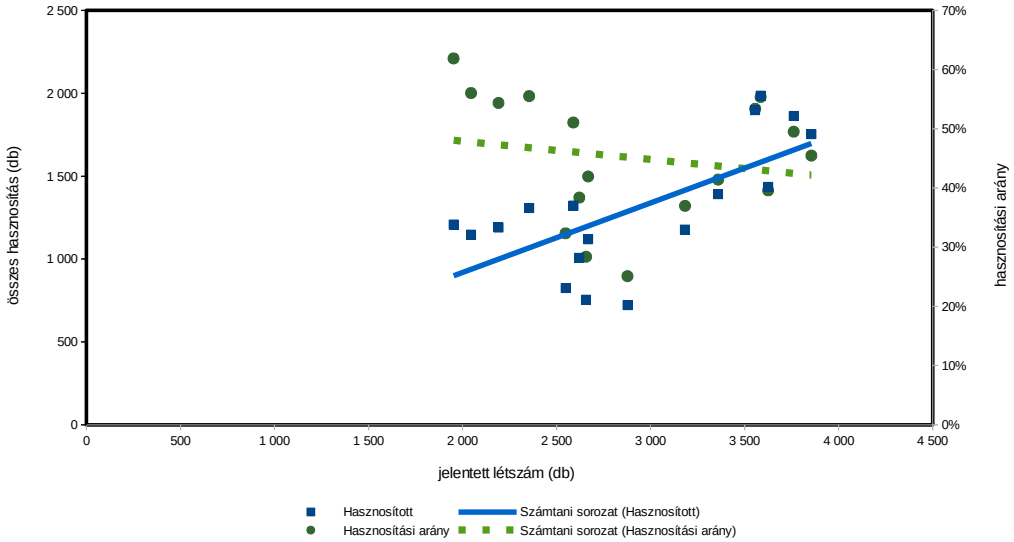

Gímszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései II.

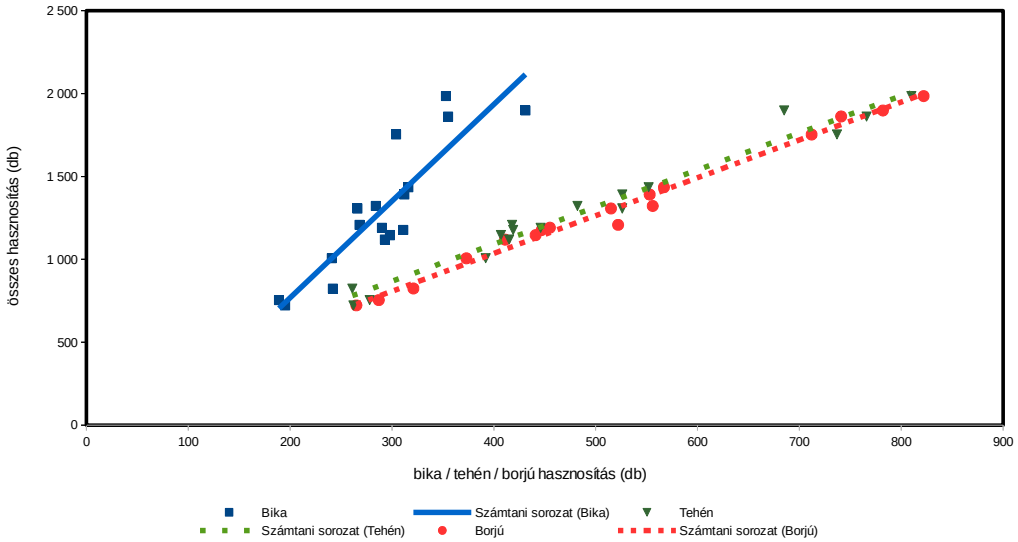

Gímszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései III.

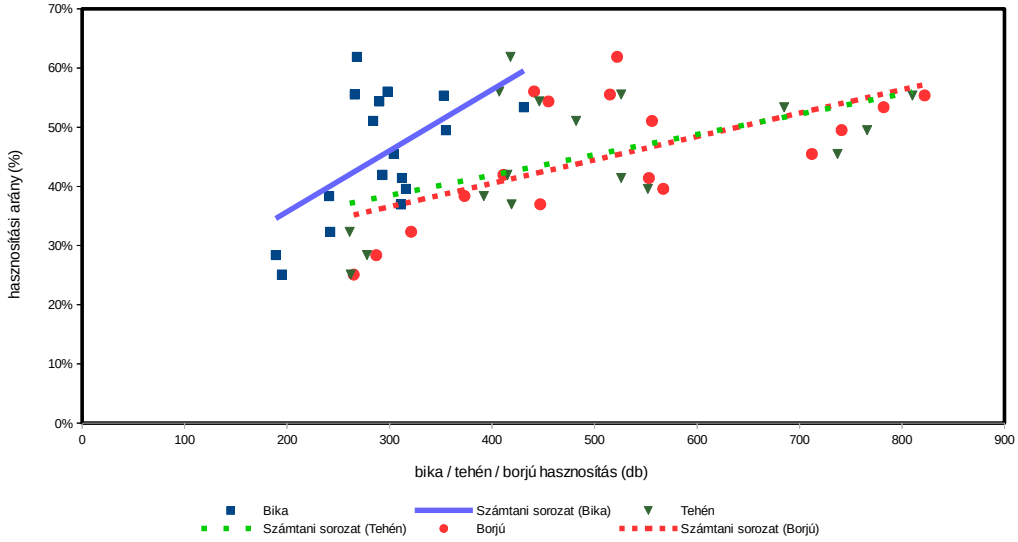

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2007

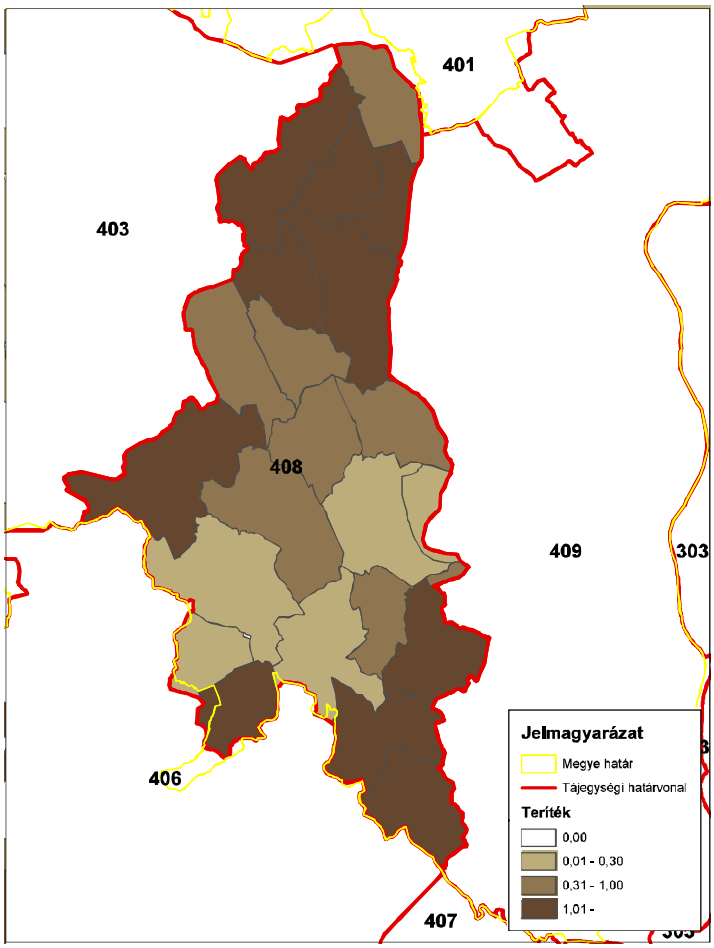

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2008

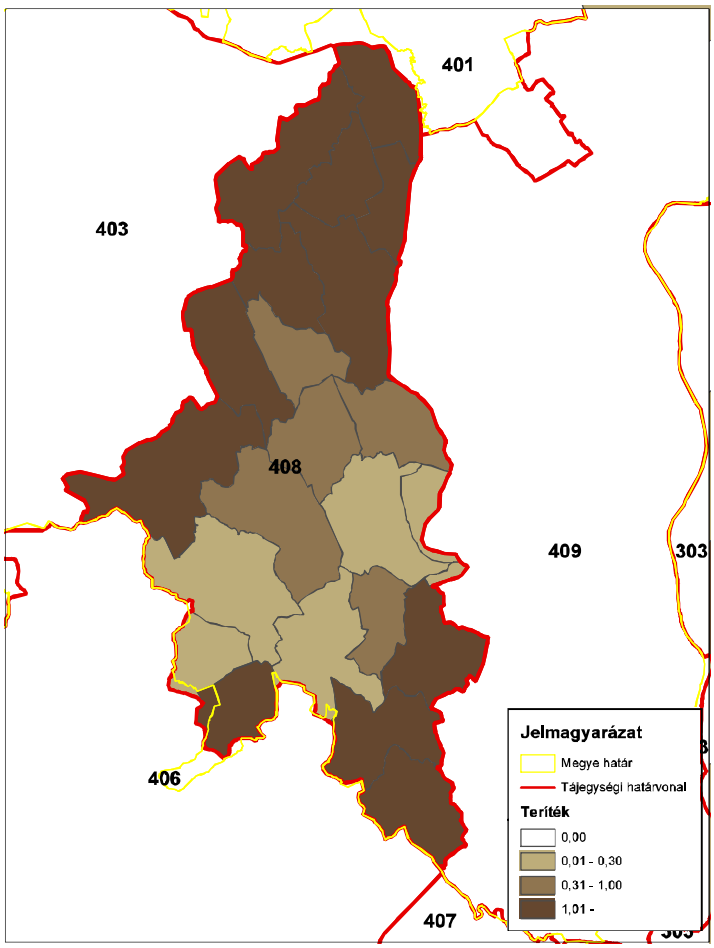

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2009

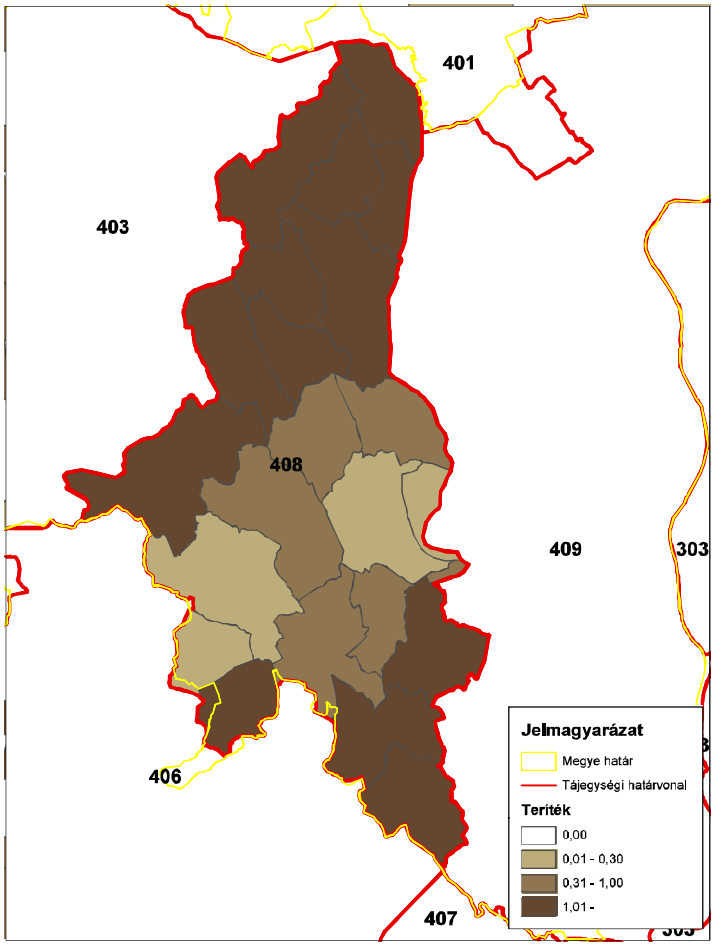

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2010

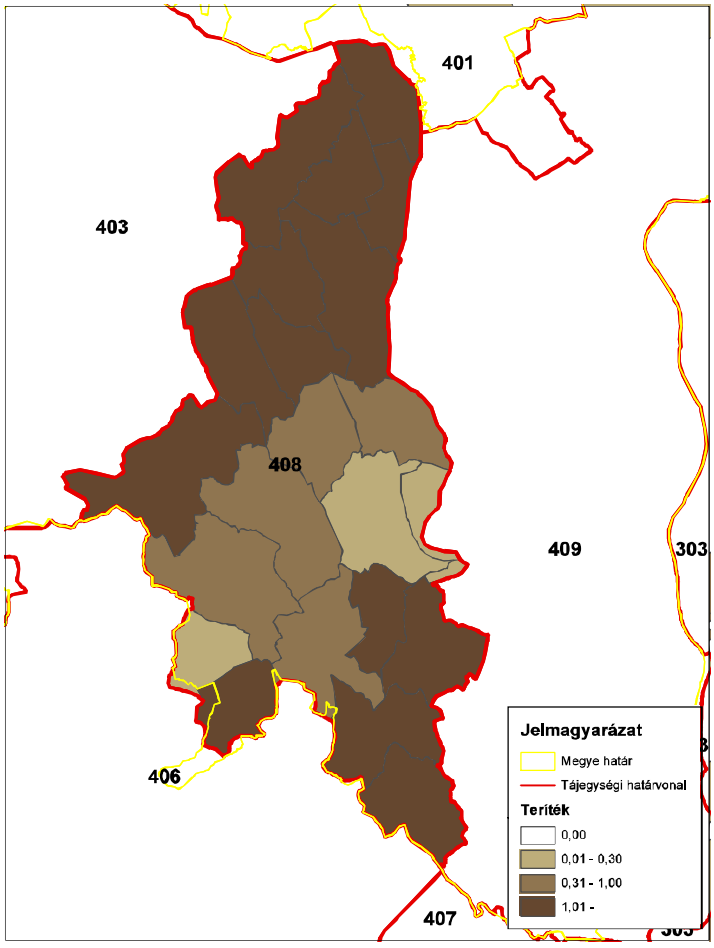

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2011

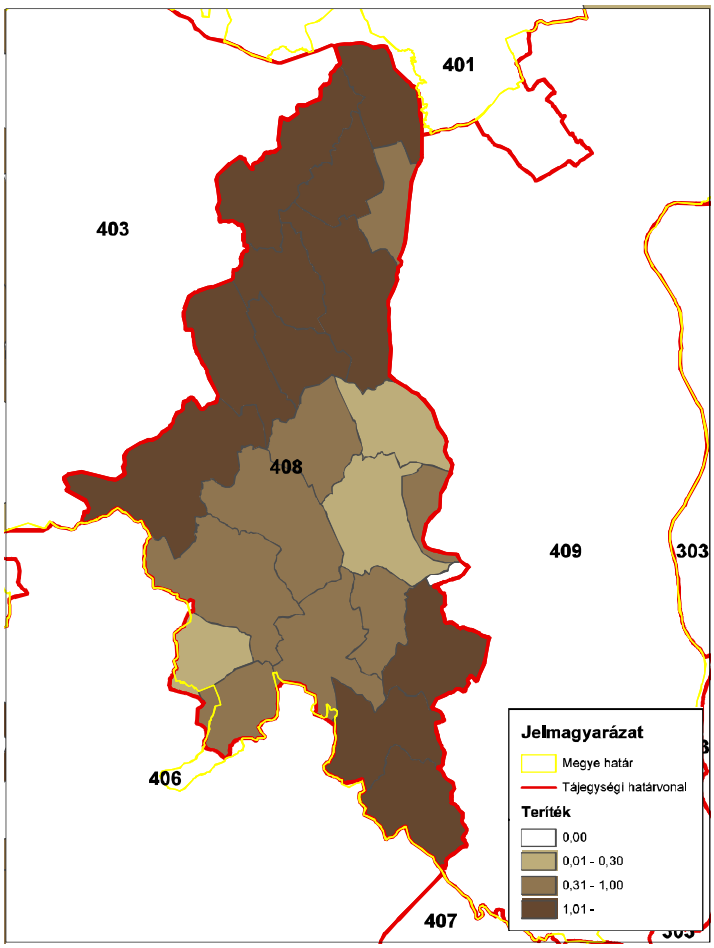

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2012

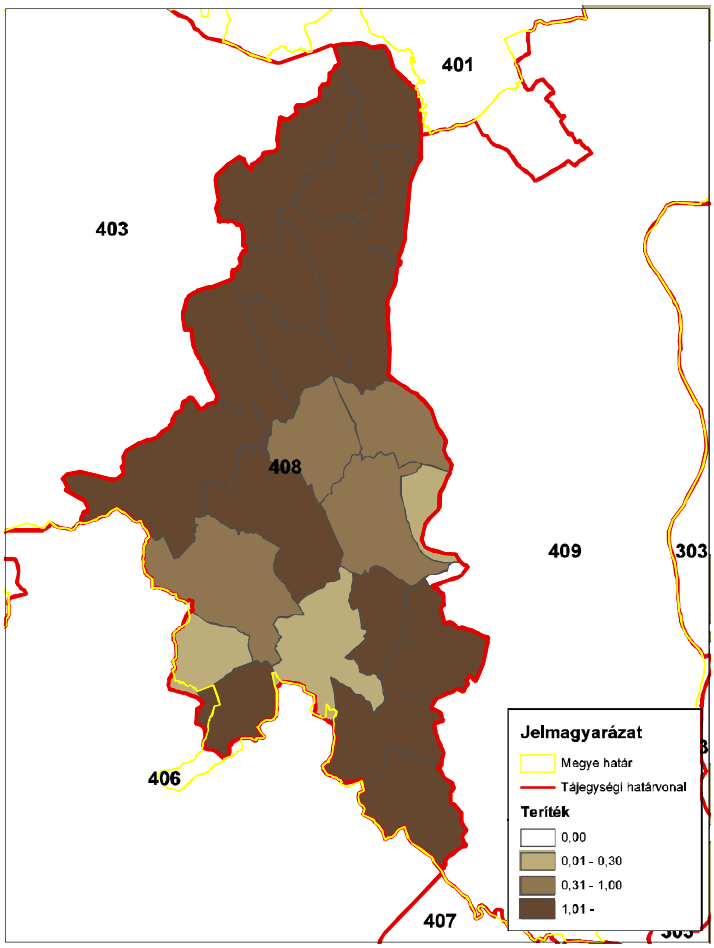

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2013

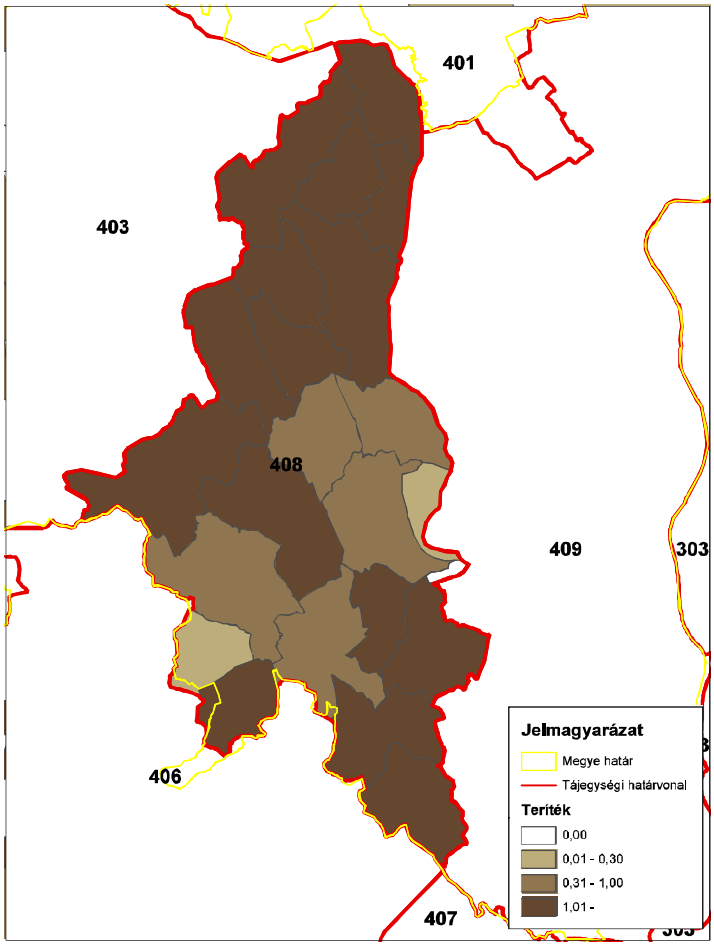

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas (teríték - db/km^2) 2014

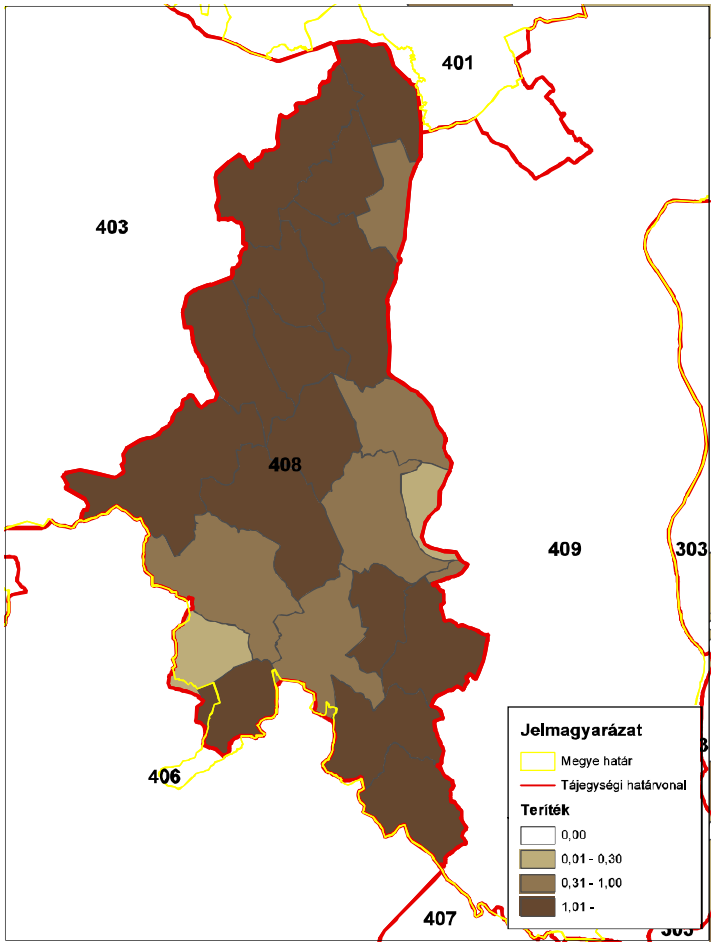

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Az érmes trófeák adatainak évenkénti alakulása

Év	Összes bírált trófea (db)	Érmes trófea (db)	Érmesarány (%)	Aranyérem (db)	Ezüstérem (db)	Bronzérem (db)	Aranyérem (%)	Ezüstérem (%)	Bronzérem (%)
1998	203	79	38,9%	6	18	55	7,6%	22,8%	69,6%
1999	194	77	39,7%	6	26	45	7,8%	33,8%	58,4%
2000	245	89	36,3%	8	40	41	9,0%	44,9%	46,1%
2001	247	123	49,8%	11	40	72	8,9%	32,5%	58,5%
2002	303	131	43,2%	13	50	68	9,9%	38,2%	51,9%
2003	296	119	40,2%	7	43	69	5,9%	36,1%	58,0%
2004	289	134	46,4%	9	46	79	6,7%	34,3%	59,0%
2005	299	144	48,2%	11	52	81	7,6%	36,1%	56,3%
2006	303	136	44,9%	14	48	74	10,3%	35,3%	54,4%
2007	307	150	48,9%	9	44	97	6,0%	29,3%	64,7%
2008	319	135	42,3%	12	55	68	8,9%	40,7%	50,4%
2009	316	116	36,7%	8	41	67	6,9%	35,3%	57,8%
2010	329	138	41,9%	14	48	76	10,1%	34,8%	55,1%
2011	319	147	46,1%	14	51	82	9,5%	34,7%	55,8%
2012	358	169	47,2%	11	57	101	6,5%	33,7%	59,8%
2013	374	178	47,6%	11	54	113	6,2%	30,3%	63,5%
2014	447	186	41,6%	17	65	104	9,1%	34,9%	55,9%

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

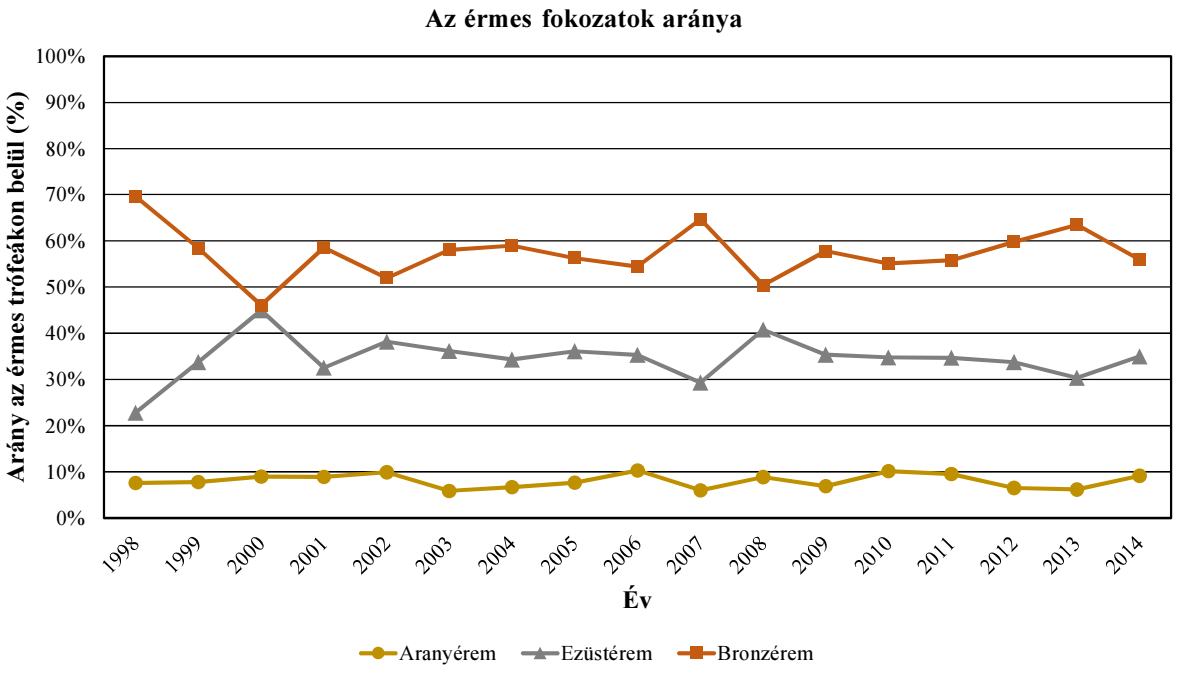

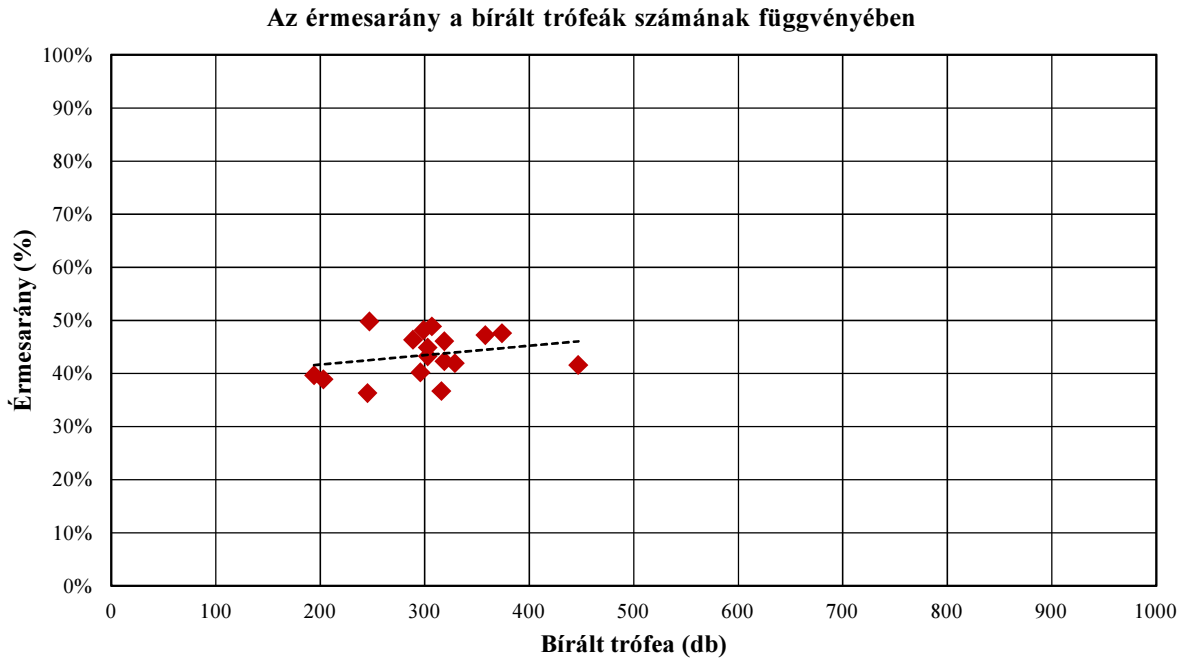

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

A bírált trófeák száma korosztályonként és évenként

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)																
	1998	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
1	5	3	5	1	10	4	4	2		3	5	10	10	8	7	18	57
2	16	17	19	27	22	26	24	34	31	31	33	44	46	38	38	44	43
3	22	25	45	31	46	37	46	33	53	36	44	47	34	32	36	27	56
4	30	27	45	50	49	61	33	37	54	56	56	49	61	62	64	55	56
5	21	17	29	23	40	44	32	34	39	39	35	38	33	30	37	40	46
6	31	34	26	11	24	36	34	53	34	50	49	34	45	42	49	45	50
7	26	19	22	27	32	33	52	34	41	42	38	46	48	46	58	77	77
8	22	27	25	36	28	32	32	41	27	28	27	18	19	34	37	39	27
9	18	15	13	22	28	16	19	17	8	11	16	17	13	14	13	17	19
10	5	2	11	11	15	4	9	10	9	1	10	9	15	8	12	12	11
11	7	4	3	6	7	2	4	3	6	8	4	4	4	5	6		5
12		4	2	2	2	1		1	1	2	2		1		1		
13																	
13<																	
Összesen	**203**	**194**	**245**	**247**	**303**	**296**	**289**	**299**	**303**	**307**	**319**	**316**	**329**	**319**	**358**	**374**	**447**

A bírált trófeák korosztályi megoszlása évenként

Becsült kor (év)	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
1	2,5%	1,5%	2,0%	0,4%	3,3%	1,4%	1,4%	0,7%		1,0%	1,6%	3,2%	3,0%	2,5%	2,0%	4,8%	12,8%
2	7,9%	8,8%	7,8%	10,9%	7,3%	8,8%	8,3%	11,4%	10,2%	10,1%	10,3%	13,9%	14,0%	11,9%	10,6%	11,8%	9,6%
3	10,8%	12,9%	18,4%	12,6%	15,2%	12,5%	15,9%	11,0%	17,5%	11,7%	13,8%	14,9%	10,3%	10,0%	10,1%	7,2%	12,5%
4	14,8%	13,9%	18,4%	20,2%	16,2%	20,6%	11,4%	12,4%	17,8%	18,2%	17,6%	15,5%	18,5%	19,4%	17,9%	14,7%	12,5%
5	10,3%	8,8%	11,8%	9,3%	13,2%	14,9%	11,1%	11,4%	12,9%	12,7%	11,0%	12,0%	10,0%	9,4%	10,3%	10,7%	10,3%
6	15,3%	17,5%	10,6%	4,5%	7,9%	12,2%	11,8%	17,7%	11,2%	16,3%	15,4%	10,8%	13,7%	13,2%	13,7%	12,0%	11,2%
7	12,8%	9,8%	9,0%	10,9%	10,6%	11,1%	18,0%	11,4%	13,5%	13,7%	11,9%	14,6%	14,6%	14,4%	16,2%	20,6%	17,2%
8	10,8%	13,9%	10,2%	14,6%	9,2%	10,8%	11,1%	13,7%	8,9%	9,1%	8,5%	5,7%	5,8%	10,7%	10,3%	10,4%	6,0%
9	8,9%	7,7%	5,3%	8,9%	9,2%	5,4%	6,6%	5,7%	2,6%	3,6%	5,0%	5,4%	4,0%	4,4%	3,6%	4,5%	4,3%
10	2,5%	1,0%	4,5%	4,5%	5,0%	1,4%	3,1%	3,3%	3,0%	0,3%	3,1%	2,8%	4,6%	2,5%	3,4%	3,2%	2,5%
11	3,4%	2,1%	1,2%	2,4%	2,3%	0,7%	1,4%	1,0%	2,0%	2,6%	1,3%	1,3%	1,2%	1,6%	1,7%		1,1%
12		2,1%	0,8%	0,8%	0,7%	0,3%		0,3%	0,3%	0,7%	0,6%		0,3%		0,3%		
13																	
13<																	
Összesen	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

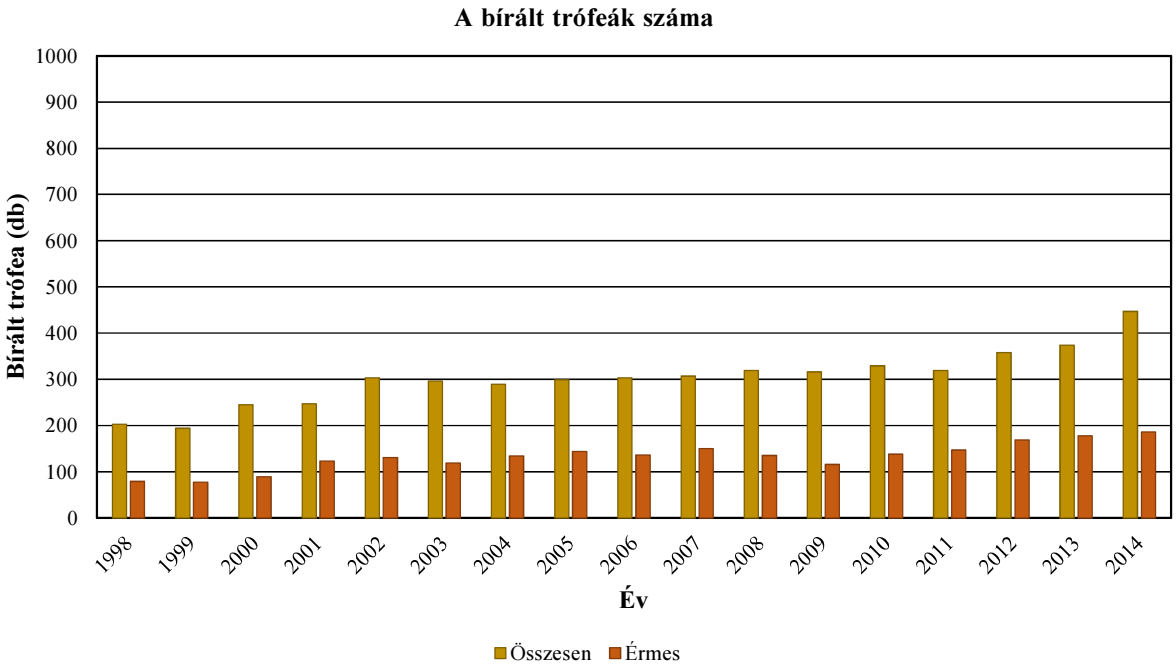

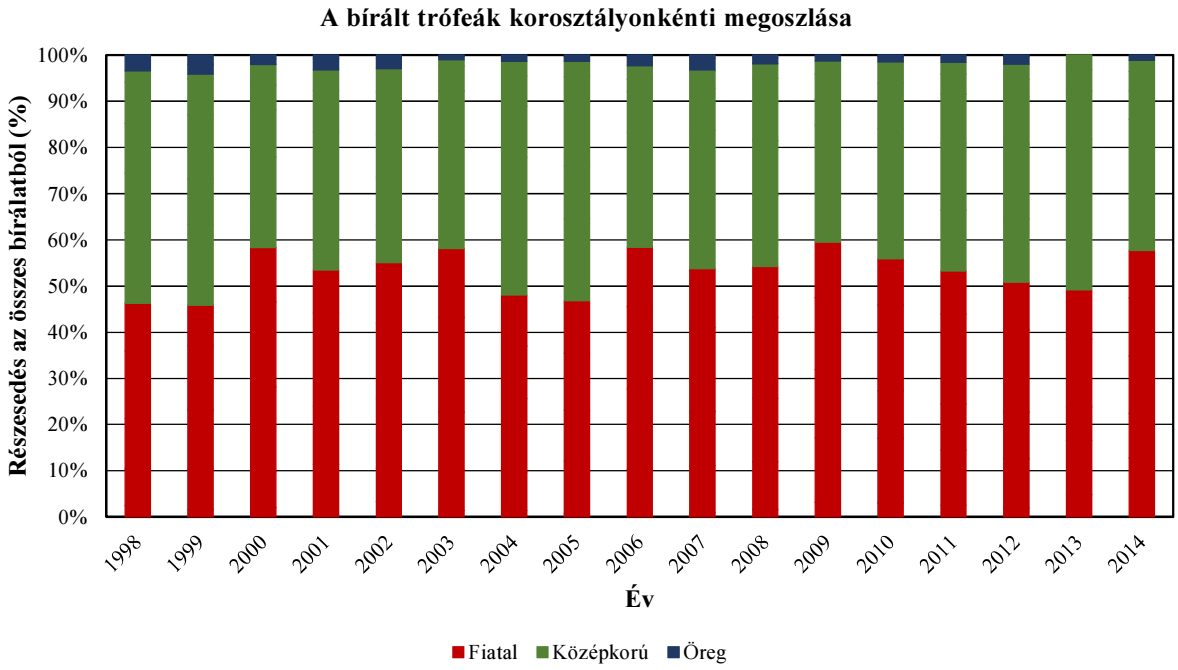

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak átlagai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	152	33,44			1,30	3,28			
2	533	64,95	21,00	18,28	2,83	7,74	14,60	9,78	8,53
3	650	76,06	24,49	28,07	3,86	9,12	18,09	12,08	10,76
4	845	83,64	33,76	29,93	4,91	10,16	23,15	13,68	12,76
5	577	90,84	33,74	32,85	5,86	11,01	23,42	13,97	12,85
6	647	95,91	35,08	32,40	6,68	11,63	24,39	14,22	13,11
7	718	98,79	36,30	34,56	7,38	12,32	25,19	14,77	13,56
8	499	101,80	38,02	35,85	8,12	12,88	25,84	15,16	13,99
9	276	106,11	38,47	37,87	8,95	13,47	27,04	15,80	14,51
10	154	104,58	38,33	37,39	9,23	14,17	27,33	15,80	14,72
11	78	105,66	37,03	36,93	9,10	13,31	27,80	15,93	14,77
12	19	106,60	37,32	34,81	8,84	12,23	28,74	16,18	15,19
13									
13<									

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	152	16,75			0,86	2,00			
2	533	58,79	19,65	18,08	2,44	6,58	4,00	9,55	8,27
3	650	71,92	4,00	20,21	3,44	8,28	4,00	11,09	9,36
4	845	79,03	28,20	20,25	4,35	9,64	16,92	12,36	10,99
5	577	86,90	27,98	28,28	5,57	10,00	21,18	13,06	11,81
6	647	92,82	33,34	29,41	6,28	10,90	23,56	13,49	12,69
7	718	93,17	33,37	30,45	6,62	11,23	24,50	14,07	13,08
8	499	97,99	36,31	33,31	7,42	11,77	25,11	14,76	13,52
9	276	101,37	35,42	31,73	8,37	12,12	26,24	14,86	13,93
10	154	96,51	35,60	33,22	7,84	12,75	25,20	14,68	13,70
11	78	96,93	23,65	22,08	7,20	11,50	25,65	14,98	13,25
12	19	94,00	30,10	23,05	6,10	9,00	26,03	14,23	14,01
13									
13<									

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	152	54,62			1,97	6,83			
2	533	68,25	21,75	18,41	3,13	8,81	18,71	10,00	8,67
3	650	80,18	34,93	41,85	4,31	10,00	22,25	14,10	12,60
4	845	86,14	40,25	37,74	5,23	10,64	25,90	15,07	14,25
5	577	94,27	39,10	35,99	6,22	11,60	25,87	14,60	13,87
6	647	99,08	36,49	34,40	7,07	12,22	25,15	14,55	13,51
7	718	101,95	38,02	37,88	7,97	13,03	25,73	15,26	14,03
8	499	105,11	39,60	37,44	8,80	14,16	26,49	15,73	14,39
9	276	109,47	40,84	41,48	9,78	14,47	28,03	16,99	15,16
10	154	109,63	41,56	42,00	10,47	17,00	29,30	17,70	15,95
11	78	111,12	41,92	44,88	10,27	15,67	30,03	17,28	16,10
12	19	120,75	44,40	44,25	10,35	16,00	30,70	17,70	16,90
13									
13<									

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány (max-min)

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	152	37,87			1,11	4,83			
2	533	9,45	2,10	0,33	0,68	2,23	14,71	0,44	0,40
3	650	8,26	30,93	21,64	0,87	1,72	18,25	3,01	3,24
4	845	7,11	12,05	17,49	0,88	1,00	8,98	2,70	3,26
5	577	7,37	11,13	7,71	0,65	1,60	4,68	1,54	2,06
6	647	6,26	3,15	4,98	0,79	1,32	1,59	1,07	0,82
7	718	8,79	4,65	7,43	1,35	1,79	1,22	1,19	0,95
8	499	7,12	3,29	4,13	1,38	2,39	1,37	0,96	0,87
9	276	8,11	5,42	9,75	1,42	2,35	1,79	2,13	1,23
10	154	13,12	5,96	8,78	2,63	4,25	4,10	3,03	2,25
11	78	14,19	18,27	22,80	3,08	4,17	4,38	2,31	2,85
12	19	26,75	14,30	21,20	4,25	7,00	4,68	3,48	2,89
13									
13<									

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány az átlag arányában (max-min)/átlag

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	152	113,3%			85,2%	147,6%			
2	533	14,6%	10,0%	1,8%	24,1%	28,8%	100,7%	4,6%	4,7%
3	650	10,9%	126,3%	77,1%	22,6%	18,9%	100,9%	25,0%	30,1%
4	845	8,5%	35,7%	58,4%	17,9%	9,8%	38,8%	19,8%	25,6%
5	577	8,1%	33,0%	23,5%	11,1%	14,5%	20,0%	11,0%	16,0%
6	647	6,5%	9,0%	15,4%	11,9%	11,3%	6,5%	7,5%	6,3%
7	718	8,9%	12,8%	21,5%	18,2%	14,6%	4,9%	8,1%	7,0%
8	499	7,0%	8,6%	11,5%	17,0%	18,5%	5,3%	6,3%	6,2%
9	276	7,6%	14,1%	25,7%	15,8%	17,4%	6,6%	13,4%	8,5%
10	154	12,5%	15,5%	23,5%	28,5%	30,0%	15,0%	19,1%	15,3%
11	78	13,4%	49,3%	61,7%	33,8%	31,3%	15,7%	14,5%	19,3%
12	19	25,1%	38,3%	60,9%	48,1%	57,2%	16,3%	21,5%	19,0%
13									
13<									

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	152	16,75			0,86	2,00			
2	533	58,79	19,65	18,08	2,44	6,58	4,00	9,55	8,27
3	650	71,92	4,00	20,21	3,44	8,28	4,00	11,09	9,36
4	845	79,03	28,20	20,25	4,35	9,64	16,92	12,36	10,99
5	577	86,90	27,98	28,28	5,57	10,00	21,18	13,06	11,81
6	647	92,82	33,34	29,41	6,28	10,90	23,56	13,49	12,69
7	718	93,17	33,37	30,45	6,62	11,23	24,50	14,07	13,08
8	499	97,99	36,31	33,31	7,42	11,77	25,11	14,76	13,52
9	276	101,37	35,42	31,73	8,37	12,12	26,24	14,86	13,93
10	154	96,51	35,60	33,22	7,84	12,75	25,20	14,68	13,70
11	78	96,93	23,65	22,08	7,20	11,50	25,65	14,98	13,25
12	19	94,00	30,10	23,05	6,10	9,00	26,03	14,23	14,01
13									
13<									

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	152	2001			2000	1998			
2	533	1999	2003	2004	1999	2000	2005	2004	2004
3	650	1998	2000	2003	1998	1999	2005	2003	2003
4	845	1998	2003	1998	1998	2001	2001	2002	2003
5	577	1998	1999	2002	2003	1998	2005	2004	2003
6	647	2004	2002	2002	1999	1998	2005	2001	2001
7	718	1998	1998	2002	1998	1998	2004	2002	2002
8	499	2010	2002	1998	1998	1998	2001	2001	2002
9	276	2012	2001	2009	2006	2009	1998	1998	1998
10	154	2005	2007	2005	2008	2003	1998	1998	2013
11	78	2003	2003	2003	2003	2003	2000	2003	2003
12	19	2002	2002	2006	2005	2006	2008	2008	1999
13									
13<									

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	152	54,62			1,97	6,83			
2	533	68,25	21,75	18,41	3,13	8,81	18,71	10,00	8,67
3	650	80,18	34,93	41,85	4,31	10,00	22,25	14,10	12,60
4	845	86,14	40,25	37,74	5,23	10,64	25,90	15,07	14,25
5	577	94,27	39,10	35,99	6,22	11,60	25,87	14,60	13,87
6	647	99,08	36,49	34,40	7,07	12,22	25,15	14,55	13,51
7	718	101,95	38,02	37,88	7,97	13,03	25,73	15,26	14,03
8	499	105,11	39,60	37,44	8,80	14,16	26,49	15,73	14,39
9	276	109,47	40,84	41,48	9,78	14,47	28,03	16,99	15,16
10	154	109,63	41,56	42,00	10,47	17,00	29,30	17,70	15,95
11	78	111,12	41,92	44,88	10,27	15,67	30,03	17,28	16,10
12	19	120,75	44,40	44,25	10,35	16,00	30,70	17,70	16,90
13									
13<									

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	152	2012			2012	2010			
2	533	2002	2002	2003	2013	2013	2002	2002	2003
3	650	2014	2001	2006	2014	2005	2006	2001	2001
4	845	2007	1998	2008	2014	2004	1999	2000	1998
5	577	2006	1998	2012	2001	2002	1998	1998	2000
6	647	2000	2001	2007	2006	2006	1999	1999	2000
7	718	2008	2003	2005	2006	2006	2006	2005	2011
8	499	2005	2010	2006	2014	2010	2014	2006	2011
9	276	2001	2011	2014	2011	1999	2014	2000	2000
10	154	2001	2002	2007	2007	2007	2007	2007	2007
11	78	2001	1999	2000	2001	2012	2009	2012	2012
12	19	2006	2012	2000	2001	2000	2002	2006	2003
13									
13<									

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

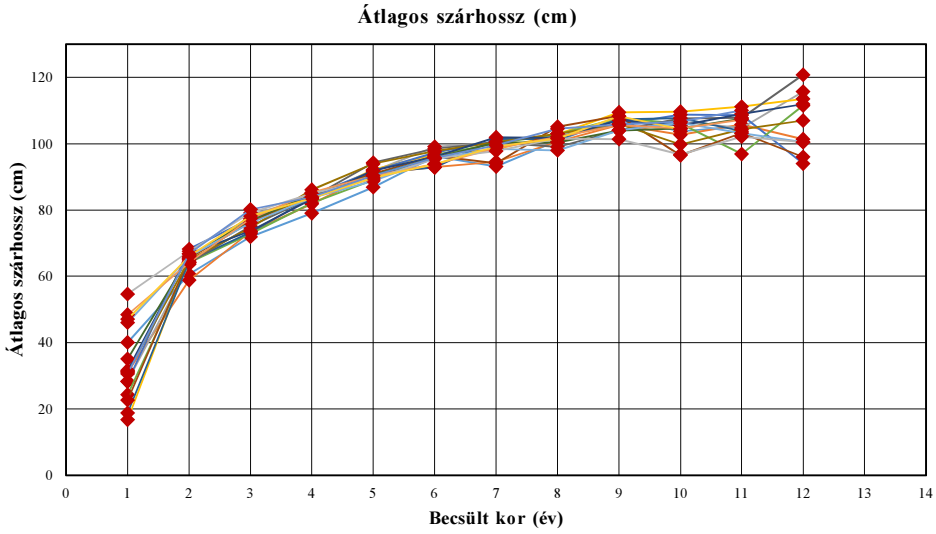

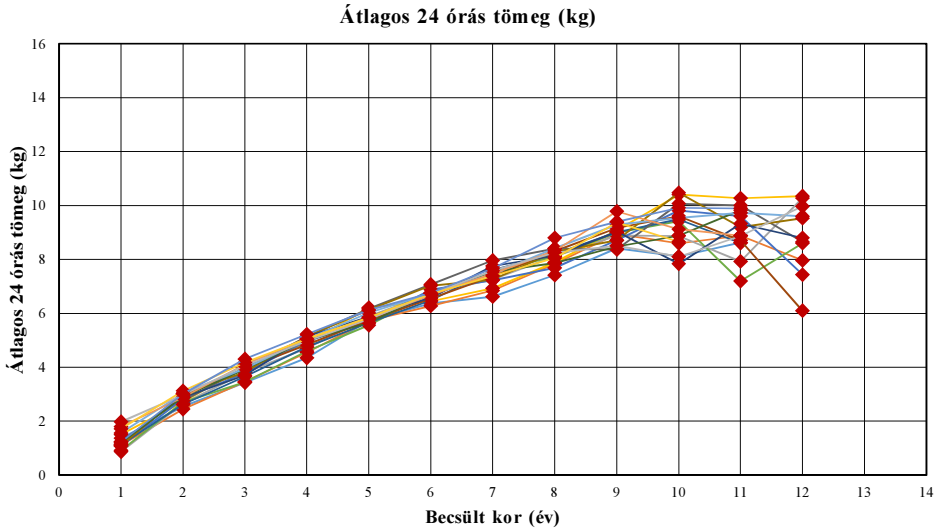

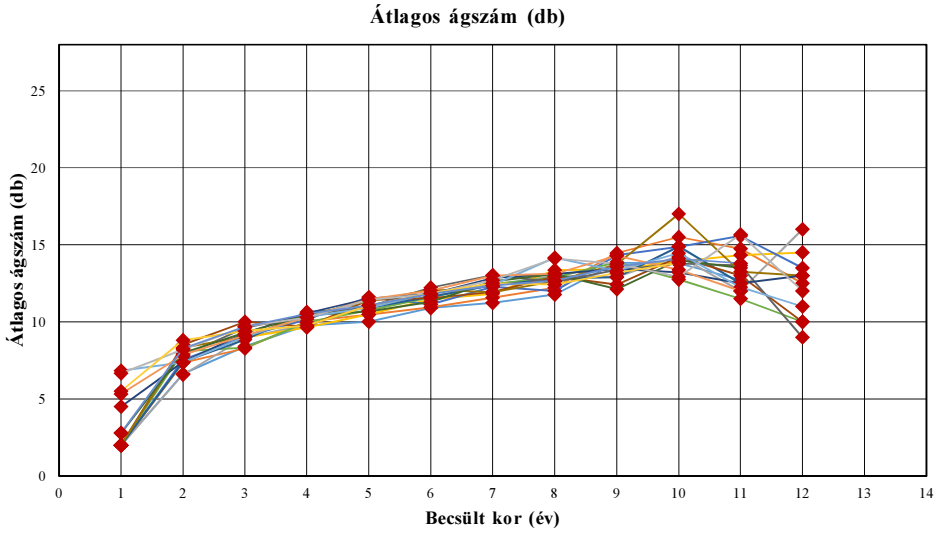

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)

Gímszarvas

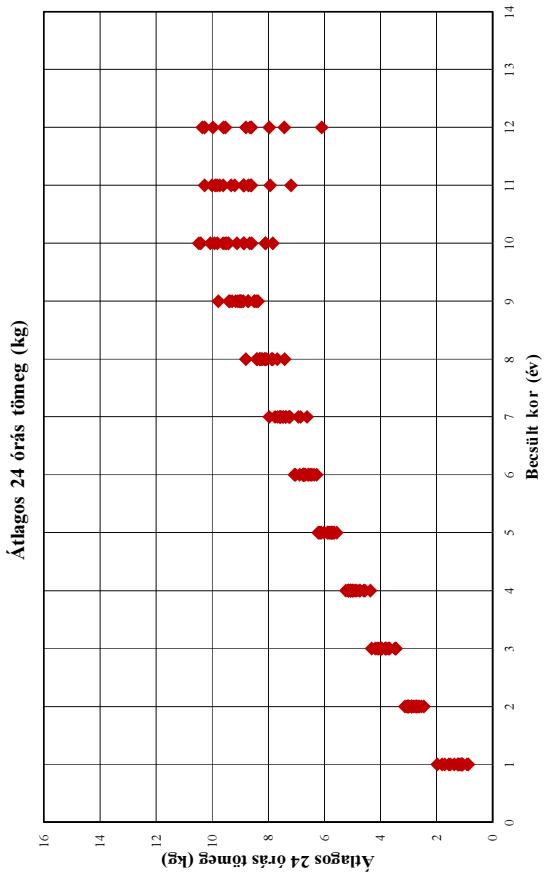

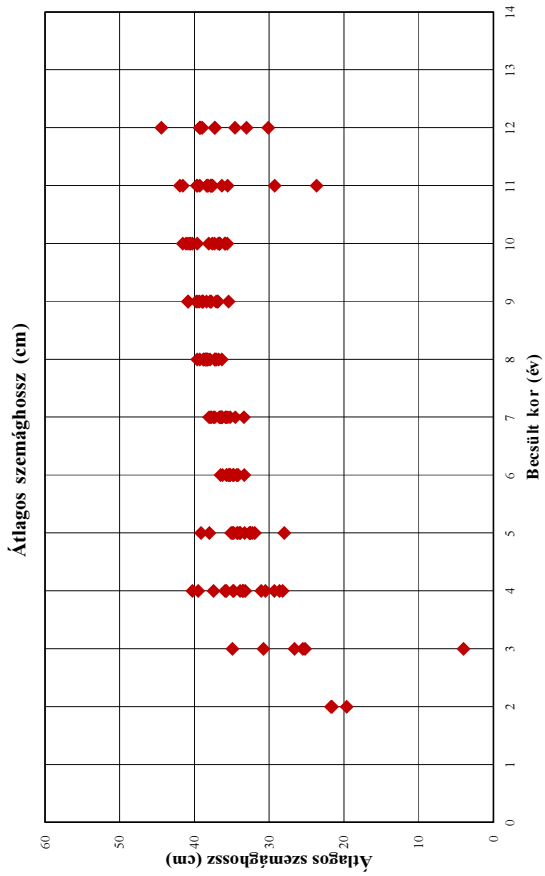

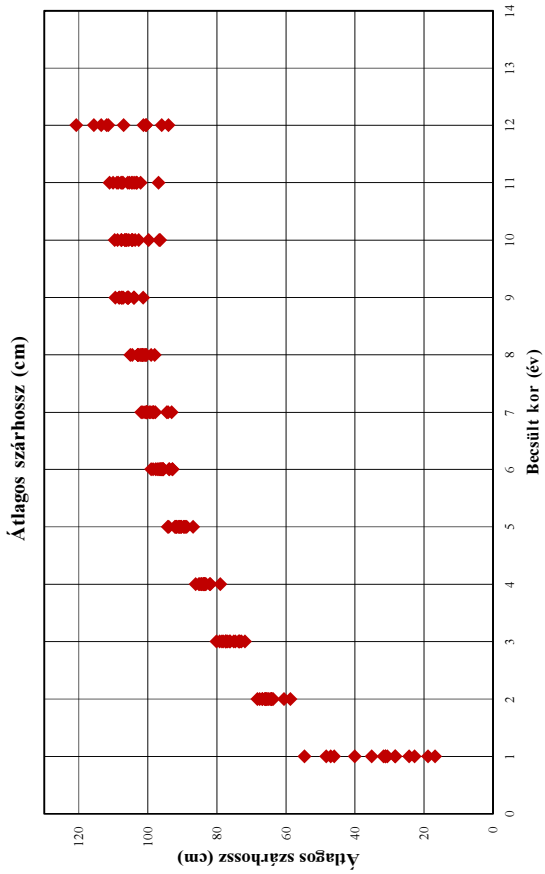

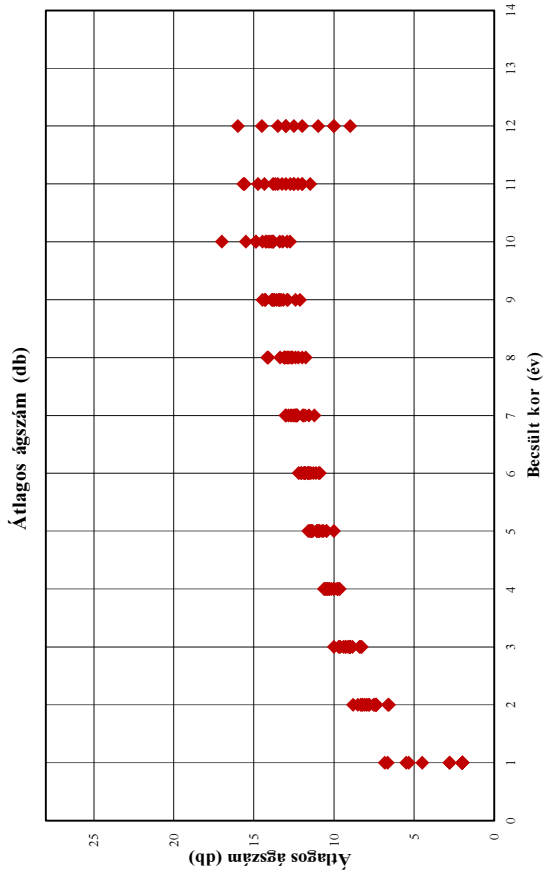

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)

Gímszarvas

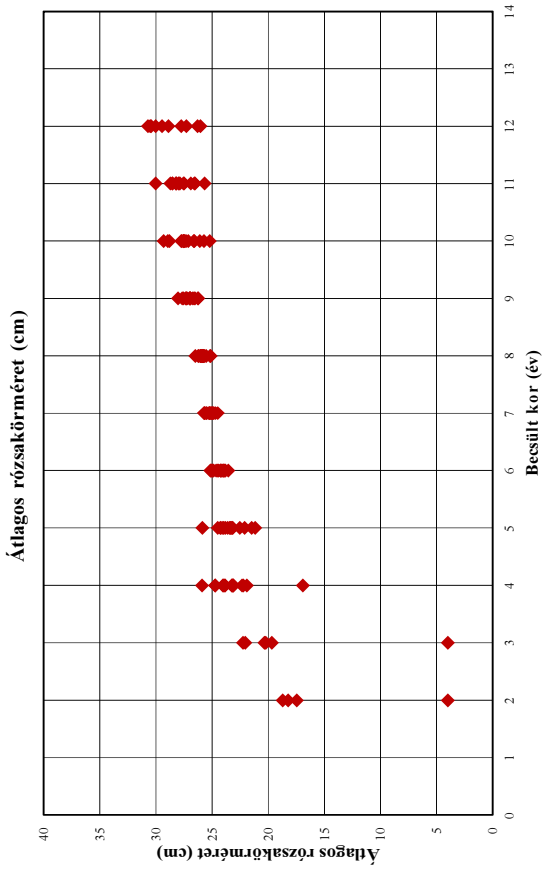

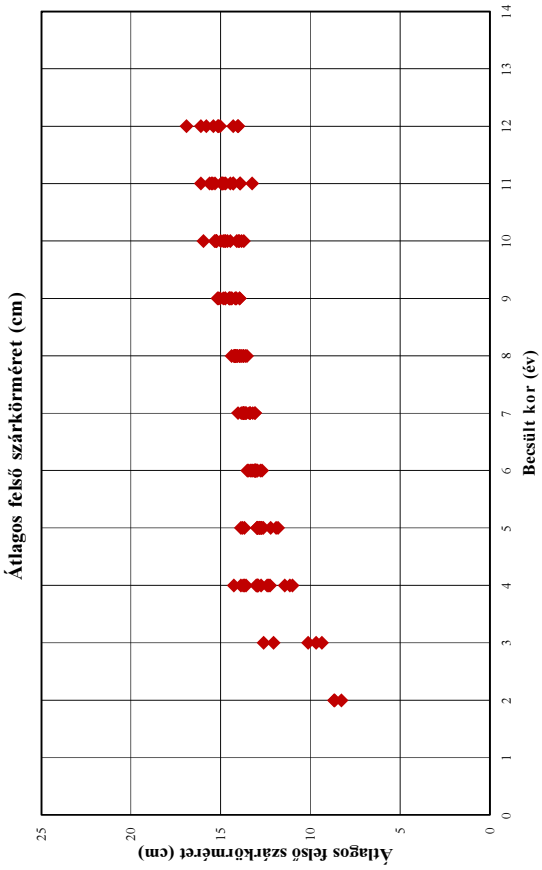

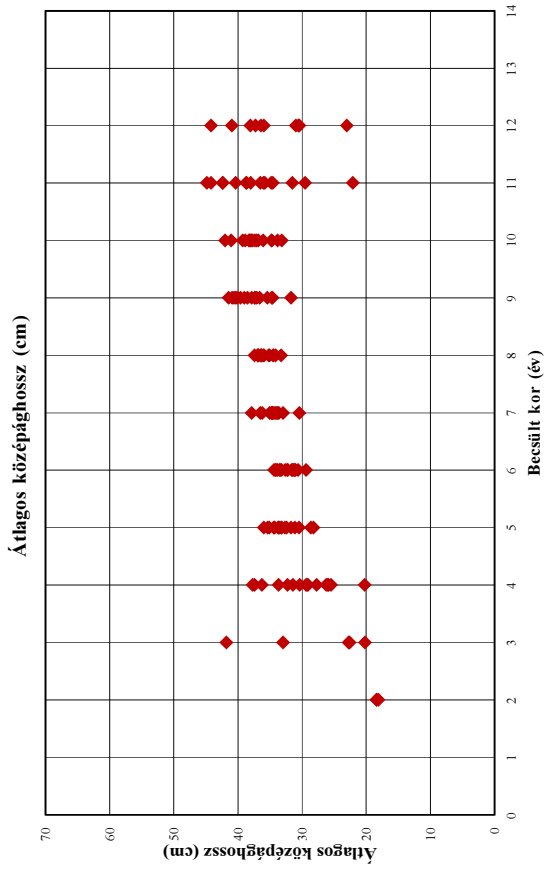

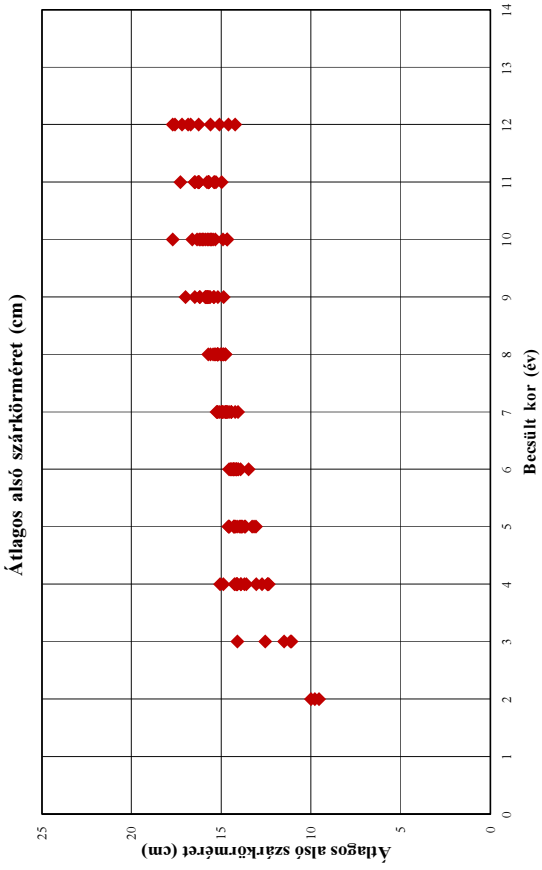

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1998	1	5	40,03			1,36	2,00			
1998	2	16	60,63			2,54	6,63			
1998	3	22	71,92			3,44	8,41			
1998	4	30	79,03	40,25	20,25	4,35	9,77	23,25	13,05	14,25
1998	5	21	86,90	39,10	34,45	5,74	10,00	25,87	14,60	13,78
1998	6	31	96,20	35,32	31,04	6,37	10,90	23,99	14,46	13,23
1998	7	26	93,17	33,37	36,26	6,62	11,23	24,70	14,22	13,08
1998	8	22	100,90	38,20	33,31	7,42	11,77	25,18	15,01	13,87
1998	9	18	107,72	39,73	34,78	8,41	13,83	26,24	14,86	13,93
1998	10	5	103,70	40,86	38,29	8,11	13,80	25,20	14,68	15,23
1998	11	7	105,34	37,79	34,62	8,62	12,71	26,89	15,29	14,46
1998	12									
1998	13									
1998	13<									
1999	1	3	31,17			1,11	2,00			
1999	2	17	58,79			2,44	7,35			
1999	3	25	73,50			3,47	8,28			
1999	4	27	81,86	39,50	29,25	4,55	10,04	25,90	14,10	12,90
1999	5	17	90,90	27,98	31,75	5,73	10,47	23,30	14,55	13,68
1999	6	34	92,93	35,70	31,68	6,28	10,94	25,15	14,55	13,46
1999	7	19	94,53	36,54	34,68	6,85	11,58	25,53	14,55	13,36
1999	8	27	100,64	36,75	35,97	7,84	12,22	25,82	14,78	13,73
1999	9	15	105,68	38,97	40,11	8,95	14,47	26,95	15,61	14,51
1999	10	2	102,68	36,65	34,75	8,60	15,50	26,10	14,90	13,83
1999	11	4	105,78	41,92	38,72	8,88	14,75	28,55	16,48	15,62
1999	12	4	101,33	38,91	35,96	7,97	12,50	26,30	15,09	14,01
1999	13									
1999	13<									
2000	1	5	28,35			0,86	2,00			
2000	2	19	63,70			2,65	6,58			
2000	3	45	78,62	4,00		3,80	8,98			
2000	4	45	83,76	34,75	33,68	4,71	9,82	24,72	15,07	13,02
2000	5	29	91,69	37,98	33,77	5,89	11,07	21,49	14,58	13,87
2000	6	26	99,08	35,31	32,67	6,75	11,65	25,10	14,50	13,51
2000	7	22	100,33	37,76	34,70	7,27	12,36	25,68	15,19	13,71
2000	8	25	102,93	38,35	35,97	8,12	13,00	25,83	15,16	13,96
2000	9	13	105,81	37,11	40,93	8,89	12,92	27,66	16,99	15,16
2000	10	11	106,68	36,79	38,29	8,87	14,27	26,56	15,34	14,10
2000	11	3	104,70	29,25	44,88	7,93	12,00	25,65	15,40	13,90
2000	12	2	115,65	39,28	44,25	10,28	16,00	29,45	17,18	15,13
2000	13									
2000	13<									
2001	1	1	16,75			1,50	2,00			
2001	2	27	65,54			2,71	7,44			
2001	3	31	77,50	34,93	33,00	4,01	9,00	22,05	14,10	12,60
2001	4	50	83,40	33,45	37,45	4,90	9,64	16,92	12,73	12,95
2001	5	23	92,20	32,50	33,18	6,22	10,48	24,26	14,29	12,85
2001	6	11	96,80	36,49	33,44	6,45	11,45	23,96	13,49	12,69
2001	7	27	98,33	34,51	32,98	6,93	11,81	25,21	14,66	13,41
2001	8	36	102,81	37,14	34,17	7,89	13,36	25,11	14,76	13,63
2001	9	22	109,47	35,42	37,37	9,09	13,41	27,02	15,41	14,41
2001	10	11	109,63	35,85	37,38	10,41	13,91	27,45	15,97	15,23
2001	11	6	111,12	39,67	36,53	10,27	14,33	28,22	16,29	15,51
2001	12	2	113,50	37,28	38,08	10,35	14,50	30,43	17,58	16,10
2001	13									
2001	13<									
2002	1	10	28,27			1,07	2,00			
2002	2	22	68,25	21,75	18,34	2,82	7,55	18,71	10,00	8,64
2002	3	46	77,39	26,59	22,71	3,80	9,04	20,21	11,49	10,11
2002	4	49	84,35	30,52	25,50	4,97	10,16	21,91	12,36	11,15
2002	5	40	91,79	32,20	28,28	5,70	11,60	23,17	13,29	12,21
2002	6	24	97,25	33,34	29,41	6,88	11,13	24,95	14,07	13,07
2002	7	32	100,82	36,47	30,45	7,23	12,28	25,21	14,07	13,08
2002	8	28	102,26	36,31	34,55	7,69	12,00	25,82	14,88	13,52
2002	9	28	105,77	37,82	37,41	8,72	14,32	26,59	15,40	14,36
2002	10	15	108,75	41,56	39,27	9,81	14,87	27,51	16,04	14,84
2002	11	7	108,61	38,29	44,25	9,61	15,57	28,21	16,24	14,81
2002	12	2	94,00	30,10	30,60	7,44	13,50	30,70	14,60	14,05
2002	13									
2002	13<									

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2003	1	4	24,30			0,91	2,00			
2003	2	26	64,16	19,65	18,41	2,70	8,10	18,22	9,78	8,67
2003	3	37	72,89	25,18	20,21	3,46	8,32	20,34	11,09	9,36
2003	4	61	82,12	28,20	25,93	4,60	9,97	22,34	12,41	10,99
2003	5	44	89,10	33,86	28,70	5,57	10,75	23,45	13,17	11,81
2003	6	36	96,59	34,84	31,32	6,76	11,58	24,65	14,14	13,09
2003	7	33	100,03	38,02	33,88	7,55	12,45	25,34	14,96	13,69
2003	8	32	102,84	38,78	35,08	8,12	12,88	26,18	15,21	13,81
2003	9	16	107,69	39,53	38,57	8,99	13,88	26,95	15,77	14,53
2003	10	4	106,06	36,63	33,86	9,42	12,75	27,51	16,61	15,34
2003	11	2	96,93	23,65	22,08	7,20	11,50	28,53	14,98	13,25
2003	12	1	111,50	37,25	30,45	8,60	10,00	30,50	16,25	16,90
2003	13									
2003	13<									
2004	1	4	18,79			1,12	2,00			
2004	2	24	64,64	21,61	18,08	2,61	7,41	17,47	9,55	8,27
2004	3	46	73,34	25,52	22,59	3,66	8,85	19,69	11,15	9,68
2004	4	33	83,73	28,60	26,01	4,76	10,64	22,22	12,43	11,42
2004	5	32	91,25	32,64	30,52	5,65	10,91	22,53	13,06	11,90
2004	6	34	92,82	34,14	31,50	6,48	11,64	23,83	14,05	12,79
2004	7	52	101,44	36,35	34,12	7,60	12,37	24,50	14,77	13,57
2004	8	32	101,34	39,26	35,25	8,20	12,81	25,68	15,21	14,06
2004	9	19	107,29	36,93	39,02	9,00	12,89	27,23	15,68	14,20
2004	10	9	107,72	40,26	37,73	9,49	14,89	27,54	15,76	14,62
2004	11	4	103,79	36,31	35,86	8,61	12,50	26,58	15,36	13,93
2004	12									
2004	13									
2004	13<									
2005	1	2	22,68			1,13	2,00			
2005	2	34	65,49			2,98	8,52	4,00		
2005	3	33	76,38			3,96	10,00	4,00		
2005	4	37	84,48	31,06	29,10	4,85	9,68	24,71	14,18	12,31
2005	5	34	90,95	33,95	33,31	5,74	11,42	21,18	13,70	12,76
2005	6	53	96,32	35,35	30,65	6,55	11,54	23,56	14,30	13,08
2005	7	34	94,10	35,21	37,88	7,38	11,94	25,01	15,26	13,81
2005	8	41	105,11	37,28	36,40	8,31	12,93	25,52	15,31	14,15
2005	9	17	108,34	38,87	37,10	9,17	12,41	26,90	15,73	14,48
2005	10	10	96,51	37,31	33,22	9,61	14,20	27,74	16,22	15,24
2005	11	3	103,18	37,70	29,57	8,71	13,00	26,52	15,70	14,30
2005	12	1	96,00			6,10	10,00			
2005	13									
2005	13<									
2006	1									
2006	2	31	64,10			2,75	7,80			
2006	3	53	75,13	30,75	41,85	3,98	9,61	22,25	12,55	12,05
2006	4	54	83,73	33,20	36,28	5,13	10,42	23,13	13,90	12,94
2006	5	39	94,27	33,26	31,17	6,18	11,00	24,23	14,30	12,98
2006	6	34	98,48	36,22	34,11	7,07	12,22	25,03	14,45	13,30
2006	7	41	100,34	36,30	34,40	7,97	13,03	25,73	15,07	13,85
2006	8	27	99,01	38,44	37,44	8,40	12,59	26,23	15,73	14,25
2006	9	8	104,07	37,76	35,46	8,37	13,38	26,26	15,82	13,94
2006	10	9	107,62	41,11	41,08	10,07	13,78	28,79	16,36	14,72
2006	11	6	107,79	38,17	42,42	10,01	13,67	27,93	16,45	15,30
2006	12	1	120,75	33,00	23,05	8,65	9,00	28,90	17,70	15,40
2006	13									
2006	13<									
2007	1	3	31,13			1,08	2,00			
2007	2	31	65,06			3,03	8,32			
2007	3	36	74,63			3,82	9,03			
2007	4	56	86,14	29,32	29,43	5,14	10,43	24,00	14,27	13,73
2007	5	39	93,96	34,91	33,68	6,13	11,33	23,62	13,66	12,63
2007	6	50	97,77	35,68	34,40	7,03	12,08	24,49	14,15	12,94
2007	7	42	100,45	36,28	34,70	7,25	11,93	24,83	14,45	13,20
2007	8	28	102,98	38,53	36,52	8,29	12,64	26,03	14,95	14,16
2007	9	11	105,95	38,39	34,65	8,71	13,73	27,26	15,19	14,15
2007	10	1	99,75	35,60	42,00	10,47	17,00	29,30	17,70	15,95
2007	11	8	104,33	39,61	38,68	9,20	13,25	27,56	15,71	14,30
2007	12	2	106,98	39,15	31,00	9,53	13,00	30,03	16,70	15,03
2007	13									
2007	13<									

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2008	1	5	31,67			1,24	4,50			
2008	2	33	66,81			2,89	7,41			
2008	3	44	73,70			3,71	9,27			
2008	4	56	83,25	35,74	37,74	5,15	10,56	23,21	14,11	12,74
2008	5	35	91,90	34,26	35,39	5,88	11,52	23,81	14,00	12,94
2008	6	49	96,05	35,39	33,55	6,58	11,81	24,15	13,91	13,02
2008	7	38	101,95	37,27	33,68	7,75	12,84	25,65	14,44	13,35
2008	8	27	101,71	37,27	34,51	8,13	13,11	25,96	15,20	14,08
2008	9	16	107,08	38,82	37,90	9,03	13,44	27,36	15,89	14,47
2008	10	10	105,51	36,65	37,94	7,84	13,20	27,32	15,60	13,96
2008	11	4	108,96	39,28	31,56	9,32	12,50	28,18	15,80	14,89
2008	12	2	111,90	39,28	41,00	8,80	13,00	26,03	14,23	14,30
2008	13									
2008	13<									
2009	1	10	35,10			1,19	2,78			
2009	2	44	66,07			2,90	7,98			
2009	3	47	76,93			3,94	9,30			
2009	4	49	84,62			5,00	10,44			
2009	5	38	90,61	31,89	34,31	5,65	10,68	24,03	14,25	12,71
2009	6	34	95,72	34,33	32,39	6,76	11,29	24,87	14,17	13,05
2009	7	46	100,39	37,45	36,52	7,55	12,63	25,25	14,85	13,59
2009	8	18	100,40	37,07	36,97	7,87	13,11	25,92	14,87	13,72
2009	9	17	103,93	37,91	31,73	8,48	12,12	27,56	15,74	14,12
2009	10	9	104,60	37,59	38,04	8,88	14,00	27,68	15,69	14,47
2009	11	4	107,49	37,84	38,06	9,82	13,50	30,03	16,24	15,44
2009	12									
2009	13									
2009	13<									
2010	1	10	46,04			1,56	6,83			
2010	2	46	66,06			3,04	7,37			
2010	3	34	76,15			3,97	9,03			
2010	4	61	83,68	34,83	32,30	5,05	10,33	24,05	13,60	13,68
2010	5	33	88,78	34,76	32,69	6,02	10,91	22,09	13,87	12,86
2010	6	45	95,55	34,77	31,24	6,75	11,87	24,10	14,30	13,12
2010	7	48	98,42	35,83	33,93	7,46	12,40	24,92	14,98	13,73
2010	8	19	97,99	39,60	36,88	8,41	14,16	25,74	15,04	14,16
2010	9	13	104,05	39,32	40,63	9,29	13,31	26,52	16,18	14,85
2010	10	15	106,23	40,62	36,82	9,54	14,47	26,64	15,46	14,75
2010	11	4	103,21	35,55	36,04	9,73	12,25	28,73	16,25	14,95
2010	12	1	100,50	34,55	37,30	9,60	11,00	27,75	15,60	15,15
2010	13									
2010	13<									
2011	1	8	48,40			1,80	5,33			
2011	2	38	64,25			2,88	7,86			
2011	3	32	77,41			4,11	9,13			
2011	4	62	85,27	35,90	26,25	5,07	10,29	23,85	13,90	13,58
2011	5	30	90,39	35,08	32,47	5,81	11,47	23,36	13,91	12,94
2011	6	42	93,84	34,71	34,14	6,68	12,02	23,90	14,23	12,98
2011	7	46	98,62	35,51	34,83	7,48	13,00	25,12	15,21	14,03
2011	8	34	102,02	37,92	36,87	8,32	13,12	25,98	15,37	14,39
2011	9	14	105,59	40,84	40,36	9,78	14,29	26,99	16,48	15,11
2011	10	8	104,65	35,95	36,08	9,12	13,38	27,56	15,87	15,00
2011	11	5	107,18	37,56	34,84	8,88	12,00	27,97	15,68	14,72
2011	12									
2011	13									
2011	13<									
2012	1	7	54,62			1,97	6,67			
2012	2	38	67,58			2,99	8,21			
2012	3	36	79,20			4,07	9,69			
2012	4	64	84,96	33,90	31,45	4,98	10,29	23,10	13,70	12,25
2012	5	37	89,40	34,22	35,99	5,79	11,42	23,96	14,13	12,82
2012	6	49	95,51	35,27	33,24	6,72	11,82	24,23	14,28	13,07
2012	7	58	97,80	37,82	34,60	7,58	12,71	25,07	14,94	13,72
2012	8	37	101,59	38,22	36,30	8,25	14,11	26,04	15,45	14,23
2012	9	13	101,37	36,85	39,65	8,51	13,77	26,73	15,80	14,74
2012	10	12	96,74	39,63	37,14	8,10	12,92	27,11	15,56	14,02
2012	11	6	102,11	38,34	42,40	8,87	15,67	27,85	17,28	16,10
2012	12	1	100,50	44,40	36,45	9,97	12,00	27,30	16,85	15,80
2012	13									
2012	13<									

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Gímszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos középághossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos ágszám (db)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2013	1	18	47,06			1,71	5,50			
2013	2	44	66,09			3,13	8,81			
2013	3	27	78,21			4,18	9,41			
2013	4	55	83,61	33,54	27,80	5,06	9,76	23,16	14,14	12,40
2013	5	40	89,73	32,58	35,13	5,85	11,05	23,22	13,84	12,97
2013	6	45	93,83	34,32	33,87	6,72	11,87	24,24	14,32	13,14
2013	7	77	99,16	36,67	34,77	7,39	12,51	24,93	14,72	13,64
2013	8	39	101,52	38,57	36,35	8,06	12,41	25,75	15,22	13,94
2013	9	17	108,28	38,84	36,65	9,37	13,18	27,34	15,89	14,74
2013	10	12	104,39	40,50	38,88	8,66	13,83	25,71	14,68	13,70
2013	11									
2013	12									
2013	13									
2013	13<									
2014	1	57	30,63			1,22	2,80			
2014	2	43	66,87			3,01	8,28			
2014	3	56	80,18			4,31	9,69			
2014	4	56	83,95	37,45	30,40	5,23	10,52	23,88	14,88	13,88
2014	5	46	90,39	32,47	33,63	6,12	11,07	24,51	14,23	12,71
2014	6	50	95,76	35,23	32,24	6,76	11,82	24,42	14,36	13,35
2014	7	77	99,52	35,74	35,10	7,67	12,35	25,52	14,75	13,74
2014	8	27	104,50	38,72	36,89	8,80	12,67	26,49	15,60	14,20
2014	9	19	105,78	40,79	41,48	9,40	13,58	28,03	16,21	15,03
2014	10	11	106,60	38,08	34,82	9,91	14,09	28,95	16,15	15,25
2014	11	5	110,03	41,54	40,36	9,89	13,80	27,48	15,71	14,91
2014	12									
2014	13									
2014	13<									

Gímszarvas érmesarány (%) 1998

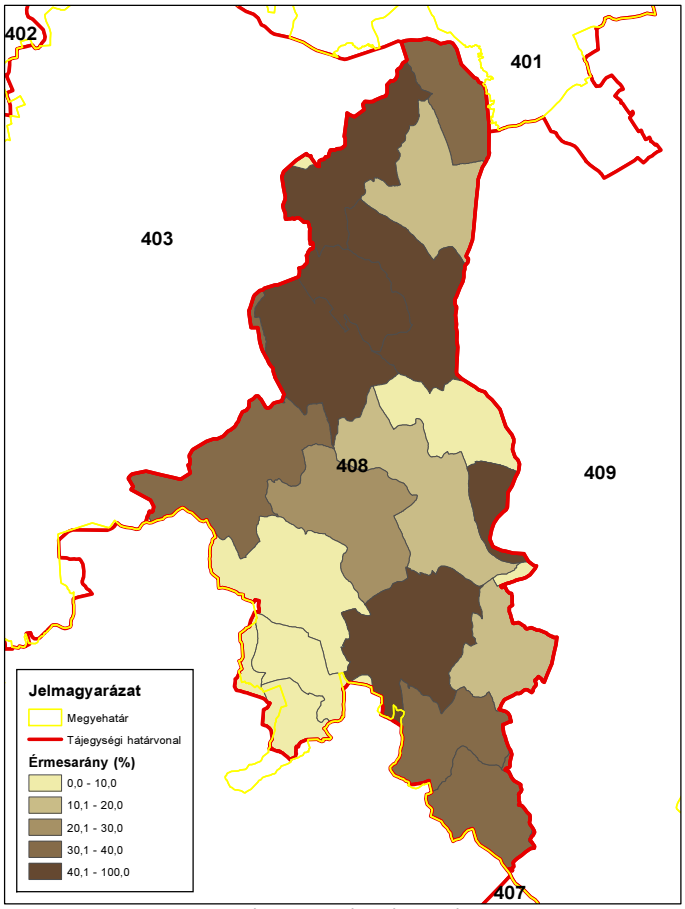

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas érmesarány (%) 2003

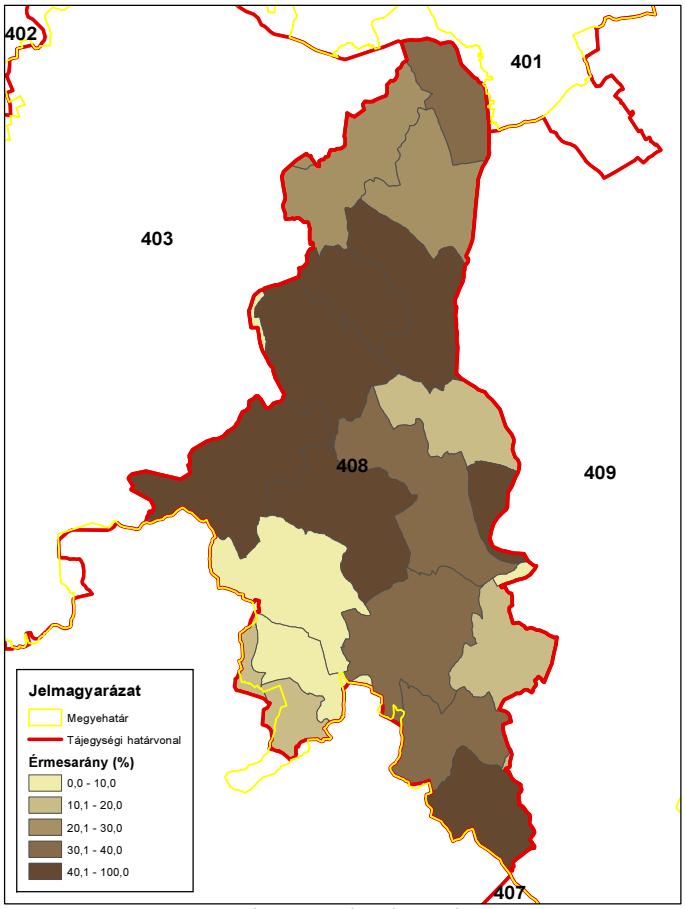

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas érmesarány (%) 2008

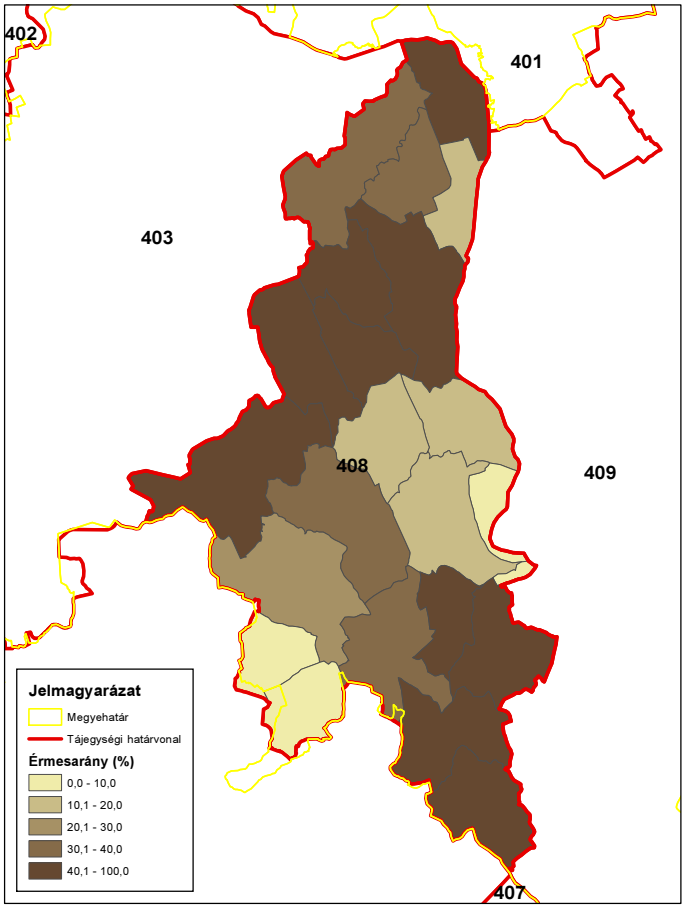

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Gímszarvas érmesarány (%) 2014

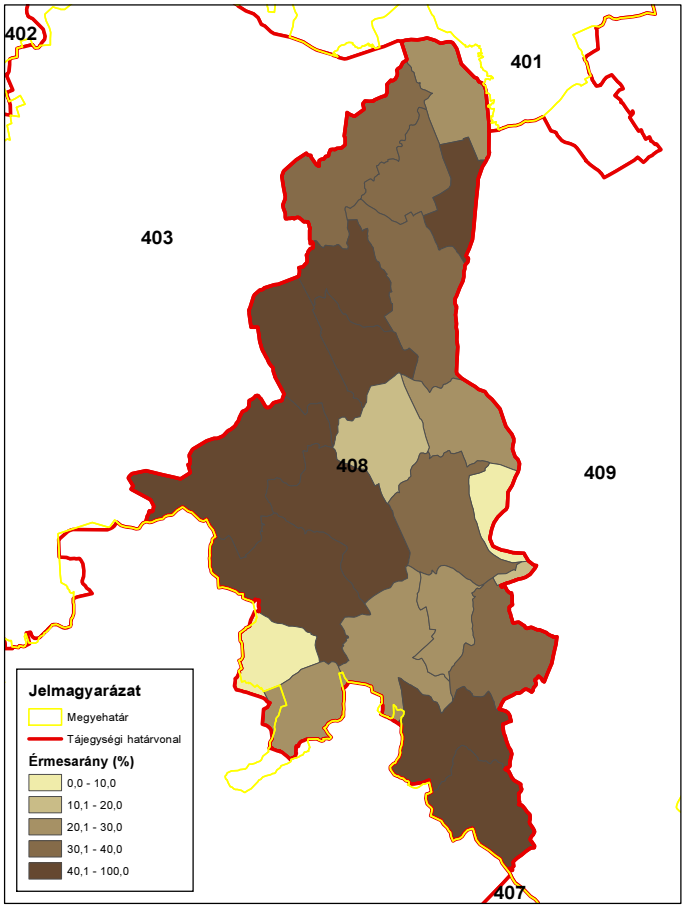

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A dámszarvas állománya, hasznosítása és minősége

A dámszarvas állománya, hasznosítása és minősége

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A dámszarvas jelentett létszáma a **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység** területén növekedett, és az utolsó 4 évben 2000 körül állandósultak (908→1916 pld; **+111%**). A lelövések hasonló pályán mozogtak (1473→3426→1494; **+496%**). Enyhe csökkenés 2012 után jelentkezett, amikor a hasznosítási arány >58%-nál az adatok alapján
- A jelentett létszám csaknem teljes egészében szabad területi (90-95%).
- A dámszarvas a terítékadatok alapján a vadgazdálkodási tájegység kb. 90%-ában fordul elő és az állomány a szomszédos tájegységekben folytatódik. Szorosan kapcsolódik a Kapos-tolnai vadgazdálkodási tájegységgel (403). A dámszarvas az utóbbi évtizedben a vadgazdálkodási tájegység olyan részeit is „belakta", ahol a számára szükséges erdőterületek, erdősültség nincs meg. A magas lelövések eredményeként a tájegység jelentős részén a teríték sűrűsége >0.3 db/km^2.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- Hasznosítási aránya jelentősen nőtt (23%→65%). Kérdés, hogy a 2012 utáni évek >58% hasznosítási arányai mennyire valósak, mivel a jelentett állomány csökkenése ehhez a mértékhez képest nem jelentős.
- A hasznosítás összetétele az értékelt időszakban átalakult. A bikalelövések aránya csökkent (26→15%), a tehén- (33→41%) és a borjúlelövéseké nőtt (35→45%). A hasznosítás alapvetően az állomány csökkenését segíthette, mert a nőivart és borjakat nem védték. Az adatok megbízhatósága itt is felmerül, mivel ha a nőivar és a szaporulat tartósan nagyobb mértékben kerül kivételre, akkor az ivararány előbb-utóbb el kellene, hogy torzuljon.
- A magas hasznosítási arányok mellett csupán stabilizálódó jelentett állomány azt jelezheti, hogy a szabad területi dámszarvas állomány nagyobb is lehet. Ebből következően a nagyon magas hasznosítási arányok csupán látszólagosak voltak.

A dámszarvas jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- A dámszarvasnak a **Tolnai-hegyháti** vadgazdálkodási tájegységben a gímszarvashoz és a vaddisznóhoz hasonló nagyságú az állománya és a vadgazdálkodási jelentősége.
- A vadgazdálkodási tájegység területén nőtt a vaddisznó, a gímszarvas és az őz létszáma. Ezek mellett a dámszarvas további, helyi növekedése nehezen kezelhető.

A dámszarvas állománya, hasznosítása és minősége
• A dámszarvas tájegységi kezelését a többi csülkös vadhoz viszonyított értéke és/vagy szerepe határozza meg, valamint a dámszarvas élőhelyén érvényesülő erdő- és mezőgazdasági érdekek és tűrőképesség. A vadgazdálkodási tájegységben a térített mezőgazdasági vadkártérítés az elmúlt években 107-137 millió Ft/év között alakult.
A dámszarvas trófeabírálati eredmények a vadgazdálkodási tájegységben
• A bírált trófeák csaknem egésze szabad területről származik, ezért az agancsok értékeléséhez a trófeabírálati adatbázis a szabad területen élő állományra nézve is megbízható forrás lehet. • A bírált agancsok száma növekedett (60→212 db), ezek közül átlagosan 30% ± 5% volt az érmes (16-82 db). Az érmeseken belül arany érmes 35-45%, ezüst érmes 30-40%, és bronz érmes 20-30% volt. • Az átlagos szárhossz 8-11 éves kor körül éri el a csúcsát, az átlagos lapátsúly 8-10 év kor között éri el a maximumát. A 10-11 éves korcsoport szóródása azonban rendkívül nagy.

A szabad területi dámszarvasállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Jelentett				Hasznosított				Hasznosítási arány			
	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes
1998	288	370	250	**908**	55	78	78	**211**	19,1%	21,1%	31,2%	**23,2%**
1999	258	407	245	**910**	54	71	86	**211**	20,9%	17,4%	35,1%	**23,2%**
2000	296	413	275	**984**	58	72	89	**219**	19,6%	17,4%	32,4%	**22,3%**
2001	281	401	244	**926**	62	97	104	**263**	22,1%	24,2%	42,6%	**28,4%**
2002	257	354	236	**847**	75	132	147	**354**	29,2%	37,3%	62,3%	**41,8%**
2003	269	331	252	**852**	69	180	168	**417**	25,7%	54,4%	66,7%	**48,9%**
2004	253	295	258	**806**	63	165	144	**372**	24,9%	55,9%	55,8%	**46,2%**
2005	298	370	342	**1 010**	79	168	126	**373**	26,5%	45,4%	36,8%	**36,9%**
2006	315	353	313	**981**	88	177	163	**428**	27,9%	50,1%	52,1%	**43,6%**
2007	340	463	403	**1 206**	96	247	215	**558**	28,2%	53,3%	53,3%	**46,3%**
2008	369	555	492	**1 416**	107	243	218	**568**	29,0%	43,8%	44,3%	**40,1%**
2009	399	659	555	**1 613**	131	298	250	**679**	32,8%	45,2%	45,0%	**42,1%**
2010	520	840	715	**2 075**	133	353	266	**752**	25,6%	42,0%	37,2%	**36,2%**
2011	536	753	616	**1 905**	118	465	375	**958**	22,0%	61,8%	60,9%	**50,3%**
2012	517	818	668	**2 003**	177	601	386	**1 164**	34,2%	73,5%	57,8%	**58,1%**
2013	470	701	606	**1 777**	178	409	473	**1 060**	37,9%	58,3%	78,1%	**59,7%**
2014	506	753	657	**1 916**	194	517	547	**1 258**	38,3%	68,7%	83,3%	**65,7%**
Változás	75,7%	103,5%	162,8%	111,0%	252,7%	562,8%	601,3%	496,2%	100,8%	225,7%	166,9%	182,5%

Ivararány (1 bikára vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bika	Tehén	Borjú	*Bjú/tehén*	Bika	Tehén	Borjú	*Bjú/tehén*
1998	1	1,28	0,87	***0,68***	1	1,42	1,42	***1,00***
1999	1	1,58	0,95	***0,60***	1	1,31	1,59	***1,21***
2000	1	1,40	0,93	***0,67***	1	1,24	1,53	***1,24***
2001	1	1,43	0,87	***0,61***	1	1,56	1,68	***1,07***
2002	1	1,38	0,92	***0,67***	1	1,76	1,96	***1,11***
2003	1	1,23	0,94	***0,76***	1	2,61	2,43	***0,93***
2004	1	1,17	1,02	***0,87***	1	2,62	2,29	***0,87***
2005	1	1,24	1,15	***0,92***	1	2,13	1,59	***0,75***
2006	1	1,12	0,99	***0,89***	1	2,01	1,85	***0,92***
2007	1	1,36	1,19	***0,87***	1	2,57	2,24	***0,87***
2008	1	1,50	1,33	***0,89***	1	2,27	2,04	***0,90***
2009	1	1,65	1,39	***0,84***	1	2,27	1,91	***0,84***
2010	1	1,62	1,38	***0,85***	1	2,65	2,00	***0,75***
2011	1	1,40	1,15	***0,82***	1	3,94	3,18	***0,81***
2012	1	1,58	1,29	***0,82***	1	3,40	2,18	***0,64***
2013	1	1,49	1,29	***0,86***	1	2,30	2,66	***1,16***
2014	1	1,49	1,30	***0,87***	1	2,66	2,82	***1,06***

Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bika	Tehén	Borjú	Összes	Bika	Tehén	Borjú	Összes
1998	31,7%	40,7%	27,5%	100%	26,1%	37,0%	37,0%	100%
1999	28,4%	44,7%	26,9%	100%	25,6%	33,6%	40,8%	100%
2000	30,1%	42,0%	27,9%	100%	26,5%	32,9%	40,6%	100%
2001	30,3%	43,3%	26,3%	100%	23,6%	36,9%	39,5%	100%
2002	30,3%	41,8%	27,9%	100%	21,2%	37,3%	41,5%	100%
2003	31,6%	38,8%	29,6%	100%	16,5%	43,2%	40,3%	100%
2004	31,4%	36,6%	32,0%	100%	16,9%	44,4%	38,7%	100%
2005	29,5%	36,6%	33,9%	100%	21,2%	45,0%	33,8%	100%
2006	32,1%	36,0%	31,9%	100%	20,6%	41,4%	38,1%	100%
2007	28,2%	38,4%	33,4%	100%	17,2%	44,3%	38,5%	100%
2008	26,1%	39,2%	34,7%	100%	18,8%	42,8%	38,4%	100%
2009	24,7%	40,9%	34,4%	100%	19,3%	43,9%	36,8%	100%
2010	25,1%	40,5%	34,5%	100%	17,7%	46,9%	35,4%	100%
2011	28,1%	39,5%	32,3%	100%	12,3%	48,5%	39,1%	100%
2012	25,8%	40,8%	33,3%	100%	15,2%	51,6%	33,2%	100%
2013	26,4%	39,4%	34,1%	100%	16,8%	38,6%	44,6%	100%
2014	26,4%	39,3%	34,3%	100%	15,4%	41,1%	43,5%	100%

A dámszarvas hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **408**

Dámszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései I.

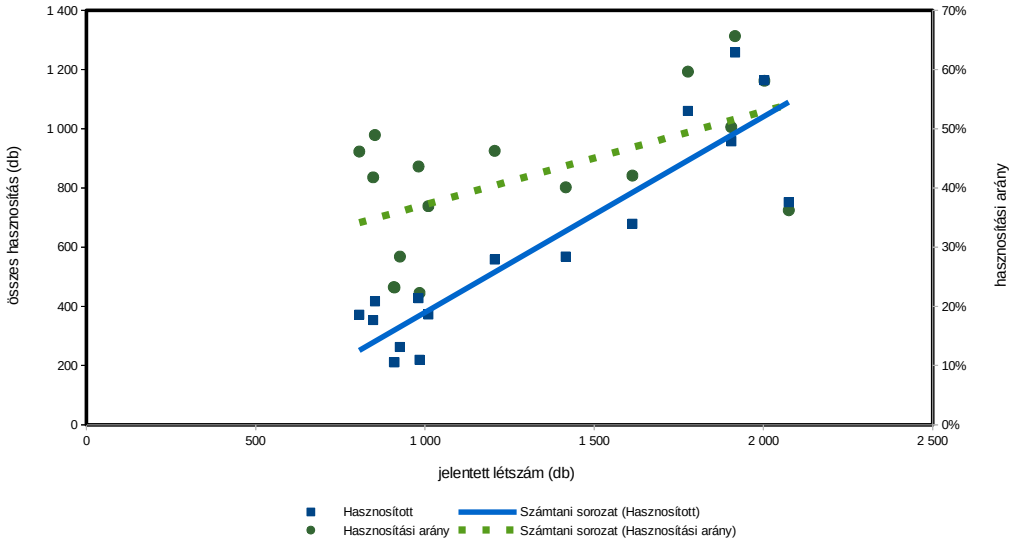

Dámszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései II.

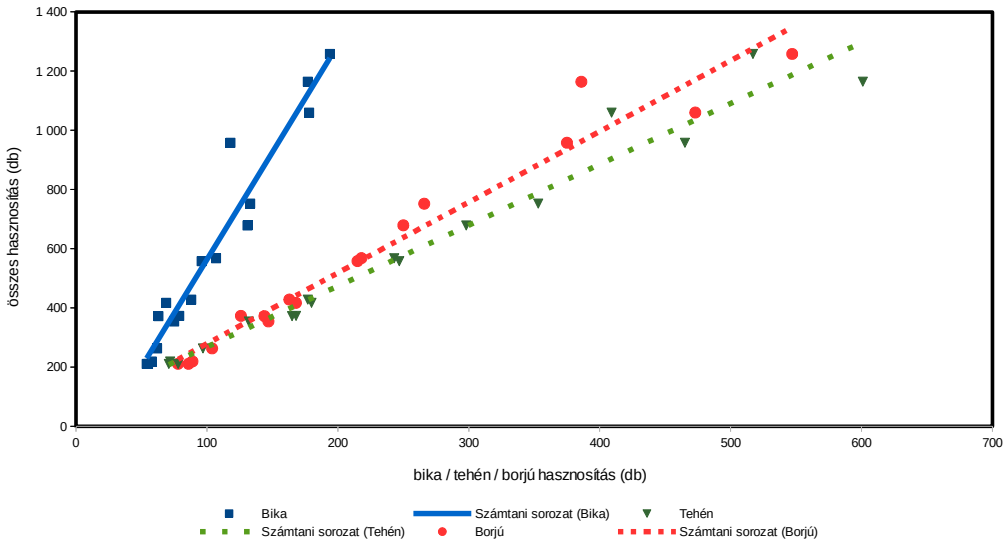

Dámszarvas szabad területi hasznosítás összefüggései III.

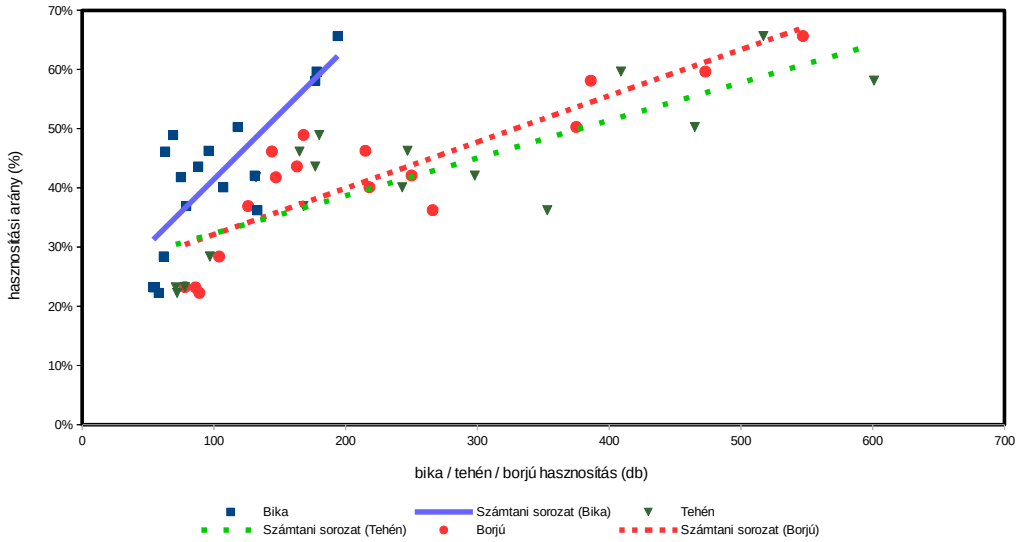

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2007

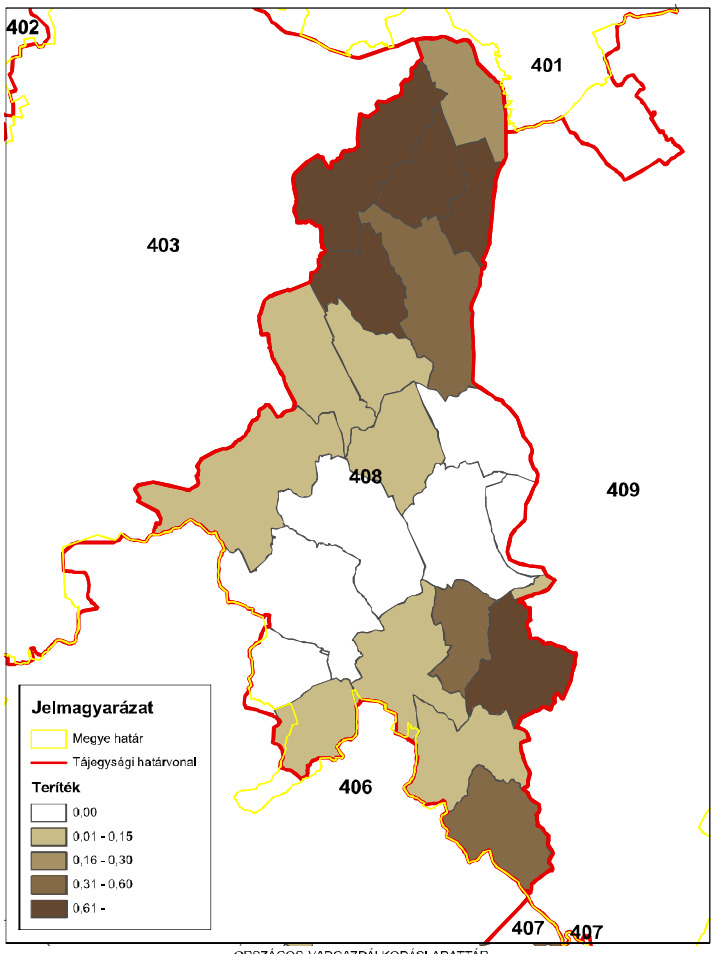

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2008

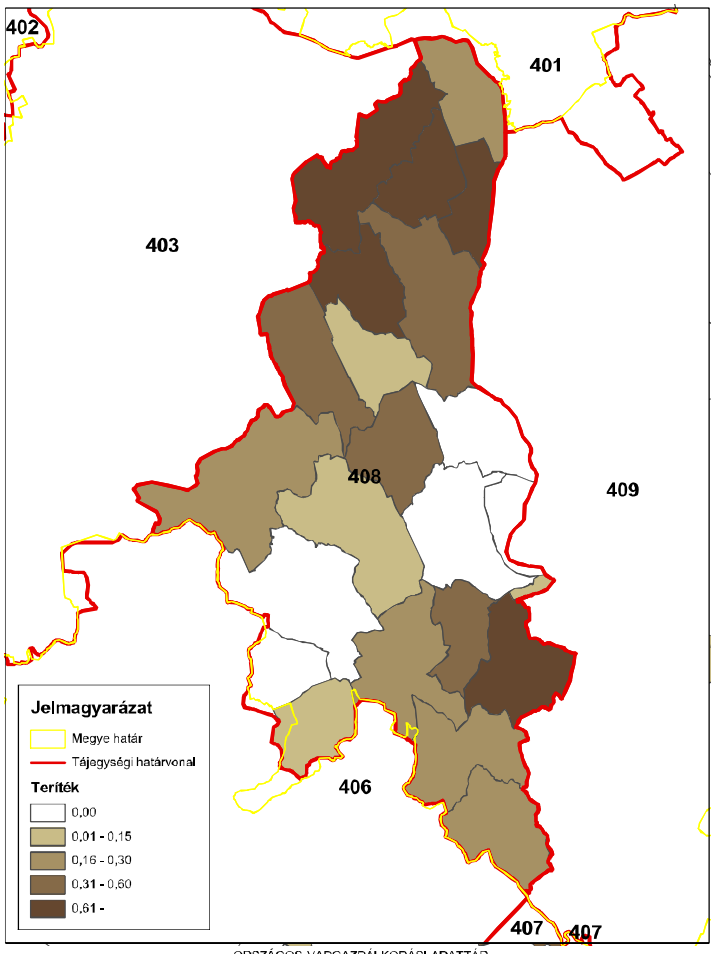

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2009

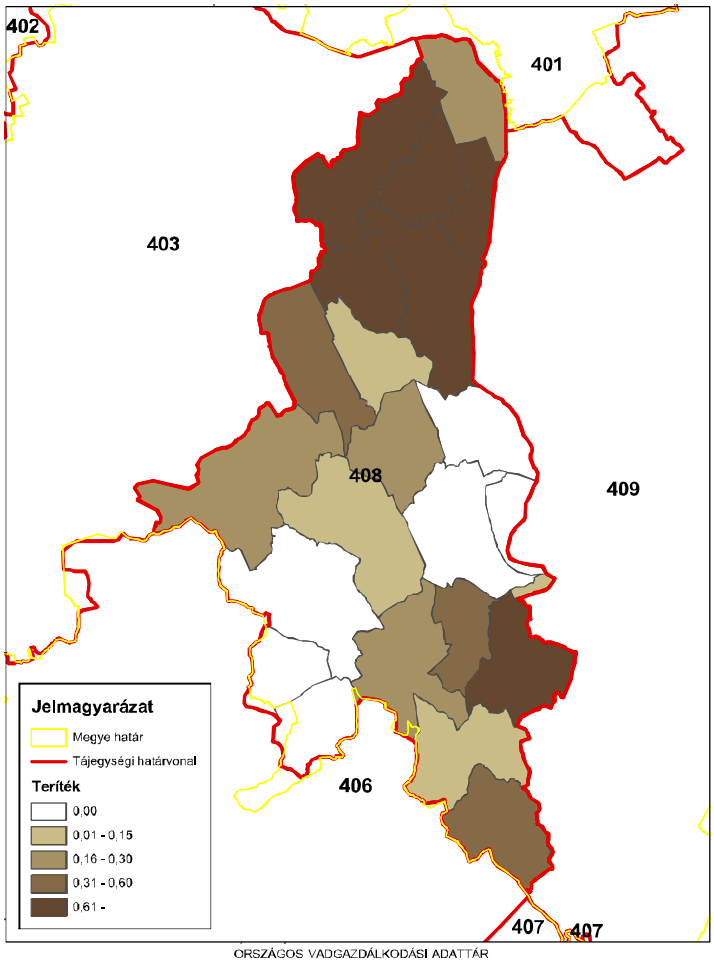

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2010

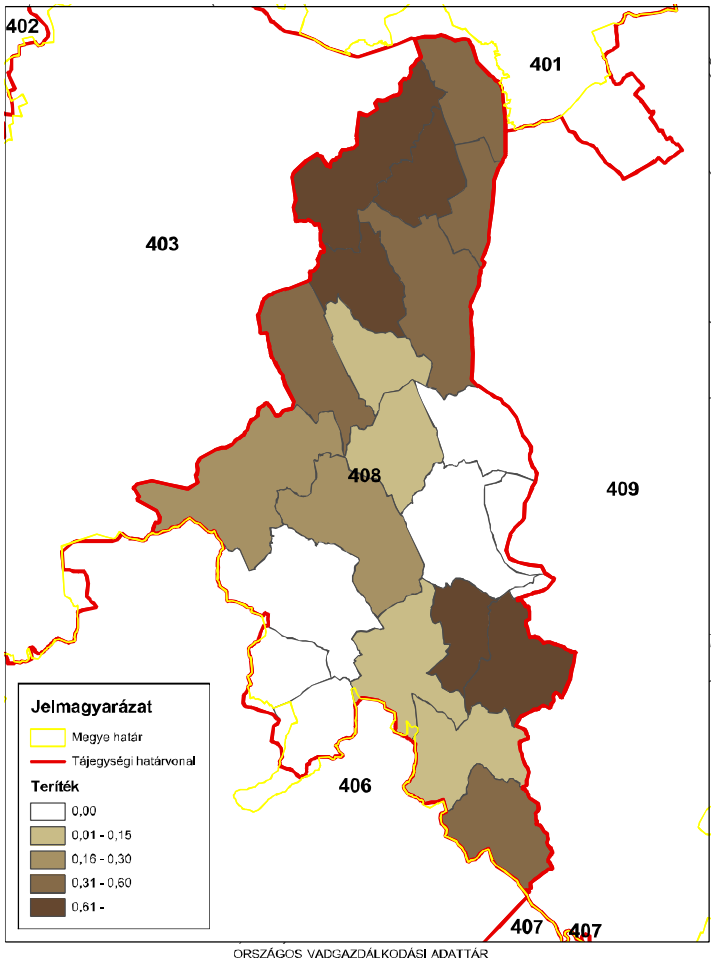

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2011

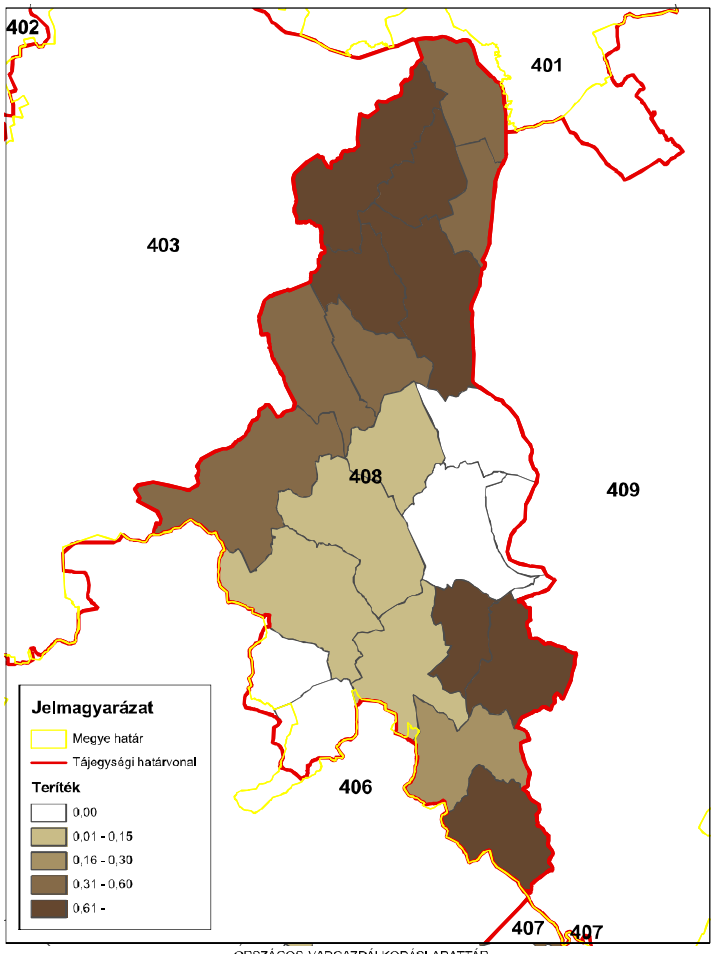

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2012

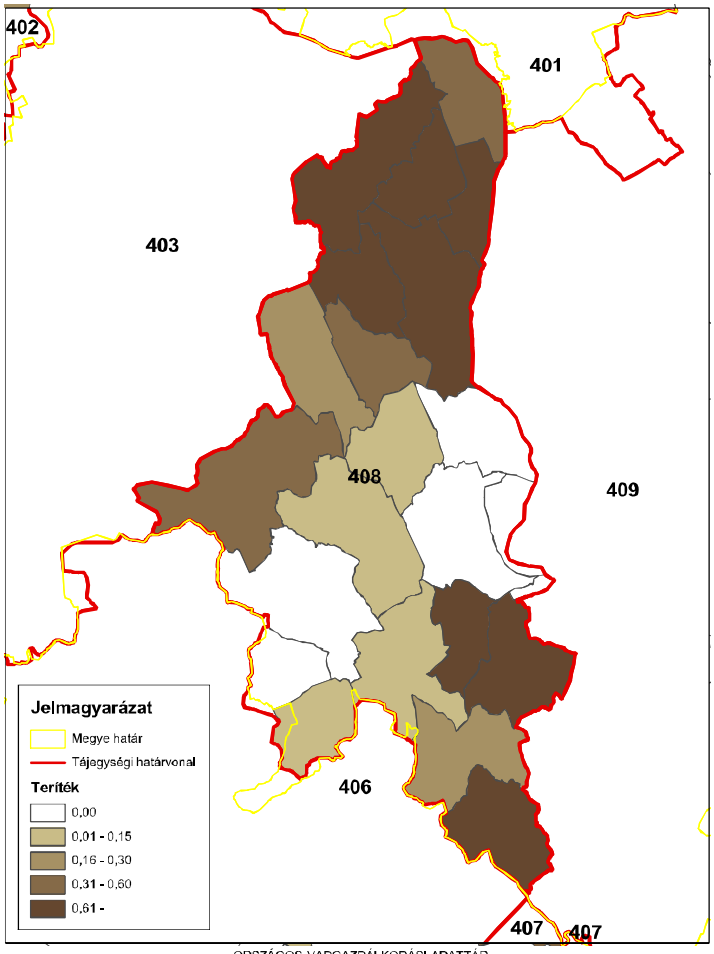

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2013

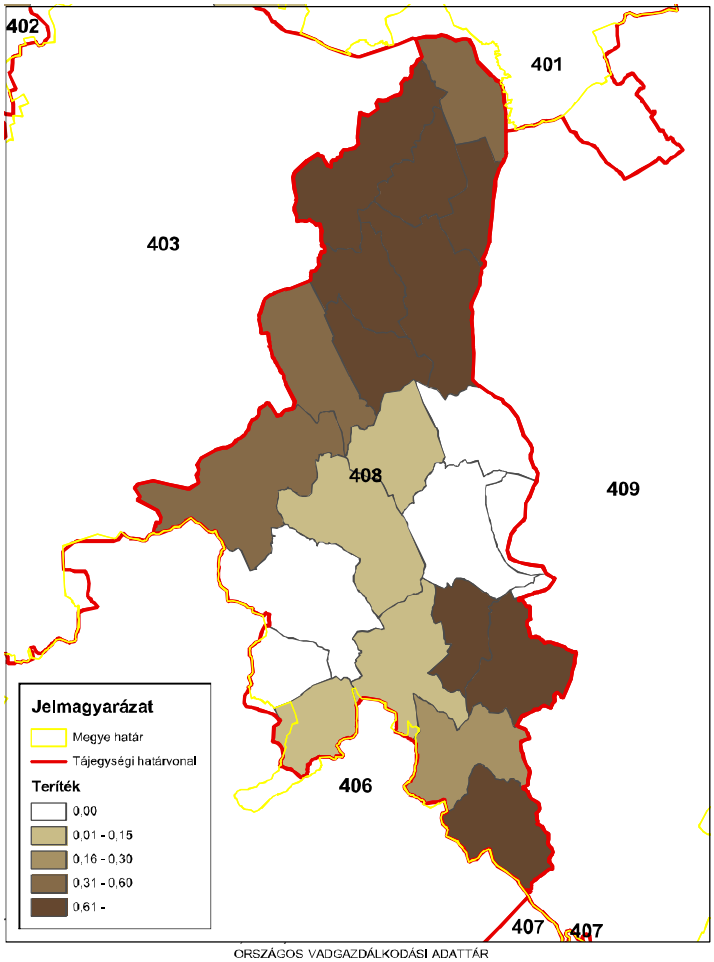

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas (teríték - db/km^2) 2014

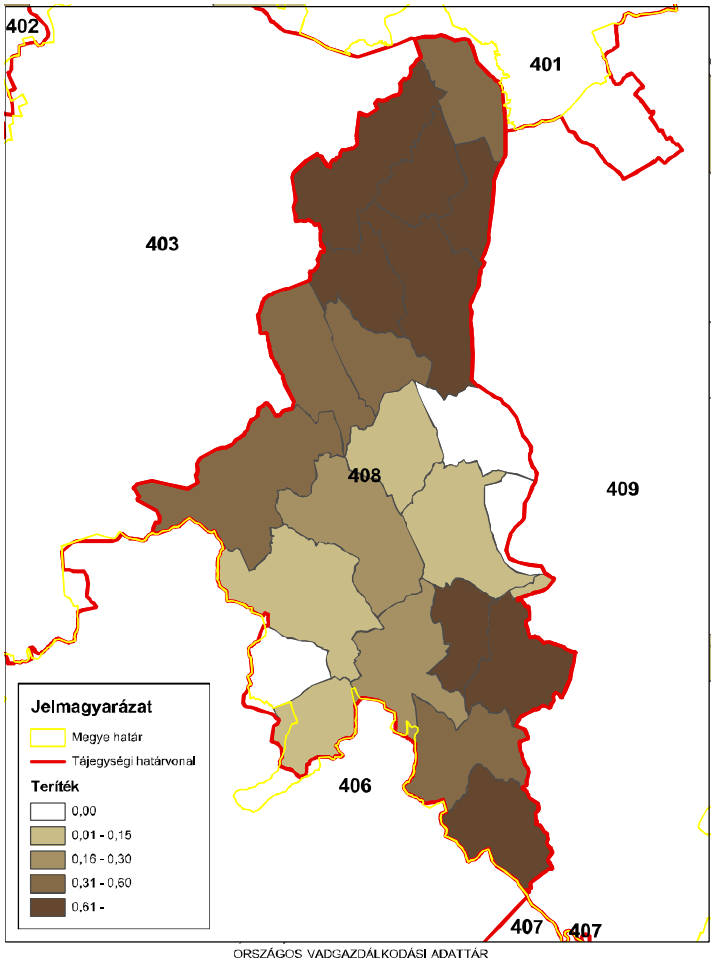

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Az érmes trófeák adatainak évenkénti alakulása

Év	Összes bírált trófea (db)	Érmes trófea (db)	Érmesarány (%)	Aranyérem (db)	Ezüstérem (db)	Bronzérem (db)	Aranyérem (%)	Ezüstérem (%)	Bronzérem (%)
1998	60	19	31,7%	6	9	4	31,6%	47,4%	21,1%
1999	54	16	29,6%	4	3	9	25,0%	18,8%	56,3%
2000	59	16	27,1%	5	3	8	31,3%	18,8%	50,0%
2001	62	24	38,7%	8	7	9	33,3%	29,2%	37,5%
2002	76	34	44,7%	16	10	8	47,1%	29,4%	23,5%
2003	73	23	31,5%	10	6	7	43,5%	26,1%	30,4%
2004	67	26	38,8%	9	7	10	34,6%	26,9%	38,5%
2005	83	22	26,5%	9	4	9	40,9%	18,2%	40,9%
2006	96	31	32,3%	4	12	15	12,9%	38,7%	48,4%
2007	113	35	31,0%	10	10	15	28,6%	28,6%	42,9%
2008	116	44	37,9%	19	15	10	43,2%	34,1%	22,7%
2009	134	65	48,5%	22	18	25	33,8%	27,7%	38,5%
2010	124	63	50,8%	19	14	30	30,2%	22,2%	47,6%
2011	123	54	43,9%	16	18	20	29,6%	33,3%	37,0%
2012	190	82	43,2%	29	31	22	35,4%	37,8%	26,8%
2013	190	77	40,5%	30	19	28	39,0%	24,7%	36,4%
2014	212	71	33,5%	27	18	26	38,0%	25,4%	36,6%

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

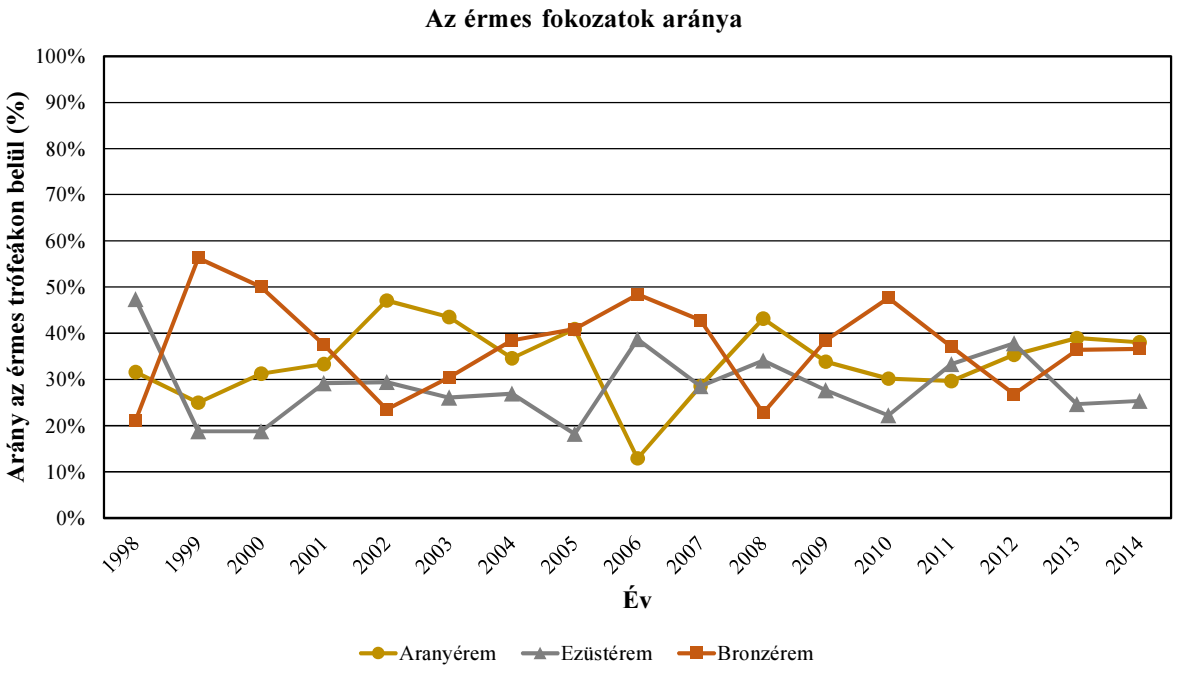

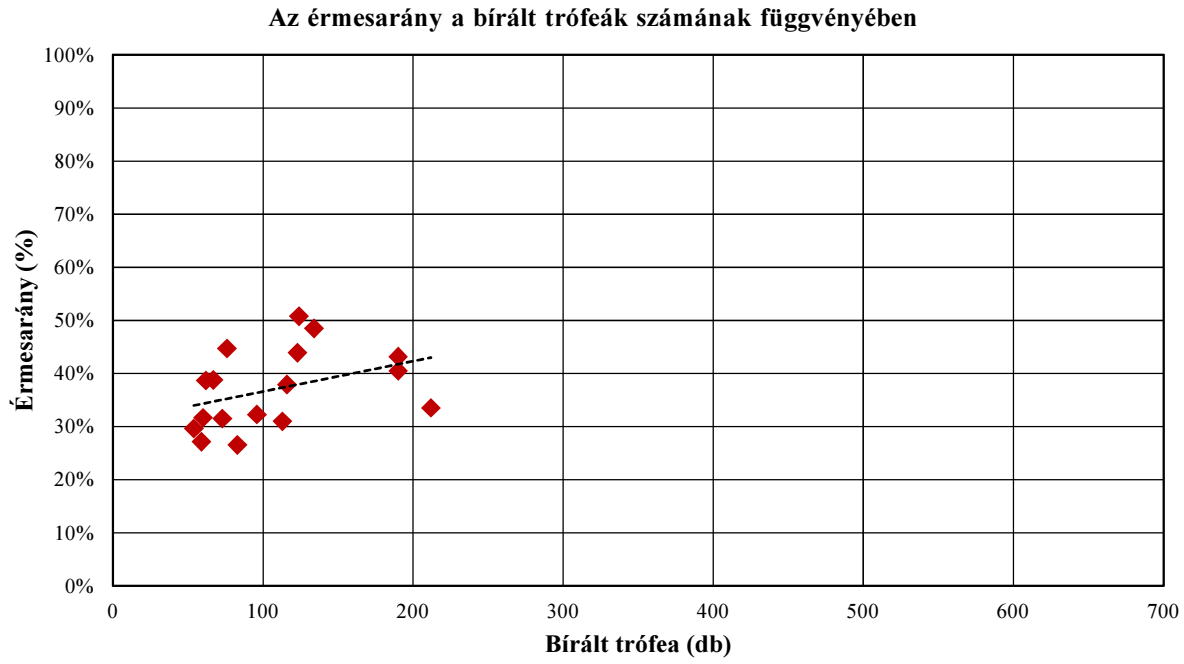

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

A bírált trófeák száma korosztályonként és évenként

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)																
	1998	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
1		1	1	1	2		4	1		1	2	1	2		15	4	36
2		5	6	4		3	3	9	12	13	12	9	7	9	16	16	24
3	9	7	7	11	7	4	10	7	10	17	17	16	10	13	19	16	18
4	5	13	10	5	10	14	7	12	19	19	20	15	8	13	18	20	14
5	14	6	8	8	17	16	16	20	16	20	9	19	14	21	17	36	13
6	8	7	7	9	11	11	4	11	13	16	11	16	25	16	24	28	23
7	8	3	11	6	7	16	11	11	10	8	14	19	26	22	35	34	35
8	7	9	3	10	11	7	9	4	7	9	11	17	16	15	22	24	30
9	7	3	3	6	8	1	3	8	8	9	17	11	14	11	19	7	12
10	1		2	1	3	1				1	2	9	2	2	3	5	3
11	1		1	1							1	2		1	2		2
12									1								1
13																	
13<																	1
Összesen	**60**	**54**	**59**	**62**	**76**	**73**	**67**	**83**	**96**	**113**	**116**	**134**	**124**	**123**	**190**	**190**	**212**

A bírált trófeák korosztályi megoszlása évenként

Becsült kor (év)	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
1		1,9%	1,7%	1,6%	2,6%		6,0%	1,2%		0,9%	1,7%	0,7%	1,6%		7,9%	2,1%	17,0%
2		9,3%	10,2%	6,5%		4,1%	4,5%	10,8%	12,5%	11,5%	10,3%	6,7%	5,6%	7,3%	8,4%	8,4%	11,3%
3	15,0%	13,0%	11,9%	17,7%	9,2%	5,5%	14,9%	8,4%	10,4%	15,0%	14,7%	11,9%	8,1%	10,6%	10,0%	8,4%	8,5%
4	8,3%	24,1%	16,9%	8,1%	13,2%	19,2%	10,4%	14,5%	19,8%	16,8%	17,2%	11,2%	6,5%	10,6%	9,5%	10,5%	6,6%
5	23,3%	11,1%	13,6%	12,9%	22,4%	21,9%	23,9%	24,1%	16,7%	17,7%	7,8%	14,2%	11,3%	17,1%	8,9%	18,9%	6,1%
6	13,3%	13,0%	11,9%	14,5%	14,5%	15,1%	6,0%	13,3%	13,5%	14,2%	9,5%	11,9%	20,2%	13,0%	12,6%	14,7%	10,8%
7	13,3%	5,6%	18,6%	9,7%	9,2%	21,9%	16,4%	13,3%	10,4%	7,1%	12,1%	14,2%	21,0%	17,9%	18,4%	17,9%	16,5%
8	11,7%	16,7%	5,1%	16,1%	14,5%	9,6%	13,4%	4,8%	7,3%	8,0%	9,5%	12,7%	12,9%	12,2%	11,6%	12,6%	14,2%
9	11,7%	5,6%	5,1%	9,7%	10,5%	1,4%	4,5%	9,6%	8,3%	8,0%	14,7%	8,2%	11,3%	8,9%	10,0%	3,7%	5,7%
10	1,7%		3,4%	1,6%	3,9%	1,4%				0,9%	1,7%	6,7%	1,6%	1,6%	1,6%	2,6%	1,4%
11	1,7%		1,7%	1,6%							0,9%	1,5%		0,8%	1,1%		0,9%
12									1,0%								0,5%
13																	
13<																	0,5%
Összesen	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

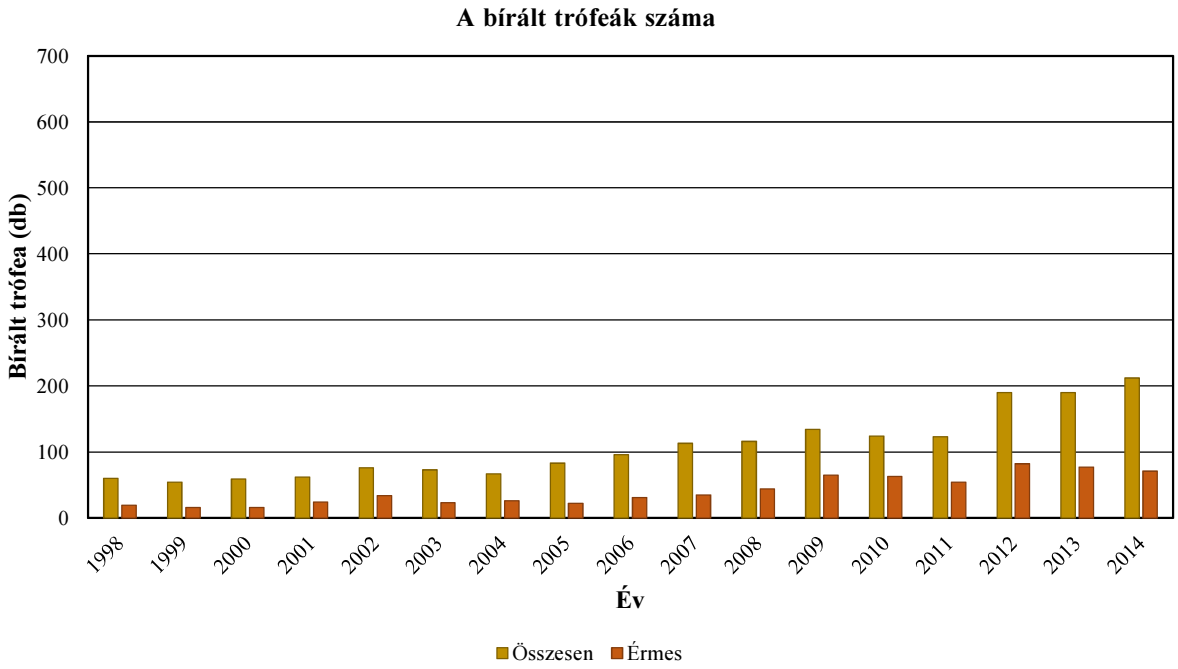

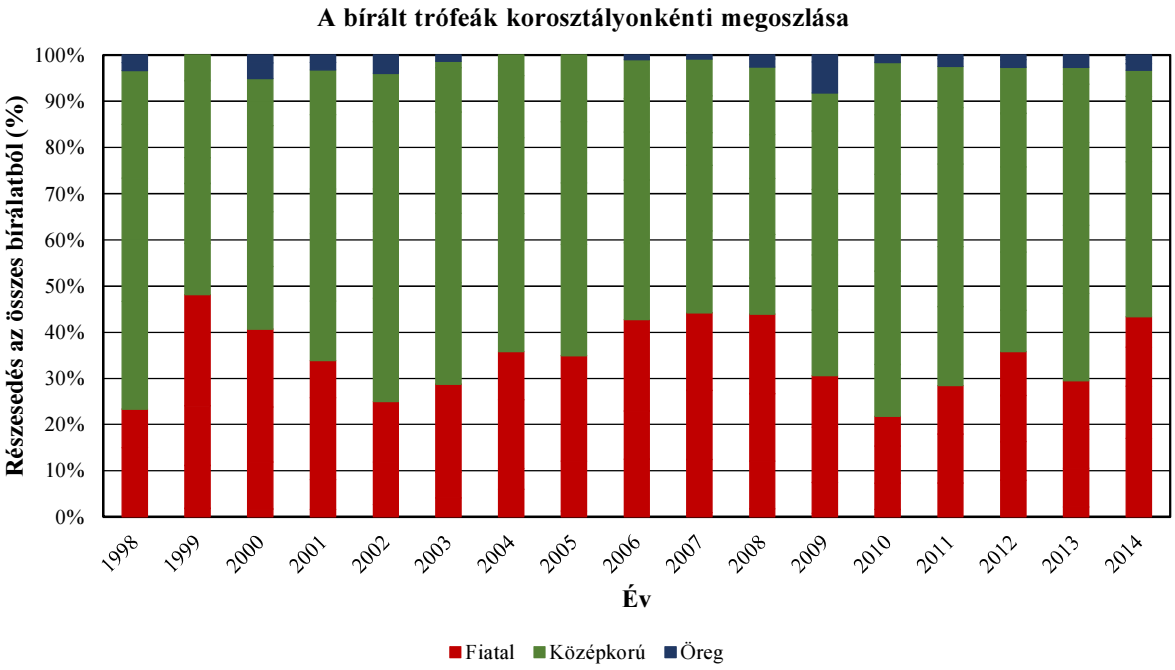

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak átlagai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	71	14,44				0,63			
2	148	40,50	19,38	27,50	14,28	1,55	17,38	9,75	10,25
3	198	46,41	12,50			1,86			
4	222	53,96	19,93	34,06	13,85	2,43	18,11	9,71	10,48
5	270	57,98	20,96	34,20	13,63	2,83	18,59	10,07	10,78
6	240	61,13	20,49	34,95	14,26	3,23	18,40	10,12	10,75
7	276	64,02	21,93	37,01	14,62	3,53	19,00	10,36	11,28
8	211	67,13	22,70	38,59	15,67	3,89	19,45	10,68	11,76
9	147	67,79	22,26	39,42	15,95	4,03	19,85	10,97	12,05
10	35	69,23	22,89	40,92	15,95	4,16	19,91	11,14	12,18
11	11	68,35	23,54	40,32	15,90	4,16	20,25	11,07	12,63
12	2	60,98	26,50	34,50	17,60	4,33	22,90	12,15	13,35
13									
13<	1	49,85				2,76			

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	71	2,00				0,41			
2	148	31,45	13,25	16,25	13,55	1,30	16,50	9,70	9,10
3	198	39,53	12,50			1,49			
4	222	50,69	16,60	29,25	12,25	2,10	17,25	9,10	9,35
5	270	52,81	17,50	29,52	11,65	2,55	17,40	9,60	9,82
6	240	54,74	12,45	31,30	13,40	2,98	17,00	9,10	10,00
7	276	59,87	20,70	33,49	12,88	3,16	18,16	9,82	10,65
8	211	64,08	21,23	35,12	14,44	3,24	17,58	10,05	10,50
9	147	64,30	20,08	36,40	14,63	3,36	18,26	9,94	10,62
10	35	65,25	18,55	34,00	13,58	3,25	17,20	10,25	10,90
11	11	63,50	20,48	37,10	12,75	3,23	19,10	10,15	10,25
12	2	56,85	26,50	34,50	17,60	3,04	22,90	12,15	13,35
13									
13<	1	49,85				2,76			

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	71	32,50				1,22			
2	148	44,36	25,50	38,75	15,00	1,83	18,25	9,80	11,40
3	198	52,14	12,50			2,23			
4	222	57,31	22,70	36,50	15,80	2,73	19,25	10,20	11,10
5	270	63,78	23,88	40,60	15,88	3,07	20,50	10,45	12,05
6	240	64,12	23,39	41,15	15,35	3,44	19,15	11,23	11,63
7	276	69,94	23,27	40,73	15,63	3,80	19,94	11,41	12,54
8	211	70,00	24,14	40,21	16,90	4,41	20,55	11,33	12,74
9	147	73,55	23,62	42,49	19,67	4,88	21,10	12,00	13,70
10	35	78,10	26,75	48,60	18,15	4,88	21,04	13,35	14,00
11	11	74,35	25,25	48,15	17,68	5,09	21,70	12,40	15,30
12	2	65,10	26,50	34,50	17,60	5,62	22,90	12,15	13,35
13									
13<	1	49,85				2,76			

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány (max-min)

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	71	30,50				0,81			
2	148	12,91	12,25	22,50	1,45	0,53	1,75	0,10	2,30
3	198	12,62	0,00			0,74			
4	222	6,62	6,10	7,25	3,55	0,63	2,00	1,10	1,75
5	270	10,96	6,38	11,08	4,23	0,53	3,10	0,85	2,23
6	240	9,38	10,94	9,85	1,95	0,46	2,15	2,13	1,63
7	276	10,07	2,57	7,24	2,75	0,64	1,78	1,60	1,89
8	211	5,92	2,91	5,09	2,46	1,17	2,98	1,28	2,24
9	147	9,25	3,54	6,09	5,04	1,52	2,84	2,06	3,08
10	35	12,85	8,20	14,60	4,57	1,63	3,84	3,10	3,10
11	11	10,85	4,78	11,05	4,93	1,86	2,60	2,25	5,05
12	2	8,25	0,00	0,00	0,00	2,58	0,00	0,00	0,00
13									
13<	1	0,00				0,00			

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány az átlag arányában (max-min)/átlag

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	71	211,2%				128,4%			
2	148	31,9%	63,2%	81,8%	10,2%	33,8%	10,1%	1,0%	22,4%
3	198	27,2%	0,0%			39,6%			
4	222	12,3%	30,6%	21,3%	25,6%	26,1%	11,0%	11,3%	16,7%
5	270	18,9%	30,4%	32,4%	31,0%	18,6%	16,7%	8,4%	20,7%
6	240	15,3%	53,4%	28,2%	13,7%	14,2%	11,7%	21,0%	15,1%
7	276	15,7%	11,7%	19,6%	18,8%	18,2%	9,3%	15,4%	16,7%
8	211	8,8%	12,8%	13,2%	15,7%	30,0%	15,3%	12,0%	19,0%
9	147	13,6%	15,9%	15,4%	31,6%	37,8%	14,3%	18,8%	25,6%
10	35	18,6%	35,8%	35,7%	28,6%	39,1%	19,3%	27,8%	25,4%
11	11	15,9%	20,3%	27,4%	31,0%	44,6%	12,8%	20,3%	40,0%
12	2	13,5%	0,0%	0,0%	0,0%	59,6%	0,0%	0,0%	0,0%
13									
13<	1	0,0%				0,0%			

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	71	2,00				0,41			
2	148	31,45	13,25	16,25	13,55	1,30	16,50	9,70	9,10
3	198	39,53	12,50			1,49			
4	222	50,69	16,60	29,25	12,25	2,10	17,25	9,10	9,35
5	270	52,81	17,50	29,52	11,65	2,55	17,40	9,60	9,82
6	240	54,74	12,45	31,30	13,40	2,98	17,00	9,10	10,00
7	276	59,87	20,70	33,49	12,88	3,16	18,16	9,82	10,65
8	211	64,08	21,23	35,12	14,44	3,24	17,58	10,05	10,50
9	147	64,30	20,08	36,40	14,63	3,36	18,26	9,94	10,62
10	35	65,25	18,55	34,00	13,58	3,25	17,20	10,25	10,90
11	11	63,50	20,48	37,10	12,75	3,23	19,10	10,15	10,25
12	2	56,85	26,50	34,50	17,60	3,04	22,90	12,15	13,35
13									
13<	1	49,85				2,76			

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	71	2005				2002			
2	148	1999	2004	2004	2004	1999	2004	2004	2004
3	198	1998	2002			1998			
4	222	2000	2004	2009	2001	2000	2004	2001	2004
5	270	2014	2003	1998	2002	1998	2005	2002	2002
6	240	1998	1999	1998	2009	2011	1999	1999	1999
7	276	2000	2003	2014	1999	1998	1998	2000	1998
8	211	2011	2000	2007	1999	2000	2000	2000	2000
9	147	2004	2000	2001	2004	2004	1998	1998	1999
10	35	2001	2011	2001	2002	1998	1998	1998	2007
11	11	2000	2009	2014	1998	2000	1998	1998	1998
12	2	2006	2014	2014	2014	2006	2014	2014	2014
13									
13<	1	2014				2014			

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	71	32,50				1,22			
2	148	44,36	25,50	38,75	15,00	1,83	18,25	9,80	11,40
3	198	52,14	12,50			2,23			
4	222	57,31	22,70	36,50	15,80	2,73	19,25	10,20	11,10
5	270	63,78	23,88	40,60	15,88	3,07	20,50	10,45	12,05
6	240	64,12	23,39	41,15	15,35	3,44	19,15	11,23	11,63
7	276	69,94	23,27	40,73	15,63	3,80	19,94	11,41	12,54
8	211	70,00	24,14	40,21	16,90	4,41	20,55	11,33	12,74
9	147	73,55	23,62	42,49	19,67	4,88	21,10	12,00	13,70
10	35	78,10	26,75	48,60	18,15	4,88	21,04	13,35	14,00
11	11	74,35	25,25	48,15	17,68	5,09	21,70	12,40	15,30
12	2	65,10	26,50	34,50	17,60	5,62	22,90	12,15	13,35
13									
13<	1	49,85				2,76			

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1	71	2009				2009			
2	148	2009	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
3	198	2000	2002			2014			
4	222	2001	2006	2006	2004	2006	2006	2009	2006
5	270	1999	2013	1999	1998	2008	2003	2008	2003
6	240	2006	2006	1999	2014	2014	2002	2011	2002
7	276	2007	2007	2003	2007	2007	2008	2008	2008
8	211	2000	2014	2004	2006	2013	2003	2013	2005
9	147	2002	2011	2002	2013	2003	2003	2003	2003
10	35	2003	2003	2003	2011	2014	2009	2011	2011
11	11	2008	2012	2008	2012	2009	2009	2009	2001
12	2	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014	2014
13									
13<	1	2014				2014			

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

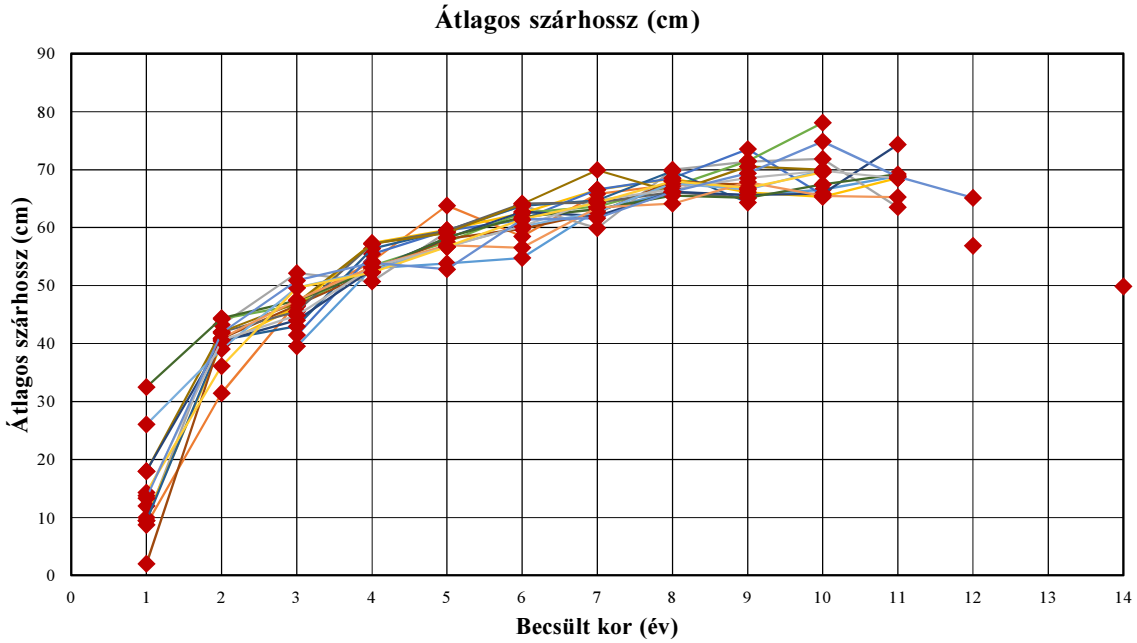

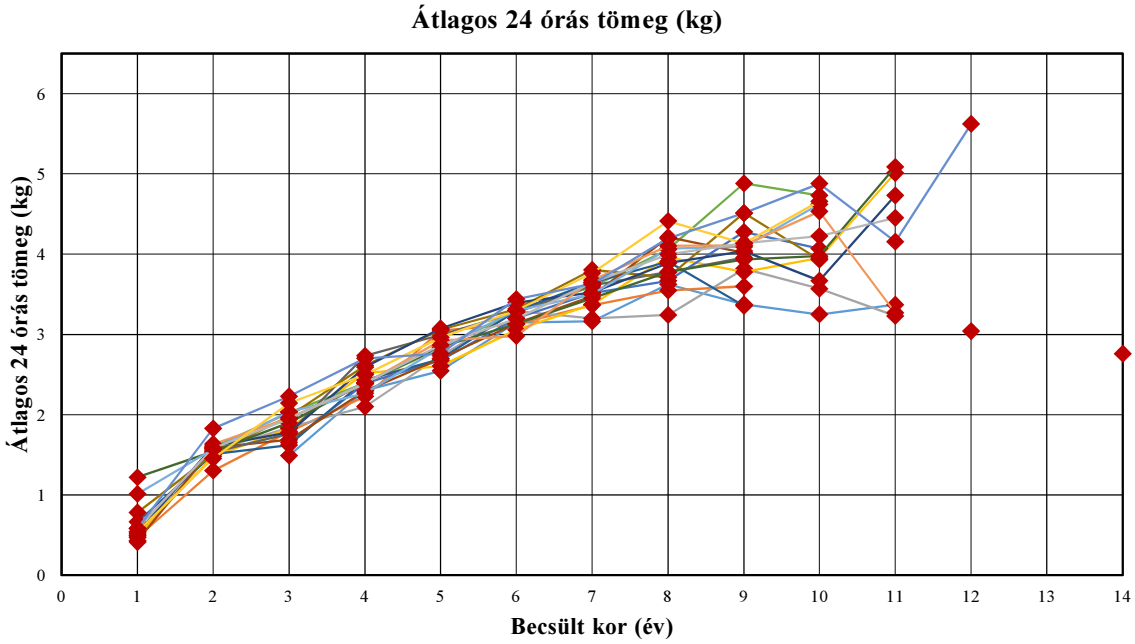

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)

Dámszarvas

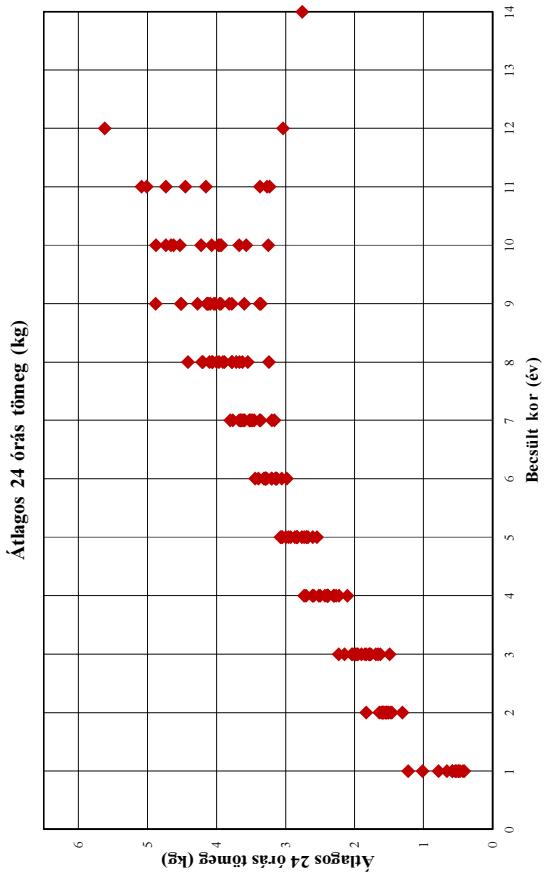

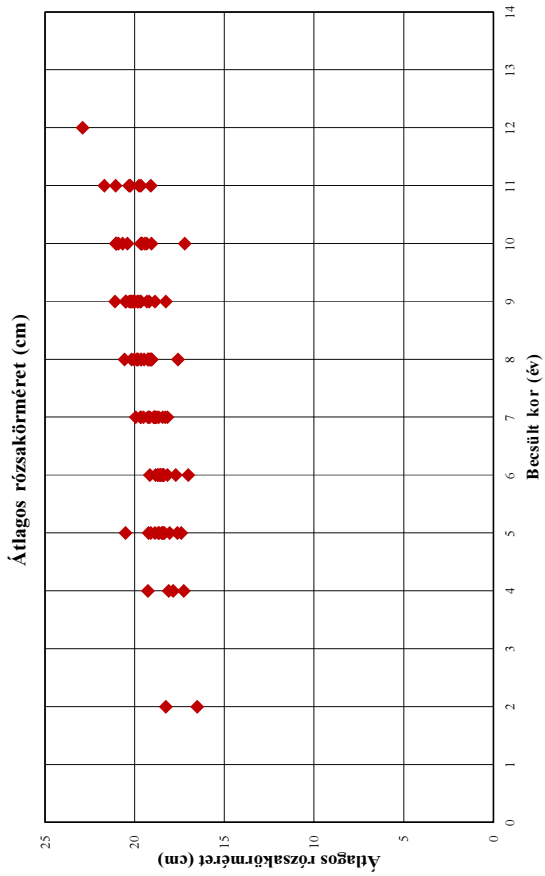

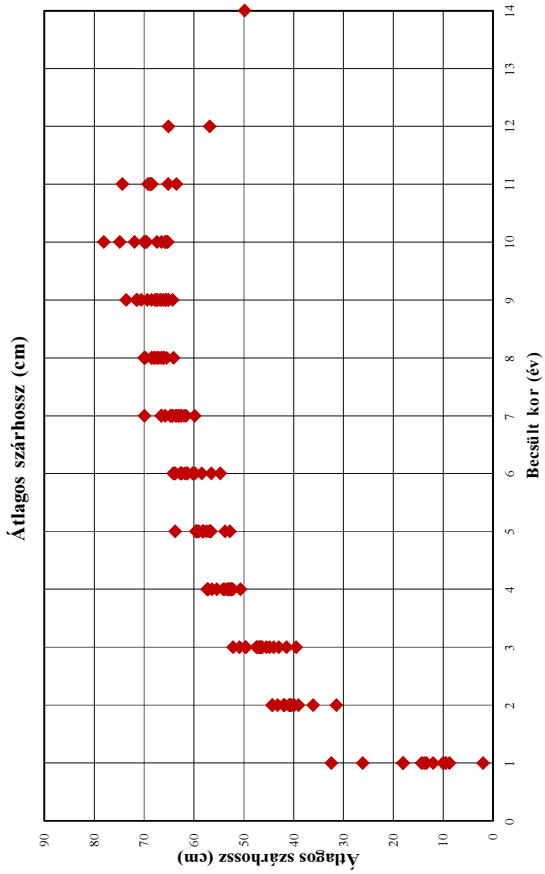

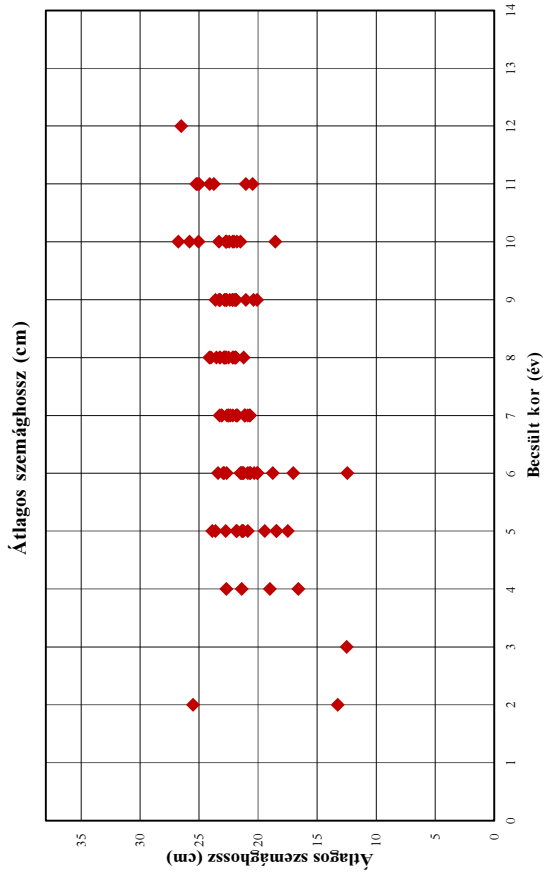

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)

Dámszarvas

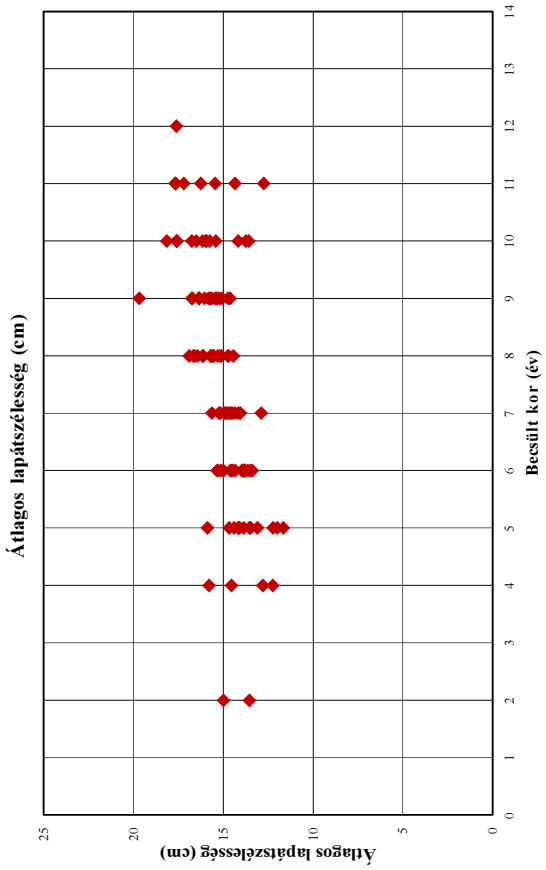

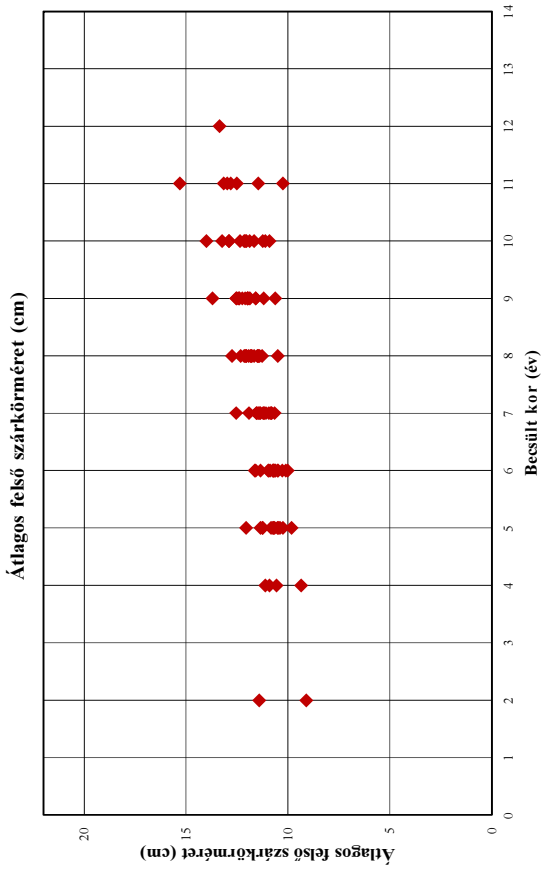

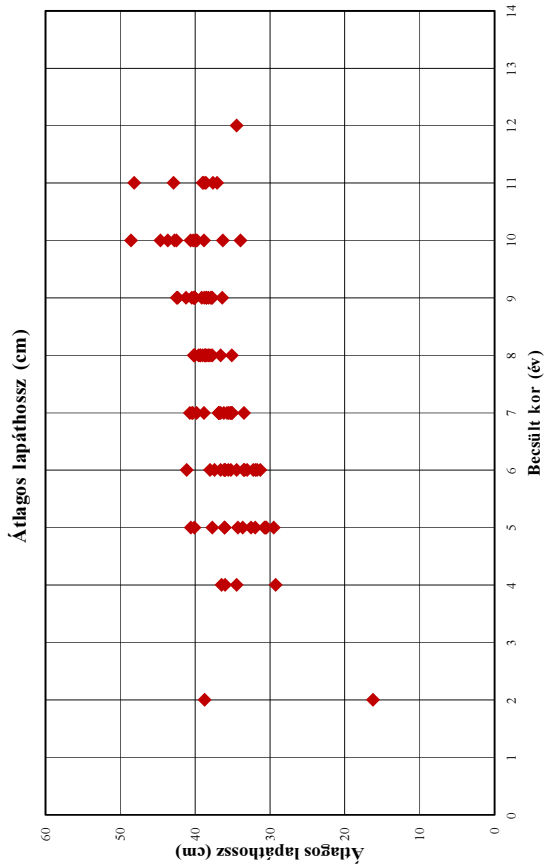

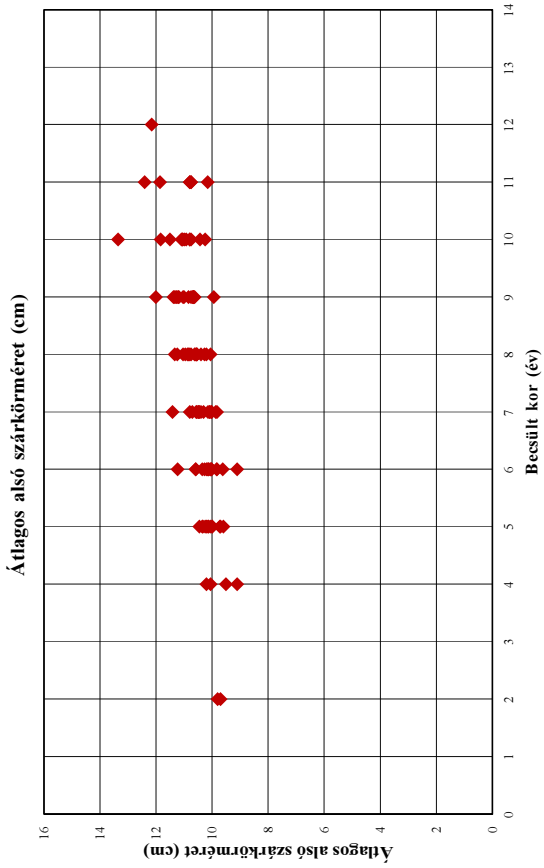

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
1998	1									
1998	2									
1998	3	9	39,53				1,49			
1998	4	5	52,95				2,30			
1998	5	14	53,76	21,79	29,52	15,88	2,55	17,62	10,25	10,82
1998	6	8	54,74	22,89	31,30	15,29	3,15	17,70	10,01	11,58
1998	7	8	62,98	23,08	35,56	14,05	3,16	18,16	9,88	10,65
1998	8	7	66,09	22,87	37,74	15,67	3,62	19,03	10,84	12,10
1998	9	7	65,56	22,03	37,92	15,34	3,37	18,26	9,94	11,19
1998	10	1	66,50	21,50	40,00	17,60	3,25	17,20	10,25	11,10
1998	11	1	68,85	25,00	42,90	12,75	3,37	19,10	10,15	10,25
1998	12									
1998	13									
1998	13<									
1999	1	1	8,75				0,47			
1999	2	5	31,45				1,30			
1999	3	7	47,04				1,79			
1999	4	13	54,12				2,23			
1999	5	6	63,78	23,60	40,60	12,00	3,05	19,10	10,00	11,25
1999	6	7	58,46	12,45	41,15	15,00	3,13	17,00	9,10	10,00
1999	7	3	65,77	21,73	35,78	12,88	3,36	19,67	10,02	10,85
1999	8	9	67,34	22,81	38,27	14,44	3,55	19,06	10,54	11,66
1999	9	3	67,50	22,85	39,15	16,35	3,60	18,87	10,75	10,62
1999	10									
1999	11									
1999	12									
1999	13									
1999	13<									
2000	1	1	9,50				0,49			
2000	2	6	43,22				1,55			
2000	3	7	52,14				1,84			
2000	4	10	50,69				2,10			
2000	5	8	59,22				2,73			
2000	6	7	63,77	20,33	36,00	13,92	3,29	18,38	9,83	10,27
2000	7	11	59,87	21,86	36,63	14,48	3,20	18,65	9,82	10,80
2000	8	3	70,00	21,23	37,88	15,70	3,24	17,58	10,05	10,50
2000	9	3	71,42	20,08	42,33	16,03	3,82	20,03	10,67	11,57
2000	10	2	71,88	22,15	42,75	15,43	3,57	19,43	10,93	12,15
2000	11	1	63,50				3,23			
2000	12									
2000	13									
2000	13<									
2001	1	1	10,00				0,50			
2001	2	4	39,88				1,48			
2001	3	11	46,34				1,83			
2001	4	5	57,31	21,40	34,50	12,25	2,52	18,10	9,10	10,90
2001	5	8	59,59				2,61			
2001	6	9	62,45	20,68	31,75	13,50	3,06	18,83	10,58	10,70
2001	7	6	66,50	21,13	38,85	14,58	3,38	18,43	10,09	10,93
2001	8	10	68,42	21,96	39,37	15,32	3,96	19,62	10,75	11,79
2001	9	6	66,06	22,39	36,40	15,20	3,78	19,98	10,67	11,85
2001	10	1	65,25	22,05	34,00	15,75	3,95	20,90	11,50	11,65
2001	11	1	68,50	21,05	37,65	17,20	5,01	20,30	11,85	15,30
2001	12									
2001	13									
2001	13<									
2002	1	2	12,00				0,41			
2002	2									
2002	3	7	41,46	12,50			1,66			
2002	4	10	55,41				2,39			
2002	5	17	59,47	18,45	33,65	11,65	2,68	18,63	9,60	9,82
2002	6	11	61,31	20,08	36,62	14,61	3,20	19,15	10,27	11,63
2002	7	7	66,53	22,36	35,34	14,16	3,51	19,15	10,31	11,21
2002	8	11	68,50	23,23	40,10	15,65	3,67	19,12	10,55	11,46
2002	9	8	73,55	22,67	42,49	15,73	4,28	20,09	11,38	12,52
2002	10	3	65,58	25,05	36,30	13,58	4,07	19,65	11,05	12,10
2002	11									
2002	12									
2002	13									
2002	13<									

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2003	1									
2003	2	3	44,25				1,60			
2003	3	4	46,60				2,03			
2003	4	14	53,34				2,40			
2003	5	16	57,47	17,50	30,75	14,15	2,83	20,50	10,35	12,05
2003	6	11	62,49	22,66	33,55	13,78	3,29	18,38	9,63	10,10
2003	7	16	63,62	20,70	40,73	14,86	3,59	19,26	10,46	11,35
2003	8	7	67,04	22,90	38,61	14,74	4,06	20,55	11,03	12,14
2003	9	1	71,50	22,15	41,25	16,75	4,88	21,10	12,00	13,70
2003	10	1	78,10	26,75	48,60	16,50	4,73	20,40	10,80	12,35
2003	11									
2003	12									
2003	13									
2003	13<									
2004	1	4	9,48				0,66			
2004	2	3	40,62	13,25	16,25	13,55	1,51	16,50	9,70	9,10
2004	3	10	42,97				1,62			
2004	4	7	56,36	16,60	36,00	15,80	2,43	17,25	9,50	9,35
2004	5	16	59,50	18,43	36,13	14,68	2,69	18,38	10,00	10,65
2004	6	4	63,75	20,05	35,62	13,82	3,29	18,70	10,35	10,63
2004	7	11	64,68	20,89	36,88	14,35	3,65	19,50	10,48	11,38
2004	8	9	69,72	21,94	40,21	16,43	3,91	19,19	10,27	11,47
2004	9	3	64,30	20,40	38,25	14,63	3,36	19,30	11,20	11,58
2004	10									
2004	11									
2004	12									
2004	13									
2004	13<									
2005	1	1	2,00				0,43			
2005	2	9	40,87				1,59			
2005	3	7	46,59				1,69			
2005	4	12	52,39				2,30			
2005	5	20	58,05	21,35	32,03	14,40	2,70	17,40	10,20	10,73
2005	6	11	59,77	17,04	35,26	14,59	3,14	18,16	10,06	10,51
2005	7	11	62,53	21,09	35,24	15,16	3,48	18,93	10,70	11,91
2005	8	4	67,98	23,23	39,58	16,69	4,21	20,03	11,24	12,74
2005	9	8	67,29	22,80	38,48	15,34	4,02	19,65	11,19	12,54
2005	10									
2005	11									
2005	12									
2005	13									
2005	13<									
2006	1									
2006	2	12	41,96				1,53			
2006	3	10	45,51				1,77			
2006	4	19	57,14	22,70	36,50	12,80	2,73	19,25	10,05	11,10
2006	5	16	59,43	19,44	34,31	14,10	2,99	18,04	10,06	10,71
2006	6	13	64,12	23,39	36,05	14,47	3,27	18,41	10,01	10,96
2006	7	10	64,29	23,10	36,87	14,70	3,61	18,76	10,01	11,08
2006	8	7	66,08	21,88	38,47	16,90	3,78	19,12	10,54	11,77
2006	9	8	65,12	21,90	37,73	14,75	3,96	19,69	10,65	12,39
2006	10									
2006	11									
2006	12	1	56,85				3,04			
2006	13									
2006	13<									
2007	1	1	18,00				0,78			
2007	2	13	42,02				1,51			
2007	3	17	46,97				1,98			
2007	4	19	57,20				2,61			
2007	5	20	59,05	21,36	36,09	13,86	3,06	18,34	9,70	10,51
2007	6	16	64,03	20,72	36,16	13,83	3,32	18,42	9,82	10,68
2007	7	8	69,94	23,27	40,33	15,63	3,80	18,85	10,14	11,17
2007	8	9	66,08	23,54	35,12	15,10	3,71	19,80	10,19	11,49
2007	9	9	70,56	23,24	40,21	16,37	4,51	20,47	11,28	12,38
2007	10	1	70,00	21,80	42,50	13,75	3,93	19,05	11,05	10,90
2007	11									
2007	12									
2007	13									
2007	13<									

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2008	1	2	18,00				0,53			
2008	2	12	40,41				1,61			
2008	3	17	44,04				1,78			
2008	4	20	52,76				2,59			
2008	5	9	58,17	22,75	40,13	13,55	3,07	19,23	10,45	11,23
2008	6	11	62,71	22,96	38,02	13,97	3,39	18,53	10,03	10,74
2008	7	14	61,98	22,66	40,43	14,59	3,52	19,94	11,41	12,54
2008	8	11	66,13	22,69	38,77	15,19	3,89	19,27	10,60	11,39
2008	9	17	65,59	23,31	40,47	16,35	4,04	19,81	10,62	12,10
2008	10	2	65,80	22,70	39,80	15,98	3,67	19,58	10,75	11,23
2008	11	1	74,35	25,15	48,15	17,65	4,73	19,65	10,75	11,45
2008	12									
2008	13									
2008	13<									
2009	1	1	32,50				1,22			
2009	2	9	44,36				1,54			
2009	3	16	47,38				1,90			
2009	4	15	52,55	19,00	29,25	14,55	2,40	17,85	10,20	10,55
2009	5	19	58,30	20,88	37,73	13,48	2,84	18,46	10,14	10,39
2009	6	16	61,80	18,78	37,45	13,40	3,13	18,56	10,12	10,93
2009	7	19	63,13	21,84	39,84	14,18	3,45	18,89	10,39	11,47
2009	8	17	65,49	22,13	40,14	14,71	3,78	19,64	10,39	11,26
2009	9	11	65,08	21,03	40,15	15,05	3,93	20,20	10,84	11,98
2009	10	9	67,41	22,43	39,91	14,18	3,98	21,04	11,09	12,88
2009	11	2	69,20	20,48	38,60	15,45	5,09	21,70	12,40	13,15
2009	12									
2009	13									
2009	13<									
2010	1	2	26,08				1,01			
2010	2	7	39,06				1,57			
2010	3	10	49,64				2,04			
2010	4	8	52,59				2,27			
2010	5	14	56,73	21,25	30,49	13,10	2,84	18,48	9,73	10,25
2010	6	25	60,21	21,49	33,41	13,64	3,30	18,70	10,11	10,87
2010	7	26	62,63	22,55	35,14	14,72	3,50	18,29	10,08	10,80
2010	8	16	67,57	24,00	39,01	15,56	4,07	19,47	10,62	12,02
2010	9	14	66,53	23,25	37,88	15,45	4,09	19,19	10,69	11,99
2010	10	2	69,88	23,33	40,65	16,15	4,62	21,03	10,98	12,90
2010	11									
2010	12									
2010	13									
2010	13<									
2011	1									
2011	2	9	40,91				1,64			
2011	3	13	47,48				1,96			
2011	4	13	53,20				2,39			
2011	5	21	56,95	21,85	32,54	12,23	2,92	18,86	10,33	11,34
2011	6	16	56,52	20,88	31,97	14,33	2,98	18,58	11,23	10,48
2011	7	22	63,41	22,47	35,08	15,24	3,67	18,90	10,49	11,16
2011	8	15	64,08	22,50	38,18	16,59	4,10	19,85	10,95	11,92
2011	9	11	67,81	23,62	40,08	15,65	4,11	19,83	11,00	11,98
2011	10	2	65,45	18,55	44,65	18,15	4,53	21,00	13,35	14,00
2011	11	1	65,20	23,75	38,85	14,35	3,27	19,75	10,75	12,80
2011	12									
2011	13									
2011	13<									
2012	1	15	13,78				0,58			
2012	2	16	40,57				1,58			
2012	3	19	44,83				1,95			
2012	4	18	53,12				2,40			
2012	5	17	56,64				2,87			
2012	6	24	60,22	21,38	34,49	13,89	3,20	18,41	10,20	10,62
2012	7	35	64,66	21,16	36,85	14,84	3,65	18,82	10,55	11,53
2012	8	22	66,61	22,77	38,65	16,12	4,00	19,25	10,79	11,83
2012	9	19	68,51	22,19	40,02	15,83	4,14	20,20	11,33	12,43
2012	10	3	69,78	25,82	38,85	16,75	4,22	19,63	10,80	12,03
2012	11	2	68,45	25,25	39,00	17,68	4,45	20,23	10,80	12,98
2012	12									
2012	13									
2012	13<									

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Dámszarvas

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos szemághossz (cm)	Átlagos lapáthossz (cm)	Átlagos lapátszélesség (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (kg)	Átlagos rózsakörméret (cm)	Átlagos alsó szárkörméret (cm)	Átlagos felső szárkörméret (cm)
2013	1	4	14,31				0,54			
2013	2	16	36,11				1,46			
2013	3	16	49,58				2,15			
2013	4	20	52,22				2,50			
2013	5	36	56,67	23,88	30,61	14,18	2,96	18,69	10,13	10,44
2013	6	28	61,42	21,23	32,24	15,14	3,30	18,40	10,16	10,70
2013	7	34	64,28	22,17	36,19	15,21	3,76	19,65	10,79	11,54
2013	8	24	67,98	22,17	39,29	16,15	4,41	20,15	11,33	12,32
2013	9	7	66,77	21,84	38,56	19,67	4,13	20,29	11,25	11,90
2013	10	5	69,50	22,74	40,31	15,94	4,66	20,66	11,83	13,22
2013	11									
2013	12									
2013	13									
2013	13<									
2014	1	36	13,34				0,58			
2014	2	24	41,81	25,50	38,75	15,00	1,83	18,25	9,80	11,40
2014	3	18	50,86				2,23			
2014	4	14	53,91				2,70			
2014	5	13	52,81				2,76			
2014	6	23	61,38	21,34	33,10	15,35	3,44	18,55	10,59	11,33
2014	7	35	61,59	20,71	33,49	14,93	3,63	19,21	10,56	11,42
2014	8	30	66,16	24,14	36,61	15,52	4,20	19,88	10,87	12,05
2014	9	12	69,33	22,70	38,81	16,72	4,51	20,51	11,03	12,24
2014	10	3	74,87	22,68	43,65	17,58	4,88	19,33	10,43	11,88
2014	11	2	68,75	24,10	37,10	16,25	4,16	21,05	10,80	12,50
2014	12	1	65,10	26,50	34,50	17,60	5,62	22,90	12,15	13,35
2014	13									
2014	13<	1	49,85				2,76			

Dámszarvas érmesarány (%) 1998

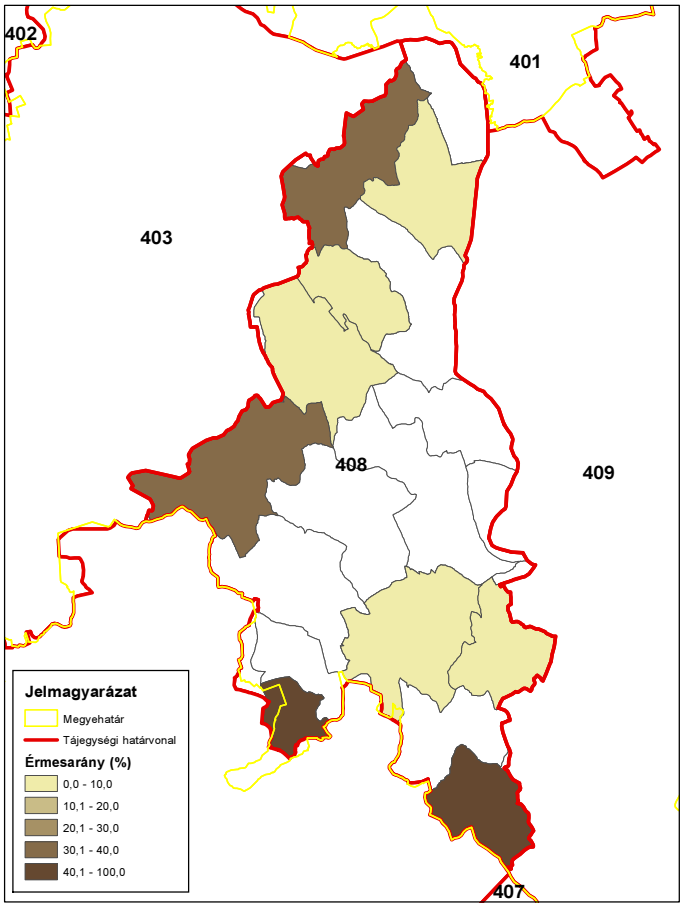

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas érmesarány (%) 2003

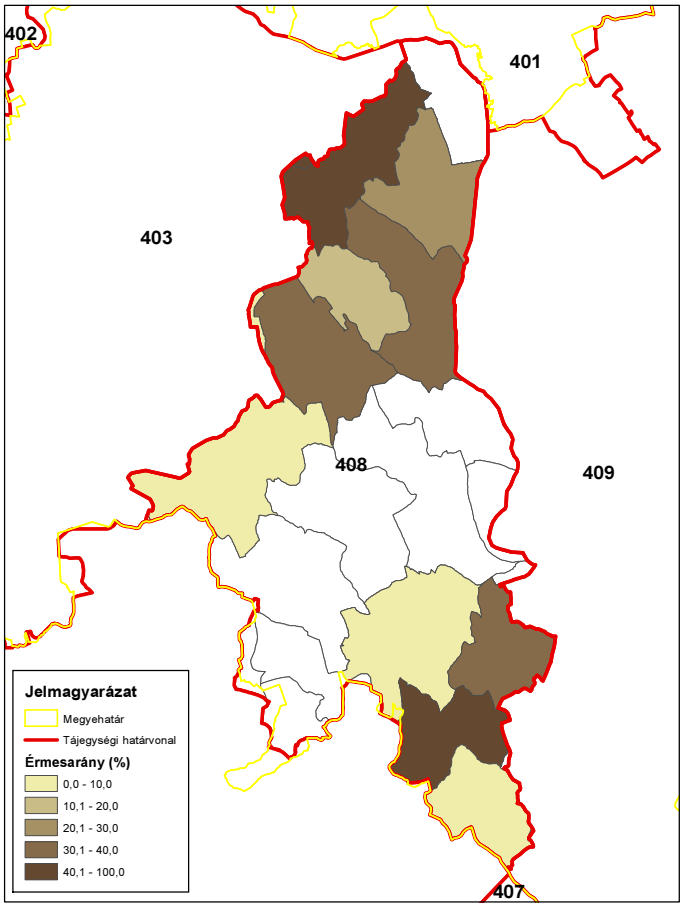

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas érmesarány (%) 2008

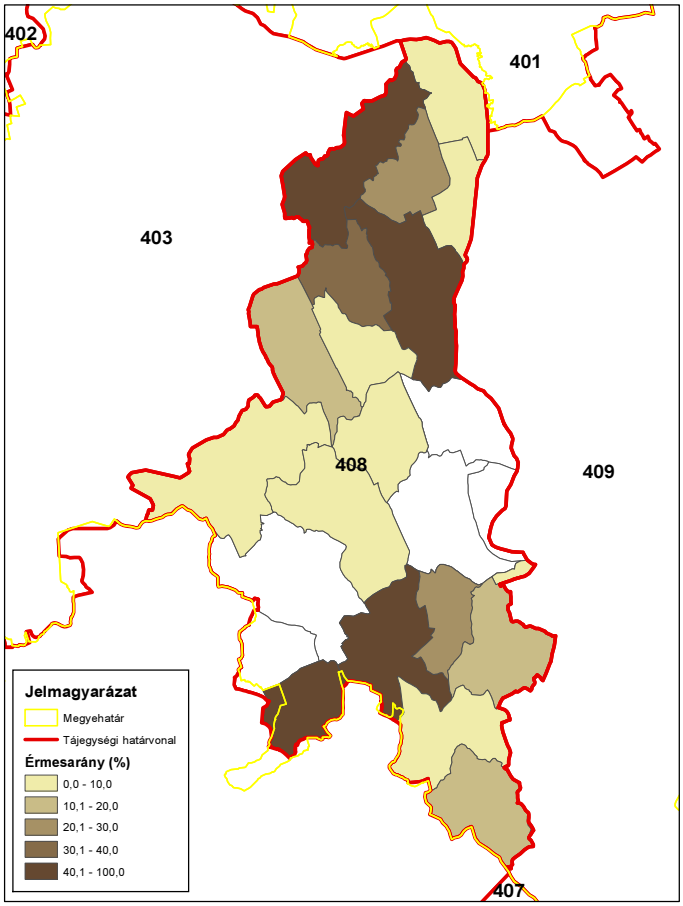

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Dámszarvas érmesarány (%) 2014

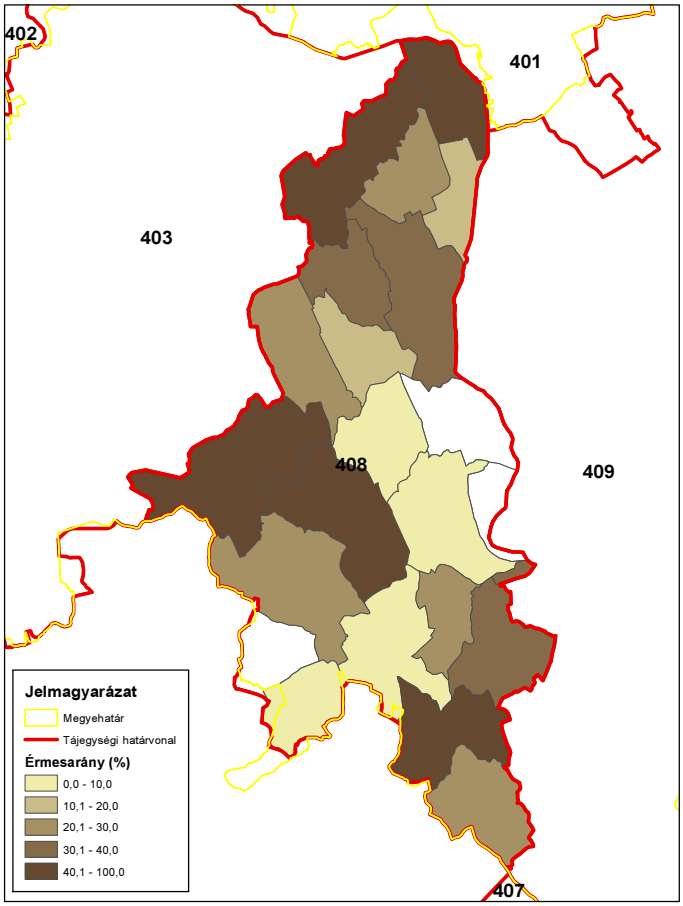

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Az őz állománya, hasznosítása és minősége

Az őz állománya, hasznosítása és minősége
Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben
• A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység** területén az őz jelentett létszáma 1998-2007 közt lassan nőtt, majd azt követően csökkenésnek indult (4900 → 6200 → 5500; a jelentett létszám **+12% növekedése** mutatható ki). Az őz hasznosítása hasonló pályát követett (566 → 1349 → 1062 pld, **+88 % emelkedés**). • A 2007-2014 közötti terítéktérképeken a lelövések a vadgazdálkodási tájegységben a vadgazdálkodási egységek szintjén, kivéve a középső részt, nem jeleztek határozott változási trendet. • Az adatok alapján a vadgazdálkodási tájegységben hosszú távon 1000-1500 őz hasznosítása is fenntartható lehet.
A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele
• Az őz hasznosítási aránya alacsony szintről indult (11%) és az egész értékelt időszakban zömében 15-20% között alakult. Figyelembe véve az őz biológiai jellemzőit és a tapasztalatokat a 25-35% közötti hasznosítási szint biztonságosan tartható lehet, ha a suta- és gidalelövés is egyensúlyban marad, valamint a szaporulat megfelelő. A tájegységben a jelentett létszámok alapján a szaporulat értékek alacsonyak (0.6-0.7 suta/gida). A tájegységi adatok alapján a suták hasznosítási aránya (14-16%) jóval alacsonyabb a bakoknál (23-27%). • Az őz lelövések összetétele lényegében az egész időszakban eltért az 1 : 1 : 1 aránytól (1 : 0.7-0.8 : 0.4-0.6). Ennek megfelelően a bakok (40-50%), a suták (25-35%) és a gidák (19-23%) terítéken belüli aránya folyamatosan eltért egymástól. • A suta- és gidalelövés fontosságát az ábrák is alátámasztják: a számszerű hasznosítás és a hasznosítási arány növekedése is szorosan függ a suta- és a gidalelövés növekedésétől. A bakok, a suták és a gidák pontjai és trendvonalai eltérő sávokban mozognak. • Az őzállomány hasznosítása a vadgazdálkodási tájegységben a biológiai lehetőségeket valószínűleg nem használja ki, vagy azok a vártnál sokkal alacsonyabbak. Kérdéses, hogy a nagy számban jelen lévő gímszarvas és vaddisznó mennyire negatív hatást gyakorol az őzre, illetve az aranysakálnak van-e hatása a szaporulatra.
Az őz jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben
• Az őz a gímszarvas, a dámszarvas és a vaddisznó utáni jelentőségű (4.) nagyvadja a tájegységnek. Bár mindhárom bevételi jellemzővel pozitív trend mutatható ki (külföldi bérlelövés bevétele, belföldi bérlelövés bevétele és lőtt vad értékesítés bevétele), ez együtt-változás és nem ok-okozati kapcsolat. Valószínűleg a vadkárok esetében sincs az őzterítékkel (valós) kapcsolat.

Az őz állománya, hasznosítása és minősége

Az őz trófeabírálati eredmények a vadgazdálkodási tájegységben

- A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység területéről bemutatott érmes agancsok aránya alapján a VGTE az átlag alatti negyedben található, azaz országosan a gyengébb minőségűek közé tartozik (44/52). Az érmesek aránya 1-5% között hullámzott (2-23 db). Az bakok lelövésének növekedése (250→520) az érmesek arányát nem befolyásolta. A vadgazdálkodási tájegységben 0-3 db aranyérmes bak esett évente, 0-9 db ezüstérmes és 2-17 db bronzérmes agancsú bak esett. Az állományban az agancsok minősége minősége közepes. az érmes bakok közül inkább csak bronzérmesek kerülnek terítékre.
- A tájegységen belül az érmesek arányának területi eloszlása az idő folyamán nem változott, a déli sáv valamivel jobbnak látszik.
- A vadgazdálkodási tájegységben a "fiatal" korcsoport részesedése 10→40%, a „középkorú" bakok aránya 50-60%, és az „öreg" bakok aránya 20-30% között mozgott. A korcsoportok arányai a Tolnai-hegyháti ártéri vadgazdálkodási tájegységben elmozdultak a középkorú és fiatal korcsoportok javára.
- A bírált agancsok legfontosabb jellemzőit nézve, az 1998-2014 közötti 17 év átlagában az átlagos szárhossz legnagyobb értéke 21.19 cm (6 év), a 24 órás agancssúly legnagyobb értéke 306.08 gramm (6 év). Az átlaghoz képest a legrosszabb év (19.93 cm (5 év) / 276.15 gramm (5 év)) és a legjobb év (22.31 cm (6 év) / 333.52 gramm (7 év)). Az átlagok minden korosztályban erős szóródnak.
- Az egyes éveknek az agancsépítésre gyakorolt hatása a legnagyobb a legfiatalabb és a legidősebb korcsoportban, míg viszonylag kisebb a középkorú csoportokban. Ez a változékonyságot tükrözik a átlagos szárhosszok és az agancssúlyok kor szerinti való alakulását szemléltető diagramok is.
- A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben gyenge őzállomány él, ami országosan a alsó negyedbe tartozik. Az őzagancsok szárhossza (átlagosan) az 4-7 éves korban mutatja a legnagyobb értékeket. Az átlagos 24 órás agancssúly 5-6 éves kor között van a maximumon; utána csökkenni és erősen szóródni kezdenek az átlagok. Az elejtések megítélésekor figyelembe kell venni, hogy az egyes évek átlagai között is igen nagyok a különbségek és a leggyengébb és a legjobb agancsnövesztésű év között sokszor nagy eltérés mutatható ki. Az agancsnövekedést az „átlagos" évek közepes értékei alapján, és nem a kiugró értékek, a „jó" évek eredményei alapján lehet megítélni.

A szabad területi őzállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Jelentett				Hasznosított				Hasznosítási arány			
	Bak	Suta	Gida	Összes	Bak	Suta	Gida	Összes	Bak	Suta	Gida	Összes
1998	1 628	1 874	1 436	**4 938**	280	170	116	**566**	17,2%	9,1%	8,1%	**11,5%**
1999	1 629	1 972	1 271	**4 872**	256	189	152	**597**	15,7%	9,6%	12,0%	**12,3%**
2000	1 686	2 003	1 336	**5 025**	300	210	148	**658**	17,8%	10,5%	11,1%	**13,1%**
2001	1 661	2 016	1 362	**5 039**	329	283	157	**769**	19,8%	14,0%	11,5%	**15,3%**
2002	1 737	2 059	1 526	**5 322**	461	309	295	**1 065**	26,5%	15,0%	19,3%	**20,0%**
2003	1 613	1 877	1 531	**5 021**	436	287	260	**983**	27,0%	15,3%	17,0%	**19,6%**
2004	1 682	1 908	1 448	**5 038**	442	316	291	**1 049**	26,3%	16,6%	20,1%	**20,8%**
2005	1 847	2 175	1 550	**5 572**	506	343	320	**1 169**	27,4%	15,8%	20,6%	**21,0%**
2006	1 854	2 123	1 507	**5 484**	499	315	233	**1 047**	26,9%	14,8%	15,5%	**19,1%**
2007	1 879	2 188	1 522	**5 589**	407	352	259	**1 018**	21,7%	16,1%	17,0%	**18,2%**
2008	1 940	2 450	1 767	**6 157**	538	368	301	**1 207**	27,7%	15,0%	17,0%	**19,6%**
2009	1 993	2 475	1 734	**6 202**	508	524	317	**1 349**	25,5%	21,2%	18,3%	**21,8%**
2010	1 988	2 336	1 710	**6 034**	466	299	182	**947**	23,4%	12,8%	10,6%	**15,7%**
2011	1 790	2 090	1 330	**5 210**	431	322	237	**990**	24,1%	15,4%	17,8%	**19,0%**
2012	1 730	2 175	1 342	**5 247**	457	323	254	**1 034**	26,4%	14,9%	18,9%	**19,7%**
2013	1 801	2 278	1 391	**5 470**	449	352	266	**1 067**	24,9%	15,5%	19,1%	**19,5%**
2014	1 933	2 217	1 399	**5 549**	466	369	227	**1 062**	24,1%	16,6%	16,2%	**19,1%**
Változás	18,7%	18,3%	-2,6%	12,4%	66,4%	117,1%	95,7%	87,6%	40,2%	83,5%	100,9%	67,0%

Ivararány (1 bakra vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bak	Suta	Gida	*Gida/suta*	Bak	Suta	Gida	*Gida/suta*
1998	1	1,15	0,88	***0,77***	1	0,61	0,41	***0,68***
1999	1	1,21	0,78	***0,64***	1	0,74	0,59	***0,80***
2000	1	1,19	0,79	***0,67***	1	0,70	0,49	***0,70***
2001	1	1,21	0,82	***0,68***	1	0,86	0,48	***0,55***
2002	1	1,19	0,88	***0,74***	1	0,67	0,64	***0,95***
2003	1	1,16	0,95	***0,82***	1	0,66	0,60	***0,91***
2004	1	1,13	0,86	***0,76***	1	0,71	0,66	***0,92***
2005	1	1,18	0,84	***0,71***	1	0,68	0,63	***0,93***
2006	1	1,15	0,81	***0,71***	1	0,63	0,47	***0,74***
2007	1	1,16	0,81	***0,70***	1	0,86	0,64	***0,74***
2008	1	1,26	0,91	***0,72***	1	0,68	0,56	***0,82***
2009	1	1,24	0,87	***0,70***	1	1,03	0,62	***0,60***
2010	1	1,18	0,86	***0,73***	1	0,64	0,39	***0,61***
2011	1	1,17	0,74	***0,64***	1	0,75	0,55	***0,74***
2012	1	1,26	0,78	***0,62***	1	0,71	0,56	***0,79***
2013	1	1,26	0,77	***0,61***	1	0,78	0,59	***0,76***
2014	1	1,15	0,72	***0,63***	1	0,79	0,49	***0,62***

Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Bak	Suta	Gida	Összes	Bak	Suta	Gida	Összes
1998	33,0%	38,0%	29,1%	100%	49,5%	30,0%	20,5%	100%
1999	33,4%	40,5%	26,1%	100%	42,9%	31,7%	25,5%	100%
2000	33,6%	39,9%	26,6%	100%	45,6%	31,9%	22,5%	100%
2001	33,0%	40,0%	27,0%	100%	42,8%	36,8%	20,4%	100%
2002	32,6%	38,7%	28,7%	100%	43,3%	29,0%	27,7%	100%
2003	32,1%	37,4%	30,5%	100%	44,4%	29,2%	26,4%	100%
2004	33,4%	37,9%	28,7%	100%	42,1%	30,1%	27,7%	100%
2005	33,1%	39,0%	27,8%	100%	43,3%	29,3%	27,4%	100%
2006	33,8%	38,7%	27,5%	100%	47,7%	30,1%	22,3%	100%
2007	33,6%	39,1%	27,2%	100%	40,0%	34,6%	25,4%	100%
2008	31,5%	39,8%	28,7%	100%	44,6%	30,5%	24,9%	100%
2009	32,1%	39,9%	28,0%	100%	37,7%	38,8%	23,5%	100%
2010	32,9%	38,7%	28,3%	100%	49,2%	31,6%	19,2%	100%
2011	34,4%	40,1%	25,5%	100%	43,5%	32,5%	23,9%	100%
2012	33,0%	41,5%	25,6%	100%	44,2%	31,2%	24,6%	100%
2013	32,9%	41,6%	25,4%	100%	42,1%	33,0%	24,9%	100%
2014	34,8%	40,0%	25,2%	100%	43,9%	34,7%	21,4%	100%

Az őz hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **408**

Őz szabad területi hasznosítás összefüggései I.

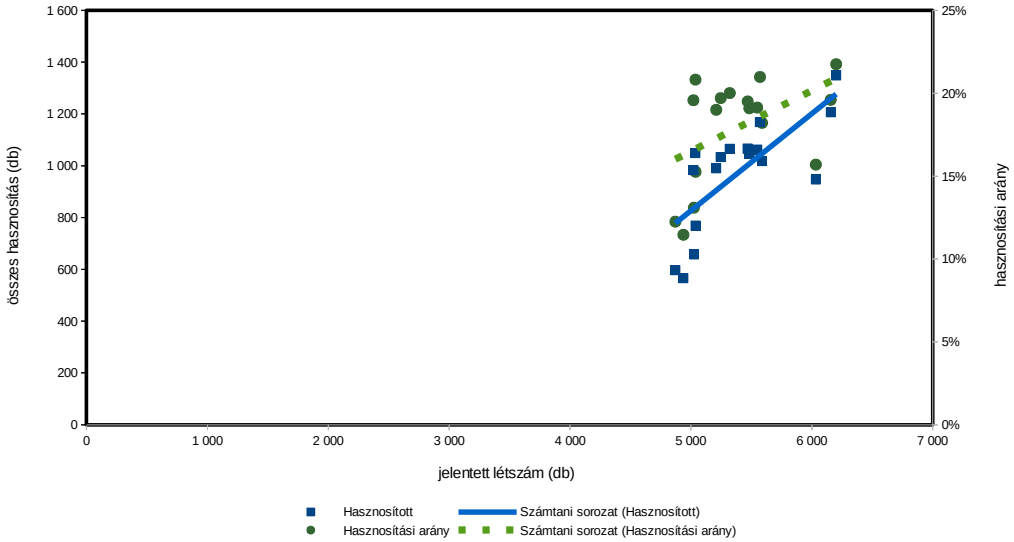

Őz szabad területi hasznosítás összefüggései II.

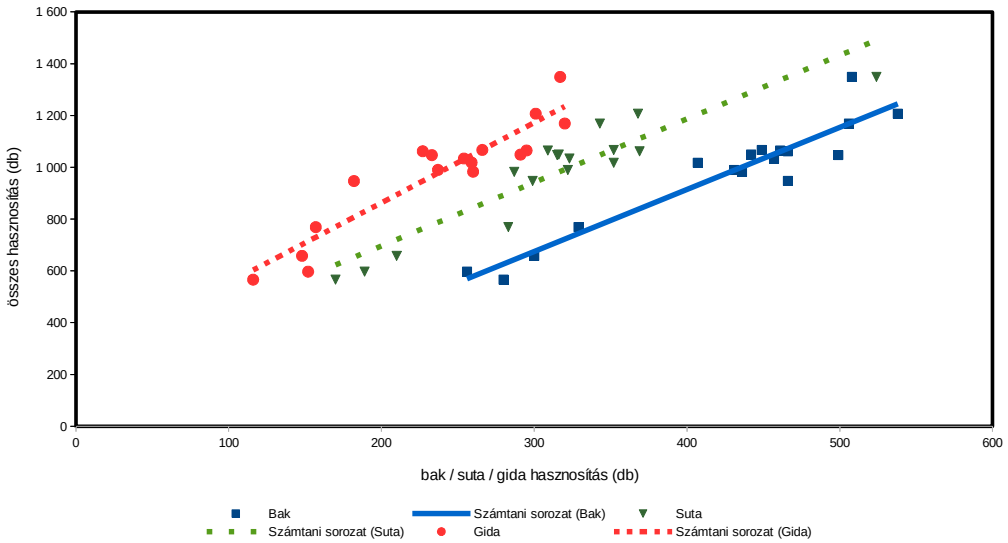

Őz szabad területi hasznosítás összefüggései III.

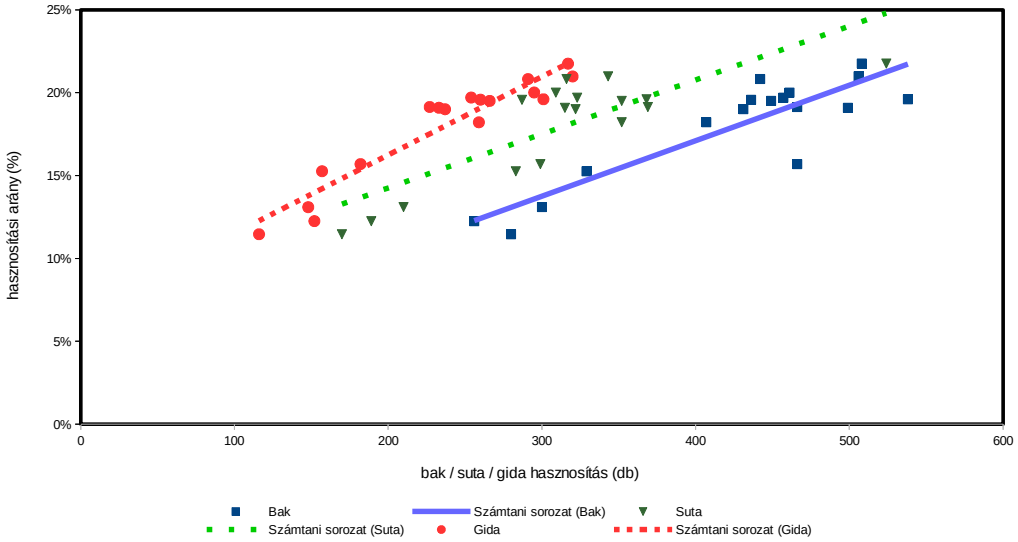

Őz (teríték - db/km^2) 2007

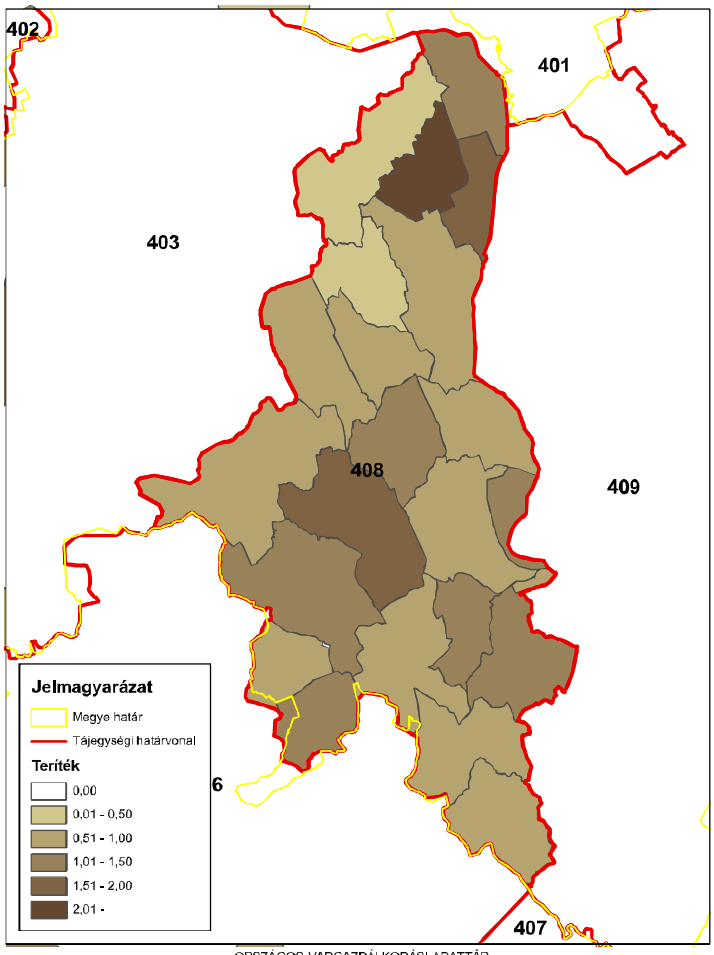

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2008

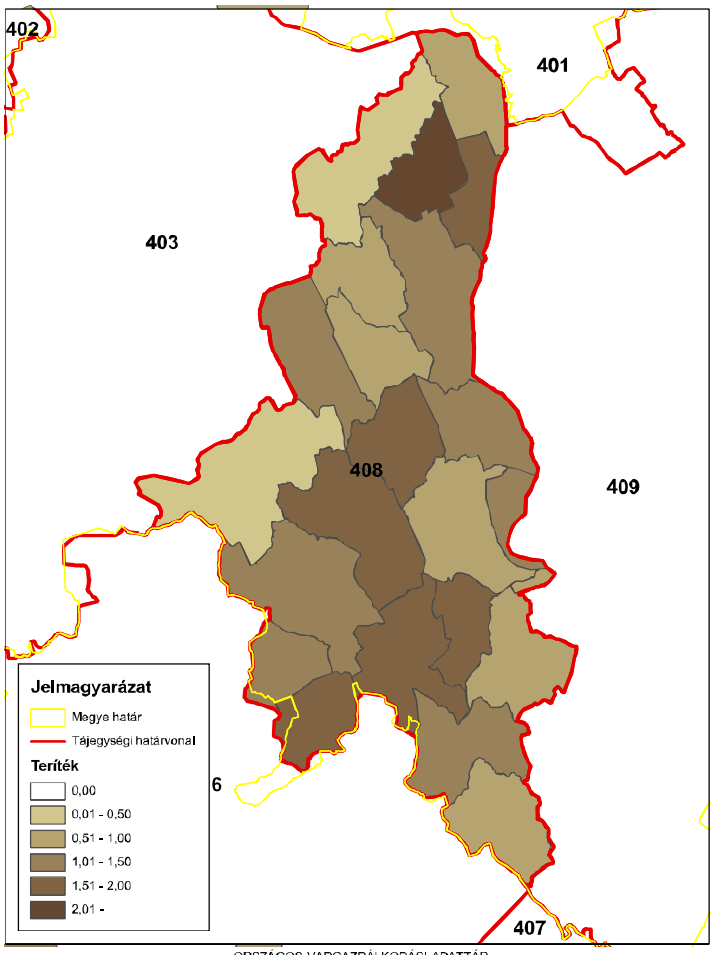

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2009

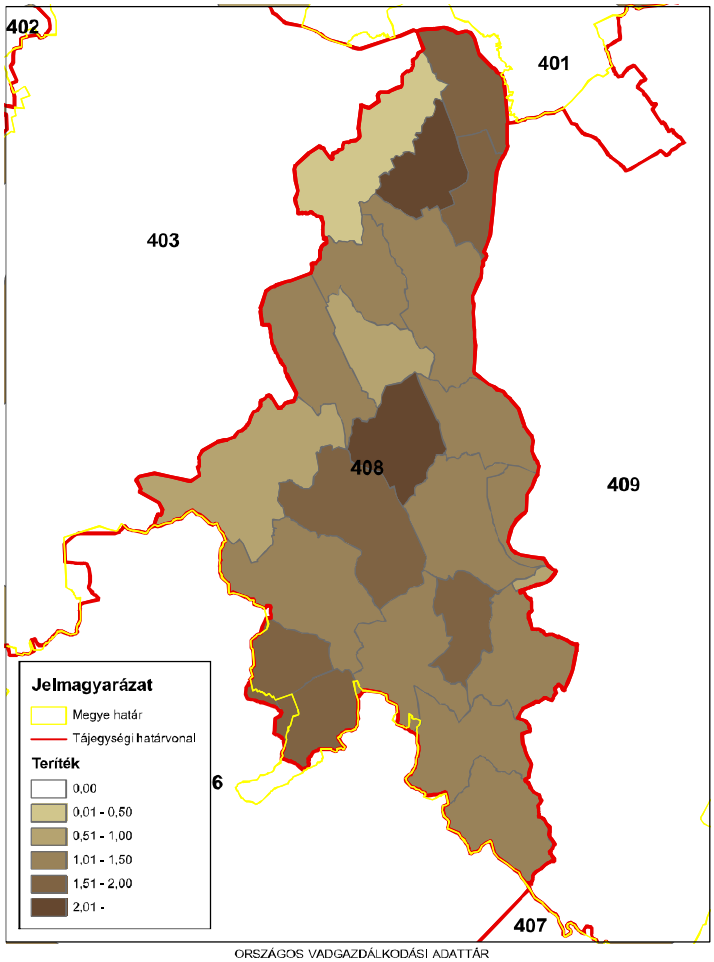

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2010

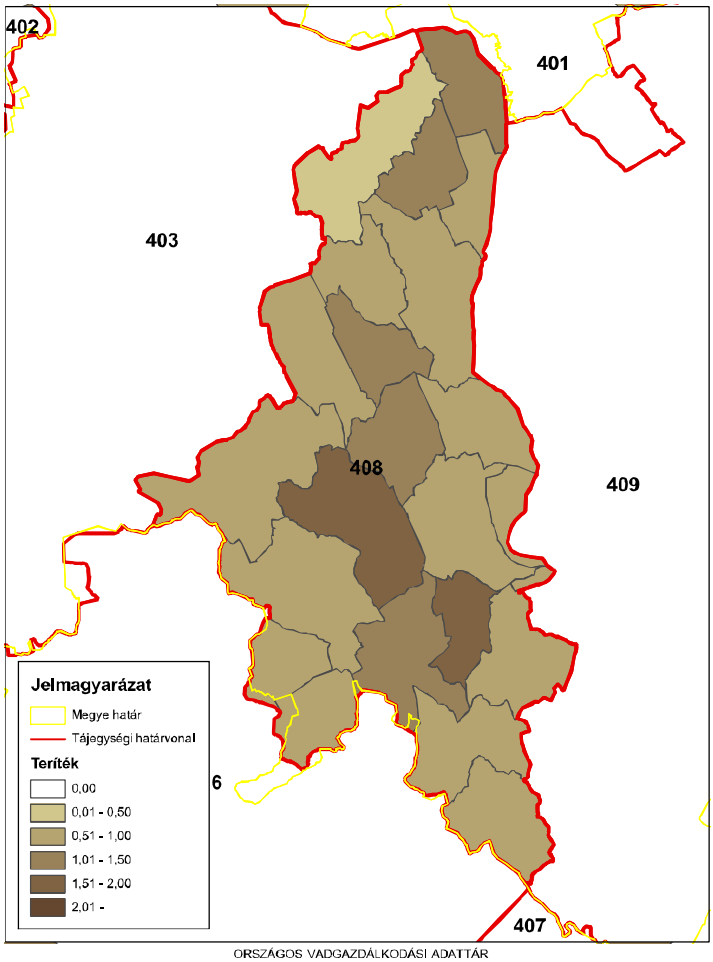

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2011

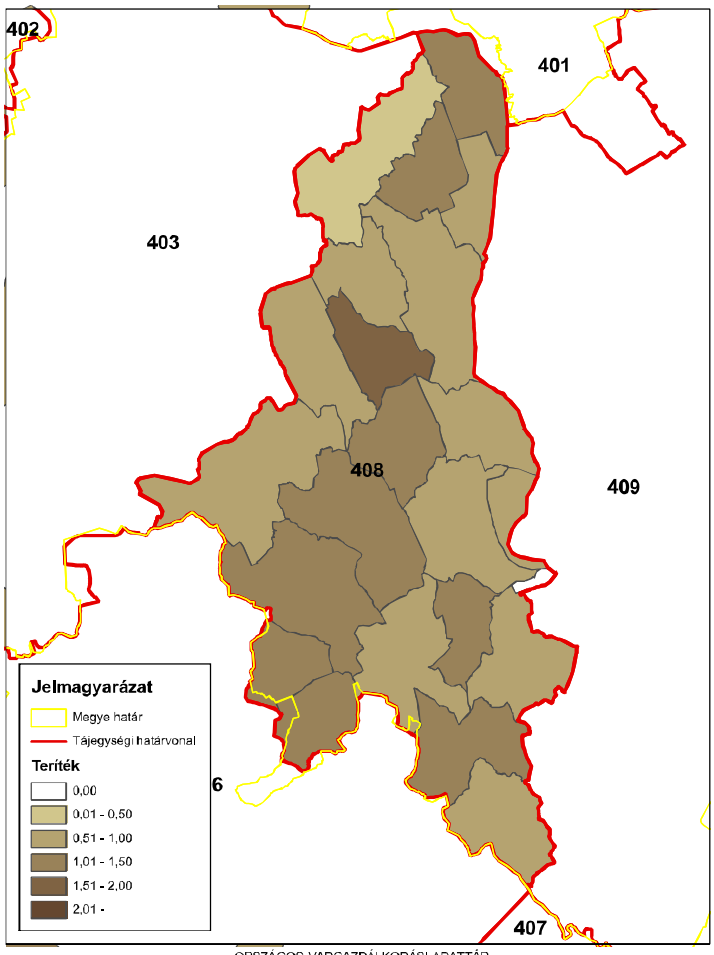

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2012

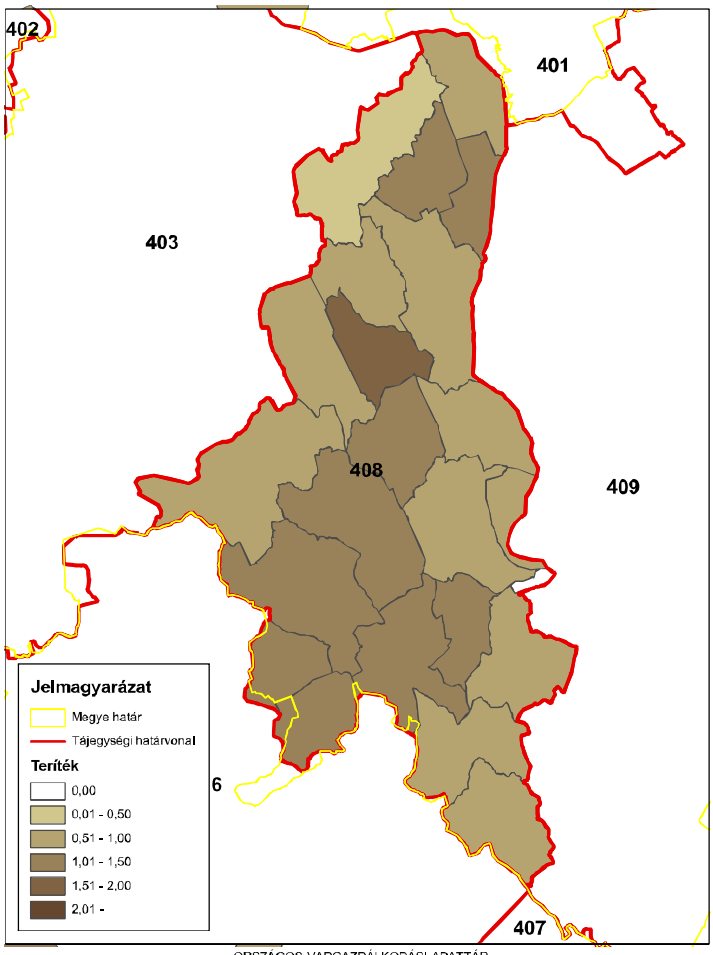

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2013

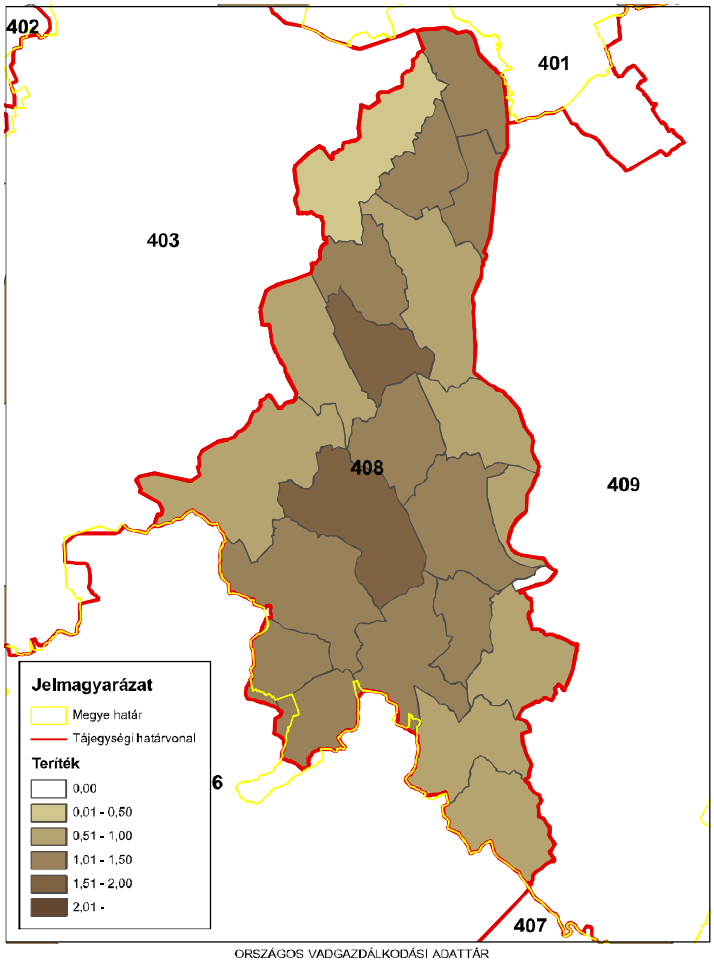

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz (teríték - db/km^2) 2014

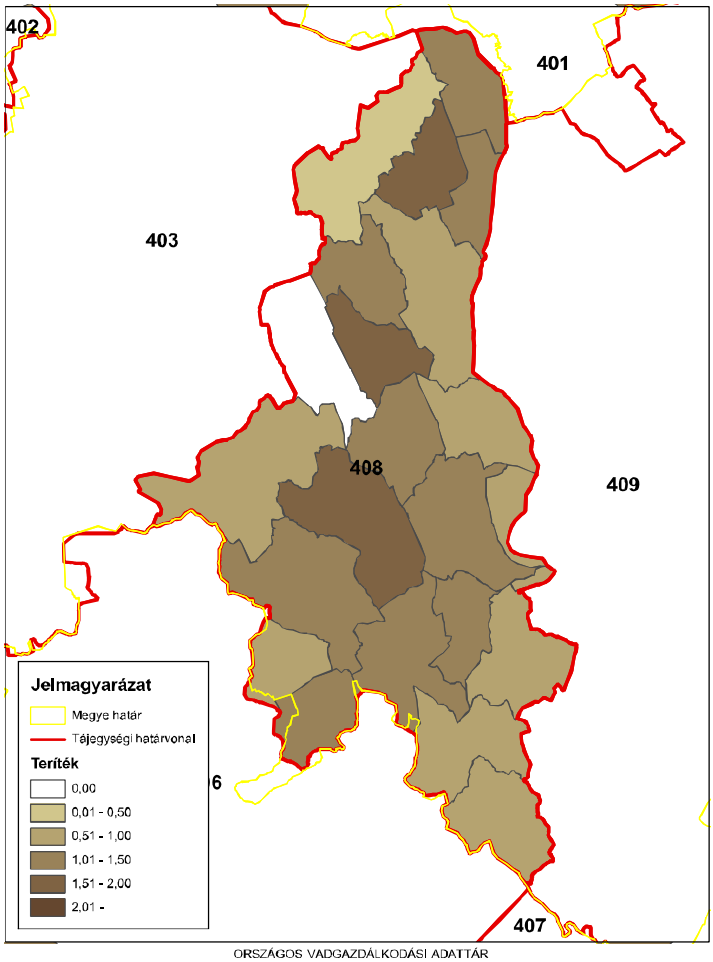

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

Az érmes trófeák adatainak évenkénti alakulása

Év	Összes bírált trófea (db)	Érmes trófea (db)	Érmesarány (%)	Aranyérem (db)	Ezüstérem (db)	Bronzérem (db)	Aranyérem (%)	Ezüstérem (%)	Bronzérem (%)
1998	289	3	1,0%		1	2	0,0%	33,3%	66,7%
1999	255	11	4,3%	2	6	3	18,2%	54,5%	27,3%
2000	308	12	3,9%	1	3	8	8,3%	25,0%	66,7%
2001	333	9	2,7%	1	3	5	11,1%	33,3%	55,6%
2002	482	20	4,1%	3	7	10	15,0%	35,0%	50,0%
2003	453	12	2,6%	2	2	8	16,7%	16,7%	66,7%
2004	453	23	5,1%		6	17	0,0%	26,1%	73,9%
2005	505	22	4,4%	2	9	11	9,1%	40,9%	50,0%
2006	501	16	3,2%	2	6	8	12,5%	37,5%	50,0%
2007	420	9	2,1%		3	6	0,0%	33,3%	66,7%
2008	524	21	4,0%	2	4	15	9,5%	19,0%	71,4%
2009	522	17	3,3%	1	6	10	5,9%	35,3%	58,8%
2010	470	11	2,3%		3	8	0,0%	27,3%	72,7%
2011	440	11	2,5%	3		8	27,3%	0,0%	72,7%
2012	459	17	3,7%	2	3	12	11,8%	17,6%	70,6%
2013	457	17	3,7%	1	8	8	5,9%	47,1%	47,1%
2014	477	22	4,6%	2	6	14	9,1%	27,3%	63,6%

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

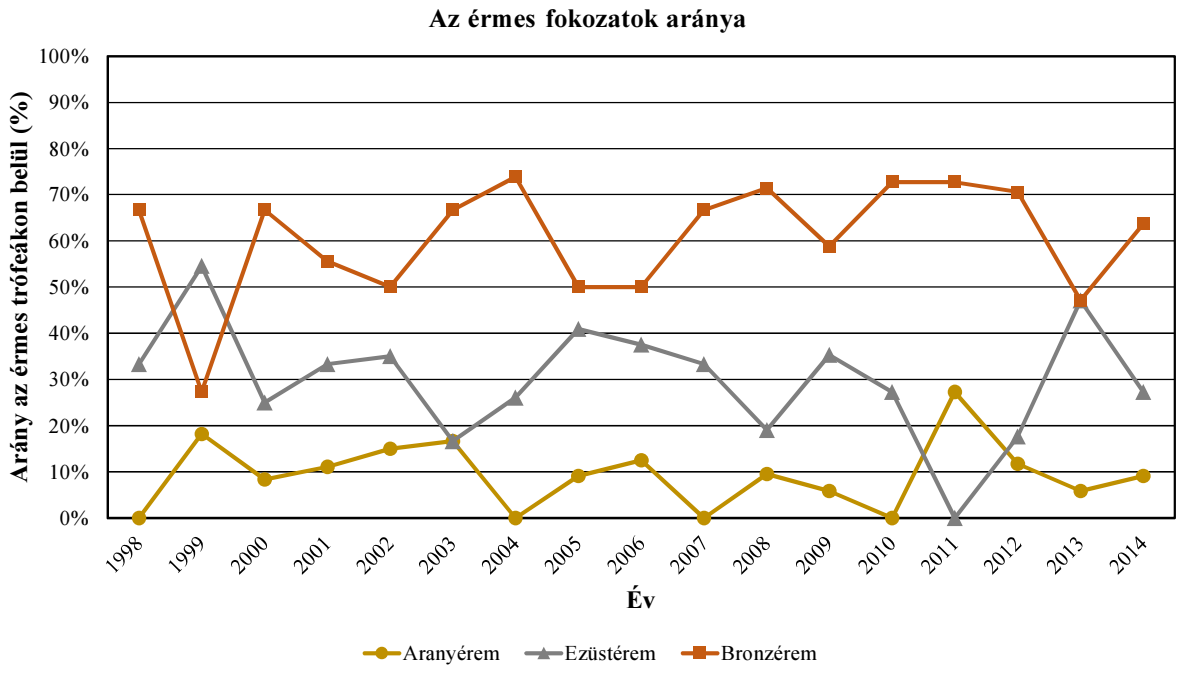

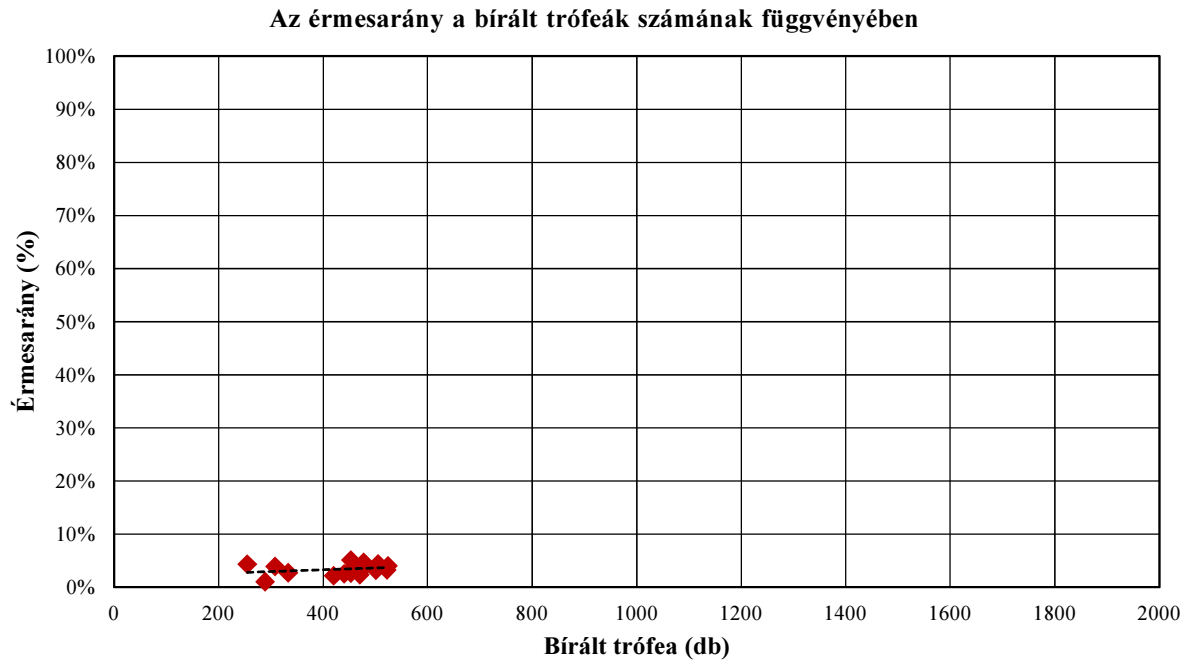

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

A bírált trófeák száma korosztályonként és évenként

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)																
	1998	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
1	11	4	2	6	8	7	4	8	5	3	13	8	6	4	2	9	3
2	10	9	12	11	15	17	20	18	20	20	8	31	23	30	17	17	28
3	41	16	34	60	89	74	84	86	106	75	92	164	147	120	100	110	98
4	75	61	94	115	143	141	103	147	131	108	95	101	91	82	89	68	91
5	80	87	85	83	125	119	147	145	128	110	160	110	106	97	136	118	142
6	34	43	54	37	74	57	63	68	71	60	96	59	43	51	54	70	57
7	28	21	19	15	18	30	23	23	27	29	35	33	37	22	25	36	30
8	10	11	5	5	9	7	6	8	13	9	17	10	11	24	24	15	17
9		3	3		1	1	2	1		5	4	5	5	5	9	7	7
9<				1			1	1		1	4	1	1	5	3	7	4
Összesen	**289**	**255**	**308**	**333**	**482**	**453**	**453**	**505**	**501**	**420**	**524**	**522**	**470**	**440**	**459**	**457**	**477**

A bírált trófeák korosztályi megoszlása évenként

Becsült kor (év)	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
1	3,8%	1,6%	0,6%	1,8%	1,7%	1,5%	0,9%	1,6%	1,0%	0,7%	2,5%	1,5%	1,3%	0,9%	0,4%	2,0%	0,6%
2	3,5%	3,5%	3,9%	3,3%	3,1%	3,8%	4,4%	3,6%	4,0%	4,8%	1,5%	5,9%	4,9%	6,8%	3,7%	3,7%	5,9%
3	14,2%	6,3%	11,0%	18,0%	18,5%	16,3%	18,5%	17,0%	21,2%	17,9%	17,6%	31,4%	31,3%	27,3%	21,8%	24,1%	20,5%
4	26,0%	23,9%	30,5%	34,5%	29,7%	31,1%	22,7%	29,1%	26,1%	25,7%	18,1%	19,3%	19,4%	18,6%	19,4%	14,9%	19,1%
5	27,7%	34,1%	27,6%	24,9%	25,9%	26,3%	32,5%	28,7%	25,5%	26,2%	30,5%	21,1%	22,6%	22,0%	29,6%	25,8%	29,8%
6	11,8%	16,9%	17,5%	11,1%	15,4%	12,6%	13,9%	13,5%	14,2%	14,3%	18,3%	11,3%	9,1%	11,6%	11,8%	15,3%	11,9%
7	9,7%	8,2%	6,2%	4,5%	3,7%	6,6%	5,1%	4,6%	5,4%	6,9%	6,7%	6,3%	7,9%	5,0%	5,4%	7,9%	6,3%
8	3,5%	4,3%	1,6%	1,5%	1,9%	1,5%	1,3%	1,6%	2,6%	2,1%	3,2%	1,9%	2,3%	5,5%	5,2%	3,3%	3,6%
9		1,2%	1,0%		0,2%	0,2%	0,4%	0,2%		1,2%	0,8%	1,0%	1,1%	1,1%	2,0%	1,5%	1,5%
9<				0,3%			0,2%	0,2%		0,2%	0,8%	0,2%	0,2%	1,1%	0,7%	1,5%	0,8%
Összesen	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

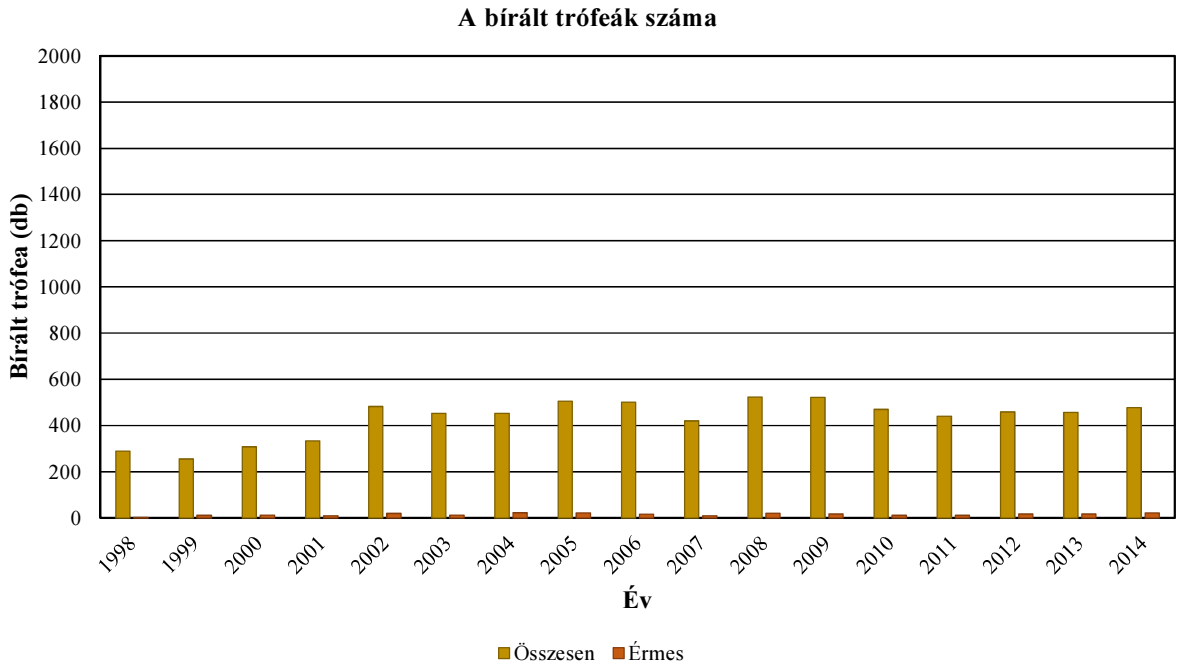

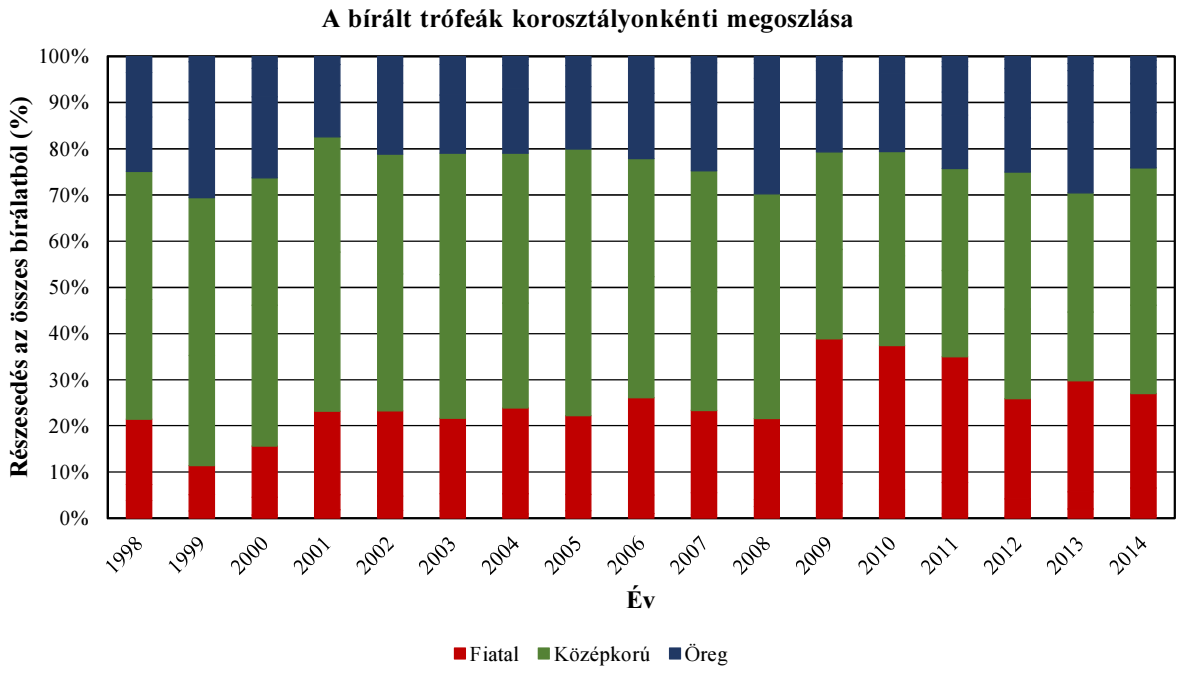

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

Az egyes jellemzők éves átlagainak átlagai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	103	10,56	94,76
2	306	14,39	142,65
3	1496	18,88	225,07
4	1735	20,45	266,67
5	1978	21,12	297,34
6	991	21,19	306,08
7	451	20,76	298,59
8	201	19,86	282,71
9	58	18,58	261,86
9<	29	16,92	233,50

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	103	6,95	60,75
2	306	10,63	107,82
3	1496	17,57	198,41
4	1735	19,43	240,95
5	1978	19,93	276,15
6	991	19,08	270,58
7	451	17,91	254,34
8	201	17,82	218,00
9	58	13,70	185,00
9<	29	10,00	127,00

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	103	14,90	149,67
2	306	17,29	189,25
3	1496	20,36	241,95
4	1735	21,46	283,16
5	1978	22,04	324,95
6	991	22,31	325,41
7	451	21,94	333,52
8	201	21,23	333,11
9	58	22,95	355,00
9<	29	23,85	331,00

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	103	6,95	60,75
2	306	10,63	107,82
3	1496	17,57	198,41
4	1735	19,43	240,95
5	1978	19,93	276,15
6	991	19,08	270,58
7	451	17,91	254,34
8	201	17,82	218,00
9	58	13,70	185,00
9<	29	10,00	127,00

Az egyes jellemzők éves átlagainak minimumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	103	2000	2009
2	306	2002	2013
3	1496	1998	1998
4	1735	2007	1998
5	1978	2007	2007
6	991	2007	2007
7	451	2007	2007
8	201	2010	2000
9	58	2005	2005
9<	29	2001	2010

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumai

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	103	14,90	149,67
2	306	17,29	189,25
3	1496	20,36	241,95
4	1735	21,46	283,16
5	1978	22,04	324,95
6	991	22,31	325,41
7	451	21,94	333,52
8	201	21,23	333,11
9	58	22,95	355,00
9<	29	23,85	331,00

Az egyes jellemzők éves átlagainak maximumát adó év

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	103	2007	2001
2	306	2006	2000
3	1496	2006	2004
4	1735	2004	2001
5	1978	2006	2002
6	991	2012	2004
7	451	2004	2004
8	201	2002	2002
9	58	2003	2003
9<	29	2009	2004

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány (max-min)

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	103	7,95	88,92
2	306	6,66	81,43
3	1496	2,79	43,54
4	1735	2,03	42,21
5	1978	2,10	48,80
6	991	3,23	54,83
7	451	4,03	79,18
8	201	3,41	115,11
9	58	9,25	170,00
9<	29	13,85	204,00

A legnagyobb és legkisebb éves átlagok közötti tartomány az átlag arányában (max-min)/átlag

Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1	103	75,3%	93,8%
2	306	46,2%	57,1%
3	1496	14,8%	19,3%
4	1735	9,9%	15,8%
5	1978	10,0%	16,4%
6	991	15,2%	17,9%
7	451	19,4%	26,5%
8	201	17,2%	40,7%
9	58	49,8%	64,9%
9<	29	81,9%	87,4%

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

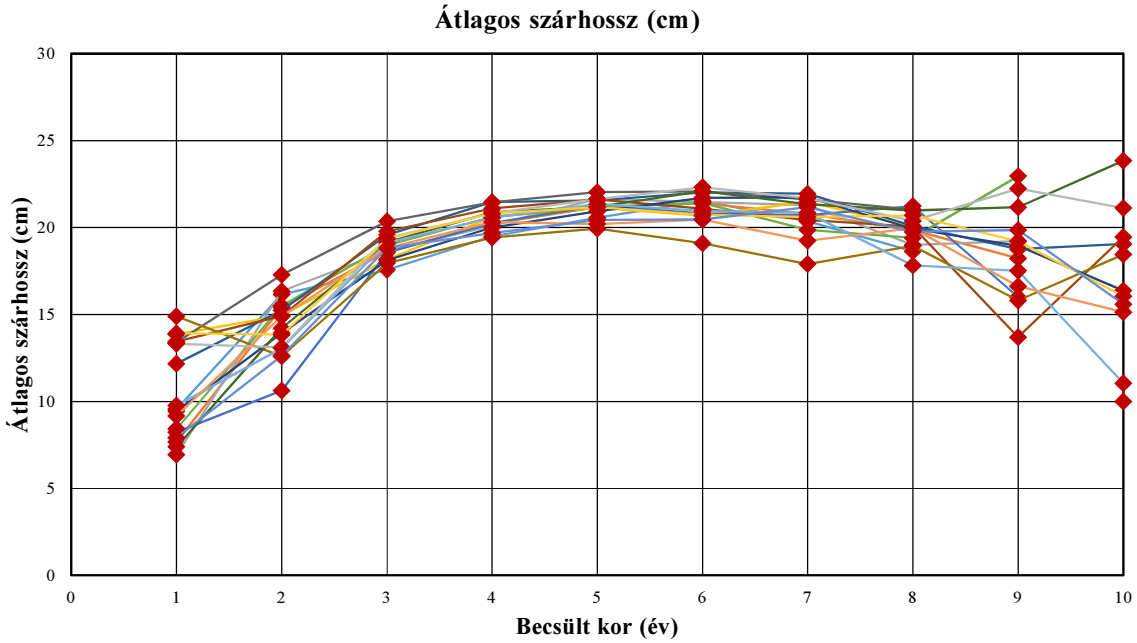

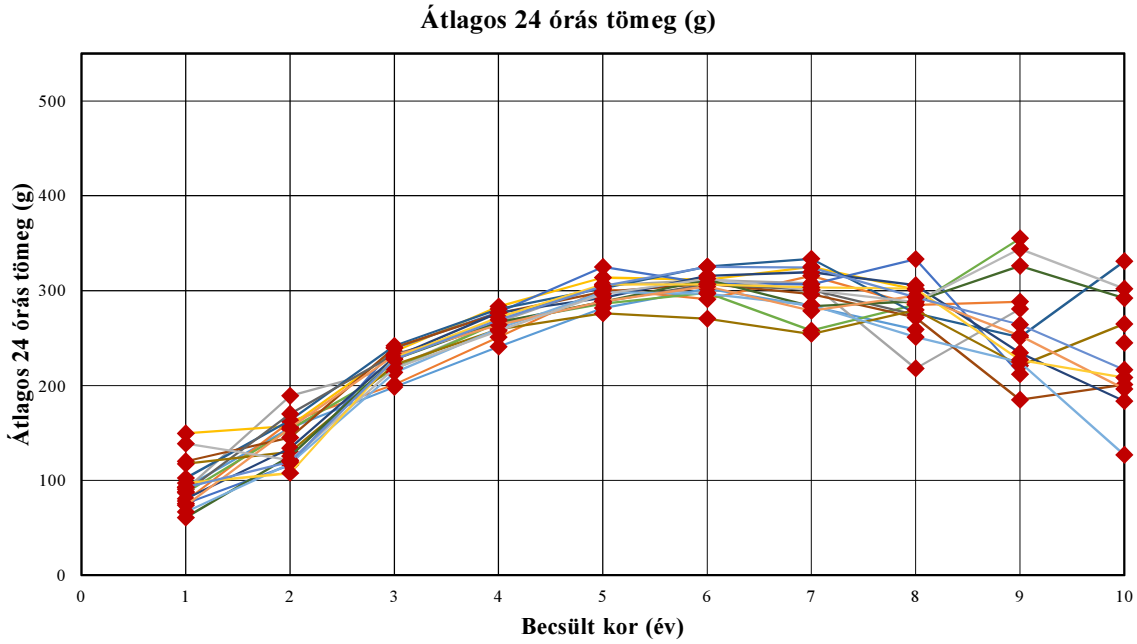

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

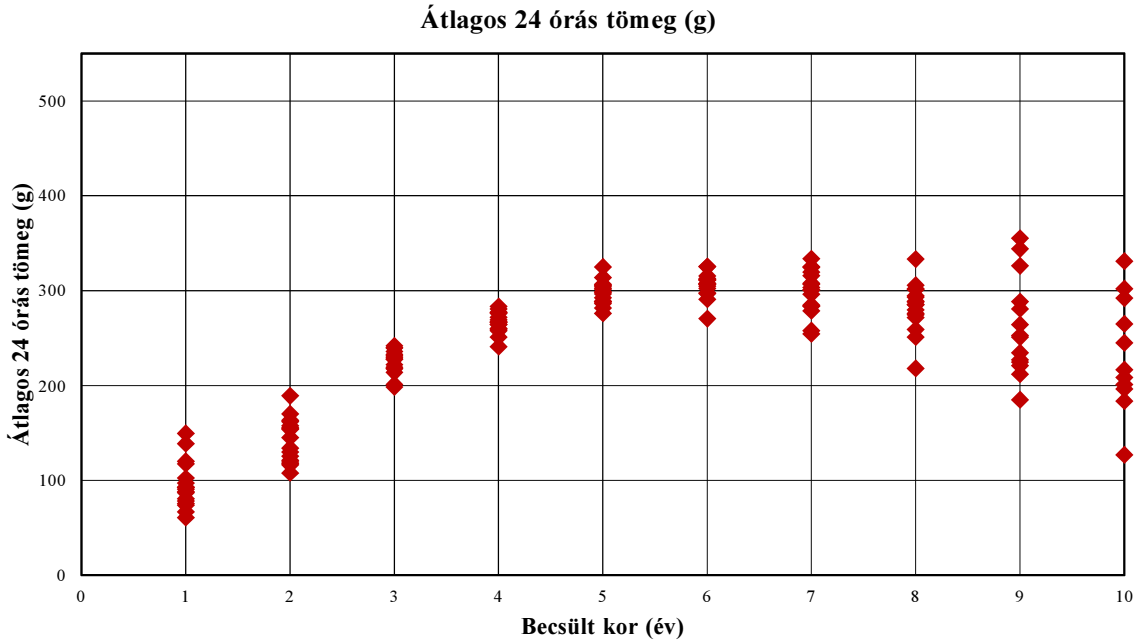

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
1998	1	11	9,57	92,55
1998	2	10	16,16	155,50
1998	3	41	17,57	198,41
1998	4	75	19,49	240,95
1998	5	80	20,56	281,59
1998	6	34	21,53	302,21
1998	7	28	20,35	283,50
1998	8	10	18,63	259,00
1998	9	0	0,00	0,00
1998	9<	0	0,00	0,00
1999	1	4	7,68	78,25
1999	2	9	15,41	161,89
1999	3	16	18,61	201,19
1999	4	61	20,21	251,20
1999	5	87	21,16	301,71
1999	6	43	21,39	290,93
1999	7	21	20,77	315,71
1999	8	11	19,85	284,91
1999	9	3	18,22	288,33
1999	9<	0	0,00	0,00
2000	1	2	6,95	90,50
2000	2	12	16,34	189,25
2000	3	34	18,66	219,24
2000	4	94	20,10	266,81
2000	5	85	21,64	305,46
2000	6	54	21,47	311,07
2000	7	19	21,28	307,74
2000	8	5	18,99	218,00
2000	9	3	19,22	280,67
2000	9<	0	0,00	0,00
2001	1	6	13,87	149,67
2001	2	11	14,94	157,64
2001	3	60	18,17	236,00
2001	4	115	20,59	283,16
2001	5	83	21,13	313,69
2001	6	37	20,68	311,41
2001	7	15	21,47	325,00
2001	8	5	20,02	301,00
2001	9	0	0,00	0,00
2001	9<	1	10,00	245,00
2002	1	8	8,24	75,38
2002	2	15	10,63	116,47
2002	3	89	18,57	239,47
2002	4	143	20,25	277,29
2002	5	125	21,27	324,95
2002	6	74	20,80	307,68
2002	7	18	20,71	306,56
2002	8	9	21,23	333,11
2002	9	1	16,00	212,00
2002	9<	0	0,00	0,00

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
2003	1	7	8,44	86,86
2003	2	17	15,49	153,82
2003	3	74	18,98	217,43
2003	4	141	20,61	266,75
2003	5	119	21,18	286,26
2003	6	57	21,41	297,67
2003	7	30	19,86	257,83
2003	8	7	19,40	285,29
2003	9	1	22,95	355,00
2003	9<	0	0,00	0,00
2004	1	4	12,18	102,25
2004	2	20	15,24	163,50
2004	3	84	19,57	241,95
2004	4	103	21,46	280,55
2004	5	147	21,55	302,53
2004	6	63	22,02	325,41
2004	7	23	21,94	333,52
2004	8	6	20,08	276,00
2004	9	2	18,75	251,00
2004	9<	1	19,05	331,00
2005	1	8	13,44	120,25
2005	2	18	14,91	145,33
2005	3	86	19,78	239,87
2005	4	147	21,09	276,10
2005	5	145	21,60	298,61
2005	6	68	21,08	307,29
2005	7	23	20,43	296,26
2005	8	8	20,04	271,75
2005	9	1	13,70	185,00
2005	9<	1	19,45	201,00
2006	1	5	13,39	87,80
2006	2	20	17,29	170,15
2006	3	106	20,36	232,79
2006	4	131	21,43	264,57
2006	5	128	22,04	288,16
2006	6	71	22,07	306,70
2006	7	27	21,62	300,85
2006	8	13	21,02	274,54
2006	9	0	0,00	0,00
2006	9<	0	0,00	0,00
2007	1	3	14,90	117,67
2007	2	20	12,60	130,10
2007	3	75	17,95	221,89
2007	4	108	19,43	259,46
2007	5	110	19,93	276,15
2007	6	60	19,08	270,58
2007	7	29	17,91	254,34
2007	8	9	18,94	279,67
2007	9	5	15,81	221,00
2007	9<	1	18,45	265,00

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Őz

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
2008	1	13	9,45	80,46
2008	2	8	13,93	134,13
2008	3	92	18,11	230,02
2008	4	95	20,00	276,84
2008	5	160	20,93	292,44
2008	6	96	21,70	315,42
2008	7	35	21,73	319,46
2008	8	17	19,92	305,59
2008	9	4	18,95	234,50
2008	9<	4	16,38	183,75
2009	1	8	7,40	60,75
2009	2	31	14,21	125,58
2009	3	164	19,15	227,60
2009	4	101	20,88	266,90
2009	5	110	21,20	288,35
2009	6	59	22,08	311,53
2009	7	33	21,34	283,55
2009	8	10	20,97	288,70
2009	9	5	21,16	326,00
2009	9<	1	23,85	292,00
2010	1	6	9,77	66,67
2010	2	23	13,06	117,70
2010	3	147	19,11	213,86
2010	4	91	20,56	260,14
2010	5	106	21,35	298,37
2010	6	43	20,95	296,74
2010	7	37	20,84	284,68
2010	8	11	17,82	251,09
2010	9	5	17,51	224,60
2010	9<	1	11,05	127,00
2011	1	4	9,18	73,50
2011	2	30	14,90	155,20
2011	3	120	18,81	231,66
2011	4	82	20,31	264,00
2011	5	97	20,20	288,78
2011	6	51	20,45	304,63
2011	7	22	19,24	278,73
2011	8	24	19,95	294,50
2011	9	5	16,62	252,60
2011	9<	5	15,14	196,60
2012	1	2	13,33	139,00
2012	2	17	13,11	121,29
2012	3	100	19,39	218,17
2012	4	89	20,81	257,61
2012	5	136	21,64	296,53
2012	6	54	22,31	312,57
2012	7	25	21,68	300,52
2012	8	24	20,38	288,00
2012	9	9	22,23	344,00
2012	9<	3	21,12	302,00

Év	Becsült kor (év)	Bírált trófea (db)	Átlagos szárhossz (cm)	Átlagos 24 órás tömeg (g)
2013	1	9	13,92	97,00
2013	2	17	13,84	107,82
2013	3	110	19,36	229,05
2013	4	68	20,79	271,88
2013	5	118	21,16	306,52
2013	6	70	20,72	306,53
2013	7	36	20,60	303,44
2013	8	15	20,69	302,00
2013	9	7	19,21	227,14
2013	9<	7	16,05	208,43
2014	1	3	7,92	92,33
2014	2	28	12,64	119,71
2014	3	98	18,82	227,63
2014	4	91	19,68	269,10
2014	5	142	20,44	304,71
2014	6	57	20,46	325,05
2014	7	30	21,17	324,27
2014	8	17	19,75	293,00
2014	9	7	19,85	264,14
2014	9<	4	15,59	216,75

Őz érmesarány (%) 1998

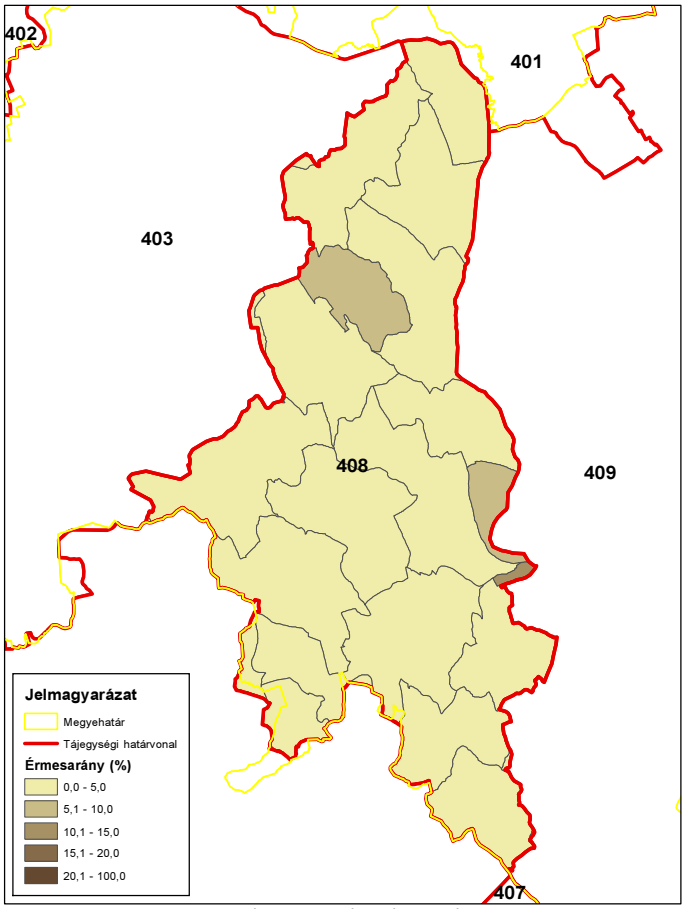

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz érmesarány (%) 2003

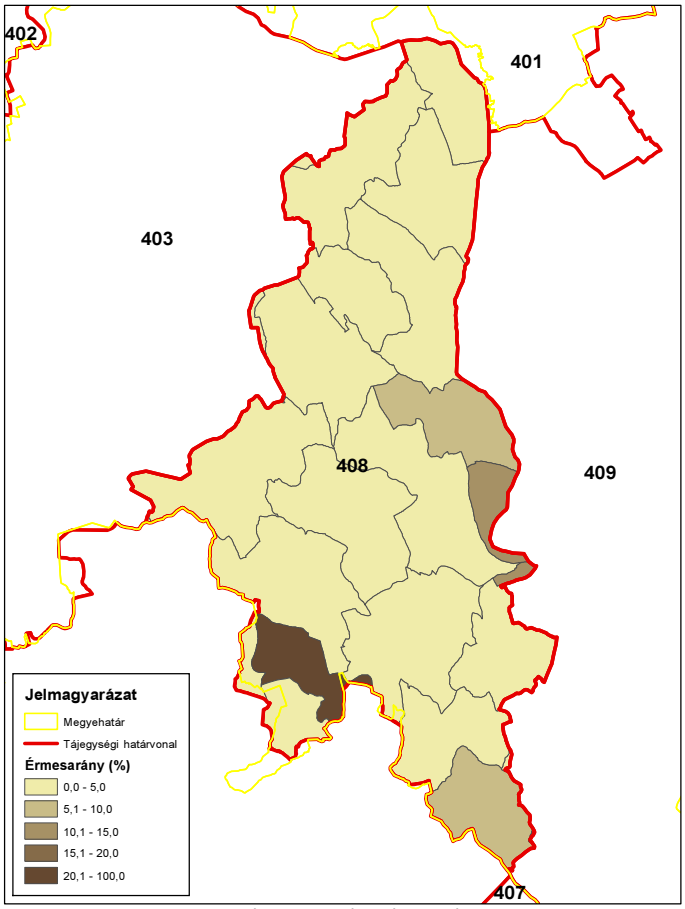

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz érmesarány (%) 2008

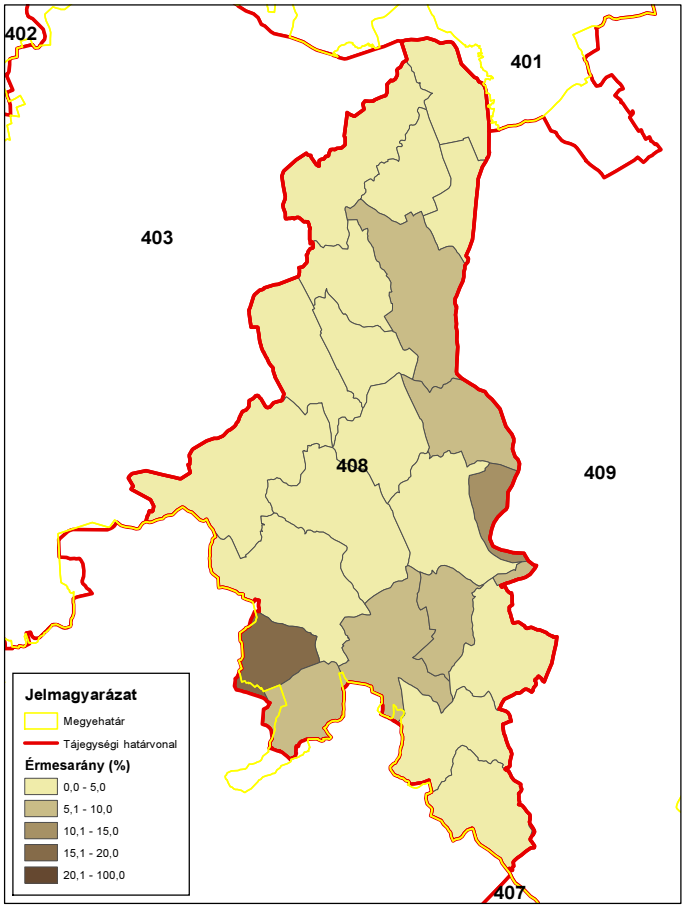

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Őz érmesarány (%) 2014

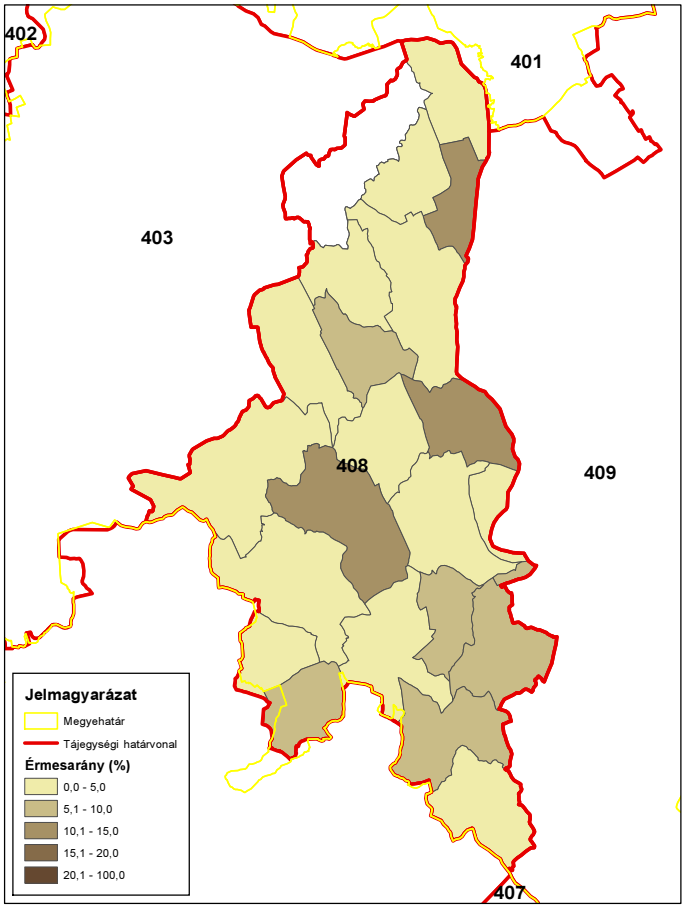

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A muflon állománya, hasznosítása és minősége

A muflon állománya, hasznosítása és minősége
Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben
• A muflon a **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben** nem fordul elő.
A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele
• A muflon a vadgazdálkodási tájegységben nem fordul elő.
A muflon jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben
• A muflon a vadgazdálkodási tájegységben nem fordul elő.
A muflon trófeabírálati eredmények a vadgazdálkodási tájegységben
• A muflon a vadgazdálkodási tájegységben nem fordul elő.

A szabad területi muflonállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Jelentett				Hasznosított				Hasznosítási arány			
	Kos	Jerke	Bárány	Összes	Kos	Jerke	Bárány	Összes	Kos	Jerke	Bárány	Összes
1998	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
1999	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2000	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2001	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2002	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2003	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2004	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2005	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2006	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2007	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2008	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2009	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2010	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2011	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2012	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2013	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
2014	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	-	-	-	**-**
Változás	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Ivararány (1 kosra vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Kos	Jerke	Bárány	*Bárány/jerke*	Kos	Jerke	Bárány	*Bárány/jerke*
1998	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
1999	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2000	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2001	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2002	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2003	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2004	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2005	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2006	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2007	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2008	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2009	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2010	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2011	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2012	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2013	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**
2014	-	-	-	**-**	-	-	-	**-**

Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított			
	Kos	Jerke	Bárány	Összes	Kos	Jerke	Bárány	Összes
1998	-	-	-	-	-	-	-	-
1999	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	-	-	-	-	-	-	-	-
2001	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	-	-	-	-	-	-	-	-
2003	-	-	-	-	-	-	-	-
2004	-	-	-	-	-	-	-	-
2005	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	-	-	-	-	-	-	-	-
2007	-	-	-	-	-	-	-	-
2008	-	-	-	-	-	-	-	-
2009	-	-	-	-	-	-	-	-
2010	-	-	-	-	-	-	-	-
2011	-	-	-	-	-	-	-	-
2012	-	-	-	-	-	-	-	-
2013	-	-	-	-	-	-	-	-
2014	-	-	-	-	-	-	-	-

A muflon hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **408**

Muflon szabad területi hasznosítás összefüggései I.

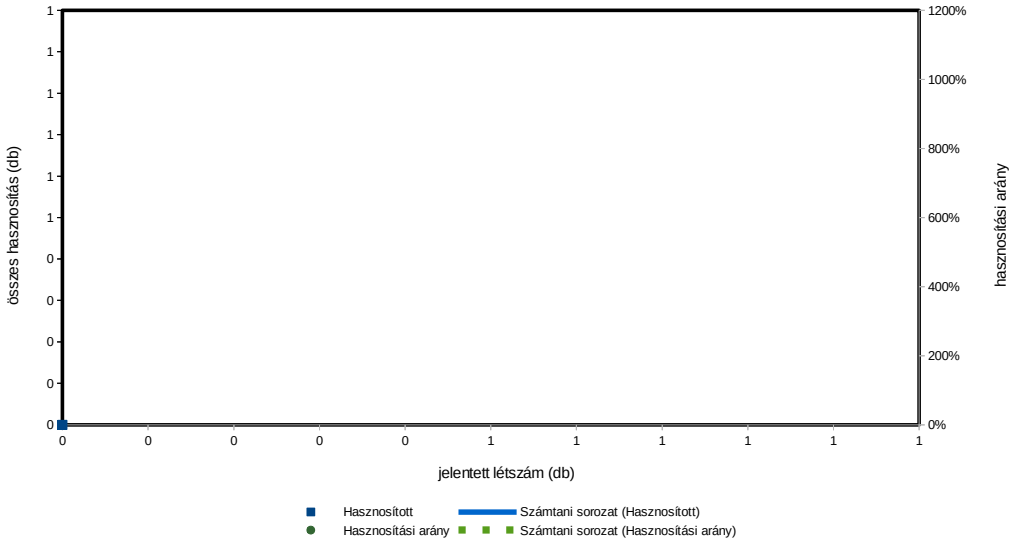

Muflon szabad területi hasznosítás összefüggései II.

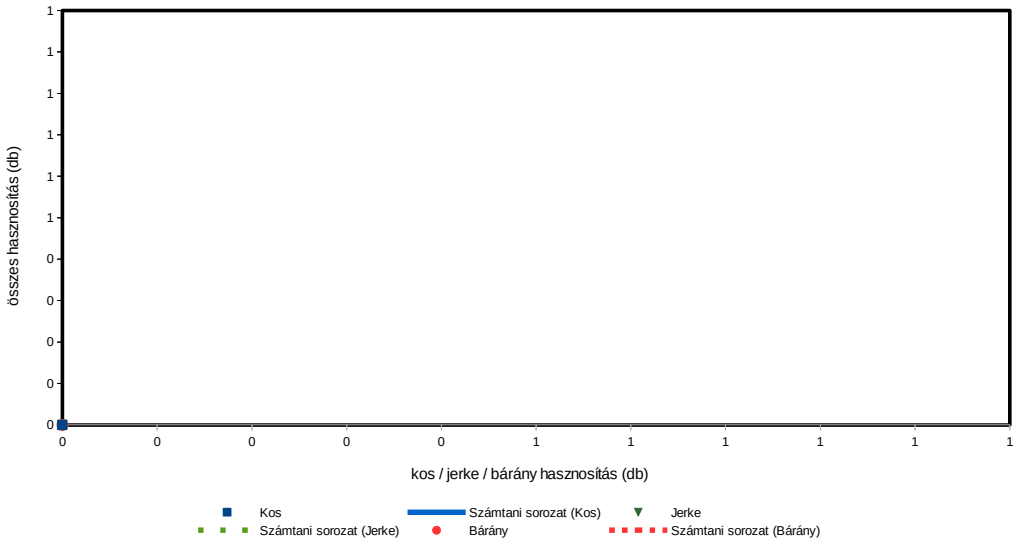

Muflon szabad területi hasznosítás összefüggései III.

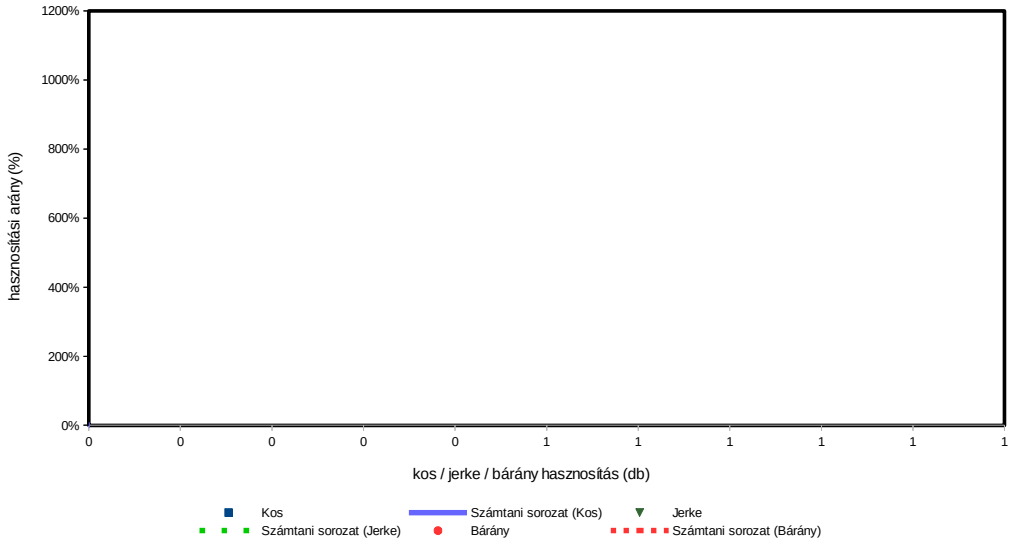

A vaddisznó állománya és hasznosítása

A vaddisznó állománya és hasznosítása

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben** a vaddisznó szabad területi jelentett létszáma 1998-2014 visszaesésekkel, de nőtt (1692→1956 pld; **+16 %**; 2010: 2479 pld). A teríték megduplázódott (979→ 2087 pld; **+113%**). A hasznosítási arány 58→90-99% között mozgott, és csak 4 évben haladta meg a 110%-ot, azaz az állomány növekedésének megállításához elvileg szükséges szinten.
- A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység** 2007-2014 közötti térképein nyomon követhető a vaddisznó lelövések növekedése a vadgazdálkodási egységek szintjén. Ennek eredményként a vadgazdálkodási tájegység többségében a teríték az 1-2 és 2-3 db/km^2 között volt és kisebb számban >3 db/km^2 sűrűségű.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- Hasznosítási arány nőtt, de mértéke többségében alacsony volt (58-100%). A grafikonok alapján a kan, koca és malac lelövések elválnak és a süldők lelövésénél jóval szűkebb sávban mozogtak. Jól látható továbbá, hogy a malac lelövések mértéke alacsonyabb.
- A hasznosítás összetételét tekintve a tájegységben a kanokhoz viszonyítva (17-24%) gyakorlatilag azonos arányú kocát lőttek (15-25%) és a süldő és malac lelövés általában 53-63% volt. Az előbbiből önmagában nézve nagyon alacsony a malacok részesedése a terítékből (7-16%) Az adatok arra utalnak, hogy a kocák lelövéseken belüli ekkora aránya mellett a szaporulat lövése (malac) nem elegendő az állomány növekedésének megakadályozására. Állomány szabályozási tartalék a malacok vagy a kocák nagyobb mértékű lövésében lenne.
- Figyelembe véve a térített mezőgazdasági károk növekedését (6.5X és 110 millió Ft/év) a vaddisznó állományának további növekedése óriási teher. Az eddigi hasznosítási gyakorlat nem volt eredményes, ezért a vaddisznólétszám csökkentése érdekében a lelövéseket a jövőben is magasan kell tartani és a koca- és malac kilövések minél magasabb arányát kell elérni.

A vaddisznó jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben** a jövőben is súlyos kérdést jelenhet a térített mezőgazdasági károk nagysága és ezeknek a vaddisznóval való kapcsolódása. A jelenlegi vadkárhelyzet is kiélezett, de az állomány jelentős csökkentésének elmaradása további súlyos kockázatokat jelent. A mezőgazdasági vadkárok térítése előbb-utóbb ellehetetlenítheti az érintett vadgazdálkodókat. A vaddisznó ugyan kiemelkedő vadászati lehetőségeket nyújt, gazdasági és társadalmi költségei azonban túl nagyok.

A szabad területi vaddisznóállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Jelentett				Hasznosított					Hasznosítási arány			
	Kan	Koca	Süldő	Összes	Kan	Koca	Süldő	Malac	Összes	Kan	Koca	Süldő	Összes
1998	378	525	789	**1 692**	173	216	520	70	**979**	45,8%	41,1%	65,9%	**57,9%**
1999	370	502	874	**1 746**	246	291	524	78	**1 139**	66,5%	58,0%	60,0%	**65,2%**
2000	396	558	843	**1 797**	335	280	653	162	**1 430**	84,6%	50,2%	77,5%	**79,6%**
2001	406	584	983	**1 973**	364	374	805	202	**1 745**	89,7%	64,0%	81,9%	**88,4%**
2002	416	553	916	**1 885**	331	363	909	198	**1 801**	79,6%	65,6%	99,2%	**95,5%**
2003	349	470	882	**1 701**	314	383	674	164	**1 535**	90,0%	81,5%	76,4%	**90,2%**
2004	270	389	718	**1 377**	295	246	698	147	**1 386**	109,3%	63,2%	97,2%	**100,7%**
2005	256	419	753	**1 428**	292	261	645	139	**1 337**	114,1%	62,3%	85,7%	**93,6%**
2006	262	420	755	**1 437**	306	247	537	165	**1 255**	116,8%	58,8%	71,1%	**87,3%**
2007	317	535	963	**1 815**	418	372	922	285	**1 997**	131,9%	69,5%	95,7%	**110,0%**
2008	376	577	1 147	**2 100**	413	279	877	244	**1 813**	109,8%	48,4%	76,5%	**86,3%**
2009	399	632	1 256	**2 287**	457	386	1 092	324	**2 259**	114,5%	61,1%	86,9%	**98,8%**
2010	472	703	1 304	**2 479**	369	317	798	207	**1 691**	78,2%	45,1%	61,2%	**68,2%**
2011	386	591	1 163	**2 140**	450	489	868	329	**2 136**	116,6%	82,7%	74,6%	**99,8%**
2012	355	669	1 095	**2 119**	494	568	1 047	410	**2 519**	139,2%	84,9%	95,6%	**118,9%**
2013	411	673	1 162	**2 246**	328	363	876	210	**1 777**	79,8%	53,9%	75,4%	**79,1%**
2014	365	571	1 020	**1 956**	468	439	972	208	**2 087**	128,2%	76,9%	95,3%	**106,7%**
Változás	-3,4%	8,8%	29,3%	15,6%	170,5%	103,2%	86,9%	197,1%	113,2%	180,2%	86,9%	44,6%	84,4%

Ivararány (1 kanra vonatkoztatva) és szaporodási mutató

Év	Jelentett				Hasznosított						
	Kan	Koca	Süldő	*Süldő/koca*	Kan	Koca	Süldő	Malac	*Süldő/koca*	*Malac/koca*	*(M+S)/koca*
1998	1	1,39	2,09	***1,50***	1	1,25	3,01	0,40	***2,41***	***0,32***	***2,73***
1999	1	1,36	2,36	***1,74***	1	1,18	2,13	0,32	***1,80***	***0,27***	***2,07***
2000	1	1,41	2,13	***1,51***	1	0,84	1,95	0,48	***2,33***	***0,58***	***2,91***
2001	1	1,44	2,42	***1,68***	1	1,03	2,21	0,55	***2,15***	***0,54***	***2,69***
2002	1	1,33	2,20	***1,66***	1	1,10	2,75	0,60	***2,50***	***0,55***	***3,05***
2003	1	1,35	2,53	***1,88***	1	1,22	2,15	0,52	***1,76***	***0,43***	***2,19***
2004	1	1,44	2,66	***1,85***	1	0,83	2,37	0,50	***2,84***	***0,60***	***3,43***
2005	1	1,64	2,94	***1,80***	1	0,89	2,21	0,48	***2,47***	***0,53***	***3,00***
2006	1	1,60	2,88	***1,80***	1	0,81	1,75	0,54	***2,17***	***0,67***	***2,84***
2007	1	1,69	3,04	***1,80***	1	0,89	2,21	0,68	***2,48***	***0,77***	***3,24***
2008	1	1,53	3,05	***1,99***	1	0,68	2,12	0,59	***3,14***	***0,87***	***4,02***
2009	1	1,58	3,15	***1,99***	1	0,84	2,39	0,71	***2,83***	***0,84***	***3,67***
2010	1	1,49	2,76	***1,85***	1	0,86	2,16	0,56	***2,52***	***0,65***	***3,17***
2011	1	1,53	3,01	***1,97***	1	1,09	1,93	0,73	***1,78***	***0,67***	***2,45***
2012	1	1,88	3,08	***1,64***	1	1,15	2,12	0,83	***1,84***	***0,72***	***2,57***
2013	1	1,64	2,83	***1,73***	1	1,11	2,67	0,64	***2,41***	***0,58***	***2,99***
2014	1	1,56	2,79	***1,79***	1	0,94	2,08	0,44	***2,21***	***0,47***	***2,69***

Ivararány (százalékos megoszlás)

Év	Jelentett				Hasznosított					Kan / (kan+koca)	Süldő+malac
	Kan	Koca	Süldő	Összes	Kan	Koca	Süldő	Malac	Összes		
1998	22,3%	31,0%	46,6%	100%	17,7%	22,1%	53,1%	7,2%	100%	**44,5%**	**60,3%**
1999	21,2%	28,8%	50,1%	100%	21,6%	25,5%	46,0%	6,8%	100%	**45,8%**	**52,9%**
2000	22,0%	31,1%	46,9%	100%	23,4%	19,6%	45,7%	11,3%	100%	**54,5%**	**57,0%**
2001	20,6%	29,6%	49,8%	100%	20,9%	21,4%	46,1%	11,6%	100%	**49,3%**	**57,7%**
2002	22,1%	29,3%	48,6%	100%	18,4%	20,2%	50,5%	11,0%	100%	**47,7%**	**61,5%**
2003	20,5%	27,6%	51,9%	100%	20,5%	25,0%	43,9%	10,7%	100%	**45,1%**	**54,6%**
2004	19,6%	28,2%	52,1%	100%	21,3%	17,7%	50,4%	10,6%	100%	**54,5%**	**61,0%**
2005	17,9%	29,3%	52,7%	100%	21,8%	19,5%	48,2%	10,4%	100%	**52,8%**	**58,6%**
2006	18,2%	29,2%	52,5%	100%	24,4%	19,7%	42,8%	13,1%	100%	**55,3%**	**55,9%**
2007	17,5%	29,5%	53,1%	100%	20,9%	18,6%	46,2%	14,3%	100%	**52,9%**	**60,4%**
2008	17,9%	27,5%	54,6%	100%	22,8%	15,4%	48,4%	13,5%	100%	**59,7%**	**61,8%**
2009	17,4%	27,6%	54,9%	100%	20,2%	17,1%	48,3%	14,3%	100%	**54,2%**	**62,7%**
2010	19,0%	28,4%	52,6%	100%	21,8%	18,7%	47,2%	12,2%	100%	**53,8%**	**59,4%**
2011	18,0%	27,6%	54,3%	100%	21,1%	22,9%	40,6%	15,4%	100%	**47,9%**	**56,0%**
2012	16,8%	31,6%	51,7%	100%	19,6%	22,5%	41,6%	16,3%	100%	**46,5%**	**57,8%**
2013	18,3%	30,0%	51,7%	100%	18,5%	20,4%	49,3%	11,8%	100%	**47,5%**	**61,1%**
2014	18,7%	29,2%	52,1%	100%	22,4%	21,0%	46,6%	10,0%	100%	**51,6%**	**56,5%**

A vaddisznó hasznosításának összefüggései (1998-2014)

VGTE: **408**

Vaddisznó szabad területi hasznosítás összefüggései I.

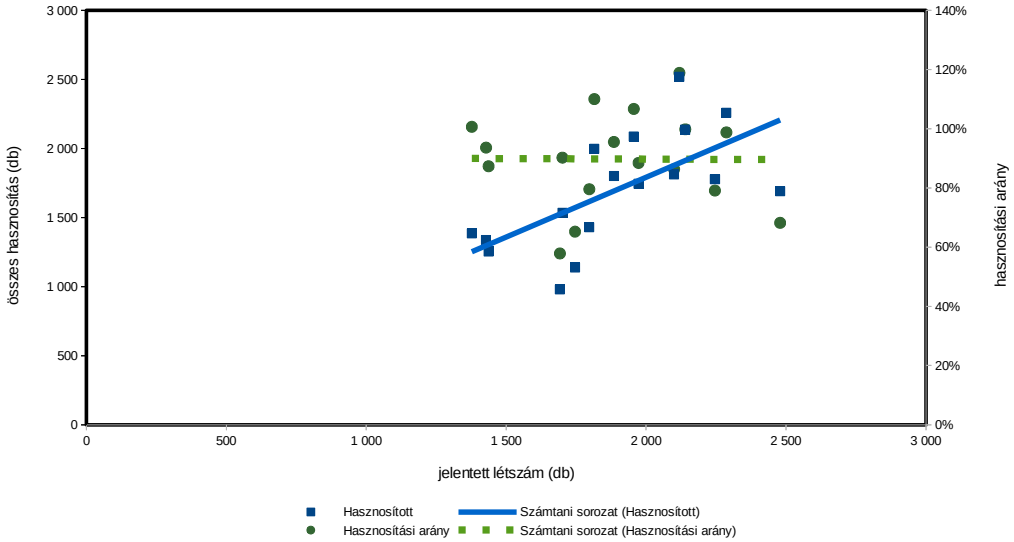

Vaddisznó szabad területi hasznosítás összefüggései II.

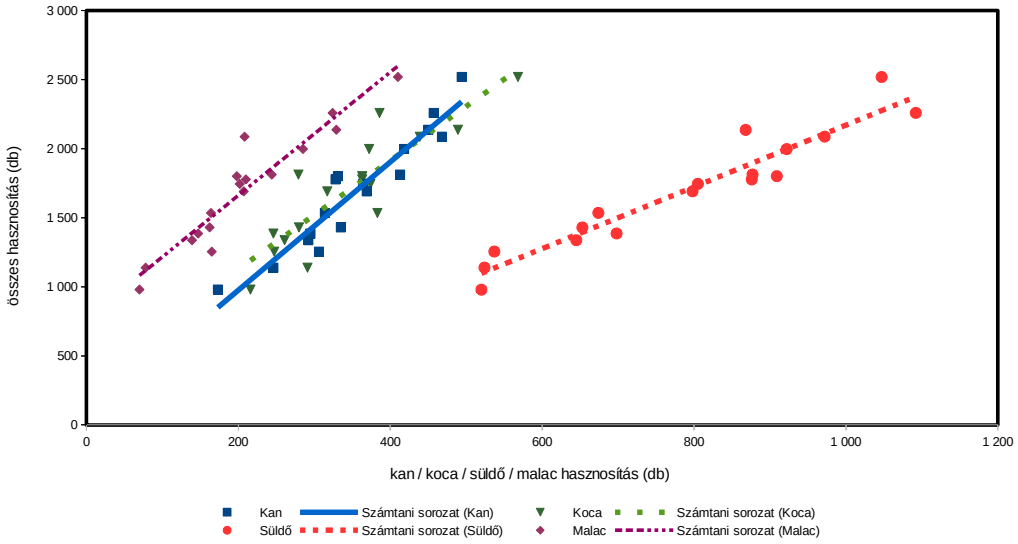

Vaddisznó szabad területi hasznosítás összefüggései III.

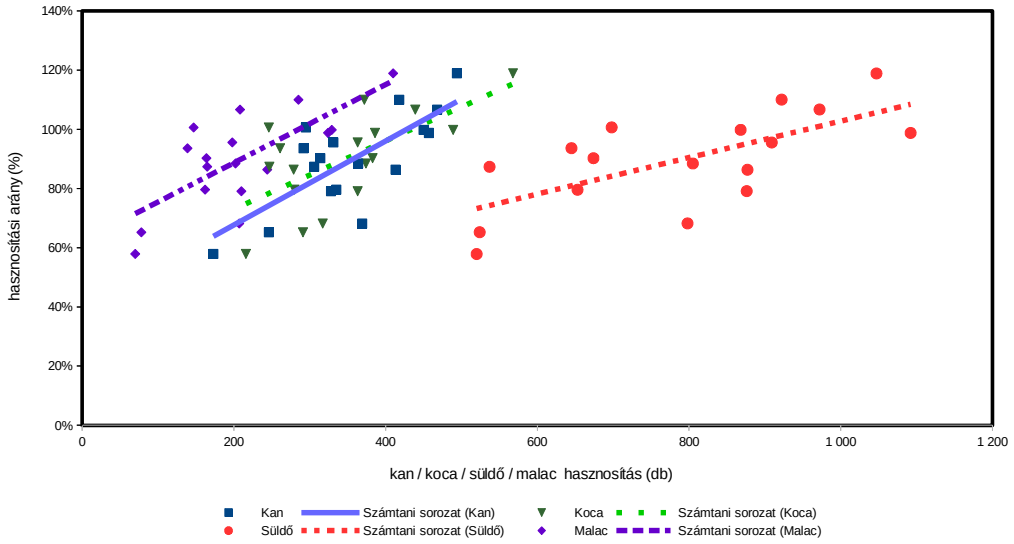

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2007

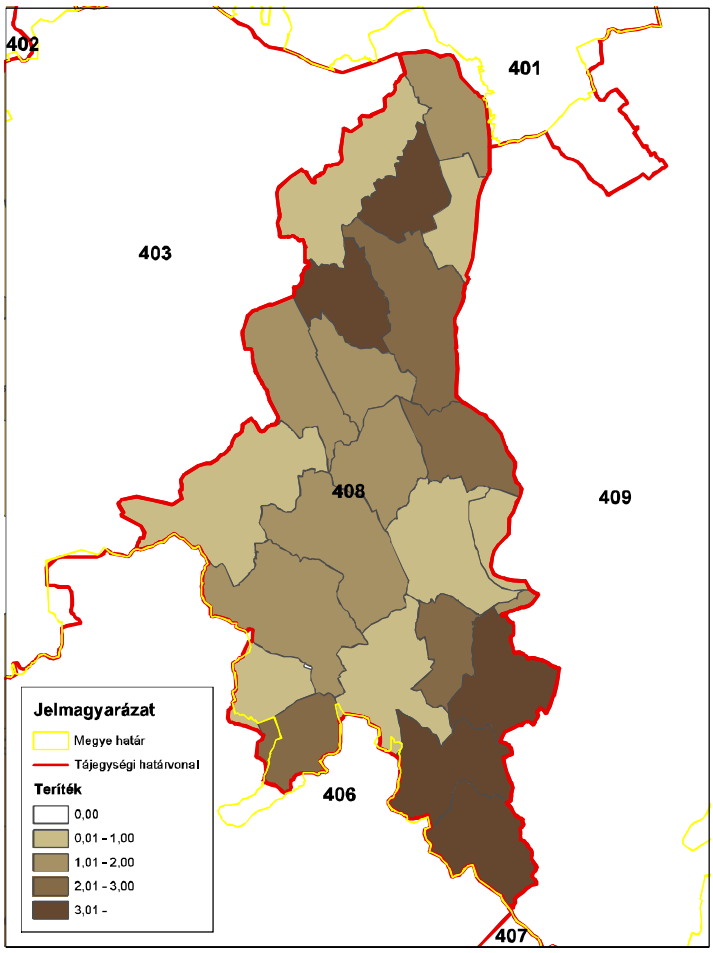

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2008

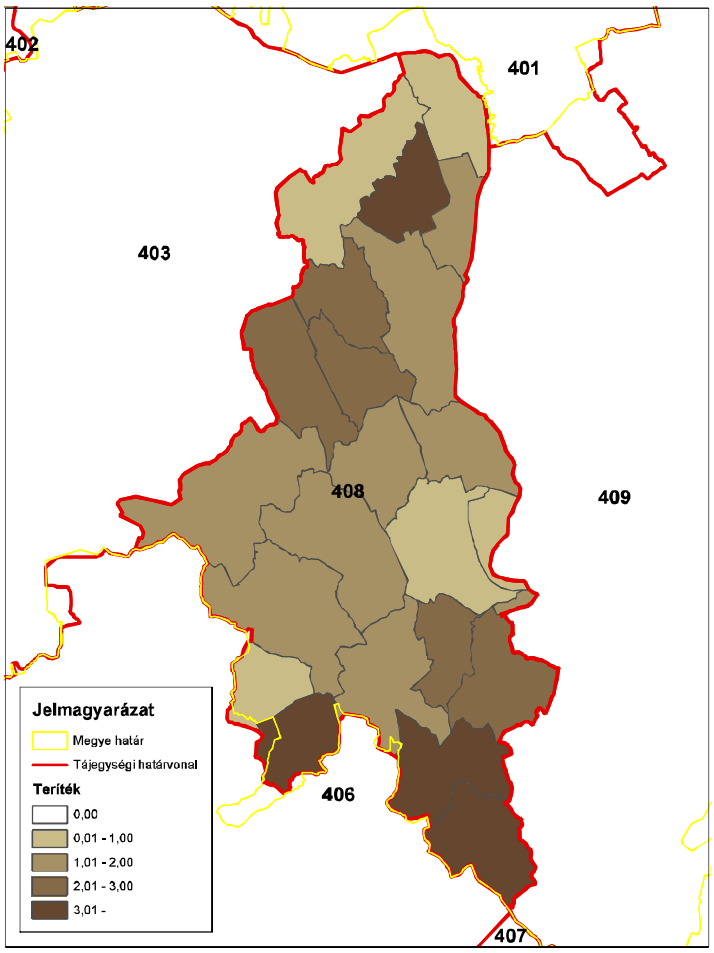

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2009

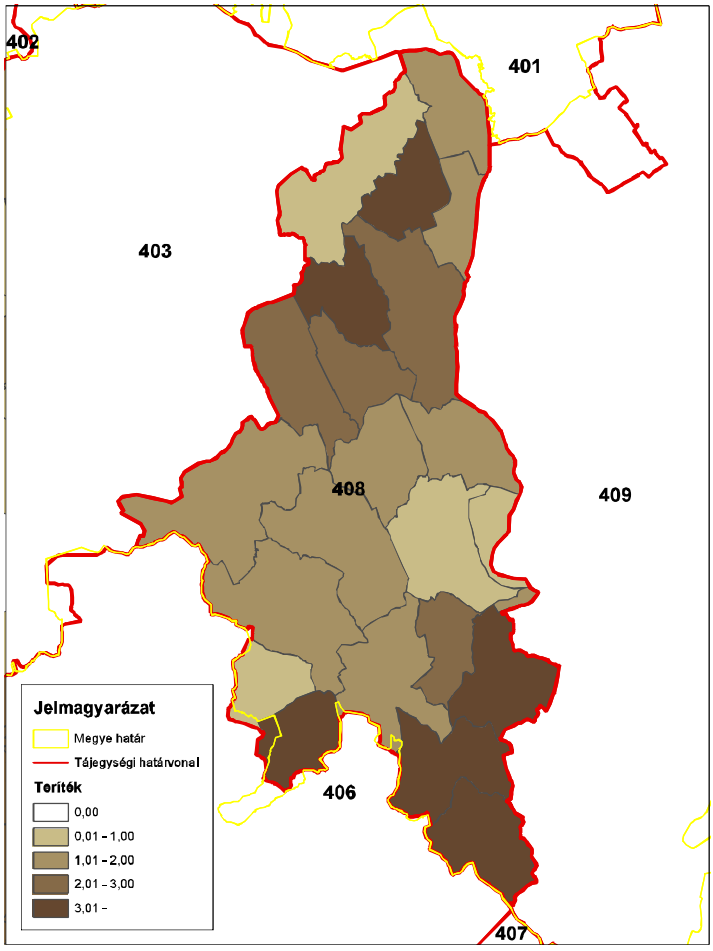

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2010

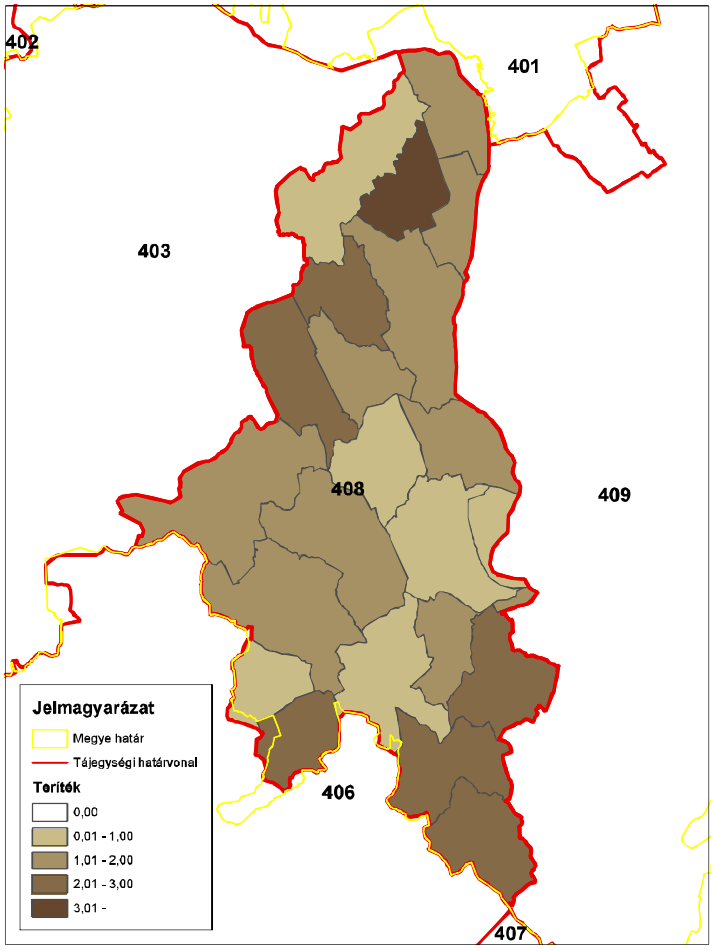

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2011

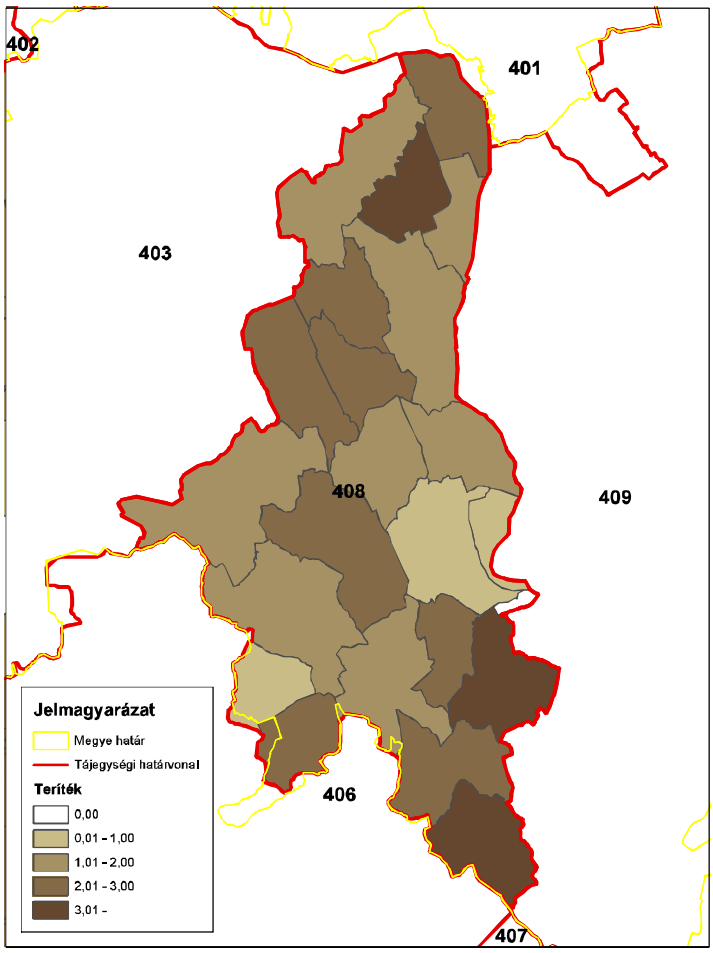

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2012

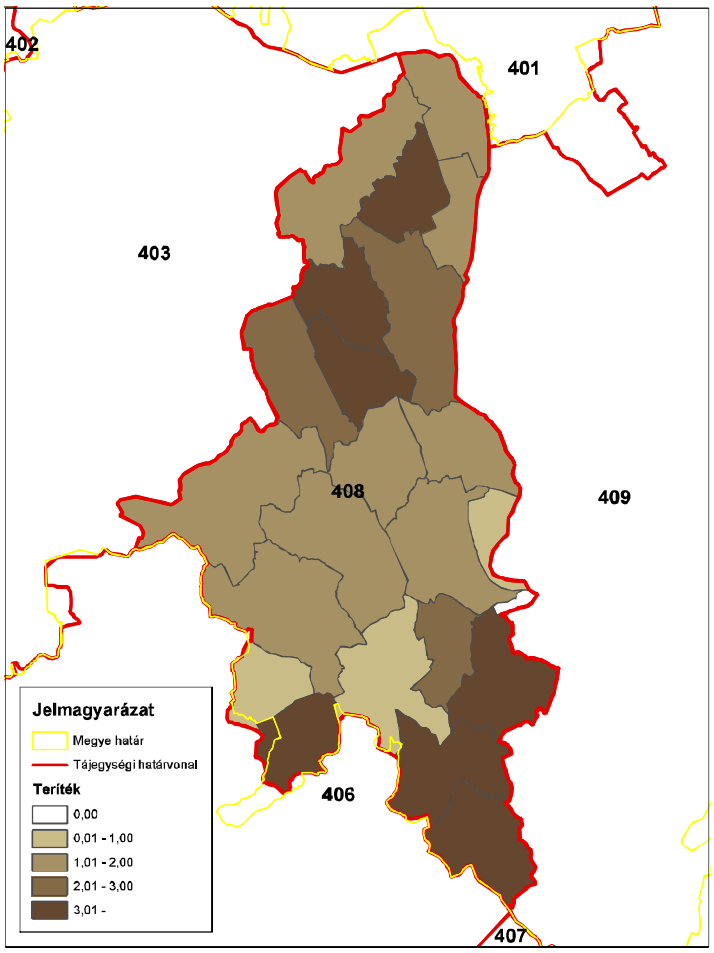

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2013

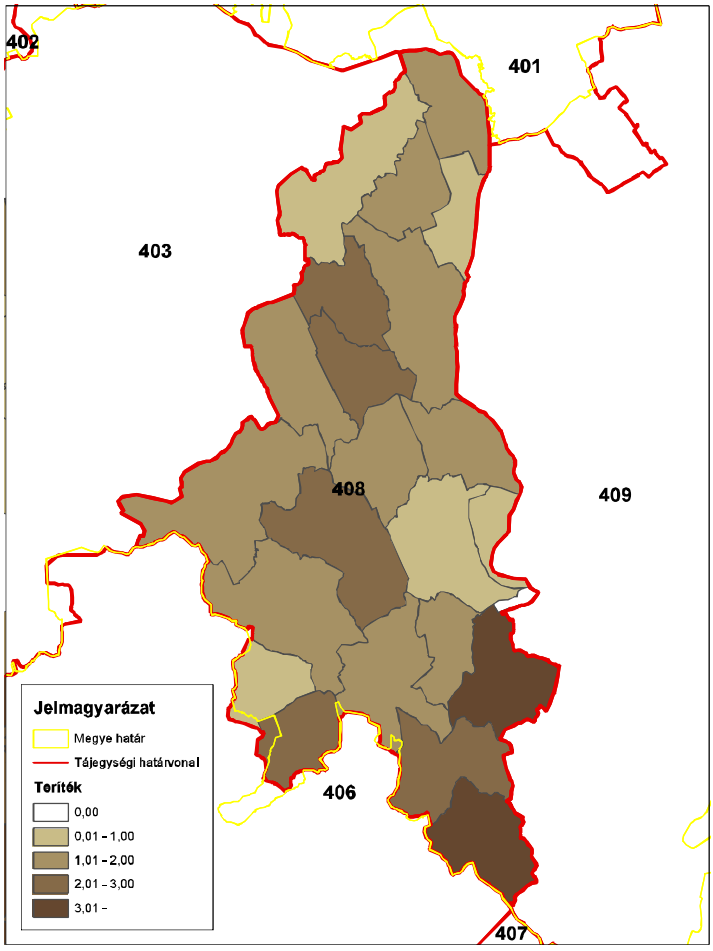

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó (teríték - db/km^2) 2014

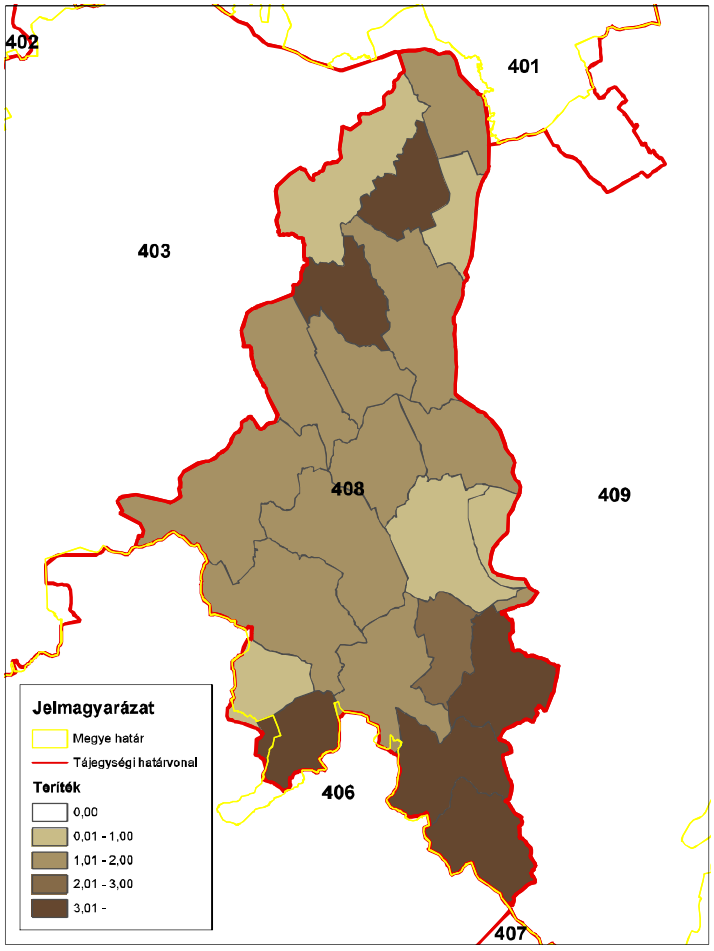

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Vaddisznó

Az érmes trófeák adatainak évenkénti alakulása

Év	Összes bírált trófea (db)	Érmes trófea (db)	Érmesarány (%)	Aranyérem (db)	Ezüstérem (db)	Bronzérem (db)	Aranyérem (%)	Ezüstérem (%)	Bronzérem (%)
1998	157	10	6,4%	1	4	5	10,0%	40,0%	50,0%
1999	108	8	7,4%		3	5	0,0%	37,5%	62,5%
2000	109	2	1,8%		1	1	0,0%	50,0%	50,0%
2001	140	20	14,3%	2	4	14	10,0%	20,0%	70,0%
2002	194	39	20,1%	2	10	27	5,1%	25,6%	69,2%
2003	185	58	31,4%	10	17	31	17,2%	29,3%	53,4%
2004	268	110	41,0%	30	35	45	27,3%	31,8%	40,9%
2005	322	103	32,0%	12	43	48	11,7%	41,7%	46,6%
2006	447	89	19,9%	16	25	48	18,0%	28,1%	53,9%
2007	339	67	19,8%	6	23	38	9,0%	34,3%	56,7%
2008	404	112	27,7%	11	30	71	9,8%	26,8%	63,4%
2009	394	117	29,7%	13	33	71	11,1%	28,2%	60,7%
2010	307	83	27,0%	10	27	46	12,0%	32,5%	55,4%
2011	273	99	36,3%	9	31	59	9,1%	31,3%	59,6%
2012	291	71	24,4%	8	23	40	11,3%	32,4%	56,3%
2013	341	99	29,0%	11	30	58	11,1%	30,3%	58,6%
2014	342	88	25,7%	14	27	47	15,9%	30,7%	53,4%

A 408. sz. vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati adatai (1998-2014)
Vaddisznó

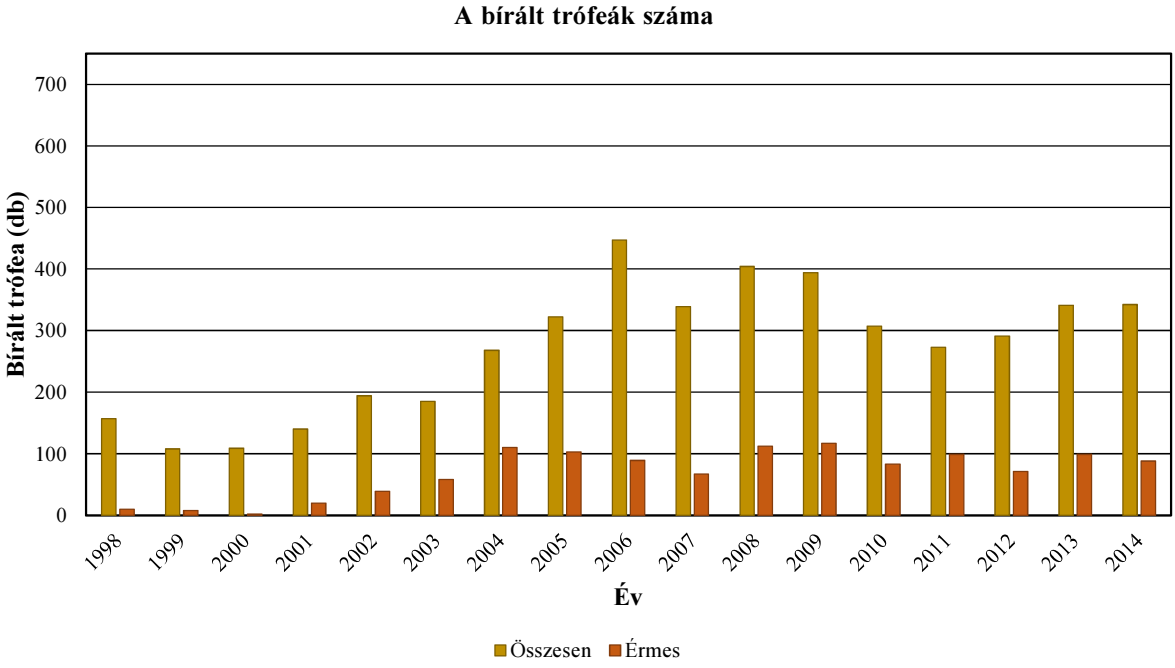

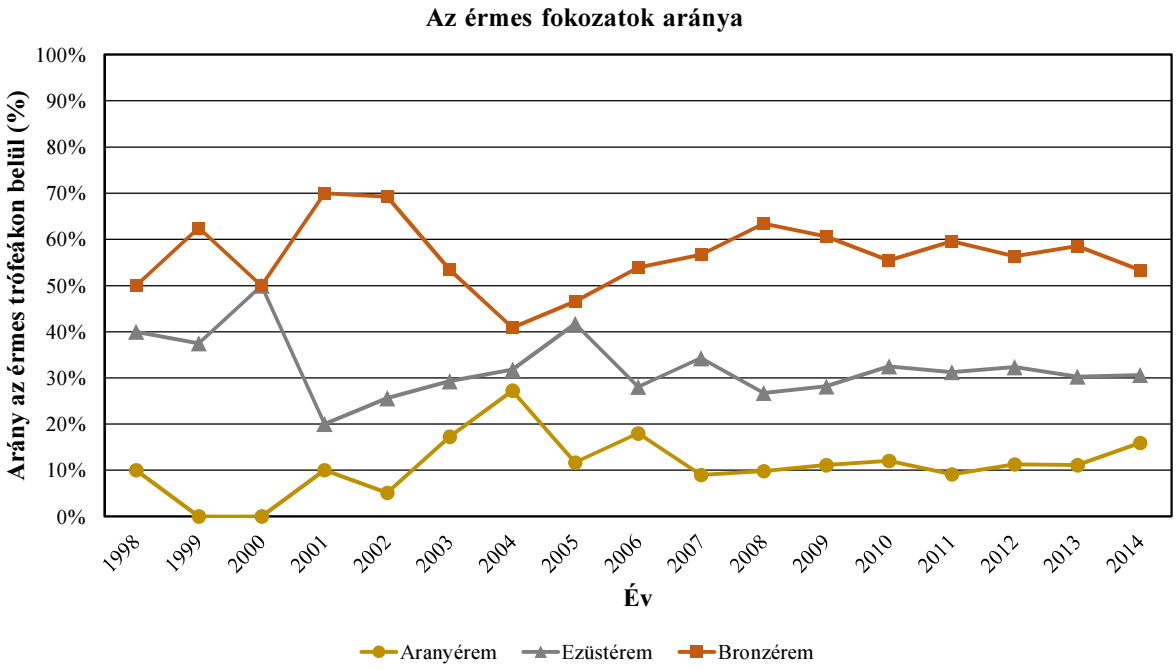

Vaddisznó érmesarány (%) 1998

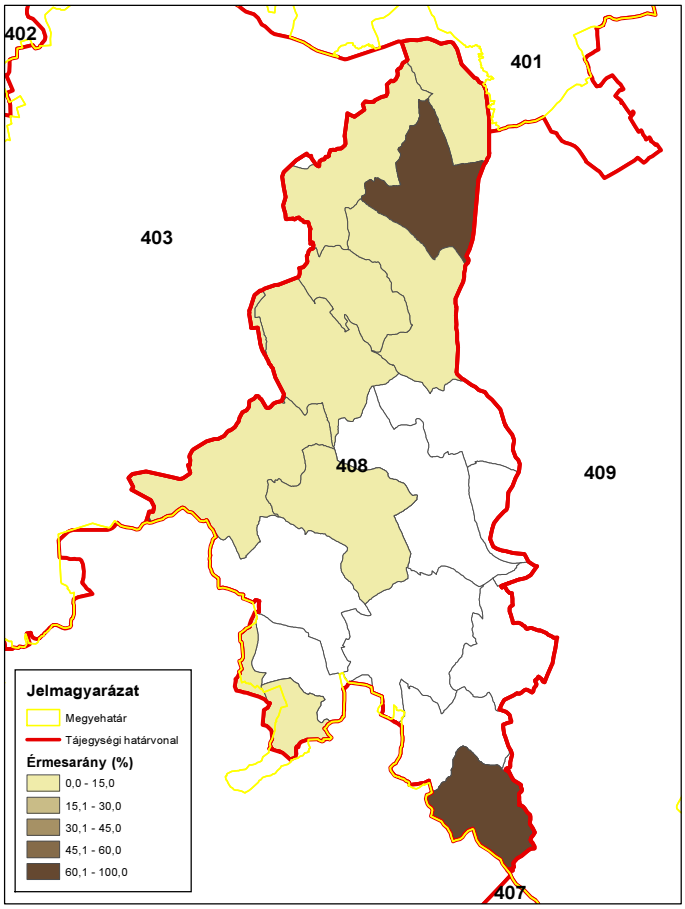

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó érmesarány (%) 2003

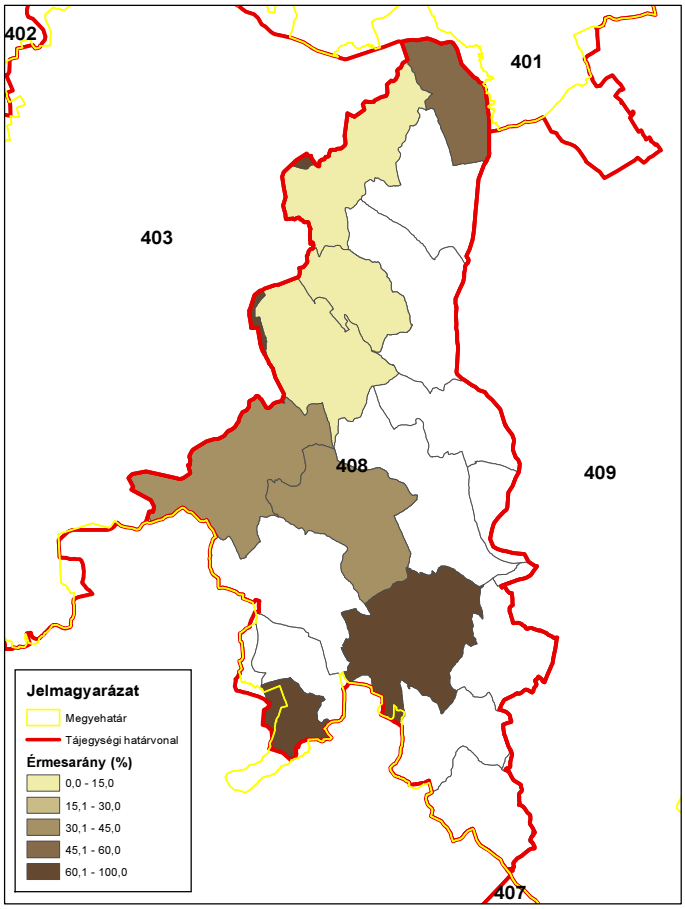

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó érmesarány (%) 2008

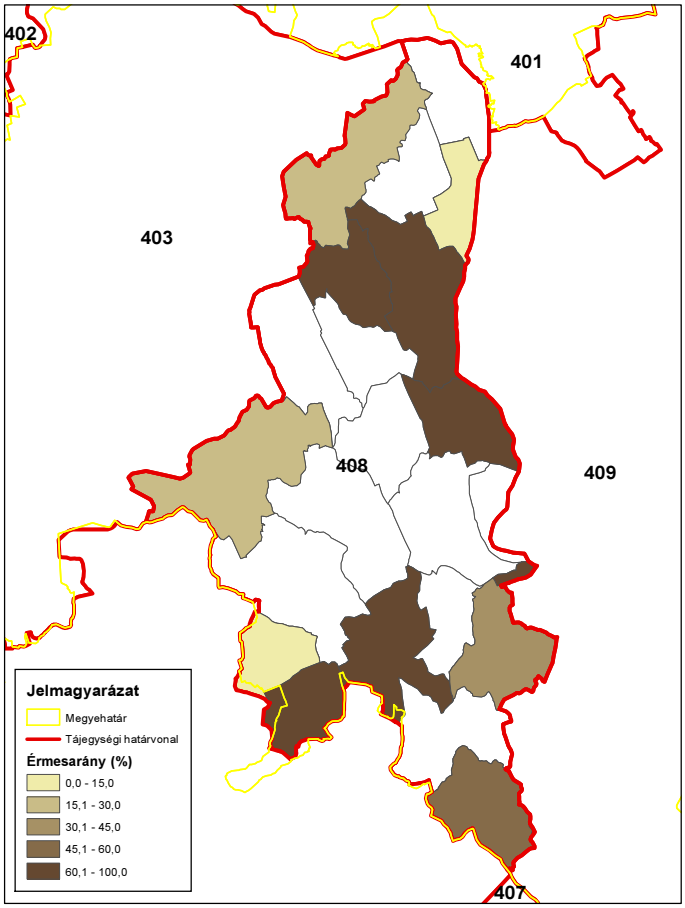

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Vaddisznó érmesarány (%) 2014

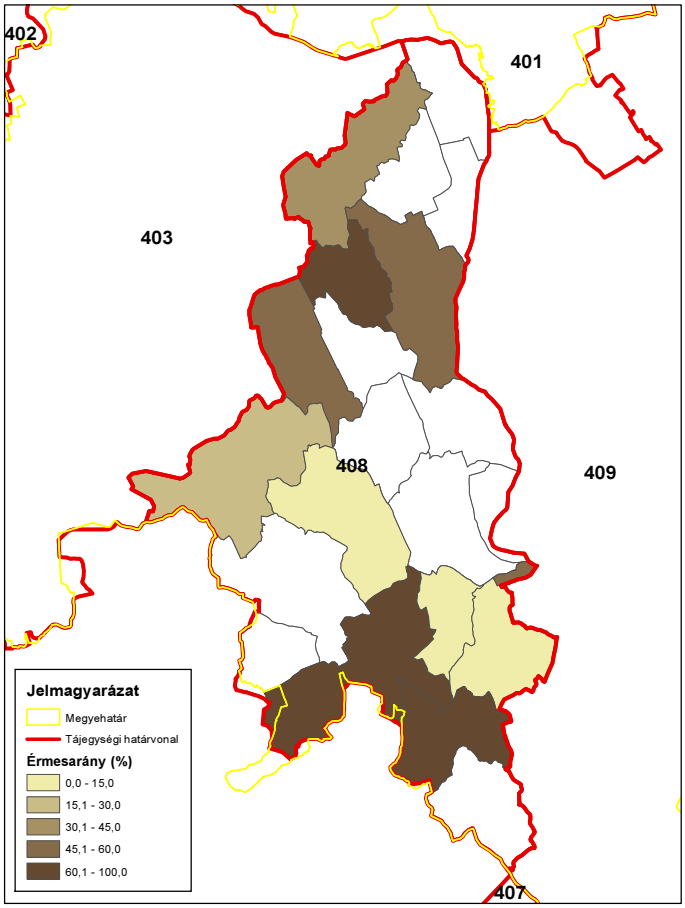

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A mezei nyúl állománya és hasznosítása

A mezei nyúl állománya és hasznosítása

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység (408)** területén a mezei nyúl létszáma 1998-2014 között növekedett (2 → 3,5 ezer). 2008-ig több mint duplájára nőtt (2 → 5 ezer pld), ami után csökkent a populációnagyság 3,5 ezer pld-ra és ezen a szinten állandósult. A lelövések 2008-ig nőttek (76 → 213 egyed), utána volt egy visszaesés (213 → 95 egyed). Összességében nagyon alacsony szinten van a lelövés. Élő befogás nincs a tájegységben.
- Az adatok alapján a nyúl állomány jelentett létszáma és a hasznosítás között erős összefüggés látható. A jelentett állomány növekedését és csökkenését lekövették a vadgazdálkodók a hasznosításban. A hasznosítás nagyon alacsony szintű még most is, így nem veszélyezteti az állományt.
- A lelövések és a befogások egymáshoz viszonyított aránya jól alakult a tájegységben, hogy csak lelövéssel hasznosítják a mezei nyúl populációt. Ez kedvező lehetne a további állomány alakulás szempontjából.
- Egy északi-keleti túlsúlyból 2014-re egy inkább déli-keleti súlypont alakult ki, mivel a középen lévő társaságok felhagytak a mezei nyúl vadászatával.
- Összességében a nyúl hasznosításának változását és a jelentett állomány alakulását nem lehet megítélni, hogy mennyire voltak összhangban, mert nagyon alacsony szintű a hasznosítás. Ugyanakkor látszik valami tervszerűség a hasznosítás alakulásában, mert egész jól lekövetik a jelentett állomány változását, csak nagyon kismértékű a hasznosítás, lehetne többet kivenni egy ekkora mezei nyúl állományból. Ehhez erősíteni kellene a tervszerűséget.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- A hasznosítási arány stagnál (3% - 5%). Nagyon alacsony szintű a hasznosítás.
- A hasznosítás összetételében látható, hogy kizárólag fegyveres vadászattal hasznosítják a mezei nyúl állományt, ami kedvező lehet. Az alacsony hasznosítás mellett növekszik az állomány, nyugodtan lehetne többet terítékre hozni, ezzel is javítva a gazdálkodást. Nem kell tartani ezt az alacsony hasznosítási arányt, nem a hasznosítás oldaláról lehetne segíteni a továbbiakban mezei nyúl állományt.

A mezei nyúl állománya és hasznosítása

A mezei nyúl jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység az ország gyengébb mezei nyulas térségei közé tartozik a teríték nagysága alapján. A mezei nyúl nem fontos tényezője az eredményes vadgazdálkodásnak. Ugyanakkor a külföldi bérvadászatból származó bevételek nőttek a mezei nyúl terítékkel, tehát őket érdekli a nyúl és ebből több haszna lehetne a gazdálkodóknak. A mezei nyúl állománya ráadásul növekszik, a hasznosítása is,de nagyon alacsony szinten van. A fácán hasznosítással semmilyen kapcsolatot nem mutat a mezei nyúl teríték alakulása, ami arra utal, véletlenszerűen hasznosítják az apróvadat ebben a tájegységben. Ugyanakkor bizonyos tervszerűség felfedezhető a nyúl hasznosítás terén, mivel a jelentett állománnyal együtt változik a teríték. Az erdős területek magas aránya (30%), a nagyméretű és növekvő vaddisznó illetve a jelentős ragadozó állomány is problémát jelenthet a mezei nyúl állomány számára. A nyúl gazdálkodás terén még így sem igazán éri meg befektetni, mivel ebből az állományból ilyen hasznosítás mellett nem térül meg, de néhány beavatkozás hasznos lehet a nagyvad és a mezei nyúl szempontjából is. Amennyiben növelnék a hasznosítást, úgy már lehetne többet befektetni a nyúl gazdálkodásba.

A szabad területi mezeinyúl-állomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Becslés	Hasznosított			Arányok		
		Lelövés	Befogás	Összes	Lelövés	Befogás	Hasznosítás
1998	1 982	76	0	**76**	100,0%	0,0%	**3,8%**
1999	2 085	35	0	**35**	100,0%	0,0%	**1,7%**
2000	1 552	39	0	**39**	100,0%	0,0%	**2,5%**
2001	1 689	10	0	**10**	100,0%	0,0%	**0,6%**
2002	1 893	64	0	**64**	100,0%	0,0%	**3,4%**
2003	2 356	76	0	**76**	100,0%	0,0%	**3,2%**
2004	2 479	135	0	**135**	100,0%	0,0%	**5,4%**
2005	3 121	134	0	**134**	100,0%	0,0%	**4,3%**
2006	3 682	86	0	**86**	100,0%	0,0%	**2,3%**
2007	3 236	131	0	**131**	100,0%	0,0%	**4,0%**
2008	5 097	213	0	**213**	100,0%	0,0%	**4,2%**
2009	3 611	153	0	**153**	100,0%	0,0%	**4,2%**
2010	3 672	65	0	**65**	100,0%	0,0%	**1,8%**
2011	3 355	91	0	**91**	100,0%	0,0%	**2,7%**
2012	3 471	73	0	**73**	100,0%	0,0%	**2,1%**
2013	3 801	92	0	**92**	100,0%	0,0%	**2,4%**
2014	3 533	95	0	**95**	100,0%	0,0%	**2,7%**
Változás	78,3%	25,0%	-	25,0%	0,0%	-	-29,9%
Minimum	1 552	10	0	10	100,0%	0,0%	0,6%
Maximum	5 097	213	0	213	100,0%	0,0%	5,4%

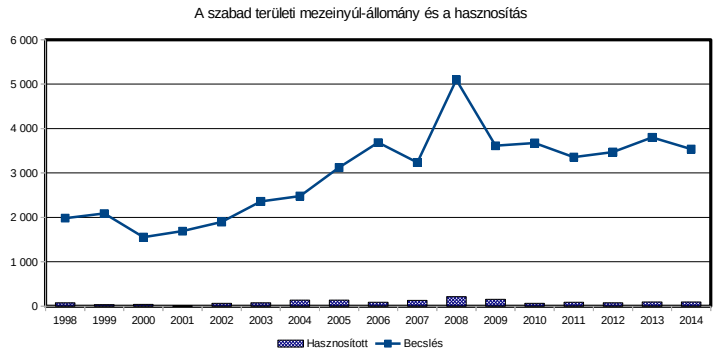

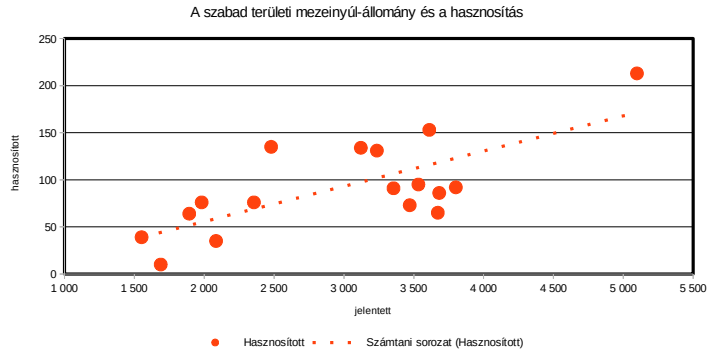

A mezei nyúl hasznosítás és a róka, borz és vaddisznó lelövés kapcsolata (1998-2014)

VGTE: **408**

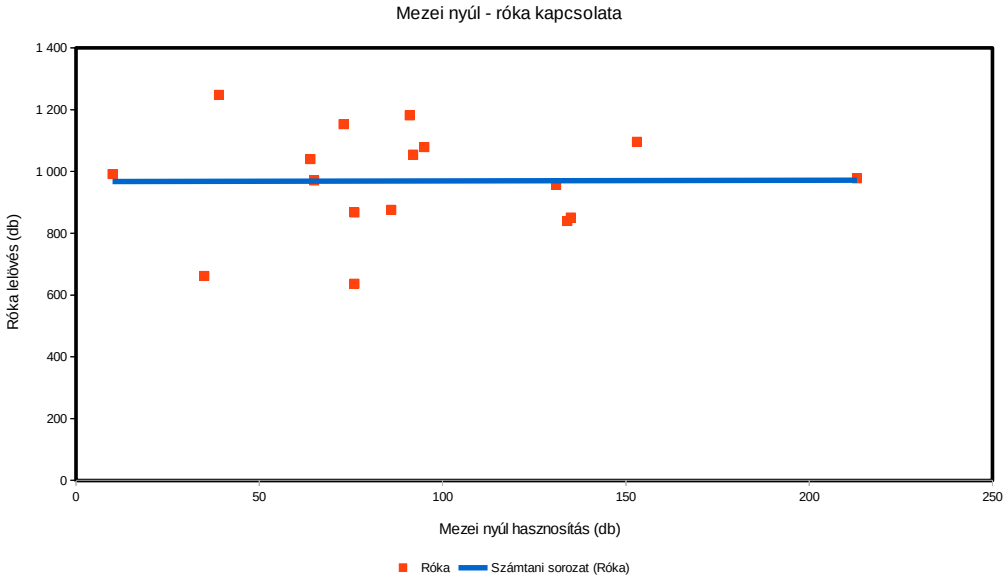

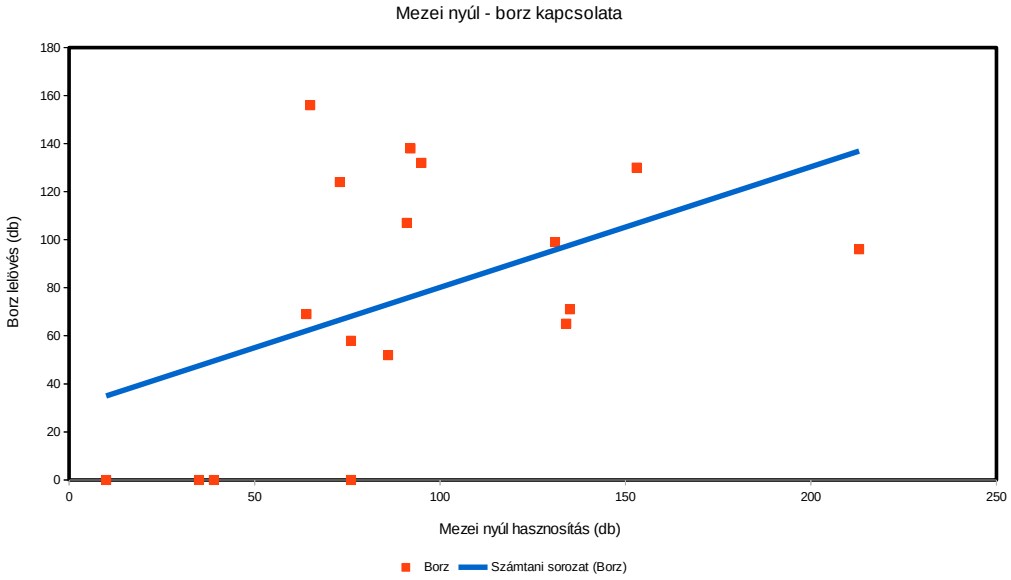

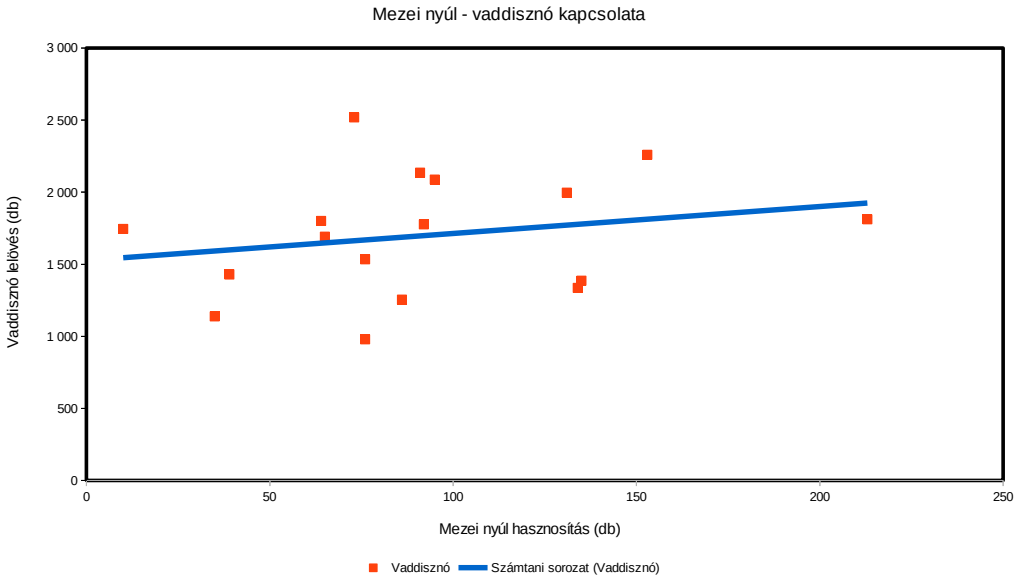

Mezei nyúl (teríték - db/km^2) 2007

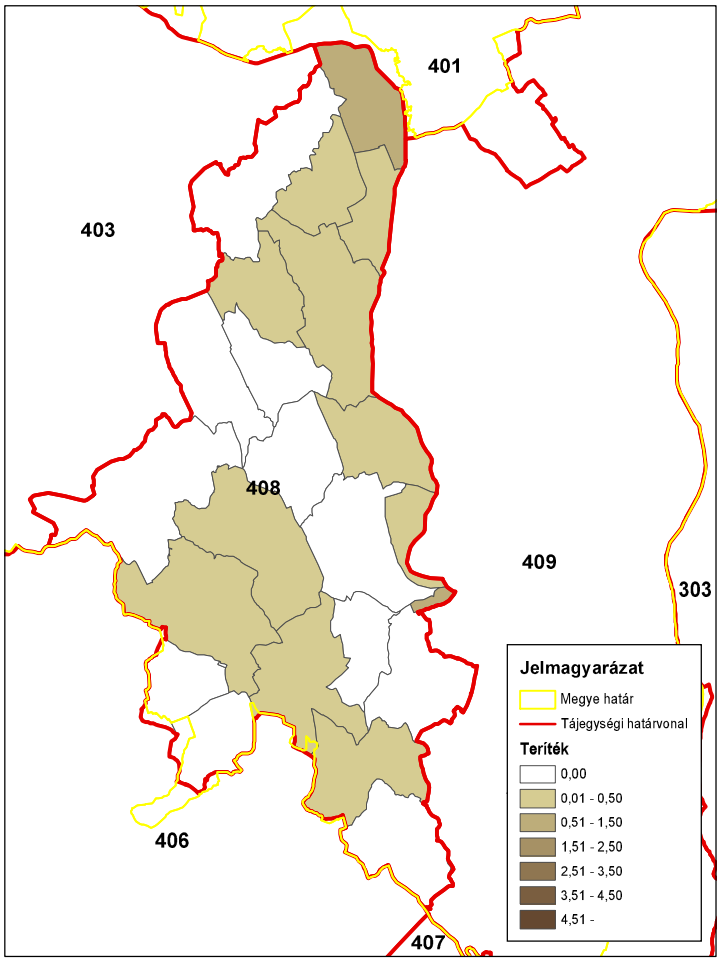

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (teríték - db/km^2) 2008

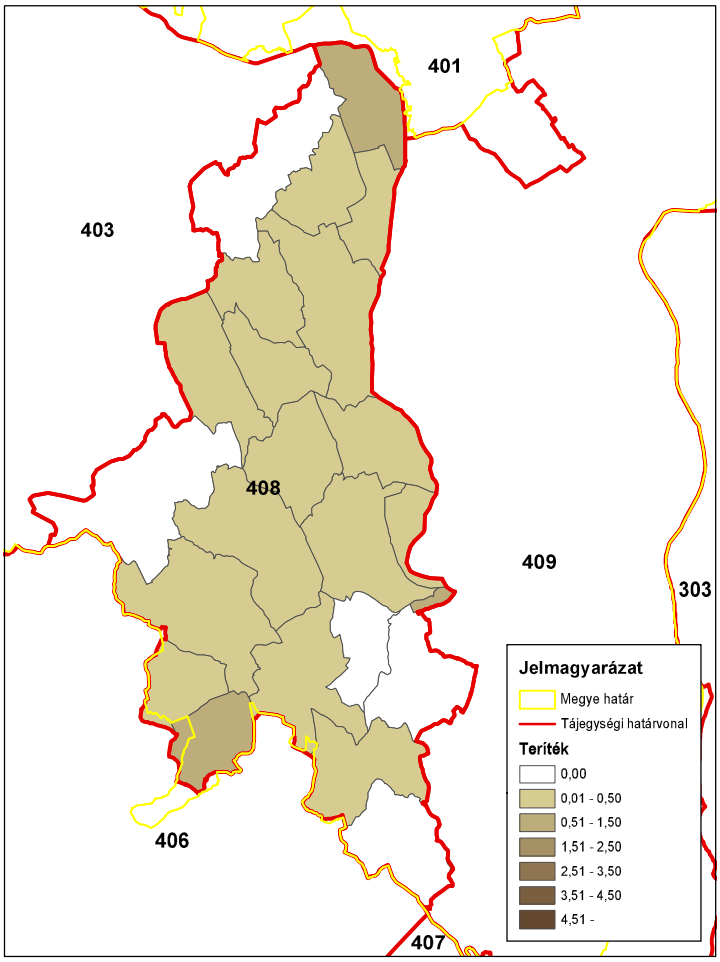

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (teríték - db/km^2) 2009

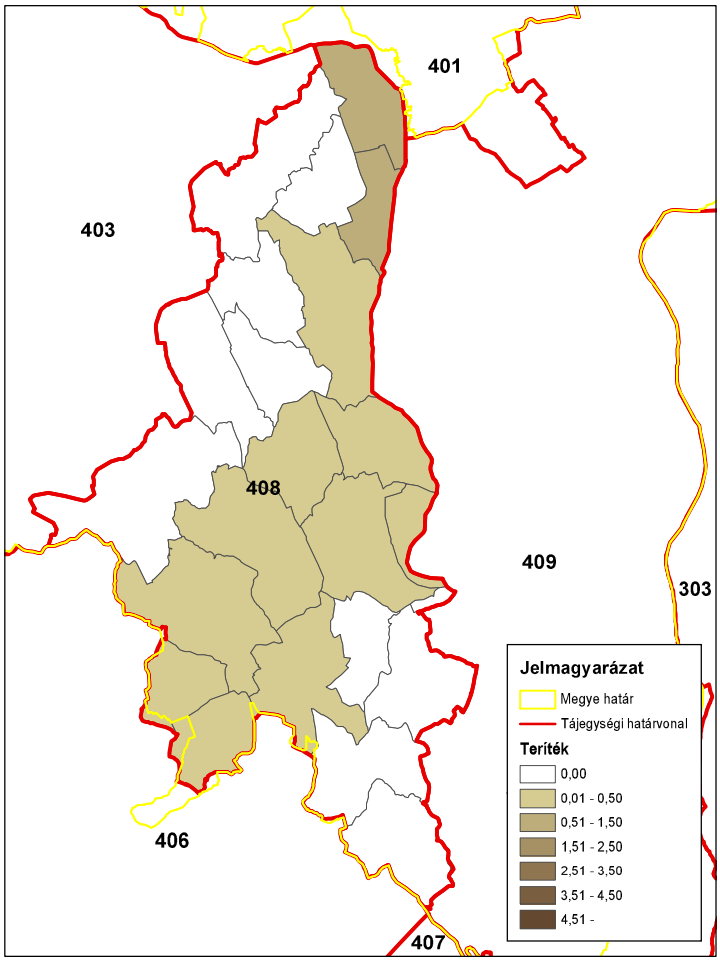

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (teríték - db/km^2) 2010

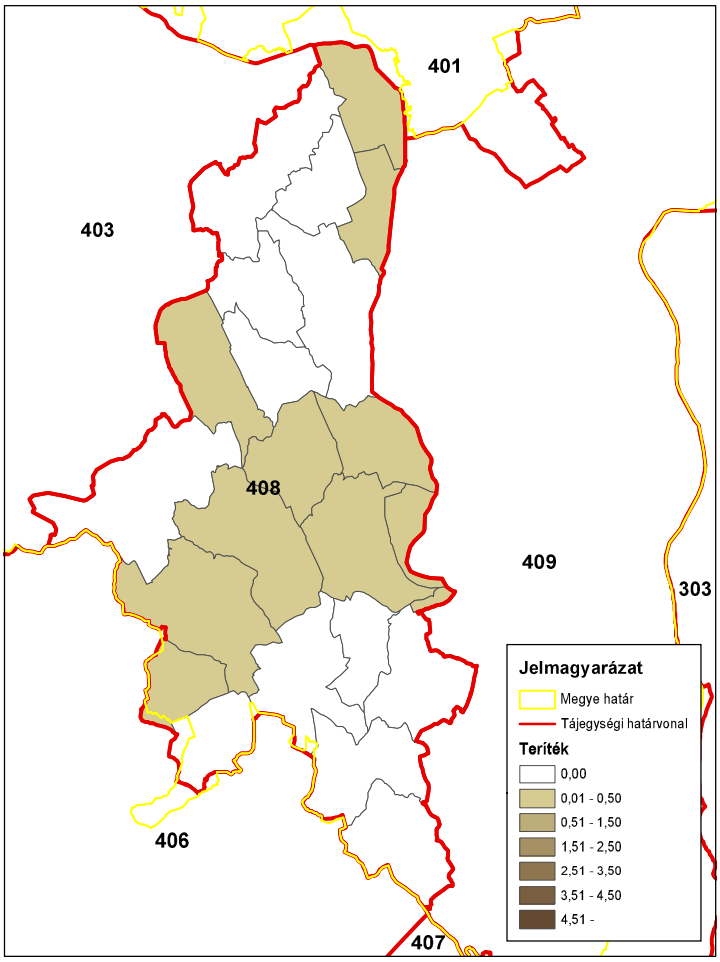

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (teríték - db/km^2) 2011

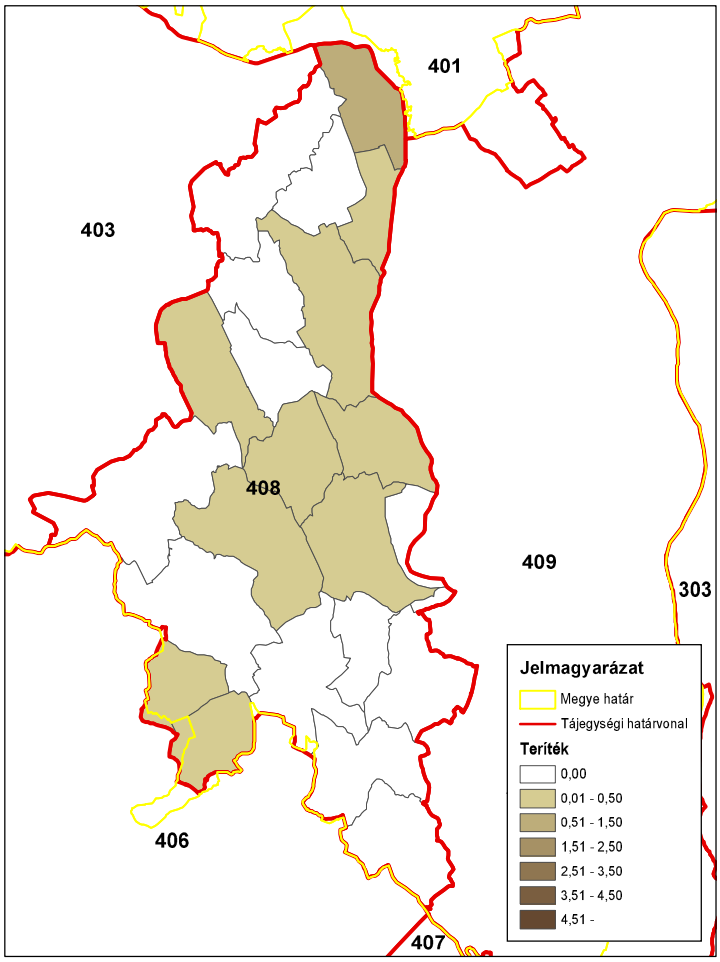

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (teríték - db/km^2) 2012

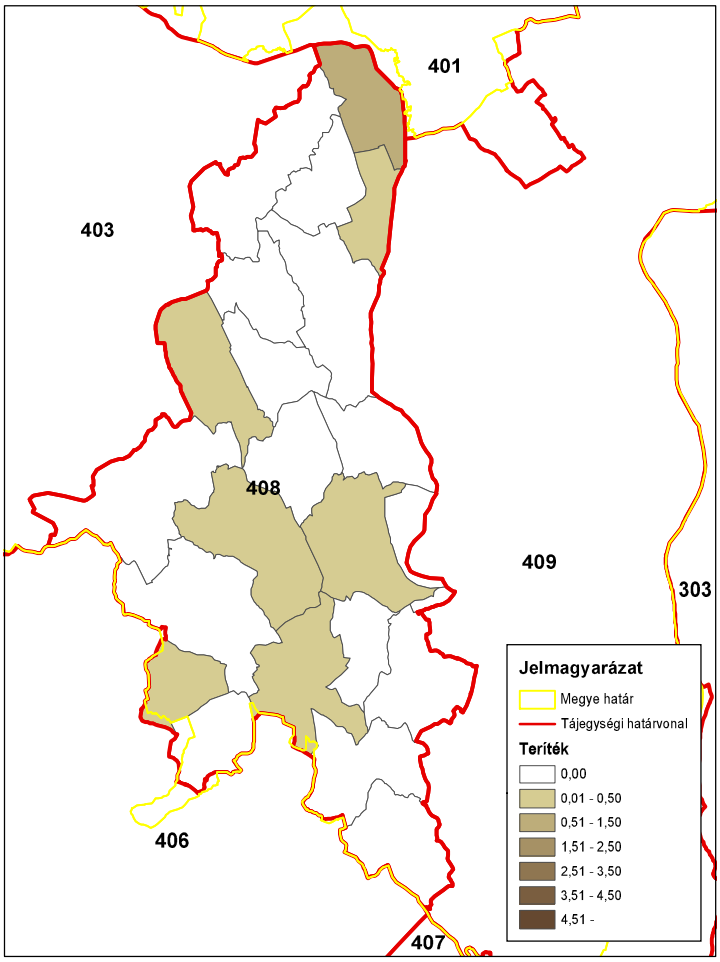

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (teríték - db/km^2) 2013

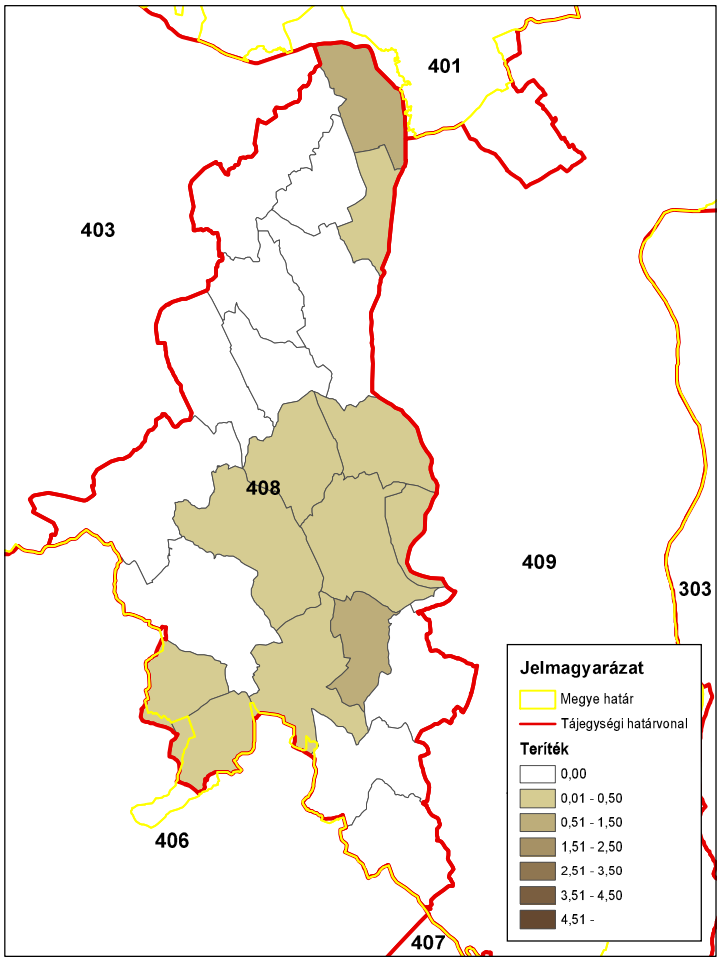

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Mezei nyúl (teríték - db/km^2) 2014

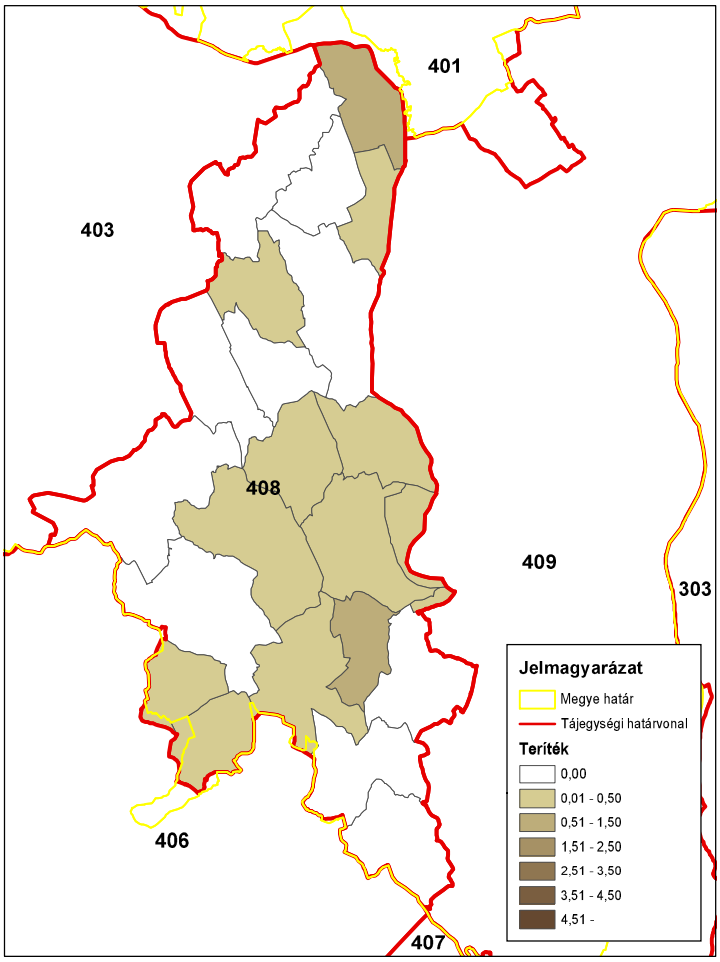

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A fácán állománya és hasznosítása

A fácán állománya és hasznosítása

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Tolnai-hegyháti** vadgazdálkodási tájegységben a fácán jelentett létszáma az 1998-2014 közötti időszakban az első ciklusban növekvő, a másodikban csökkenő trendet követett, így összességében a kezdeti értékre állt vissza (5.7 ezer → 5.2 ezer; -9.5%).
- A vadgazdálkodási tájegységben a kibocsátott fácánok száma az első ciklus második felére lenullázódott, majd a második tervezési időszakban egy igen alacsony szinten stagnált (összességében 1.6 ezer → 505; -69.4%-os csökkenés).
- A teríték csökkenő trendet mutatott (1.7 ezer → 628; -62.9%).
- A 2007-2014 közötti terítéktérképeken látható a terítéksűrűség csökkenése a teljes tájegységben. Feltűnő a hasznosítás teljes megszűnése egyre több egységben az utolsó években.
- A **Tolnai-hegyháti** vadgazdálkodási tájegységben az elmúlt két tervezési időszak során a fácán állománya a második ciklusban már csökkenő trendet mutatott, és összességében jelentősen csökkent a kibocsátás és a teríték is. Ezek alapján a fácán vadászati-vadgazdálkodási jelentősége visszaszorul.

A hasznosítási arány és a hasznosítás összetétele

- A jelentett állományhoz viszonyított hasznosítás, főleg az első ciklus alatt, jelentősen visszaesett (29.5% → 12.1 %; -59%). A kibocsátáshoz viszonyított hasznosítás jellemzően 102-150% között növekedve változott, viszont 2007-2009 között kiugró értékeket mutatott (230-411%).
- A kibocsátott fácánok 30%-os megtérülését feltételezve a szabadterületi állományra gyakorolt vadászati nyomás a 17 év során ingadozásokat mutatva csökkent (20.9 → 9.2%; -56.1%). A szabadterületi állomány túlhasznosításának veszélye, sem kibocsátás nélkül, sem a kibocsátások éveiben nem állt fenn, bár utóbbi esetben ennek igazolására tényleges megtérülési és felnevelt szaporulat adatok lennének szükségesek.

A fácán jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben

- A VGTE a fácán szempontjából az 52 vadgazdálkodási tájegység rangsorának a jelentett létszám (35/52) szerint az átlag alatti negyedében, a teríték (45/52) szerint az alsó negyedében található. A fácán kibocsátás jelentős csökkenése az első ciklusban, a szabadterületi állomány második ciklusban tapasztalható csökkenéséhez és a teríték visszaeséséhez is vezetett. A jövőben a jelenlegi szint fennmaradása vagy a további lassú csökkenés jelezhető előre.

A fácánállomány és a hasznosítás vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Becslés	Kibocsátás	Teríték	Hasznosítási mutatók		
				Teríték/Becslés	Teríték/kibocsátás	T-Hasznosítás
1998	5 738	1 650	1 693	29,5%	102,6%	**20,9%**
1999	5 802	1 455	1 503	25,9%	103,3%	**18,4%**
2000	4 111	715	750	18,2%	104,9%	**13,0%**
2001	4 319	876	959	22,2%	109,5%	**16,1%**
2002	5 058	400	567	11,2%	141,8%	**8,8%**
2003	6 062	0	535	8,8%	-	**8,8%**
2004	5 581	0	786	14,1%	-	**14,1%**
2005	6 548	0	844	12,9%	-	**12,9%**
2006	6 494	0	675	10,4%	-	**10,4%**
2007	6 360	300	888	14,0%	296,0%	**12,5%**
2008	8 156	200	822	10,1%	411,0%	**9,3%**
2009	6 764	300	692	10,2%	230,7%	**8,9%**
2010	6 231	410	449	7,2%	109,5%	**5,2%**
2011	5 459	390	537	9,8%	137,7%	**7,7%**
2012	5 705	360	484	8,5%	134,4%	**6,6%**
2013	5 941	360	539	9,1%	149,7%	**7,3%**
2014	5 194	505	628	12,1%	124,4%	**9,2%**
Változás	-9,5%	-69,4%	-62,9%	-59,0%	21,2%	-56,1%
Minimum	4 111	0	449	7,2%	102,6%	5,2%
Maximum	8 156	1 650	1 693	29,5%	411,0%	20,9%

A fácánállomány és a hasznosítás

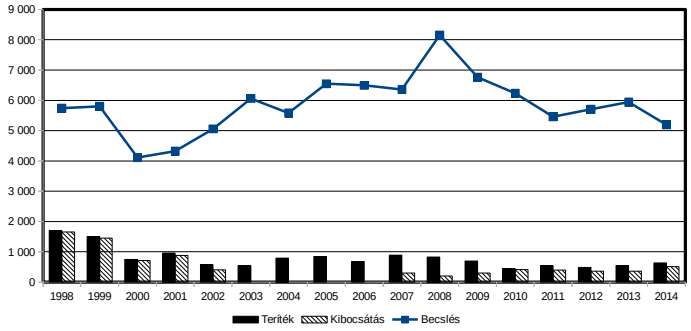

A fácánállomány és a hasznosítás

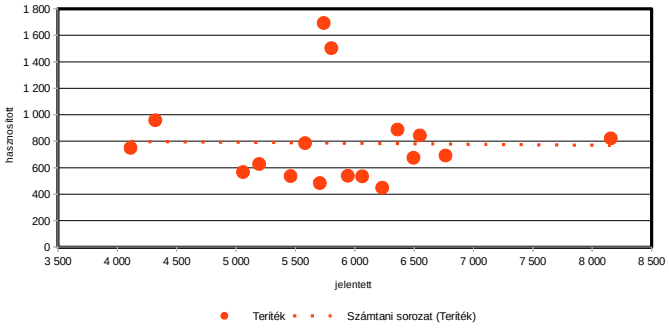

A fácán hasznosítás és a róka, borz és vaddisznó lelövés kapcsolata (1998-2014)

VGTE: **408**

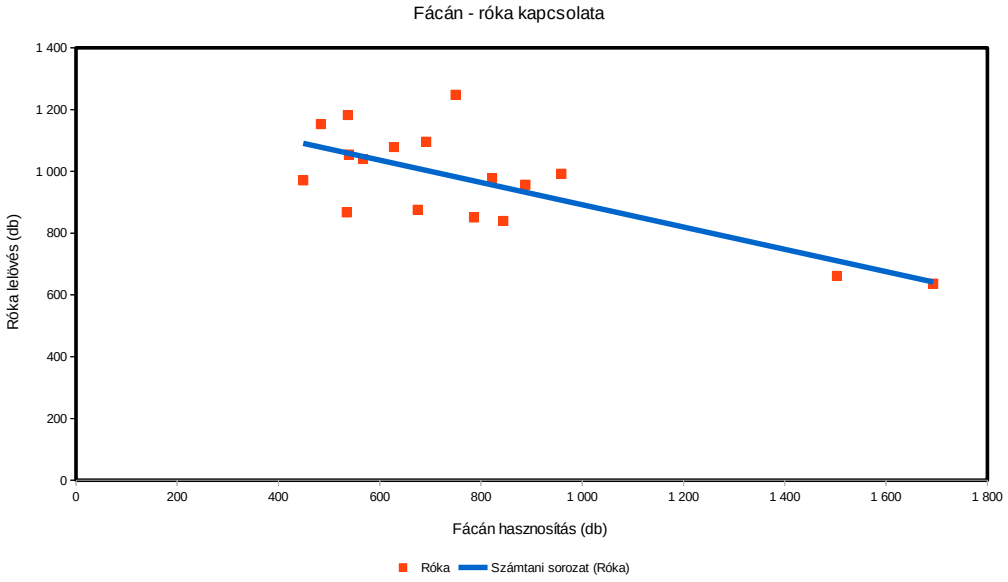

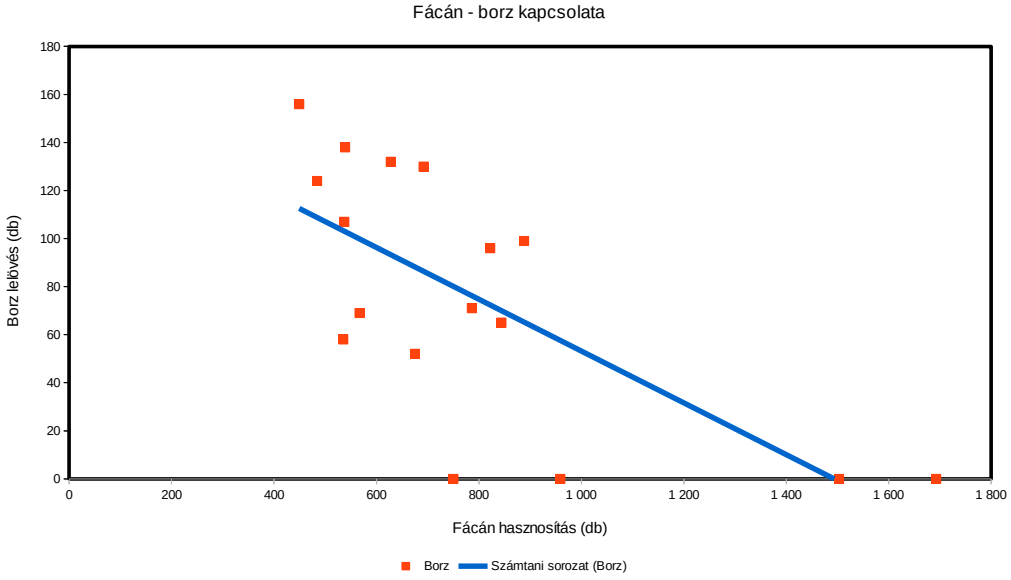

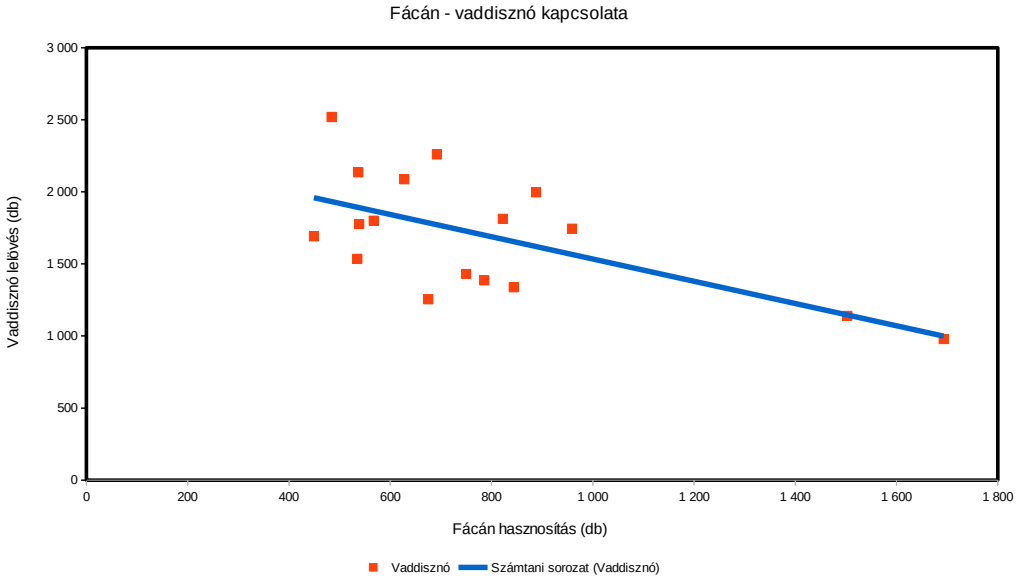

Fácán (teríték - db/km^2) 2007

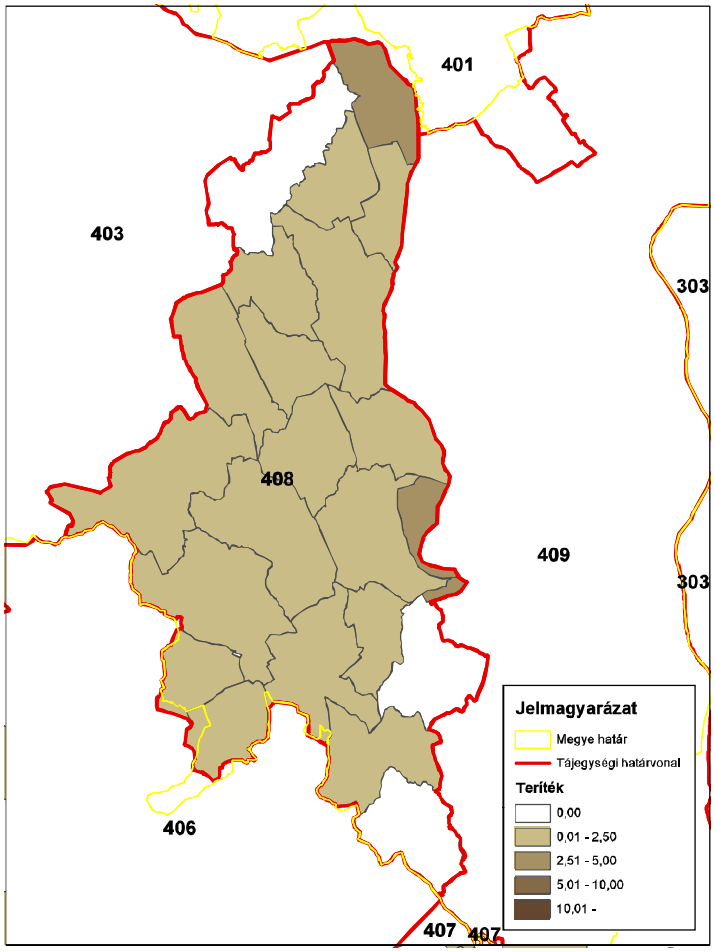

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2008

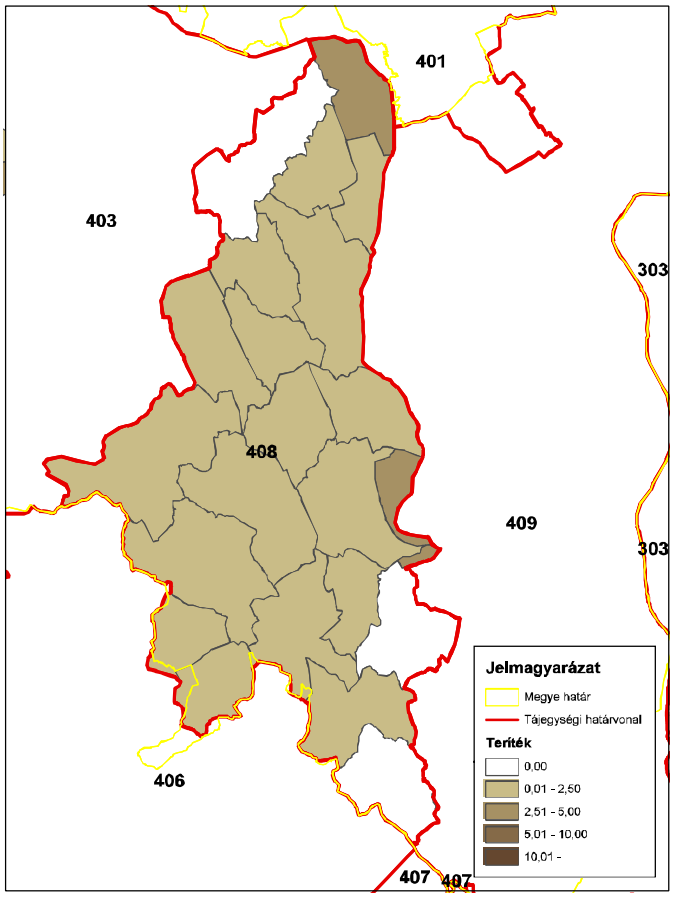

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2009

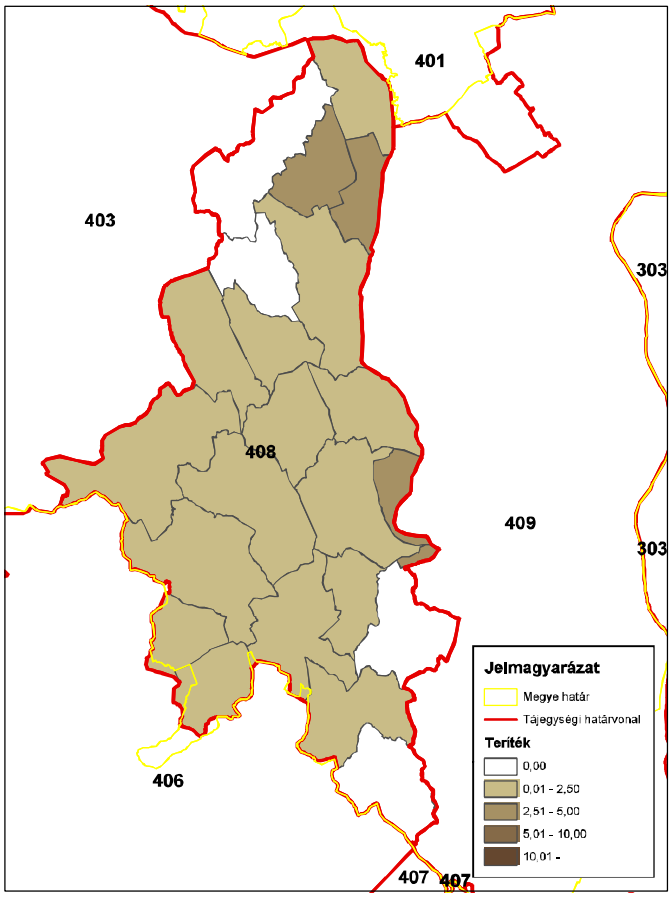

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2010

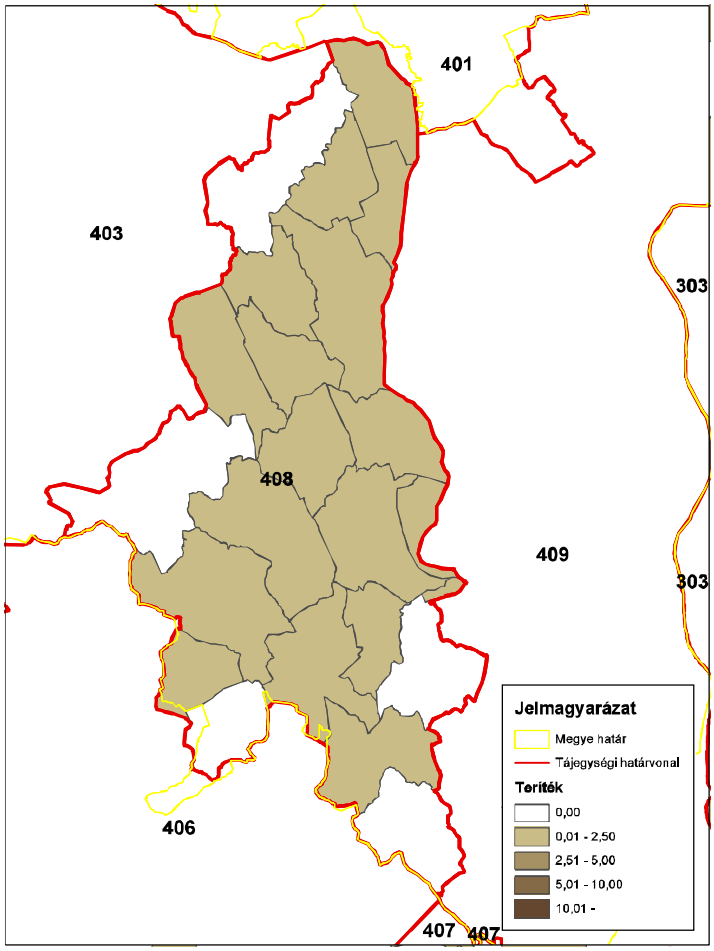

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2011

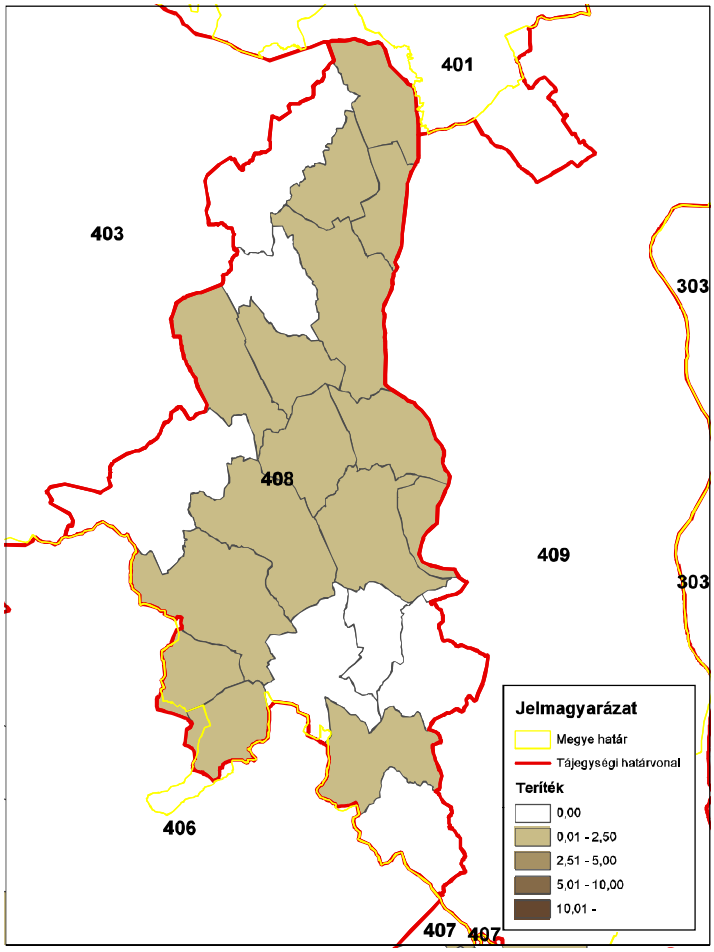

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2012

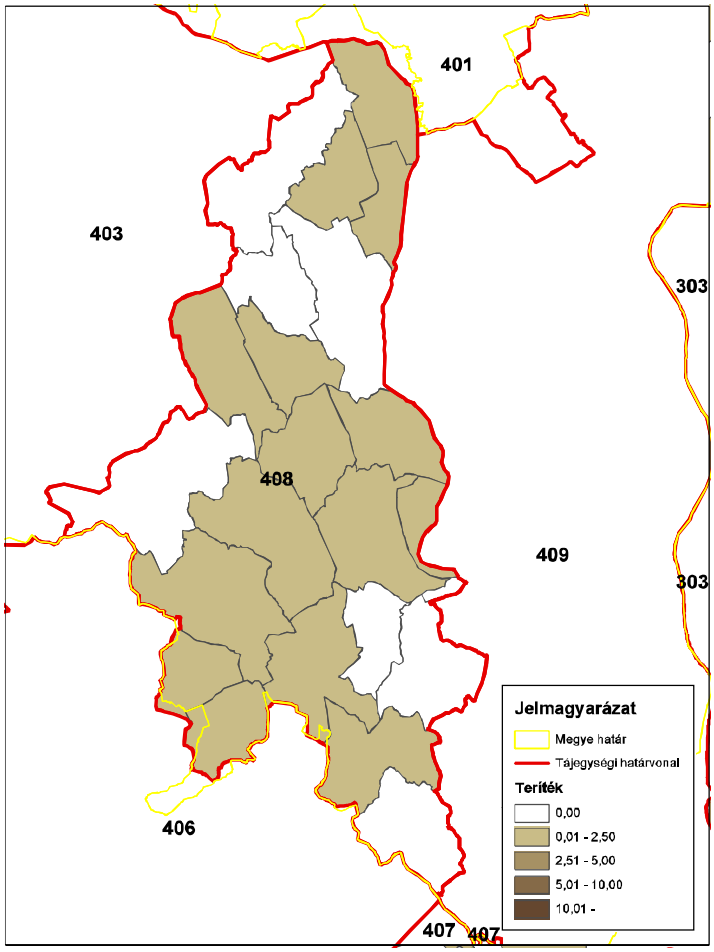

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2013

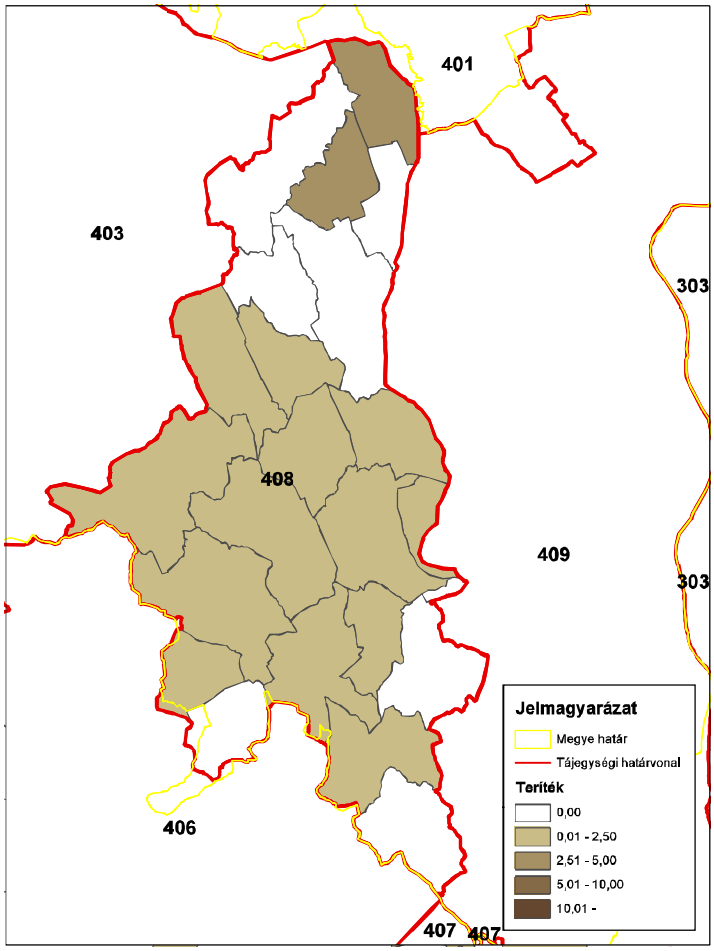

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Fácán (teríték - db/km^2) 2014

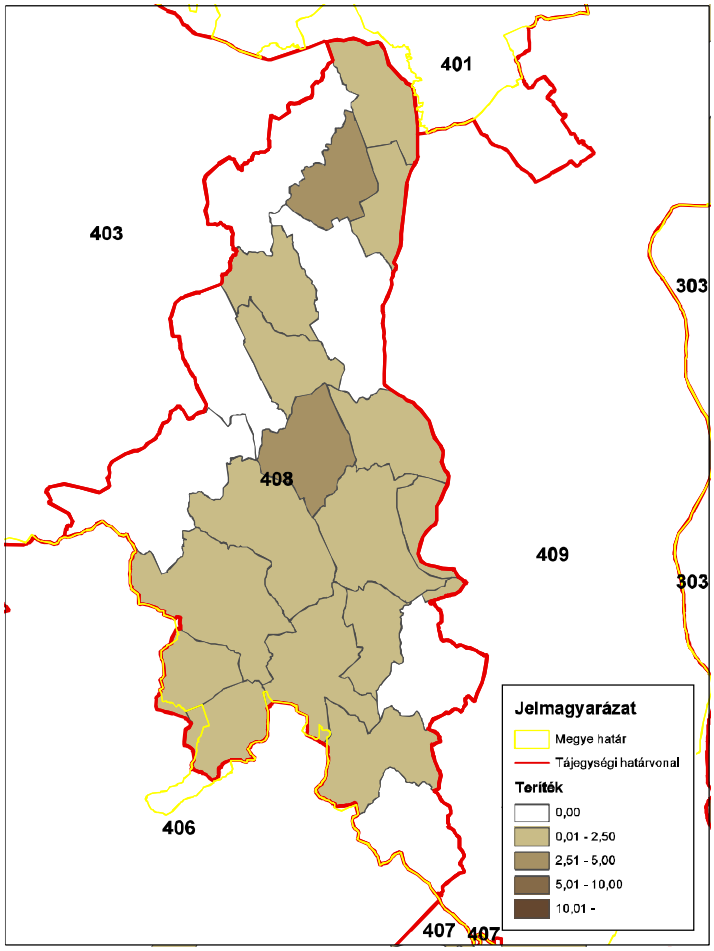

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

A mezei nyúl és a fácán kapcsolata (1998-2014)

VGTE: **408**

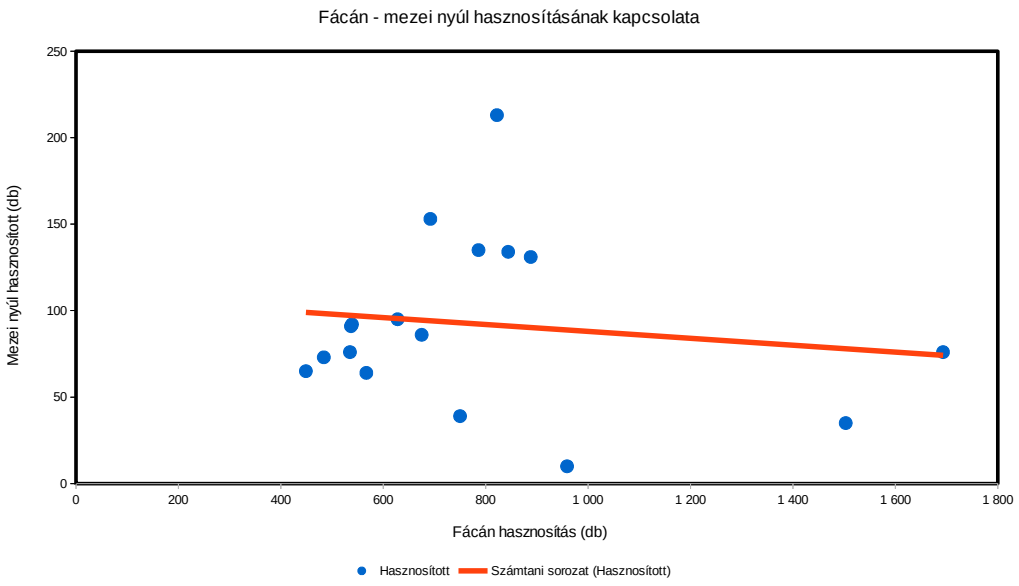

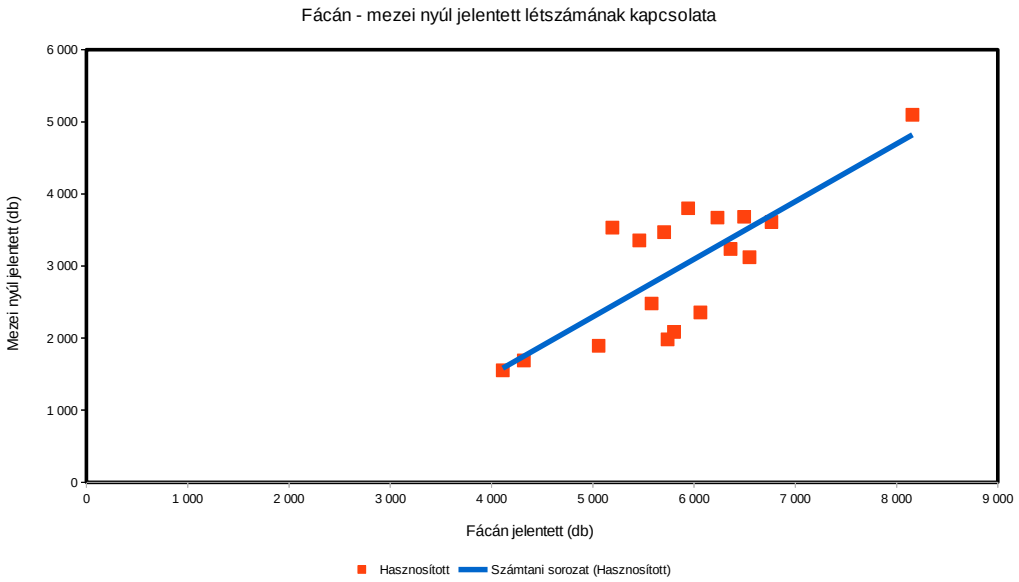

A hasznos apróvad hasznosítása

A hasznos apróvad hasznosítása

Az állomány létszámok és a terítékek a vadgazdálkodási tájegységben

- **Fogoly**: Az 1998-2014 közötti időszakban a fogoly létszáma gyakorlatilag nullára csökkent (130→0 pld.).
- **Szalonka:** A szalonka teríték a tavaszi vadászidény megszűntetéséig ingadozó volt (39-127 pld.), a monitoring program keretében hatodára csökkent.
- **Vetési lúd**: Terítéke 0-12 pld. Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Nagy lilik**: 0-2 pld. között alakult az elejtés. Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Tőkés réce**: 50-460 pld. közötti elejtéseket jelentettek. Csökkenő tendenciájú adatsor. Röptetett réce lelövés kizárólag 1999-ben történt (450 pld.). Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Szárcsa**: Lelövése 0-23 pld. között alakult. Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Balkáni gerle**: Terítéke 0-114 pld. Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Örvös galamb**: Lelövés 0-6 pld. Vadászati jelentősége elhanyagolható.

A hasznos apróvadfajok jelentőségének értékelése a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben (408)** sem gazdálkodásilag, sem vadászatilag nem található jelentősnek tekinthető egyéb hasznos apróvadfaj. Az utolsó két évben e fajok együttes terítéke sem haladta meg a 200 pld-t. A fogoly a tájegységből kipusztult.

A hasznos apróvad lelövés vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Fogoly (becsült)	Fogoly (lőtt)	Szalonka	Vetési lúd	Nagy lilik	Tőkés réce	Röptetett réce	Böjti réce	Csörgő réce	Barátréce	Kerceréce	Szárcsa	Balkáni gerle	Örvös galamb
1998	130	0	39	0	0	375	0	0	0	0	0	15	0	0
1999	95	0	87	0	0	315	450	0	0	0	0	23	0	2
2000	87	0	70	0	0	457	0	0	3	0	0	5	0	0
2001	53	0	127	0	0	364	0	0	0	0	0	20	0	0
2002	48	0	73	0	0	350	0	0	0	0	0	14	2	0
2003	5	0	69	0	0	286	0	0	0	0	0	0	0	0
2004	10	0	59	0	0	228	0	2	0	0	0	3	0	0
2005	20	0	66	0	0	154	0	0	0	0	0	0	0	6
2006	18	0	70	0	0	124	0	0	0	0	0	0	0	0
2007	51	0	89	0	0	117	0	0	0	0	0	0	6	0
2008	15	0	41	0	0	72	0	0	0	0	0	0	21	0
2009	22	0	0	1	0	108	0	0	3	0	0	0	18	0
2010	12	0	16	3	0	90	0	0	0	0	0	0	9	0
2011	0	0	26	0	0	50	0	0	0	0	0	0	10	0
2012	0	0	7	1	2	157	0	0	0	0	0	0	114	0
2013	0	0	13	0	0	127	0	0	0	0	0	1	28	4
2014	0	0	5	12	0	78	0	0	0	0	0	0	29	3
Változás	-100,0%	-	-87,2%	1100,0%	-100,0%	-79,2%	-100,0%	-100,0%	-100,0%	-	-	-100,0%	1350,0%	50,0%
Minimum	0	0	0	0	0	50	0	0	0	0	0	0	0	0
Maximum	130	0	127	12	2	457	450	2	3	0	0	23	114	6
Átlagos	33,3	0,0	50,4	1,0	0,1	203,1	26,5	0,1	0,4	0,0	0,0	4,8	13,9	0,9

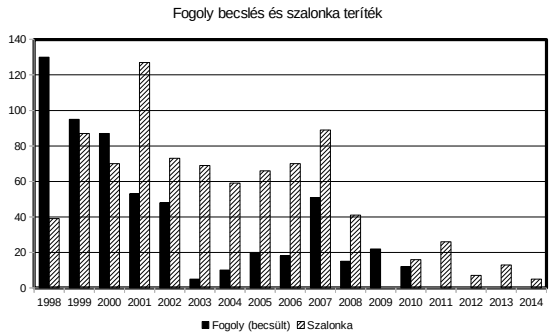

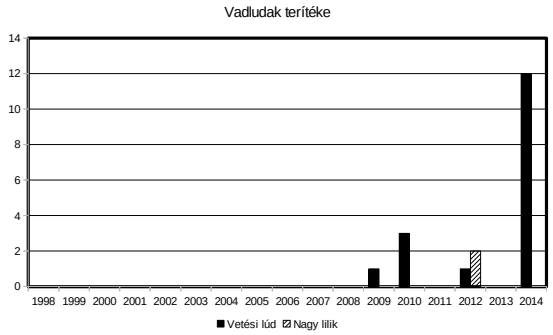

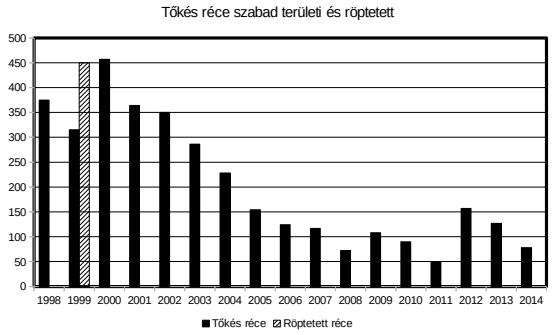

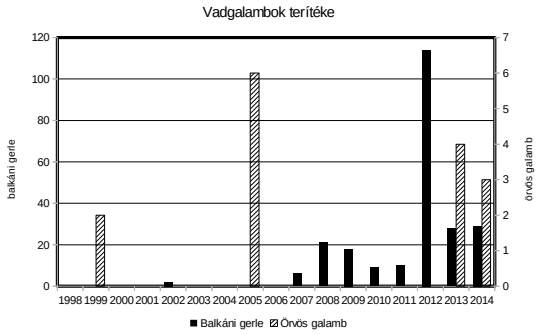

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2007

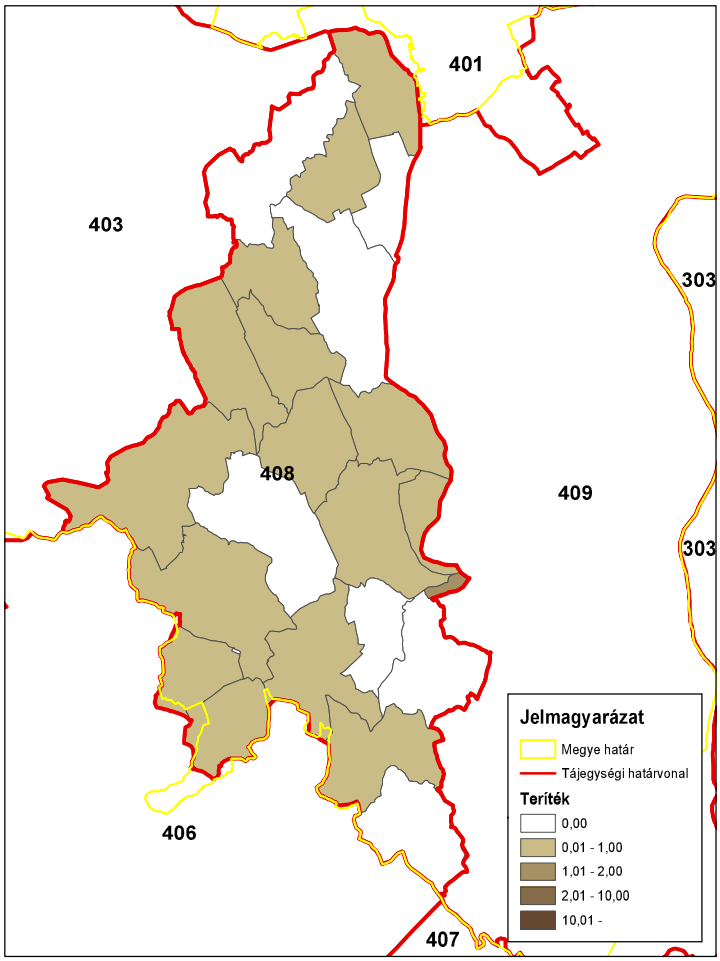

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2008

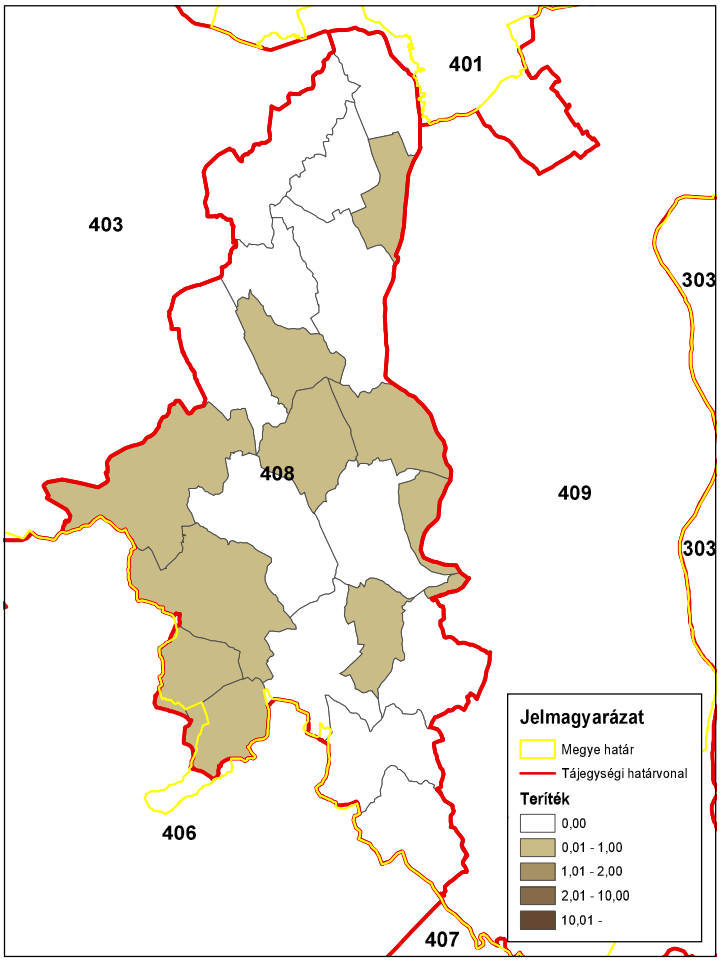

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2009

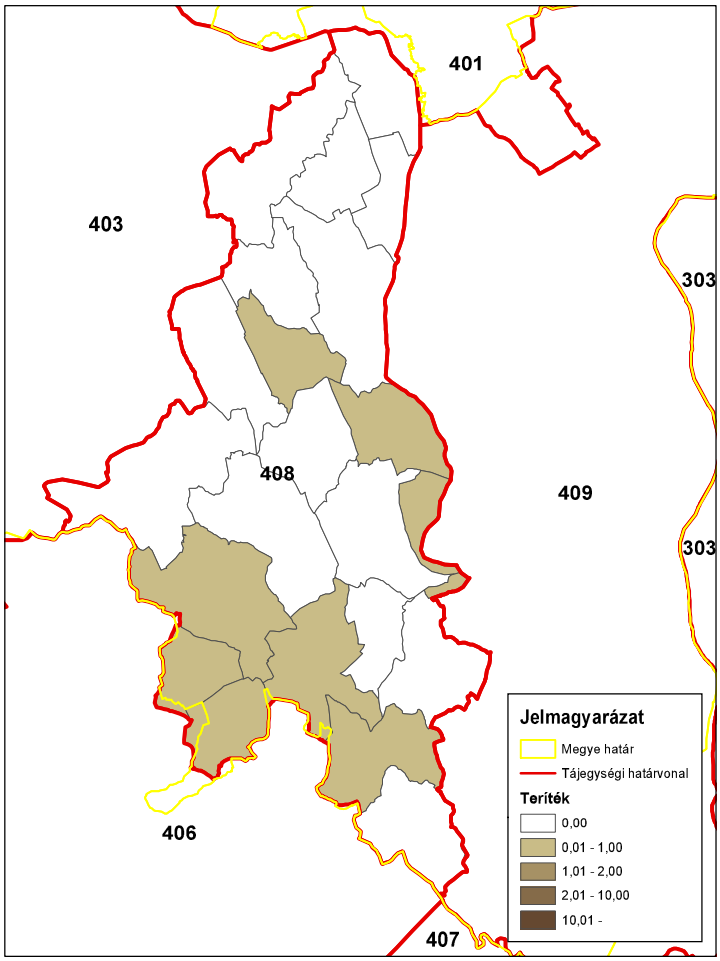

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2010

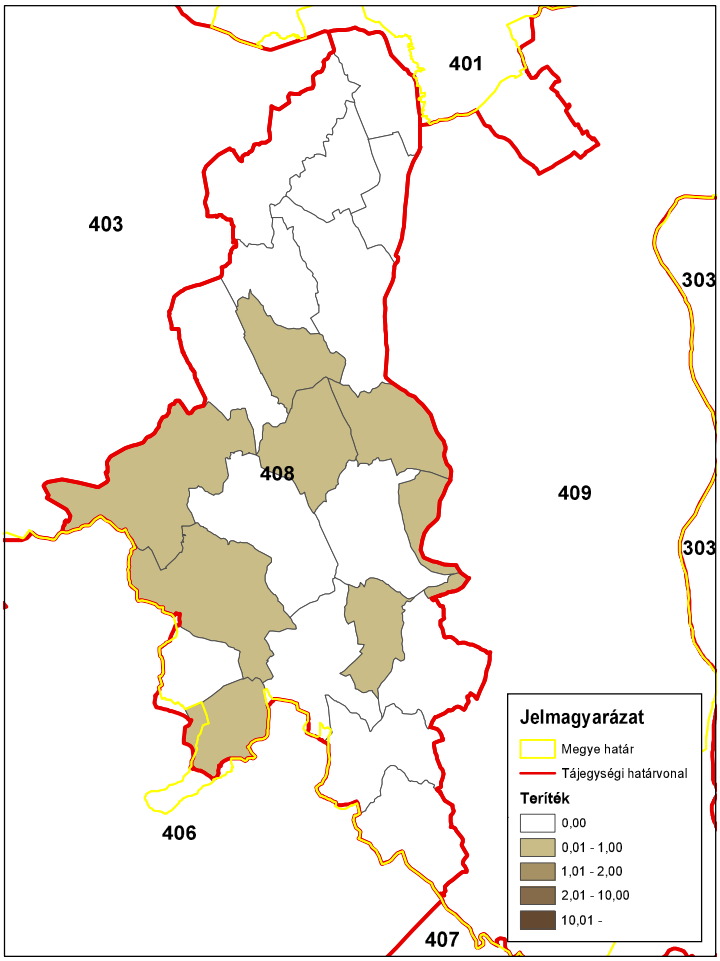

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2011

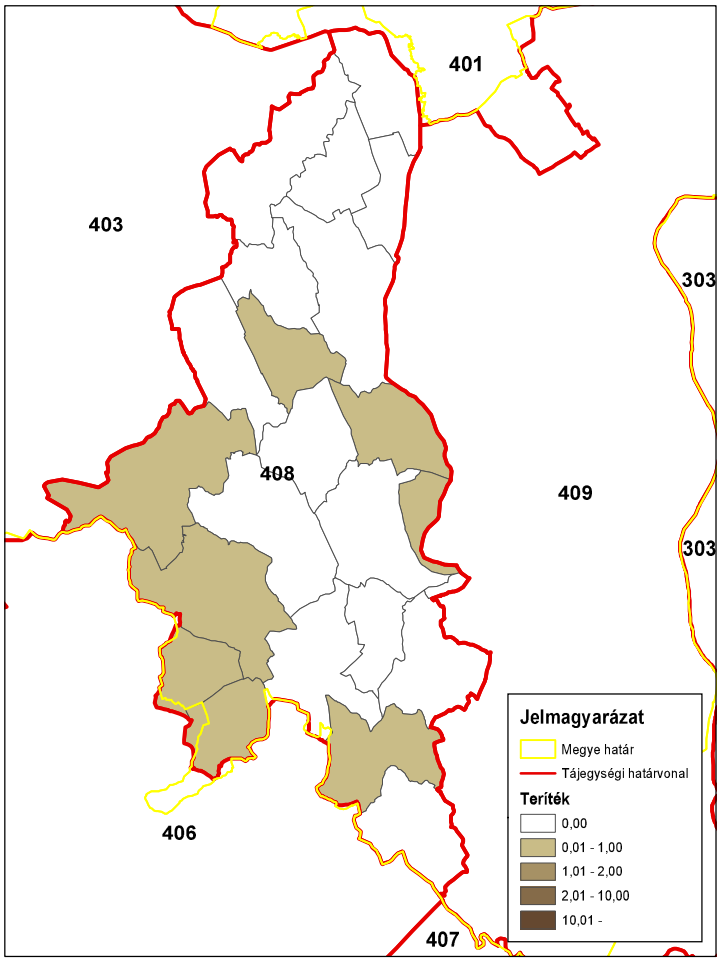

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2012

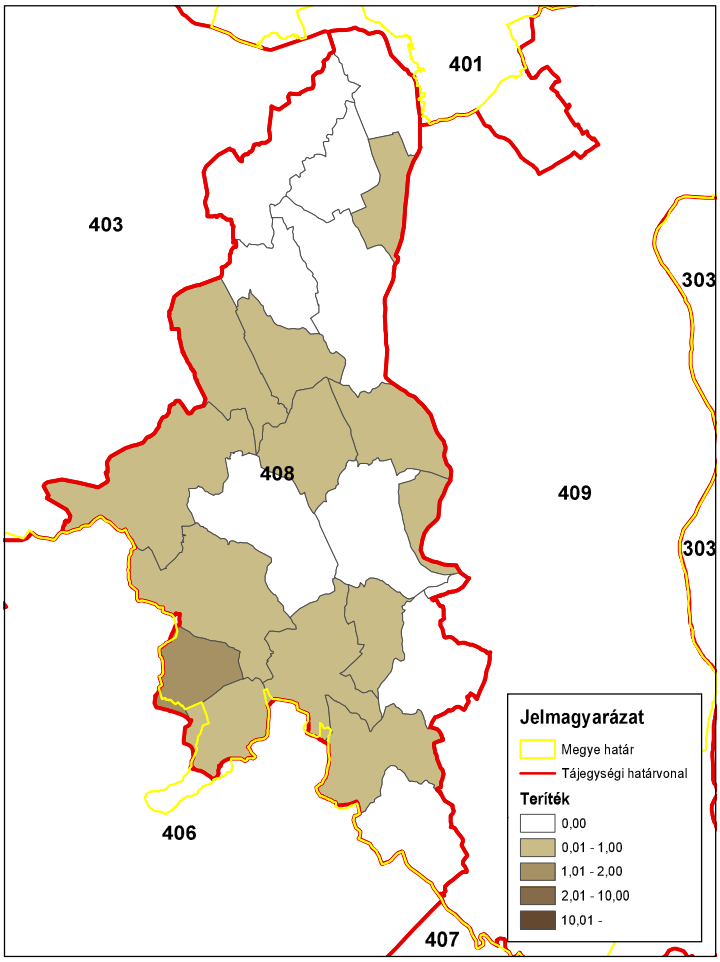

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2013

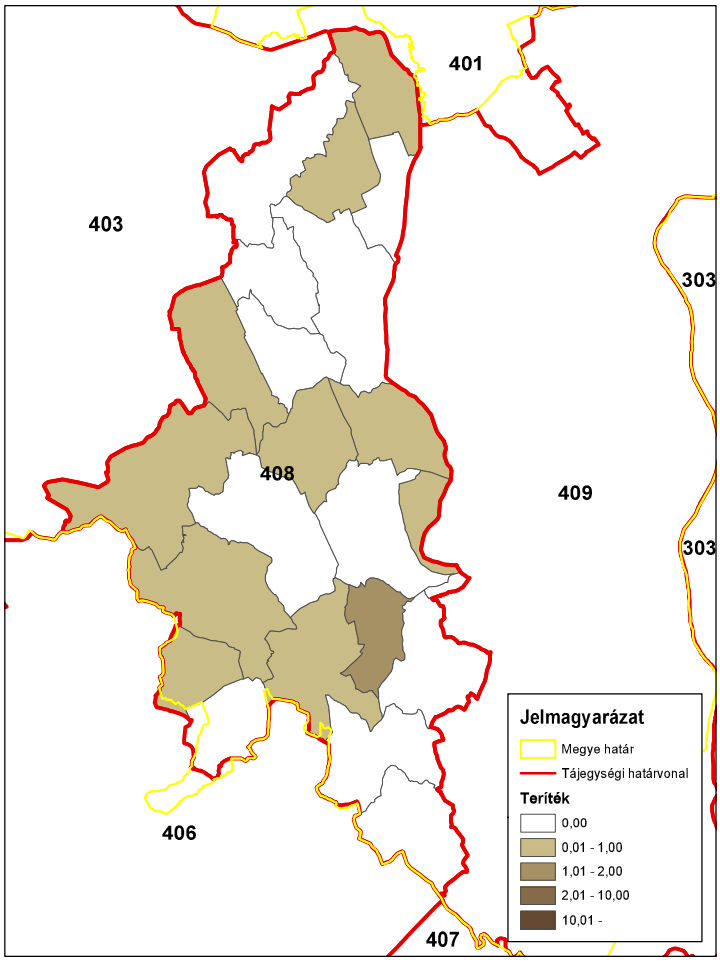

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Szabad területi tőkés réce (teríték - db/km^2) 2014

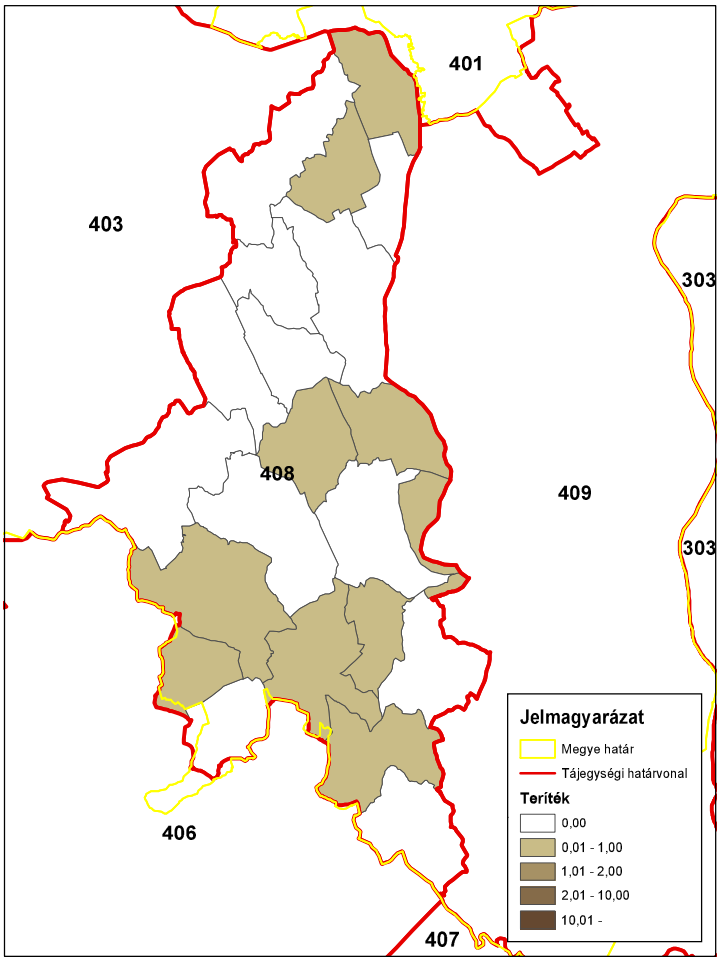

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Az egyéb apróvadfajok lelövésének alakulása

Az egyéb apróvadfajok lelövésének alakulása

Az állomány létszám és a teríték a vadgazdálkodási tájegységben

- **Dolmányos varjú:** Terítéke az 1998 és 2014 közötti időszakban 66%-kal csökkent (244 → 83 pld.).
- **Szarka:** A szarka lelövések száma ingadozó volt (22-151 pld.).
- **Szajkó:** A szajkó elejtések száma az 1998 és 2014 közötti időszakban 33%-kal csökkent (317 → 212 pld.).
- **Róka**: A róka terítéke ingadozások mellett növekedett (637 → 1079 pld.).
- **Borz**: Vadászhatóvá nyilvánítása óta lelövése emelkedett (69 → 156 pld.).
- **Kóbor kutya**: A lelövések száma a töredékére csökkent (-91%).
- **Kóbor macska:** A lelövések száma a töredékére csökkent (-95%).
- **Házi görény:** Terítéke jelentéktelen, 0 és 3 pld. között változik a tájegységben.
- **Nyest**: Terítéke jelentéktelen, 0 és 8 pld. között változik a tájegységben.
- **Üregi nyúl:** Nincs terítéke a vadgazdálkodási tájegységben.
- **Pézsmapocok:** Utoljára 2005-ben volt elejtés, nincs jelentősége a vadgazdálkodási tájegységben.
- **Aranysakál**: 2006-ban jelent meg a vadgazdálkodási tájegységben. A terítékadatok 2009-óta folyamatosak és azóta tízszeresére nőttek (4 → 41 pld.).
- **Nyestkutya**: Nincs terítéke a vadgazdálkodási tájegységben. Esetleges elejtése esetén a bejelentési és dokumentálási kötelezettséget be kell tartani.
- **Mosómedve**: Nincs terítéke a vadgazdálkodási tájegységben. Esetleges elejtése esetén a bejelentési és dokumentálási kötelezettséget be kell tartani.

Az egyéb apróvadfajok jelentőségének értékelése a vadgazdálkodási tájegységben

- A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben (408)** legfontosabb vadfajaink közül a mezei nyúl terítéke az átlag alatti, a fácáné pedig az alsó negyedbe tartozik. A nagyvadfajok közül az őz és a vaddisznó átlag feletti, a gím pedig a felső negyedbe tartozik. E terítékadatok magyarázzák, hogy a tájegységen belül a varjúfélék és kistestű menyétfélék gyérítésével szinte egyáltalán nem foglalkoztak. A ragadozó, vagy rabló életmódot folytató fajok közül a közepes testű fajok, a róka, a borz és az aranysakál terítéke növekedett az elmúlt időszakban. A teríték adatok alapján e fajok fontossági sorrendje is ez a tájegységben. A ragadozó fajok gyérítésére a tájegységben a jelenleginél nagyobb figyelmet kell fordítani. A varjúfélék és a menyétfélék esetében ez elsősorban a tájegység azon területein igaz, ahol azt az apróvadállomány megköveteli. A róka és az aranysakál gyérítése az őz szaporulatának védelme érdekében is fontos. Az aranysakál állományának csökkentéséhez legalább a 2-es, a rókánál legalább a 1.5-es gyérítési ráta elérése szükséges. A róka gyérítés térben és időben is változatosan alakult a tájegységben, de a tervezési időszak vége felé (2013-2014) a terítéksűrűség a tájegység vadászterületeinek többségében meghaladta az 1 pld/km^2–t. A kóbor kutya és kóbor macska kilövések száma nem a háziállatok tartásának javulása miatt csökken. A ragadozó, vagy rabló életmódú fajokra nemcsak az apróvad védelme érdekében kell a jövőben nagyobb nyomást gyakorolni a tájegységben, aminek lehetőségeit a gazdálkodási ajánlások rész ismerteti.

A káros apróvad lelövés vadgazdálkodási tájegységi adatai (1998-2014)

VGTE: **408**

Év	Dolmányos varjú	Szarka	Szajkó	Róka	Borz	Kóbor kutya	Kóbor macska	Házi görény	Nyest	Üregi nyúl	Pézsmapocok	Arany sakál	Nyestkutya	Mosómedve
1998	244	151	317	637	0	324	307	0	0	0	0	0	0	0
1999	227	140	333	662	0	303	273	0	0	0	0	0	0	0
2000	193	66	278	1 248	0	303	283	2	0	0	0	0	0	0
2001	206	54	204	992	0	307	251	2	0	0	0	0	0	0
2002	181	58	296	1 040	69	317	272	2	6	0	13	0	0	0
2003	136	41	250	867	58	266	245	0	0	0	0	0	0	0
2004	142	73	277	851	71	107	131	1	2	0	0	0	0	0
2005	93	44	259	840	65	107	128	3	0	0	8	0	0	0
2006	94	61	225	876	52	69	112	0	0	0	0	1	0	0
2007	99	22	221	957	99	70	90	0	1	0	0	0	0	0
2008	60	124	211	978	96	17	17	0	0	0	0	0	0	0
2009	73	116	254	1 096	130	22	22	0	1	0	0	4	0	0
2010	117	94	258	971	156	47	7	0	1	0	0	4	0	0
2011	107	84	225	1 182	107	39	9	0	0	0	0	7	0	0
2012	112	57	274	1 153	124	6	5	0	1	0	0	12	0	0
2013	84	40	237	1 055	138	4	3	0	2	0	0	38	0	0
2014	83	37	212	1 079	132	29	14	2	8	0	0	41	0	0
Változás	-66,0%	-75,5%	-33,1%	69,4%	91,3%	-91,0%	-95,4%	0,0%	33,3%	-	-100,0%	4000,0%	-	-
Minimum	60	22	204	637	0	4	3	0	0	0	0	0	0	0
Maximum	244	151	333	1 248	156	324	307	3	8	0	13	41	0	0
Átlagos	132,4	74,2	254,8	969,6	76,3	137,5	127,6	0,7	1,3	0,0	1,2	6,3	0,0	0,0

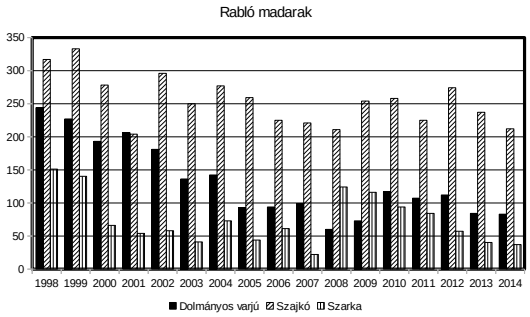

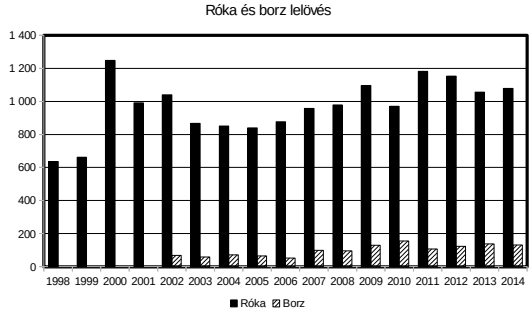

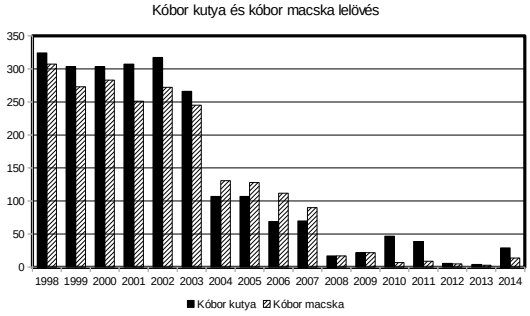

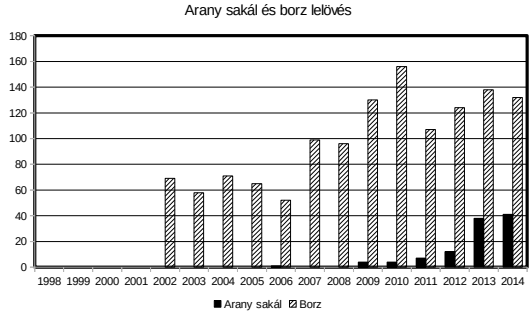

Róka (teríték - db/km^2) 2007

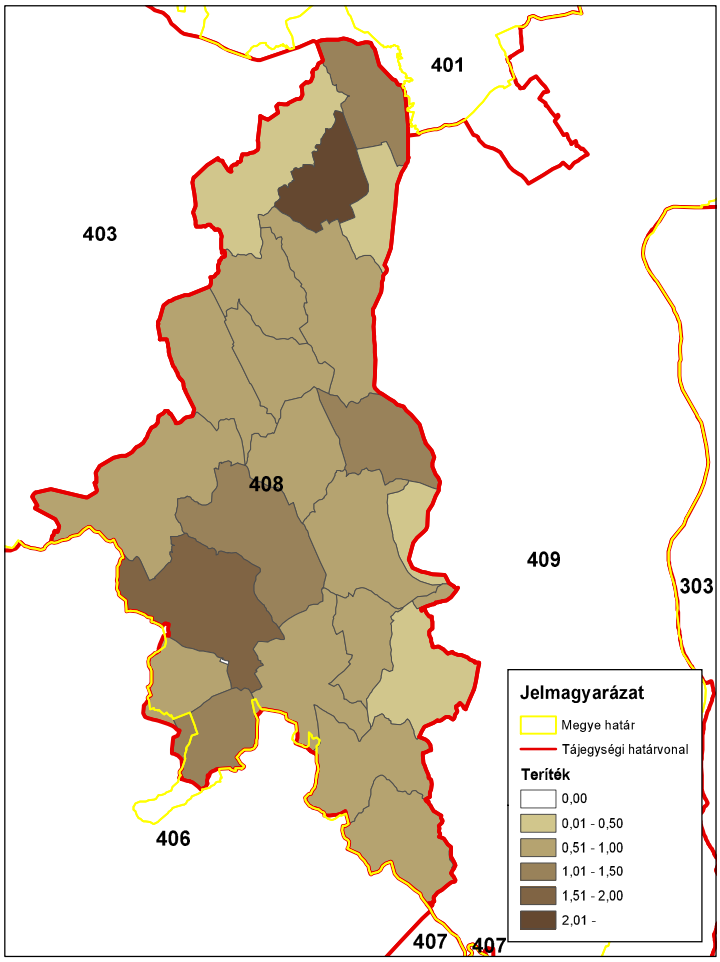

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2008

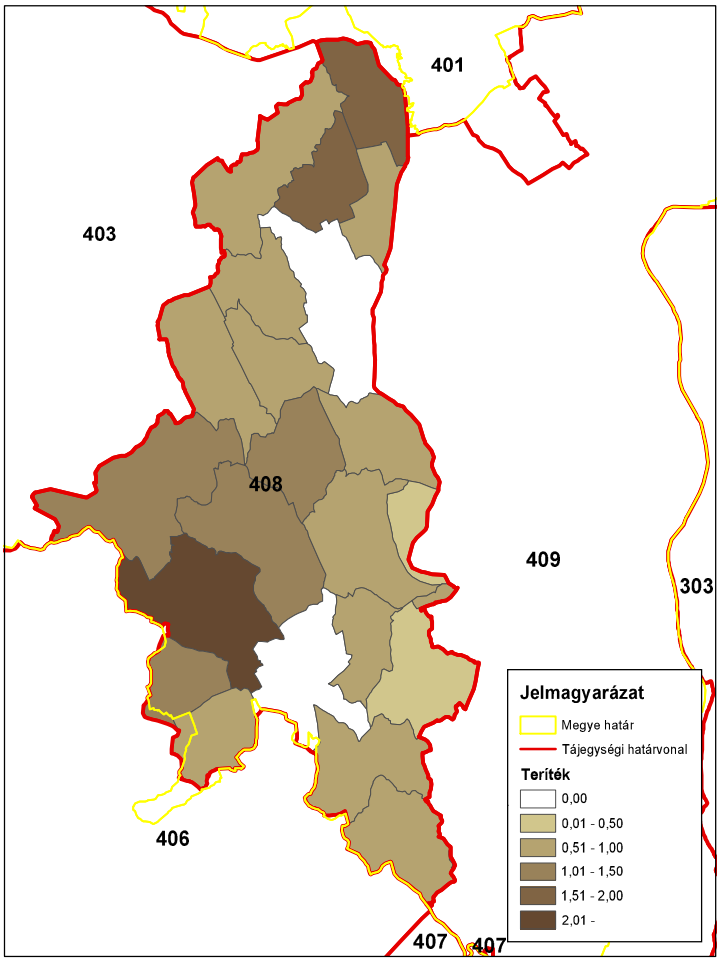

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2009

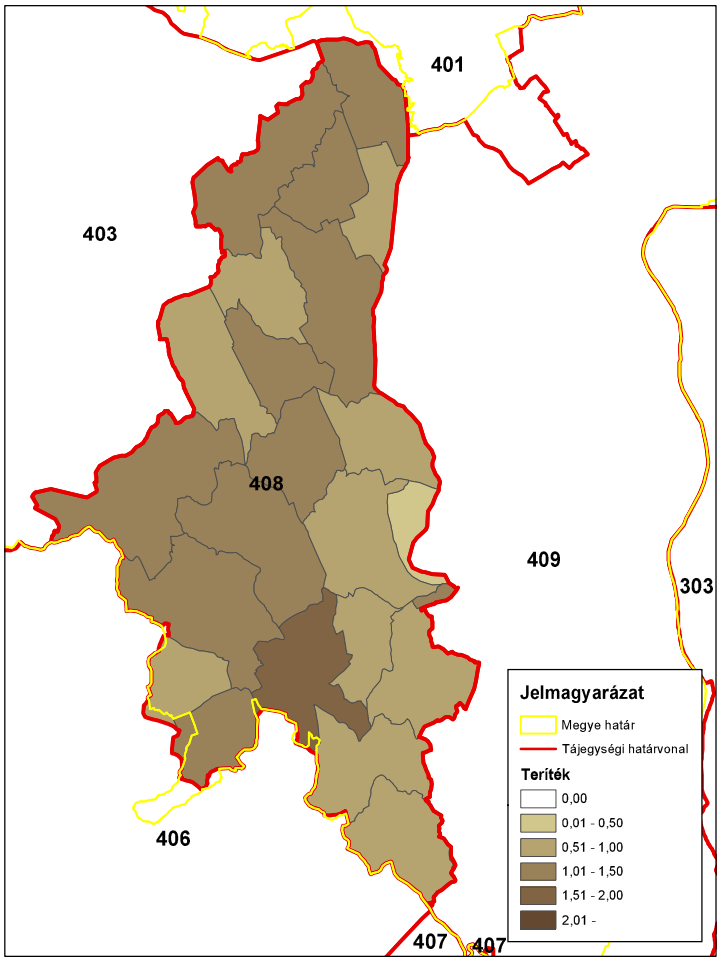

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (teríték - db/km^2) 2010

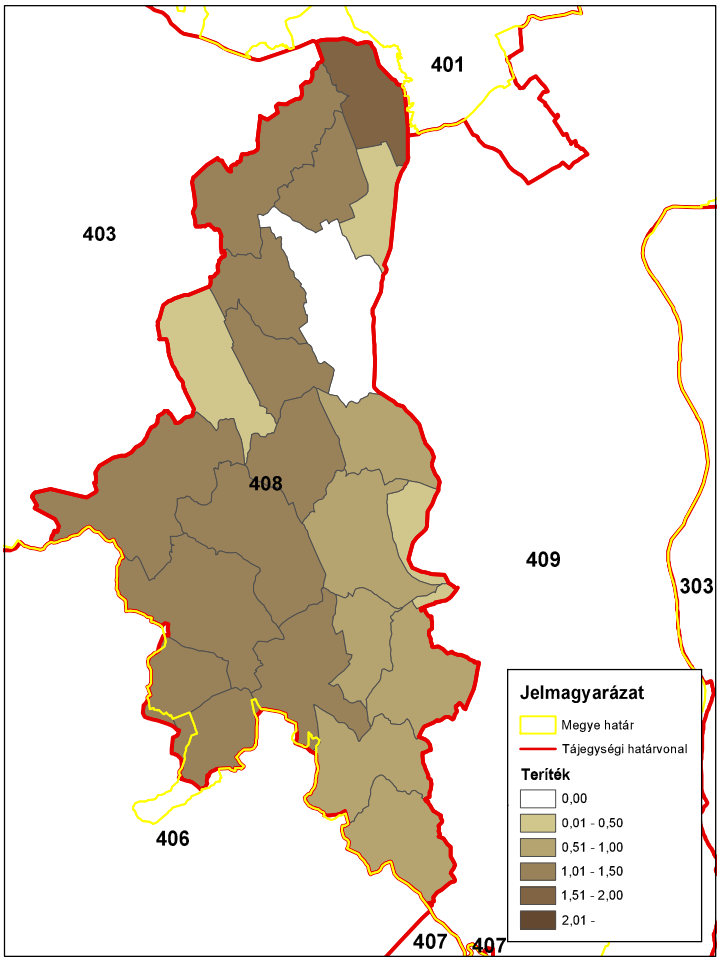

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (terítéк - db/km^2) 2011

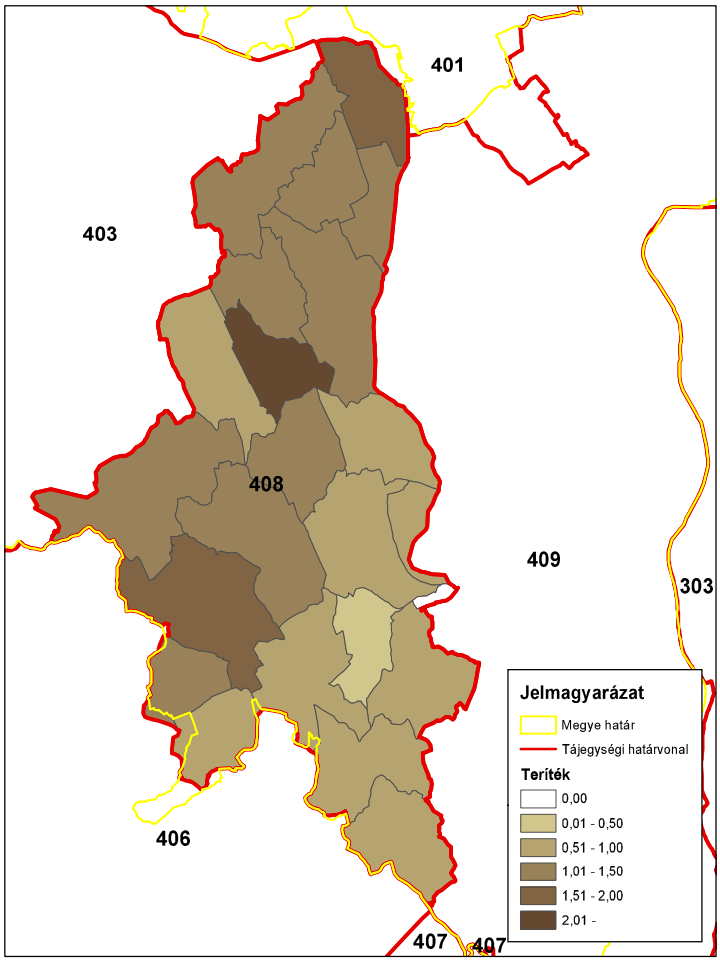

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (terítéк - db/km^2) 2012

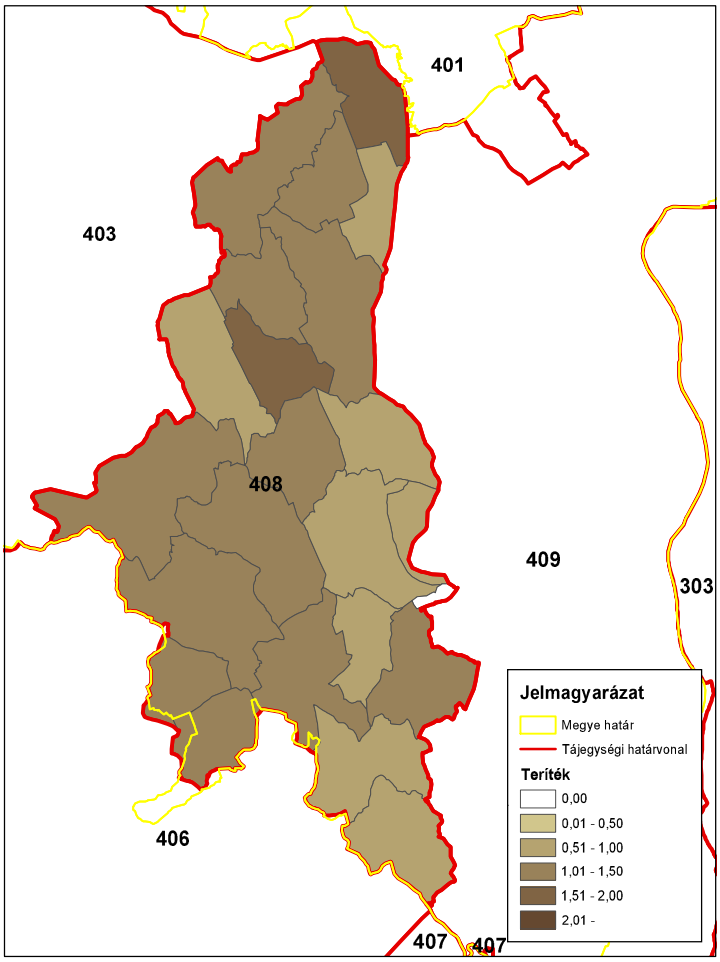

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (terítéк - db/km^2) 2013

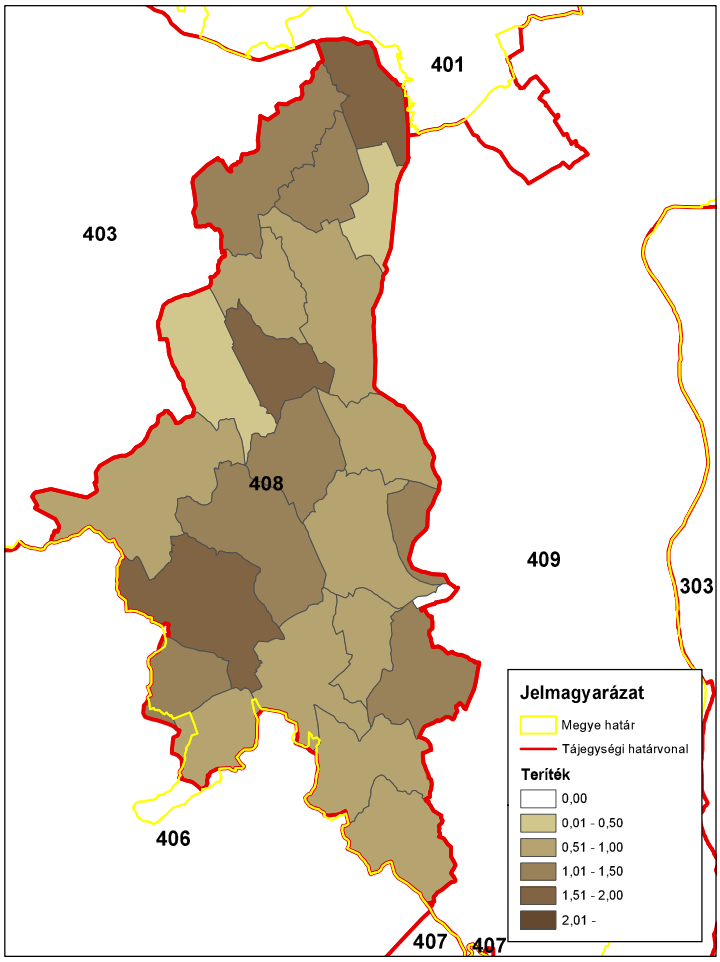

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

Róka (terítéк - db/km^2) 2014

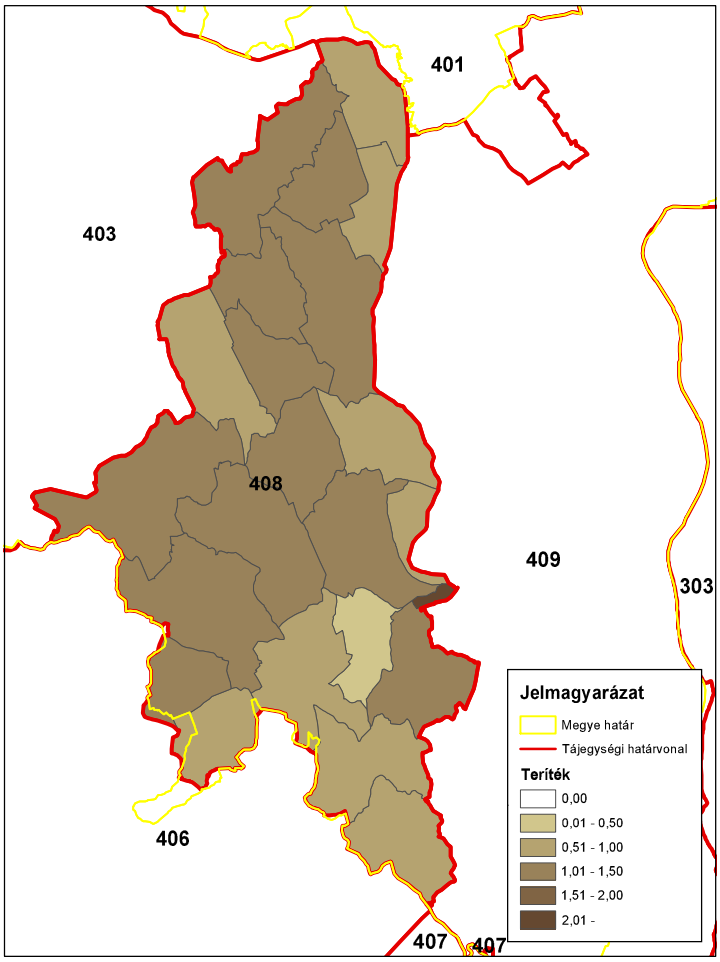

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2016

3. A vadállomány szabályozásának irányelvei

Nagyvadgazdálkodás

A gímszarvas-gazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

- A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben** a gímszarvas állomány mennyiségét tekintve nagy jelentőségű. A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolási táblázatában a felső negyedben (2/52 és 3/52) helyezkedik el. A gímszarvas a tájegység teljes területén előfordul, szinte mindenhol magas sűrűségben. A tájegységben a nagyobb kiterjedésű különálló erdőfoltok térbeli elhelyezkedése ideális ahhoz, hogy a közöttük lévő mezőgazdasági élőhelyeket az év során időlegesen élettérként használhassa a szarvas. A tájegységben a gímszarvas magas állománysűrűségének ezek az erdőterületek jelentik az alapot.

Az állomány minőségének értékelése

- Az állomány a vadgazdálkodási tájegységek trófeabírálati rangsorolási táblázatában a felső harmadban (5/52) helyezkedik el. Az érmes trófeák aránya 1998 és 2014 közötti időszakban átlagosan 43,5% volt. Az állomány minősége országos viszonylatban kiemelkedő.

Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása

- A tájegység területén a gímszarvas jelentett létszáma 1998-2014 között emelkedett (2877 → 3556 pld.; +23,6%), ezzel párhuzamosan, de ezt jóval meghaladó mértékben a hasznosítás is növekedett (722 → 1898 pld.; +162,9%).
- A teljes időszak átlagában megfigyelhető magas (45,1%-os) hasznosítási arány, ami az utolsó öt év átlagában tovább emelkedett (48,7%). A tehenek esetében a teljes időszakra vonatkozó átlag 44,2% (az utolsó öt év során pedig már átlag 49,7%) is azt mutatja, hogy az állományt csökkenteni szerették volna.
- A kifejezetten magas hasznosítás ellenére a jelentett létszám 2004-2011 között folyamatosan nőtt, csak az utolsó három évben eredményezte a létszám stabilizálását, de a csökkenését nem. Az ilyen hosszú időn keresztül alkalmazott magas hasznosítási arány esetében a tájegységben drasztikus állomány csökkenésnek kellett volna már bekövetkeznie.
- Az adatok szerint a gímszarvas, a térített mezőgazdasági vadkár 1998 és 2014 közötti alakulásában, tájegységi szinten jelentős szerepet játszik.

Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám

- Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 1400 egyed
- Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám: 2700 egyed

Állománykezelési elvek/modellek

- A tájegységben döntően állomány-csökkentő, a további növekedést kizáró gazdálkodást célszerű folytatni. A vadgazdálkodási tájegységben a hasznosítás jelentős növekedése ellenére nem csökkent a jelentett létszám, ami a megfelelő megbízhatóságú adatok (szaporulat, ivararány és állomány trend) hiányára is

A gímszarvas-gazdálkodás alapvonalai
rámutat. • A nagyon magas hasznosítási arányok melletti eredménytelenség felveti, hogy az állomány nagyobb lehet, mint ahogy azt a számok mutatják, azaz a magas hasznosítási arány csupán látszólagos. • A vadgazdálkodási tájegység adatai alapján a fokozatos teríteknövelés (a tényleges létszám (!) 30-35%-áig) és a teríték összetételének – megbízhatóbb adatokra alapozott – kiegyensúlyozása révén elérhető egy olyan egyensúlyi állapot, amikor az állomány hasznosítása a populáció-biológiai jellemzőkkel összhangban áll, továbbá a hasznosítás összetétele is biztosítja a kisebb állomány fenntartását. • Az éves tervben meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korcsoportra való tekintettel teljesíteni kell, a biológiailag indokolt arányokat is betartva, továbbá azok teljesítését az ellenőrző hatóságnak meg kell követelnie. • Az állománybecslési módszerek közül a rendszeres, monitoringszerűen végrehajtott szinkronszámlás alkalmazása javasolt. Ez kiegészíthető az állományok testtömeg értékeinek és kondíciójára vonatkozó jellemzőinek (vesezsírindex) rendszeres vizsgálatával, valamint a felnevelt szaporulatra vonatkozó adatok gyűjtésével. Ezen információkból az állomány változásának trendje, általános állapota és szaporodási teljesítménye is megismerhető. • Az állomány kívánatos korösszetétele alapesetben: 25% idős, 35% középkorú, 40% fiatal. Az 1998-2014 közötti időszak bikahasznosítása alapján feltételezhető, hogy az állományon belül lecsökkent az idősek aránya.
Élőhely-javítási javaslatok
• A tájegység vonatkozásában a gímszarvas szempontjából megfogalmazható általános élőhely-kezelési javaslat szerint, amennyiben van rá lehetőség, úgy az erdőállományok kezelésének módját és időbeli ütemezését úgy válasszák ki, ami a természetes táplálékkínálatot fokozza a gímszarvas életterében. Amennyiben a vadászatra jogosultaknak hatása van rá, a faállomány-nevelési munkák és a cserje/bozótirtások során a nagytestű növényevők fő táplálékbázisát nyújtó elegyfajok (pl. kőrisek, juharok, hársak) és cserjefajok (pl. somok, fagyal, bodza, ill. a szeder) eltávolítását lehetőség szerint kerülni kell. • A kiegészítő takarmányozást a gímszarvas sajátosságainak figyelembe vételével szükséges alkalmazni, kerülni kell az ad hoc megoldásokat. • Sózók létesítése és fenntartása az ásványi anyag ellátás javítása érdekében nagy sűrűségben szükséges. • Vadföldek létesítése és művelése esetén a termesztett növények a csülkös vadfajok sajátos igényeihez igazodjanak (pillangósok, évelő gyepkeverékek).
A génmegőrzési kezelésű területek
• A tájegység területén belül nincs gímszarvas génmegőrzési rendeltetésű vadászterület (Mellékletekben csatolt táblázat).

A dámszarvas-gazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

- A dámszarvas jelentett létszáma a **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység (408)** területén növekedett, és az utolsó 4 évben 2000 körül állandósultak (**+111%**). A lelövések növekedése többször nagyobb volt (**+496%**). Enyhe csökkenés 2012 után jelentkezett, amikor a hasznosítási arány >58%-nál az adatok alapján. Hasznosítási aránya jelentősen nőtt (23%→65%), de kérdéses, hogy a 2012 utáni évek arányai mennyire valósak, mivel a jelentett állomány csökkenése ehhez a mértékhez képest nem jelentős.
- A hasznosítás összetétele az értékelt időszakban átalakult. A hasznosítás összetétele alapvetően az állomány csökkenését segíthette, mert a nőivart és borjakat nem védték. Az adatok megbízhatósága itt is felmerül, mivel ha a nőivar és a szaporulat tartósan nagyobb mértékben kerül kivételre, akkor az ivararány előbb-utóbb el kellene torzuljon. A magas hasznosítási arányok mellett csupán éppen stabilizálódó jelentett állomány azt jelezheti, hogy a szabad területi dámszarvas állomány nagyobb is lehet. Ebből következően a nagyon magas hasznosítási arányok csupán látszólagosak voltak.
- A dámszarvas a terítékadatok alapján a vadgazdálkodási tájegység kb. 90%-án fordul elő és az állomány a szomszédos tájegységekben folytatódik. Szorosan kapcsolódik a Kapos-tolnai vadgazdálkodási tájegységgel (403). A dámszarvas az utóbbi évtizedben a vadgazdálkodási tájegység olyan részeit is elterjedt, ahol a számára szükséges erdőterületek, erdősültség nincs meg. A magas lelövések eredményeként a tájegység jelentős részén a teríték sűrűsége >0.3 db/km^2.
- A jelentett létszám csaknem teljes egészében szabad területi (90-95%).
- Az állomány a létszám alapján **(2/52)** a **felső negyedbe,** a terítékalapján **(2/52)** a **felső negyedbe** tartozik a tájegységek rangsorában. A mennyiségi mutatókat tekintve országosan a 2. legnagyobb szabad területi állomány. A trófeák tájegységi rangsorolása szerint a felső fél csoportjába tartozik (**7/14**).
- A dámszarvas a vadgazdálkodási tájegység területén **"kiemelkedő"** jelentőségű nagyvad.

Az állomány minőségének értékelése

- A bírált trófeák csaknem egésze szabad területről származik, ezért az agancsok értékeléséhez a trófeabírálati adatbázis a szabad területen élő állományra nézve is

A dámszarvas-gazdálkodás alapvonalai
megbízható forrás lehet. • A bírált agancsok száma növekedett és közülük átlagosan 30% ± 5% volt az érmes. A érmeseken belül arany érmes 35-45%, ezüst érmes 30-40%, és bronz érmes 20-30% volt. • Az átlagos szárhossz 8-11 éves kor körül éri el a csúcsát, az átlagos lapátsúly 8-10 év kor között éri el a maximumát. • „**Kiemelkedő**” minőségű állomány.
Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása
• A dámszarvasnak a **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben** a gímszarvashoz és a vaddisznóhoz hasonló nagyságú az állománya és a vadgazdálkodási jelentősége. A vadgazdálkodási tájegység területén nőtt a vaddisznó, a gímszarvas és az őz létszáma. Ezek mellett a dámszarvas további, helyi növekedése nehezen kezelhető. • A dámszarvas tájegységi kezelését a többi csülkös vadhoz viszonyított értéke és/vagy szerepe határozza meg, valamint a dámszarvas élőhelyén érvényesülő erdő- és mezőgazdasági érdekek és tűrőképesség. A vadgazdálkodási tájegységben a térített mezőgazdasági vadkártérítés az elmúlt években 107-137 millió Ft/év között alakult. • Szükséges a szabad területi állománycsökkentése. Figyelembe véve a többi csülkös vadfajokhoz is kötődő kiélezett helyi problémákat a dámszarvas állomány csökkentése is indokolt. Elsősorban a peremterületek, az újonnan elfoglalt területek és a kevésbé erdősült területek képezhetik az állomány-csökkentés súlypontját. • Az állomány minőségét figyelembe véve kisebb állomány esetén a minőségi, trófea-centrikus gazdálkodás a megalapozott cél.
Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám
• Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 700 egyed • Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám: 1400 egyed
Állománykezelési elvek/modellek
• A tájegységben döntően állomány-csökkentő, a további növekedést és terjeszkedést kizáró gazdálkodást célszerű folytatni. A vadgazdálkodási tájegységben a hasznosítás jelentős növekedése ellenére nőtt a jelentett létszám, ami a megfelelő adatok (szaporulat, ivararány és állomány trend) hiányát is jelzi. • Az éves tervben meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korcsoportra

A dámszarvas-gazdálkodás alapvonalai
való tekintettel teljesíteni kell, a biológiailag indokolt arányokat is betartva, továbbá azok teljesítését az ellenőrző hatóságnak meg kell követelnie. • Az állománybecslések és a tervezés javasolt módszerei és szempontjai: A pontos létszám helyett az állomány változásának (trend) és állapotának minél megbízhatóbb nyomon követése is elég, amit módszertanilag következetesen végzett felmérések biztosítanak (pl. összehangolt szinkronszámlálások). • A felmérések adatokat szolgáltatnak az ivararánya és a felnevelt szaporulatra vonatkozóan is, amiből meghatározható az állomány realizált szaporodóképessége. A realizált szaporulatot összehasonlítva a kiinduló szaporodási mutatókkal (sárgatestek száma, magzatszám) megbecsülhető a felnevelési veszteség, a ragadozók hatása és a borjúlövés hatása is. Az állomány trendjének ismeretében megítélhető a hasznosítás és a természetes folyamatok kölcsönhatása, amik alapján növelhető/csökkenthető a lelövések száma.
Élőhely-javítási javaslatok
• A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben** a dámszarvas számára külön élőhelyi fejlesztés nem indokolt (vagy csak speciális esetekben). • A vadetetésnek csak a károsított területektől való elterelés lehet a célja vagy a vadászati sikeresség növelése; a kihelyezett takarmány mennyiségének és minőségének ehhez kell igazodnia. Az állomány növelését célzó etetés kerülendő. • A vad számára jelentős természetes táplálékot biztosító szegélyterületek, árok- és csatornapartok, fasorok, bokrosok, gyepek megőrzése alapvető, mert ez csökkentheti a kultúrnövényekre nehezedő vadnyomást. • A megfelelő mennyiségű és minőségű (kiegészítő) vízellátásról a nagyvadfajok sajátos igényeire tekintettel célszerű dönteni. • A sózók létesítése és fenntartása az ásványi anyag ellátás érdekében szükséges. • Vadföldek létesítése és művelése esetén a termesztett növények a csülkös vadfajok sajátos, természetes igényeihez igazodjanak. A vadföldművelés tényleges céljának elérését (hasznosítás növelése, trófeaminőség javítása, vadkár csökkentése) és a befektetett költségek megtérülését elemezni szükséges.
Zárt kertek és vadaskertek nyilvántartása
• A **Mellékletekben** található jegyzék tartalmazza.

Az őzgazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

A **Tolnai-hegyháti** vadgazdálkodási tájegységben az őz jelentősége a mennyiségi viszonyokat nézve "**közepes**". Ennek oka, hogy a gímszarvas, a dámszarvas és a vaddisznó létszáma is viszonylag nagy. Az őz a tájegységek rangsorolási táblázatában a jelentett létszámot tekintve a felső negyedben (**3/52**), a terítéket tekintve az átlag feletti negyedben található (**16/52**).

Az állomány minőségének értékelése

Az agancsok minősége a **Tolnai-hegyháti** vadgazdálkodási tájegységben "közepes." A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolásában az alsó negyedben helyezkedik el (**44/52**).

Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása

- A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység területén az őz jelentett létszáma 1998-2007 közt lassan nőtt, majd azt követően csökkenésnek indult (**+12%**). Az őz hasznosítása hasonló pályát követett (**+88%**). Az adatok alapján a vadgazdálkodási tájegységben hosszú távon 1000-1500 őz hasznosítása is fenntartható lehet.
- Az őz hasznosítási aránya alacsony szintről indult (11%) és az egész értékelt időszakban zömében 15-20% között alakult. A tájegységben a jelentett létszámok alapján a szaporulat értékek alacsonyak (0.6-0.7 suta/gida). A tájegységi adatok alapján a suták hasznosítási aránya (14-16%) jóval alacsonyabb a bakoknál (23-27%). Az őz lelövések összetétele lényegében az egész időszakban eltért az 1:1:1 aránytól, ennek megfelelően a bakok (40-50%), a suták (25-35%) és a gidák (19-23%) terítéken belüli aránya folyamatosan különbözött.
- Az őzállomány hasznosítása a vadgazdálkodási tájegységben a biológiai lehetőségeket valószínűleg nem használja ki, vagy azok a vártnál sokkal alacsonyabbak. Kérdéses, hogy a nagy számban jelen lévő gímszarvas mennyire negatív hatást gyakorol az őzre, illetve az aranysakálnak van-e igazolható hatása a szaporulatra.
- Az őz a gímszarvas, a dámszarvas és a vaddisznó utáni jelentőségű (4.) nagyvadja a tájegységnek. Bár mindhárom bevételi jellemzővel pozitív trend mutatható ki (külföldi bérlelövés bevétele, belföldi bérlelövés bevétele és lőtt vad értékesítés bevétele), ez együtt-változás és nem ok-okozati kapcsolat. Valószínűleg a vadkárok esetében sincs az őzzel (valós) kapcsolat.
- A Tolnai-hegyháti ártéri vadgazdálkodási tájegység területéről bemutatott érmes agancsok aránya alapján a VGTE az országosan a gyengébb minőségűek közé tartozik (44/52). Az érmesek aránya 1-5% között hullámzott (2-23 db). Az állományban az agancsok minősége az átlagnál gyengébb, az érmes bakok közül inkább csak bronz érmesek kerültek terítékre.
- A vadgazdálkodási tájegységben a "fiatal" korcsoport részesedése 10→40%, a „középkorú" bakok aránya 50-60%, és az „öreg" bakok aránya 20-30% között mozgott. A korcsoportok arányai a Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben elmozdultak a középkorú és fiatal korcsoportok javára.
- A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben gyenge őzállomány él, ami országosan az alsó negyedbe tartozik. Az őzagancsok szárhossza (átlagosan) az 4-7 éves korban mutatja a legnagyobb értékeket. Az átlagos 24 órás agancssúly 5-6 éves kor között van a maximumon; utána csökkenni és erősen szóródni kezdenek az átlagok.

Az őzgazdálkodás alapvonalai

Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám

- Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 3700 egyed
- Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám: 5500 egyed

Állománykezelési elvek/modellek

- Az őzgazdálkodás céljait 4 fő szempont értékelése alapján célszerű meghatározni:
  1. Megfelel-e az állomány mennyiségi hozama az elvárásoknak? (vadászati lehetőség és bevétel, vadhús árbevétele)
  2. Megfelel-e az agancsok minősége az élőhelyi lehetőségeknek és a várakozásoknak? (agancsok nagysága, érmesek száma/aránya)
  3. Kell-e a vadkárral foglalkozni? (mezőgazdasági, erdei kár, vadbalesetek)
  4. Mik a célokkal kapcsolatos biológiai és gazdálkodási korlátok? (pl. a környezet tűrőképessége)
- Az állománybecslések és a tervezés javasolt módszerei és szempontjai: Az őzállományok létszámának pontos felmérésére nincs módszer. A pontos létszám helyett az állomány változásának (trend) és állapotának minél megbízhatóbb nyomon követése a cél, amit módszertanilag következetesen végzett felmérések biztosítanak. Ezek a felmérések adatokat szolgáltatnak az ivararányra és a felnevelt szaporulatra vonatkozóan is, amiből meghatározható az állomány realizált szaporodóképessége. A realizált szaporulatot összehasonlítva a kiinduló szaporodási mutatókkal (sárgatestek száma, magzatszám) megbecsülhető a felnevelési veszteség, a ragadozók hatása és a gidalövés hatása is. Az állomány trendjének ismeretében megítélhető a hasznosítás és a természetes folyamatok kölcsönhatása, amik alapján növelhető/csökkenthető a lelövések száma. Az elmúlt 2 évtized országosan és tájegységben is azt bizonyította, hogy a lelövések növelése (itt: **+88%**) miatt az őzállományok nem omlanak össze.
- Az őzállomány állapotának legfontosabb és minden esetben gyűjthető jellemzői: a lőtt őzek testtömege és a testtömeg megoszlásának változása, az agancsok súlyának és súly szerinti eloszlásának változásai, valamint a szaporulat számának és megoszlásának változásai (magzatszám, felnevelt szaporulat).
- Az őzállományokban bak territórium foglalási viselkedése miatt erős a nyomás az 1:1-től erősen eltérő ivararány kialakulására (1:2-3 bak:suta). Ez növeli az állomány számszerű szaporodóképességét, ami „elfiatalodó” koreloszláshoz vezethet, ami a suták és a gidák megfelelően erős hasznosítása nélkül nem akadályozható meg. Ennek elmaradása miatt a sűrűségfüggő szabályozás néhány év alatt lecsökkenti az őzek súlyát és szaporulatát.
- A vadgazdálkodási tájegység adatai alapján a fokozatos teríteknövelés (≈35-40%-ig) és a teríték összetételének kiegyensúlyozása (1:1:1) révén el lehet érni olyan egyensúlyt, amikor az őzállomány hasznosítása a biológiailag megalapozott, továbbá a hasznosítás összetétele is biztosítja a kedvező létszám/teríték fenntartását.

Az őzgazdálkodás alapvonalai

- A szabályos korösszetételű (élő) állomány eloszlását figyelembe véve a bakteríték javasolt összetétele 60±15% fiatal, 20±5% középkorú és 10±5% öreg bak. A populációdinamika összefüggéseit figyelembe véve, ettől lényegesen eltérő korösszetétel torzulások és kedvezőtlen következmények nélkül tartósan nem vehető ki az állományból.
- Ezért az éves tervben meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korcsoportra való tekintettel teljesíteni kell, a biológiailag megalapozott és fenntartható arányokat is betartva, továbbá azok teljesítését az ellenőrző hatóságnak meg kell követelnie.
- A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben gyenge őzállomány él, ami országosan az alsó negyedbe tartozik. A szárhossz (átlagosan) az 4-7 éves korban mutatja a legnagyobb értékeket. Az átlagos 24 órás agancssúly 5-6 éves kor között van a maximumon; utána csökkenni és erősen szóródni kezdenek az átlagok. Az elejtések megítélésekor figyelembe kell venni, hogy az egyes évek átlagai között is igen nagyok a különbségek és a leggyengébb és a legjobb agancsnövesztésű év között sokszor nagy eltérés mutatható ki. Az agancsnövekedést az „átlagos" évek közepes értékei alapján, és nem a kiugró értékek, a „jó" évek eredményei alapján lehet megítélni.

Élőhely-javítási javaslatok

- A vadgazdálkodási tájegységben a gímszarvas, a dámszarvas és a vaddisznó határozza meg az élőhelyi beavatkozásokat és fejlesztéseket. Az őz koncentrátum válogató kérődző, amely a magas táplálóanyag-tartalmú, nyersfehérjében gazdag, kisebb rosttartalmú növényeket keresi. Kifejezetten az őz igényeit célzottan kielégítő élőhelyi beavatkozások, vadföldek létesítése nem várható. Az őznek megfelelő pillangósok (herefélék, szarvaskerep, csillagfürt) vetése az őznek is hasznos.
- Az őz kiegészítő takarmányozása szélsőséges körülmények között lehet indokolt, de a rossz minőségű vagy igényeinek nem megfelelő takarmányok etetése káros.
- Az ásványi anyagellátás kiegészítésére sózók fenntartása az őz érdekében is szükséges.

Ragadozók kezelése

- A vadászható ragadozókkal való gazdálkodás az őz szempontjából is fontos. Főleg az ellés után a gidák veszteségeit okozhatja a róka, a kóbor kutya, az aranysakál és a vaddisznó is.
- A róka korlátozásához legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét (>1,5 gyérítési rátára van szükség) kell kivenni a területről. A vadászatnak folyamatosnak kell lennie, de a gyérítésnek az év első felére kell koncentrálnia.
- Az aranysakál esetében a hatékonyabb utódnevelés miatt, a rókáét meghaladó vadászati hatékonyságra van szükség.
- A kóbor kutyák jelenlétét folyamatos odafigyeléssel, és a törvénynek megfelelő módok alkalmazásával minimálisra kell szorítani.

A génmegőrzési kezelésű területek

Nincs a vadgazdálkodási tájegységben.

A muflongazdálkodás alapvonalai
Az állomány mennyiségének értékelése
A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység** területén a muflon szabad területen nem fordul elő. Vadgazdálkodási és vadászati jelentősége **nincs**.
Az állomány minőségének értékelése
A vadgazdálkodási tájegység területén a muflon szabad területen nem fordul elő.
Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása
A vadgazdálkodási tájegység területén a muflon szabad területen nem fordul elő.
Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám
• Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 0 egyed • Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám: 0 egyed
Állománykezelési elvek/modellek
A vadgazdálkodási tájegység területén a muflon szabad területen nem fordul elő. Esetleges természetes megtelepedése vagy szándékos betelepítése sem támogatható. A tájegység természeti és vadgazdálkodási adottságai folytán a muflon megtelepedésének elősegítése nem kívánatos.
Élőhely-javítási javaslatok
Nem alkalmazható szempont.
A génmegőrzési kezelésű területek
Nem alkalmazható szempont.
Zárt kertek és vadaskertek nyilvántartása
Muflon zárt kertben sem található a vadgazdálkodási tájegységben.

A vaddisznó-gazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

A vaddisznó a **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben** "**jelentős**" vad. A tájegységek rangsorában a jelentett létszám (**8/52**) alapján a felső és a teríték (**15/52**) alapján az **átlag feletti negyed**ben van. A vadgazdálkodási tájegységben állandósult magas vadkárok miatt a vaddisznó állományának jelentős csökkentése nem kerülhető el. Ugyanakkor vaddisznó a hozzá kötődő vadászati lehetőségek és bevételek miatt is igen fontos.

Az állomány minőségének értékelése

A vaddisznó trófeák minőségét nem értékeljük, mert egy erősen terjedő, jelentős kockázatokat hordozó vad esetében a minőség védelmének nincs alapja.

Az állomány mennyiségének és minőségének alakulása

- A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben** a vaddisznó szabad területi jelentett létszáma 1998-2014 visszaesésekkel, de nőtt (**+16 %**). A teríték megkétszereződött (**+113%**). A vadgazdálkodási tájegység többségében a teríték az 1-2 és 2-3 db/km^2 között volt és kisebb számban >3 db/km^2 sűrűségű.
- A hasznosítási arány 58→90-99% között mozgott, és csupán 4 évben haladta meg a 110%-ot, azaz az állomány növekedésének megállításához elvileg szükséges szinten. Hasznosítási arány mértéke többségében alacsony volt (58-99%). A hasznosítás összetételét tekintve a tájegységben a kanokhoz viszonyítva (17-24%) gyakorlatilag azonos arányú kocát lőttek (15-25%) és a süldő és malac lelövés általában kevés, 53-63% volt. Az előbbiből önmagában nézve nagyon alacsony a malacok részesedése a terítékből (7-16%) Az adatok arra utalnak, hogy a kocák lelövéseken belüli ekkora aránya mellett a szaporulat lövése (malac) nem elegendő az állomány növekedésének megakadályozására. Állomány szabályozási tartalék a malacok vagy a kocák nagyobb mértékű lövésében lenne.
- Figyelembe véve a térített mezőgazdasági károk növekedését és nagyságrendjét (**6.5X és 110 millió Ft/év**) a vaddisznó állományának további növekedése óriási teher. A mezőgazdasági vadkárok térítése előbb-utóbb ellehetetlenítheti az érintett vadgazdálkodókat. A vaddisznó ugyan kiemelkedő vadászati lehetőségeket nyújt, gazdasági és társadalmi költségei azonban túl nagyok.
- **Az eddigi hasznosítási gyakorlat nem volt eredményes, ezért a vaddisznólétszám csökkentése érdekében a lelövéseket a jövőben is magasan kell tartani és a koca- és malac kilövések minél magasabb arányát kell elérni.**

Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám és az élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám

- Fenntartandó legkisebb szabadterületi létszám: 500 egyed
- Élőhelyet nem veszélyeztető szabadterületi fenntartható létszám: 1500 egyed

Állománykezelési elvek/modellek

- **A tájegységben a vaddisznó ismételt növekedését minden törvényes eszközzel akadályozni kell**, a szabad területi létszámát a következő 10 évben mintegy felére (40-60%) kell csökkenteni, amihez a következők szükségesek:

A vaddisznó-gazdálkodás alapvonalai

- **Az évente meghatározott lelövési tervek teljesítése, a nőivar és a szaporulat bármilyen védelmének megszüntetése.**
- Az irreális értékek korrekciójának biztosítása (ivar- és korcsoportok adatainak ellenőrizhető hitelessége). Ezért a tájegység szintjén egységes vadállomány-felmérési (monitorozási) és tervezési módszertan kidolgozása és bevezetése (pl. szinkronizált jelző rendszer kialakítása a vadgazdálkodási tájegységben).
- **Az éves tervben a meghatározott elejtési számokat, mind ivarra, mind korcsoportra, a biológiailag megalapozott és fenntartható arányokat is betartva szükséges meghatározni.**
- A vadgazdálkodási egységek között a vadászati nyomás összehangolt ellenőrzése, hogy **a vaddisznót gyengébben hasznosító területek ne legyenek a visszatöltődés forrásai.**
- A **felülről nyitott** lelövési tervszámok alkalmazása, azaz a nőivar és a szaporulat lelövését nem szükséges felülről korlátozni. Az ezzel ellentétes belső szabályozás kizárása.
- A rendelkezésre álló adatok alapján a 100-150% hasznosítási arány jó esetben a szinten tartáshoz elegendő. 2017-től a következő 3–5 évben 150%-nál magasabb hasznosítási arányt szükséges fenntartani.
- A teríték összetételét az állomány csökkentése érdekében úgy kell meghatározni, hogy a kifejlett kocák hasznosítása másfél-kétszer nagyobb legyen a kanokénál és az összes hasznosításból a malac és a süldő aránya legalább 75% legyen. A malac- és a süldőhasznosításból a malacaránynak legalább 25%-nak kell lennie.
- A malacok lövése azért is fontos, mert ezzel megelőzhető a fiatal kori szaporodás a küszöbtesttömeg elérésekor.

Élőhely-javítási javaslatok

- Az állomány növelését célzó etetés kifejezetten káros és kerülendő.
- A vaddisznó etetésének csak a vadászat megkönnyítése (szórók), illetve a károsított területektől való elvonás lehet a célja; a kihelyezett takarmány mennyiségének és minőségének ehhez kell igazodnia. A szórók és etetők helyét úgy kell megválasztani, hogy a takarmányozás a természeti vagy gazdasági értékekben a kár veszélyét ne növelje.
- Vadföldek létesítése és művelése esetén a termesztett növények a vaddisznó fajra jellemző igényeihez is igazodjanak. A vadföldművelés tényleges céljának elérését (természetes táplálékok javítás, hasznosítás növelése, vadkár csökkentése) értékelni, és a befektetett költségek megtérülését elemezni szükséges.
- Szükséges a vadhatás-monitoring rendszeres alkalmazása. A károsítás é s a túrás mértékének és mintázatának rendszeres felmérésével a hasznosítás mennyiségének és tér-időbeli eloszlásának tervezése és megvalósítása az élőhelyen mérhető paraméterekhez igazítható.

3. A vadállomány szabályozásának irányelvei

Apróvadgazdálkodás

A mezeinyúl-gazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben** a mezei nyúl "**kis jelentőségű**" vadfaj. A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolási táblázatban a jelentett létszám (35/52) és a teríték (39/52) alapján is az átlag alatti negyedben helyezkedik el, szórványos előfordulása és terítéke miatt nincs vadászati jelentősége.

Az állomány mennyiségének, hasznosításának és elterjedésének alakulása

- A jelentett állomány (1982-ről 3533-ra) növekszik.
- A hasznosítás (76-ról 95-re) enyhén nőtt, stagnál, míg a hasznosítási arány (3.8% - 2.7%) inkább állandósult, nagyon alacsony szintű.
- Nincs befogás, a lelövés enyhén nőtt, stagnál, kizárólag fegyveres vadászattal hasznosítják a mezei nyúl populációt.

Állománykezelési elvek/modellek

- A mezei nyúl gazdálkodásban az alacsony hasznosítási ráta miatt nem veszélyeztetik a gazdálkodók a nyúl állományt. A magasabb populációsűrűségű területeken, ahol jelentősebb mezőgazdasági területrész található a vadgazdálkodási egység területén javasolt egy elfogadott létszámbecslési módszer (éjszakai reflektoros létszámbecslés) használata tavasszal és ősszel, a vadászatok megkezdése előtt. Ezek alapján meg lehet tervezni a hasznosítandó mennyiséget egy hasznosítási modell segítségével: a Kovács-Heltay modell vagy a SZIE VMI modellje alkalmazható. Ezzel a tájegység adataiban látható tervszerűséget tovább erősíthetnék a vadgazdálkodók. Az éjszakai reflektorozás az őz állomány becslése szempontjából, vagy a vaddisznók mozgásának felmérésére is alkalmas.
- Ezeken a vadgazdálkodási egységeken a tervezett mennyiség nagyobb részét október-november hónapokban kellene elejteni. Az élő nyúl befogásának nincs alapja, ezért továbbra is csak fegyveres vadászat folytatható.
- A mezei nyúl szempontjából a róka lehet jelentős ebben a tájegységben, bár nem látszik összefüggés a lelövések között. A vaddisznó állománya magas és folyamatosan nő a térségben, amit a jelentős és növekvő mezőgazdasági vadkár is mutat. Az erdősült területek magas aránya miatt ez valószínűleg nem is fog lecsökkenni. A vaddisznó állományának csökkentése azonban szükséges ott, ahol még jelentősebb mezei nyúl populáció van, hogy ez a negatív hatás is csökkenjen, ezzel is segítve a nyúl állományának növekedését.

Élőhely-javítási javaslatok

- Az élőhelyi beavatkozások jellemzően a nagyvadfajok érdekében történhetnek. Kifejezetten a mezei nyúl számára élőhely-fejlesztés nem várható, de a nagyvadfajok érdekében végzett beavatkozások a nyúl számára is lehetnek hasznosak.
- A szántóterületek aránya (60 %) elég magas, itt lehetne néhány élőhelyi beavatkozás, ami kedvező a mezei nyúl számára. Az erdős részeken a vadföld gazdálkodással a nyúlnak is kedvezhetnek, amennyiben pillangós legelő keverékeket alkalmaznak, ami a gímszarvasnak és az őznek is kedvező. Ugyanakkor mivel a KAP Zöldítés mindenhol kötelező, ezért ezeket ki lehet használni a mezei nyúl érdekében.
- Az agrárkörnyezet-gazdálkodási programok zöldugar kezelésére vonatkozó

A mezeinyúl-gazdálkodás alapvonalai
szabályok a mezei nyúl élőhely kezelése során is alkalmazhatók, ahogy a kaszálás szabályai a vadlegelőkön és egyéb füves élőhelyeken is alkalmazhatók. • Ha az élőhelyfejlesztés nem lehetséges, akkor a kiegészítő takarmányozás során a vadgazdálkodási egységek területén nyáron a mezei nyúl érdekében is ki kellene rakni lédús takarmányt az aratást megelőzően, majd utána is. Ezek a takarmányrépa, tarlórépa, cukorrépa, sárgarépa, káposztafélék, kukorica szilázs. A lédús takarmányokon túl a jó minőségű lucerna- és réti széna kijuttatásáról is lehetne gondoskodni. Mivel ezt a nagyvad takarmányozása érdekében úgyis megteszik a vadgazdálkodók, kirakhatnak ebben az időszakban úgy, hogy azt a nyúl is fel tudja venni. Az etetőhelyeket egymástól 100-150 méter távolságban érdemes kialakítani a szegélyvegetációkban.
Ragadozók állománykezelése
• A róka állomány korlátozás a legfontosabb a mezei nyúl szempontjából itt is, legalábbis azokon a vadgazdálkodási egységeken, ahol még jelentősebb nyúl állomány van, mert ott még megtérülhet a befektetés, bár a róka gyérítése vadegészségügyi szempontból mindenhol fontos lenne, még a nagyvadas területeken is. Legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét (1.5-et meghaladó gyérítési rátára van szükség) kell eltávolítani a területről. • A kóbor kutyák és macskák jelenlétét folyamatos odafigyeléssel, és a törvénynek megfelelő módok alkalmazásával minimálisra kell szorítani, hiszen a kóbor kutyák a nagyvadra is veszélyt jelenthetnek, a macskák pedig szintén vadegészségügyi okokból is gyérítendők. Lásd a ragadozókra vonatkozó részt.

A fácángazdálkodás alapvonalai

Az állomány mennyiségének értékelése

A **Tolnai-hegyháti** vadgazdálkodási tájegységben a fácán "**kis jelentőségű**" apróvadfaj. A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolási táblázatában a jelentett létszám (35/52) szerint az átlag alatti negyedben, a teríték (45/52) szerint az alsó negyedben helyezkedik el, szórványos előfordulása és terítéke miatt nincs vadászati jelentősége.
A vadászatra jogosultnak kell eldönteni, hogy a fácán jelentőségét vadászati-vadgazdálkodási szempontból akarja-e növelni. Ehhez ugyanis elengedhetetlen a fácán kibocsátás kedvezőtlen hatásainak csökkentése, a fácán élőhelyének fejlesztése érdekében a földtulajdonosokkal való egyezkedés a zöldítés lehetőségeiről, ill. a ragadozók és a vaddisznó állományainak megfelelő mértékű szabályozása.

Az állomány mennyiségének, hasznosításának és elterjedésének alakulása

- A jelentett állomány az első ciklusban növekvő, a másodikban csökkenő trendet követett, így összességében a kezdeti értékre került vissza (-9.5%).
- A hasznosítás mértéke csökkenő (-62.9%), a jelentett állományhoz viszonyított hasznosítás szintén csökkenő (-59%), míg a kibocsátáshoz viszonyított hasznosítás ingadozó (102.6-411%).
- A kibocsátott fácánok száma az első ciklus második felére lenullázódott, majd a második tervezési időszakban egy igen alacsony szinten stagnált (összességében 1.6 ezer → 505; -69.4%-os csökkenés); a kibocsátás mértéke a jelentett állomány méretének 30%-os szintjéről annak 10%-a alá csökkent; a szabadterületi állományra gyakorolt vadászati nyomás egy alacsony tartományon belül is csökkenő (20.9% → 9.2%; -56.1%), a túlhasznosításának veszélye valószínűleg nem állt fenn.

Állománykezelési elvek/modellek

- A fácángazdálkodás tervezéséhez a következő változókról szükséges helyi, vagy egyéb vizsgálatokból felhasználható információ: a költő felnőtt madarak (törzsállomány) márciusi száma; a felnevelt szaporulat száma a felnevelés végéig; a populáció szeptemberi száma; elejtett egyedek száma (tyúk, kakas külön). Amennyiben kibocsátás történik, akkor a kibocsátott fácánok megtérülési aránya a kibocsátáskor jelölt fácánok alapján.
- A hasznosítási tervet a felnevelt szaporulatra (szabadterületi állomány) és a kibocsátott fácánok várható megtérülése (korábbi évek adatai) alapján elkülönítve célszerű megtervezni. A kibocsátott fácánok és a vad származású fácánok nem egyenértékűek.
- A szabadterületi vad állományra gyakorolt vadászati nyomás maradjon 25-40% alatt. Az őszi populációból a kakasok akár 75%-os, míg a tyúkok max. 20%-os hasznosítása biztosíthatja a fenntartható hozamot, de vegyes kibocsátások esetén a tyúkok hasznosítása ilyen mértékben sem ajánlott. Kibocsátások esetén a vadászati hatóság fácántyúk elejtésére adott külön engedélyében a tyúkok hasznosítási mértéke a 40%-ot nem haladhatja meg. A tojók hasznosítását célszerűbb kerülni, mivel a fácánállomány legértékesebb részét a szaporulatot biztosító életképes tyúkok alkotják, ezért a tojók lövése nem támogatott.

A fácángazdálkodás alapvonalai

- Javasolt, hogy alapvetően csak kakasok kerüljenek kibocsátásra, amivel a vad tyúkokra a visszavadászás során gyakorolt járulékos vadászati nyomás csökkenthető, ill. a jobb szaporodási teljesítményt nyújtó vad tyúkpopulációt sem hígítják fel a kibocsátott tyúkok. A ragadozók csoportosulási válaszának elkerülése érdekében a kiscsoportos kihelyezést kellene előtérbe helyezni.
- A kibocsátott egyedek lábgyűrűvel vagy szárnyjelölővel történő megjelölését a vadászati hatóság előírhatja.

Élőhely-javítási javaslatok

- Javasolt – lehetőség szerint – minél nagyobb arányban olyan területek kialakítása, ahol a fészkelési időszakban nem, vagy alig folyik olyan tevékenység, amely a fészkelést akadályozná. Ilyenek: őszi búza és árpa, tritikále, rozs, vadföld és ugar. Kedvezőnek tekinthető még: repce, borsó, vörös here, bíborhere, mézontófű.
- Fontos a fás, cserjés vegetációk megfelelő területaránya is. Javasolható a bodza, a kökény, gyepűrózsa jelenléte, illetve az ilyen növényzetű foltok, sávok megőrzése.
- Alapvető a fészkelőhelyek védelme vagy kialakítása, elsősorban füves élőhelyek és pillangós zöldtakarmánynövények tábláinak biztosításával.
- Természetbarát kaszálási módszereket kell alkalmazni a fészkelőhelyeken (fészkelési időt elkerülő munkálatok, alternáló kasza és vadriasztó lánc használata, bentről kifelé és lassú haladás, max. 3 m munkaszélesség, búvósáv-rendszer meghagyása).
- Gyom- és rovartáplálék biztosítása szükséges a szegélyvegetáció védelmével.
- Téli túlélést vadföldekkel (1-3 ha/100 ha; kelkáposzta, lenmag, gabonafélék, köles, repce, esetleg kukorica és cirok), gabonafélék önetetőből történő etetésével (1 db/ha) segíteni kell.

Ragadozók állománykezelése

- A róka állományának korlátozásához legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét (1.5-et meghaladó gyérítési rátára van szükség) kell eltávolítani a területről az év első felére koncentrálva.
- A fácán fészkelőterületein a borz állományának csökkentéséhez 0.7-es gyérítési rátát kell elérni.
- Az egyéni fegyveres vadászat mellett az ugrasztás, kiásás és a csapdázás javasolt.
- A fészekrabló fajok (szarka, szajkó, dolmányos varjú) létszámának korlátozása is fontos a fácán szaporodási időszakában, így szükséges lehet engedélyt kérni az idényen kívüli vadászatukhoz és csapdázásukhoz.
- A kóbor kutyák és macskák jelenlétét is minimálisra kell szorítani a törvénynek megfelelő módok alkalmazásával. Az apróvad szempontjából a macskák hatását általában alulértékelik.
- A növekvő vaddisznó állomány szabályozása is alapvető lehetséges fészekpredációjuk csökkentése miatt.

A hasznos apróvad hasznosításának alapvonalai
Az állomány számszerű hasznosításának és területi megoszlásának értékelése
• **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység (408):** • **Üregi nyúl**: Vadászati jelentősége nincs a tájegységben. • **Fogoly**: Vadászati jelentősége nincs a tájegységben. • **Tőkés réce**: Terítéke alacsony, a felsorolt vadfajokhoz képest magasabb jelentőséggel bír. • **Nyári lúd**: A rendelkezésre álló adatok alapján helyzete még nem megítélhető. • **Vetési lúd**: Vadászati jelentősége elhanyagolható. • **Nagy lilik**: Vadászati jelentősége elhanyagolható. • **Kanadai lúd**: Faunaidegen. Vadászati jelentősége elhanyagolható. • **Nílusi lúd**: Faunaidegen. Vadászati jelentősége elhanyagolható. • **Szárcsa**: Vadászati jelentősége elhanyagolható. • **Örvös galamb**: Terítéke elhanyagolható. • **Balkáni gerle**: Terítéke elhanyagolható.
Állománykezelési elvek/modellek

• Jogszabályban meghatározott korlátozások (2016. júniusi állapot szerint):
  • Fogoly a vadászati idényben azokon a vadászterületeken vadászható, ahol az adott vadászati évben legalább 500 példány fogoly kibocsátása történt, a vadászati hatóság által a vad zárttéri tartásáról és kibocsátásáról adott engedélyben foglaltak szerint. Az engedélyben meg kell határozni a kibocsátás feltételeit, a hasznosítás mértékét, mely legfeljebb negyven százalék lehet, továbbá a vadászat kibocsátóhelytől mért körzetét.
  • Tőkés récére augusztus 15-től augusztus 31-ig kizárólag húzáson és a vízparttól – azaz a vízzel borított terület és a szárazföld találkozásától – számított 50 méteren kívül szabad vadászni. Tőkés récéből és szárcsából naponta, személyenként összesen legfeljebb nyolc darab ejthető el. Tenyésztett tőkés réce tilalmi időben is napi terítékkorlátozás nélkül lőhető.
  • Nyári lúdból, vetési lúdból és nagy lilikből naponta, személyenként összesen legfeljebb hat darab ejthető el, melyből a nyári ludak száma nem lehet több

A hasznos apróvad hasznosításának alapvonalai
kettőnél. • Az elejtett kanadai lúdról és nílusi lúdról fotódokumentációt kell készíteni, melyet meg kell küldeni a Nyugat-Magyarországi Egyetemnek. Az elejtett példányt a fotódokumentáció elküldését követő két munkanapig meg kell őrizni. • Az egyéb hasznos apróvadfajok védelme érdekében a ragadozó fajokkal kapcsolatos vadgazdálkodási tevékenységeket a tájegységi terv *"A ragadozógazdálkodás alapvonalai"* c. részében leírtak alapján javasolt végrehajtani. • A fogoly és/vagy a tőkésréce kibocsátása esetén a kibocsátott egyedek jelölése javasolt.
Élőhely-javítási javaslatok
Az alapvetően nagyvadas Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegységben az egyéb hasznos apróvadfajok közül egyedül tőkés récének van valamennyi vadászati szerepe, a többi egyéb hasznos apróvadfaj terítéke elhanyagolható, vagy nincsen. A tőkés réce megtartását elősegíti, ha az alacsonyabban fekvő részeken, hosszabb-rövidebb ideig a csapadékvíz visszatartására törekszünk. A gabona és pillangós növényekből álló vadföldek megfelelőek a tőkés réce számára is, és ezek kialakítása az esetleges kibocsátó helyek közelében is megfontolásra javasolt. Egyebekben a mezei nyúl gazdálkodás során leírt élőhely- és vadföldgazdálkodási javaslatok az egyéb hasznos apróvadfajok számára is kedvezőbb élőhelyi környezetet teremtenek. Későbbi esetleges fogoly kibocsátás esetén fontos, hogy az érintett területeken megfelelő (felülről takaró, oldalra kilátást biztosító) és a tél folyamán is védelmet adó búvóhelyek kerüljenek kialakításra.

A ragadozógazdálkodás alapvonalai

Az állományok számszerű csökkentésének és a területi megoszlás értékelése

- **Róka:** A **Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység (408)** legfontosabb ragadozója. Állománya csak akkor befolyásolható, ha a tájegység egészében egységes szemlélettel és megfelelő intenzitással gyérítik. Megfelelő célkitűzés lehet a kevésbé erőteljes vadászati nyomást gyakorló vadgazdálkodási egységek felzárkóztatása a tájegységben ritkán tapasztalható kiemelkedő terítéksűrűséghez (> 2 pld./km^2).
- **Borz:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Aranysakál:** Állományváltozását tájegységi szinten nyomon kell követni. Állományának jelentős növekedése esetén a gyérítést és a szükséges élőhelyi kezeléseket tájegységi szinten kell elvégezni.
- **Nyest:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Házi görény:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Pézsmapocok:** Vadászati jelentősége elhanyagolható.
- **Nyestkutya:** Faunaidegen, inváziós faj. Megtelepedése nem kívánatos.
- **Mosómedve:** Faunaidegen, inváziós faj. Megtelepedése nem kívánatos.
- **Kóbor kutya:** Jelenléte a vadászterületeken nem kívánatos. Egyedszámát a mindenkori legális eszközökkel minimális szinten szükséges tartani.
- **Kóbor macska:** Jelenléte a vadászterületeken nem kívánatos. Egyedszámát a mindenkori legális eszközökkel minimális szinten szükséges tartani.
- **Dolmányos varjú:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Szarka:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.
- **Szajkó:** Állományának csökkentése elsősorban az apróvad fészkelő- és szaporodó helyein szükséges.

Állománykezelési elvek/modellek

- A tájegységben a mezei nyúl terítéke az átlag alatti, a fácáné az alsó negyedbe tartozik. Az őz és a vaddisznó terítéke az átlag feletti, a gímé a felső negyedbe tartozik. A tájegység ragadozó fajaival való gazdálkodást ennek megfelelően kell tervezni és végrehajtani.

A ragadozógazdálkodás alapvonalai

- A Tolnai-hegyháti vadgazdálkodási tájegység legfontosabb ragadozó faja a róka. Állományának korlátozásához legalább a tavaszi becsült törzsállomány másfélszeresét (1,5-et meghaladó gyérítési rátára van szükség) kell eltávolítani a területről. A vadászatnak folyamatosnak kell lennie, de a gyérítésnek az év első felére kell koncentrálnia. Lehetőleg meg kell akadályozni, hogy a szukák lefialjanak. Az ennek ellenére keletkezett fialó kotorékokat kiásással kell megszüntetni. A süldő rókák már nem hagyhatják el a kotorékot - a gabona tarlókon való vadászat a süldő rókákra, már nem csökkenti az apróvadfajok szaporulatában a kártételt. A vadászati módok közül az egyéni fegyveres vadászat mellett az ugrasztás, kiásás és a csapdák alkalmazása egyaránt javasolt.
- A borz állományának stabilizálásához (a további növekedés megakadályozásához) 0,5, állományának csökkentéséhez 0,7-es gyérítési rátát kell elérni. Állománycsökkentése elsősorban a fácán fészkelő területein indokolt. Szükség esetén, idényen kívüli vadászati engedélyt kell kérni a vadászati hatóságtól. A vadászati módok közül az egyéni fegyveres vadászat mellett, a kotorékhoz kötött vadászati módok és a csapdázás javasolt. Nagyvadas területeken a borz állománycsökkenése nem kell, hogy gazdálkodási cél legyen.
- A fészkelő helyek környezetében, a kistestű menyétfélék (nyest, görény) csapdázása és szükség esetén a vándorpatkány csapdázása javasolt. Ugyanezeken a területeken fontos a fészekrabló fajok (szarka, szajkó, dolmányos varjú) létszámának korlátozása is.
- A vadászterületeken a kóbor kutyák és macskák jelenlétét folyamatos odafigyeléssel, és a törvénynek megfelelő módok alkalmazásával minimálisra kell szorítani. Azélvefogó csapdák alkalmazása e fajok esetében kifejezetten hatékony és egyben a felesleges konfliktus lehetőségeket is csökkenti. A befogott egyedek az önkormányzati gyepmesteri telepekkel és a helyi állatvédő szervezetekkel együttműködve helyezhetők el.
- A tájegységben az aranysakál növekvő állományokkal van jelen. Állomány növekedése legalább a 2-es gyérítési ráta elérésével korlátozható. A sakálos vadászterületeken zsigerek nem maradhatnak ki, és sebzett vadat is a lehető leghamarabb fel kell találni. Vadászati módjai a csapdázás és az egyéni fegyveres vadászat.

4. Mellékletek

- **A vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási térképe**
- **A vadgazdálkodási tájegységbe tartozó vadgazdálkodási egységek jegyzéke**
- **A vadgazdálkodási tájegységek rangsorolása az állomány, a teríték, a trófeabírálati, és pénzügyi adatok alapján**
- **A szakszerűtlen elejtés megítélésének szempontjai és a trófeabírálat vadgazdálkodási tájegységi irányelvei**
- **Felhasznált adatok és szakirodalom forrásai**

A 408 számú vadgazdálkodási tájegység vadgazdálkodási egységei

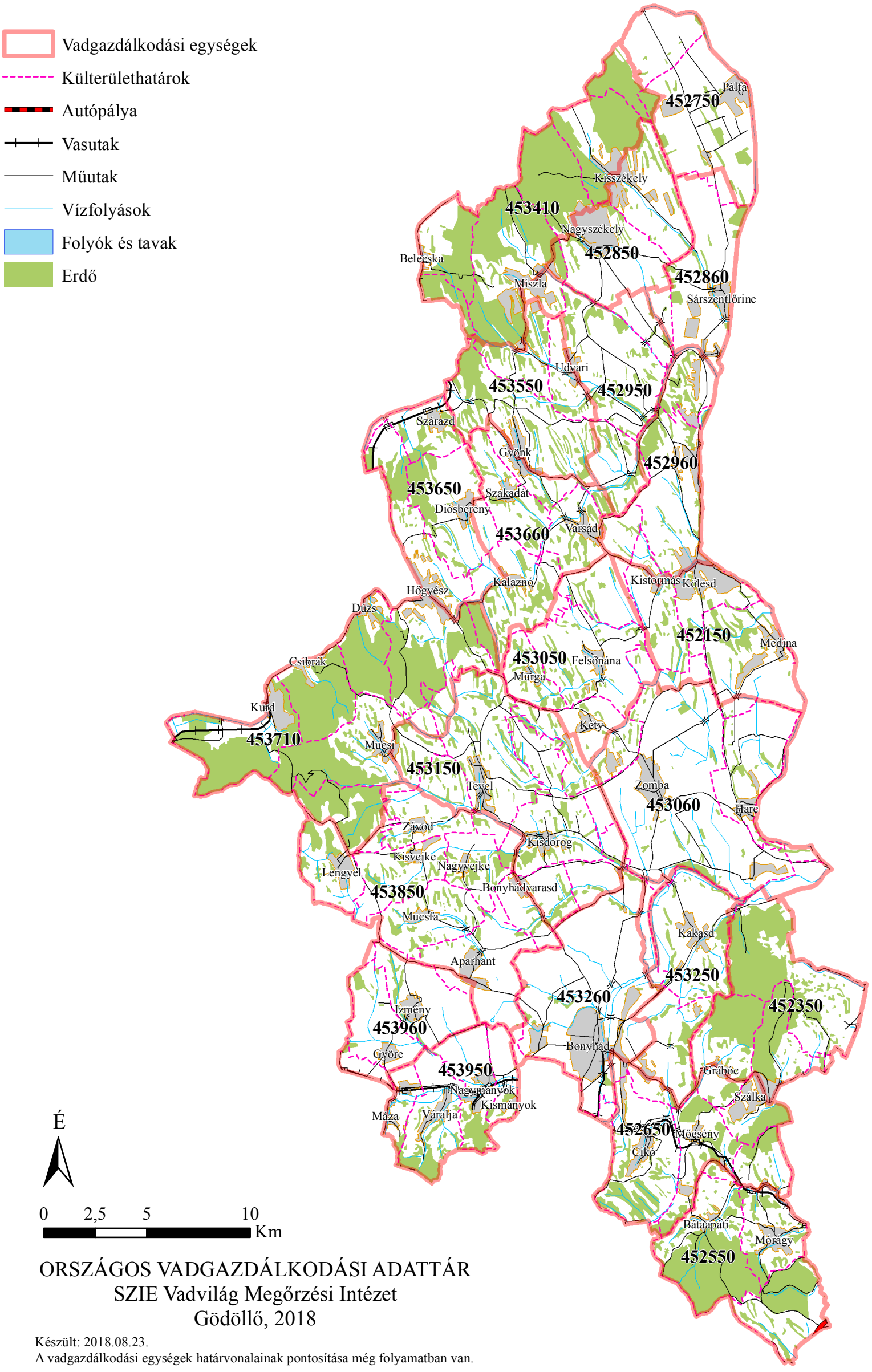

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE Vadvilág Megőrzési Intézet
Gödöllő, 2018

Készült: 2018.08.23.
A vadgazdálkodási egységek határvonalainak pontosítása még folyamatban van.

A vadgazdálkodási tájegységbe tartozó vadgazdálkodási egységek jegyzéke							
VGTE	Megye	Kód	Név	Telephely	Város	Közterület	Isz.
408	17	452150	Medina-Dalmand Vadásztársaság	Medina	Szekszárd	Kossuth Lajos u.32.	7100
408	17	452350	Gurovica Vadásztársaság	Szekszárd	Szekszárd	Faluhely dűlő 0719/32/A.	7100
408	17	452550	Egresmenti Vadásztársaság	Bátaapáti	Bátaapáti	Petőfi S. u. 35.	7164
408	17	452650	Vörös Bükk Vadásztársaság	Mőcsény	Szálka	Petőfi u.86.	7121
408	17	452750	Két Határ Vadásztársaság	Pálfa	Pálfa	Teleki u. 2/c.	7042
408	17	452850	Hegyhát Vadásztársaság	Kisszékely	Kisszékely	Szabadság u.114.	7082
408	17	452860	Barázdabillegető Vadásztársaság	Sárszentlőrinc	Sárszentlőrinc	Petőfi S.u.11.	7047
408	17	452950	Dalmandi Mezőgazdasági Zrt.	Dalmand	Dalmand	Felszabadulás u.42.	7211
408	17	452960	Szalakóta Vadásztársaság	Sárszentlőrinc-Alsópélpuszta	Kajdacs	Kossuth L.u.590.	7051
408	17	453050	Felsőnánai Vadásztársaság	Zomba	Zomba	Dőry Á.u.60.	7171
408	17	453060	Zomba Széchenyi Zsigmond Vadásztársaság	Zomba	Zomba	Rákóczi u.6.	7171
408	17	453150	Teveli Hubertus Vadásztársaság	Tevel	Hőgyész	Rózsa u.3.	7191
408	17	453410	Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.	Pincehely	Tamási	Szabadság u. 27.	7090
408	17	453550	Hunor Vadvédelmi és Vadgazdálkodási Egyesület	Gyönk	Gyönk	Táncsics u.463.	7064
408	17	453650	Csernyédi Vadásztársaság	Hőgyész- Csernyégpuszta	Hőgyész	Csernyédpuszta 0228/3 hrsz.	7191
408	17	453660	Donát-Völgye Vadász Egylet	Varsád	Varsád	Kossuth u.1.	7067
408	17	453710	Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.	Hőgyész	Tamási	Szabadság u. 27.	7090
408	17	453850	Diana Vadásztársaság Aparhant	Aparhant	Aparhant	0154/2 hrsz	7186
408	17	453950	Váraljai Mecsekalja Vadásztársaság	Váralja	Váralja	Kossuth L. u.203	7354
408	17	453960	Kismocsár Vadászegyesület	Izmény	Izmény	Fő u. 24.	7353

A gímszarvas állományának, terítékének és érmes arányának rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

		Átlag rangpont / rang / besorolás								
VGTE	Név	Jelentett	Rang		Teríték	Rang		Érmes	Rang	
101	Tiszazugi	46.8	49	AN	45.0	50	AN			
102	Maros-csongrádi	42.0	41	AN	41.0	40	AN			
103	Békési	40.0	39	ÁAN	40.0	39	ÁAN			
104	Szarvasi	42.8	44	AN	43.3	45	AN			
105	Körös-berettyói	33.0	33	ÁAN	33.0	33	ÁAN	31.7	34	AH
106	Nagykunsági	46.5	48	AN	45.0	49	AN			
107	Hajdúsági Erdőspuszták	37.0	37	ÁAN	37.8	37	ÁAN	13.0	12	FH
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy	42.5	43	AN	43.8	46	AN			
109	Nyírségi	34.0	34	ÁAN	33.8	34	ÁAN	37.0	37	AH
110	Felső-tiszavidéki	28.3	28	ÁAN	31.5	32	ÁAN	18.3	18	KH
111	Tiszamenti	44.0	45	AN	43.0	44	AN			
112	Sárrét-bihari	44.5	47	AN	44.0	47	AN			
201	Börzsöny-gödöllői	13.0	15	ÁFN	13.3	14	ÁFN	27.5	31	AH
202	Nógrád-cserháti	19.5	19	ÁFN	18.3	17	ÁFN	26.0	28	AH
203	Bükki	16.0	16	ÁFN	18.5	18	ÁFN	32.0	35	AH
204	Cserehát-aggteleki	21.5	21	ÁFN	25.3	25	ÁFN	22.3	24	KH
205	Bükkalja-taktaközi	39.5	38	ÁAN	37.8	38	ÁAN	36.0	36	AH
206	Zemplén-bodrogközi	24.5	25	ÁFN	25.8	27	ÁAN	19.3	20	KH
301	Pesti-síksági	31.5	31	ÁAN	30.8	31	ÁAN	14.3	14	KH
302	Észak-bácskiskuni	35.0	35	ÁAN	35.3	35	ÁAN	38.0	38	AH
303	Illancs-bugaci	16.3	17	ÁFN	20.3	21	ÁFN	15.8	15	KH
304	Közép-bács-kiskuni	29.3	30	ÁAN	30.8	30	ÁAN	26.0	29	AH
305	Alsó-tiszamenti	36.8	36	ÁAN	36.3	36	ÁAN	30.0	33	AH
306	Kiskunsági	42.0	42	AN	42.0	42	AN			
307	Közép-pesti	41.3	40	AN	42.8	43	AN			
308	Tápió-vidéki	47.3	51	AN	45.0	52	AN			
309	Jászsági	47.0	50	AN	45.0	51	AN			
310	Mátra-alja-dél-hevesi	44.3	46	AN	41.0	41	AN			
311	Tisza-tói	47.3	52	AN	44.0	48	AN			
401	Mezőföldi	32.3	32	ÁAN	30.0	29	ÁAN	16.0	16	KH
402	Külső-somogyi	11.8	13	FN	12.3	12	FN	7.0	6	FH
403	Kapos-tolnai	25.3	26	ÁFN	22.5	22	ÁFN	26.3	30	AH
404	Zselic-közép-somogyi	19.8	20	ÁFN	19.0	20	ÁFN	9.5	8	FH
405	Belső-somogyi	1.8	1	FN	3.3	2	FN	4.5	3	FH
406	Mecseki	7.3	5	FN	7.0	6	FN	8.3	7	FH
407	Dél-baranyai ártéri	9.3	8	FN	13.5	15	ÁFN	2.8	1	FH
408	Tolnai-hegyháti	2.0	2	FN	3.3	3	FN	6.0	5	FH
409	Gemenci	28.8	29	ÁAN	26.8	28	ÁAN	12.3	11	FH
410	Dél-balatoni	8.3	7	FN	5.0	5	FN	9.5	9	FH
501	Hanság-mosoni	24.0	23	ÁFN	22.8	23	ÁFN	21.3	23	KH
502	Vas-soproni-síksági	12.3	14	ÁFN	9.8	9	FN	24.5	27	AH
503	Alpokaljai	16.5	18	ÁFN	9.8	10	FN	19.5	21	KH
504	Rába-menti-kemenesháti	6.3	4	FN	3.3	4	FN	18.8	19	KH
505	Zalai-dombsági	10.5	11	FN	7.8	7	FN	3.0	2	FH
506	Zala-kisbalatoni	10.3	10	FN	10.3	11	FN	5.5	4	FH
507	Bakonyi	2.8	3	FN	3.0	1	FN	13.3	13	FH
508	Marcal-medencei	9.5	9	FN	9.8	8	FN	10.3	10	FH
509	Bakonyalja-komáromi	24.3	24	ÁFN	25.0	24	ÁFN	28.0	32	AH
510	Vértes-hegységi	7.3	6	FN	13.3	13	FN	24.3	26	KH
511	Velencei	26.3	27	ÁAN	25.5	26	ÁFN	23.0	25	KH
512	Dunazugi	11.5	12	FN	13.8	16	ÁFN	17.5	17	KH
513	Balaton-felvidéki	21.5	22	ÁFN	18.5	19	ÁFN	20.0	22	KH

felső negyed **FN** | átlag feletti negyed **ÁFN** | felső harmad **FH** | középső harmad **KH**

átlag alatti negyed **ÁAN** | alsó negyed **AN** | alsó harmad **AH**

A dámszarvas állományának, terítékének és érmes arányának rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

		Átlag rangpont / rang / besorolás								
VGTE	Név	Jelentett	Rang		Terítéк	Rang		Érmes	Rang	
101	Tiszazugi	43.0	45	AN	40.8	43	AN			
102	Maros-csongrádi	42.3	44	AN	41.0	45	AN			
103	Békési	14.0	10	FN	11.8	10	FN	11.5	10	AF
104	Szarvasi	31.8	31	ÁAN	33.0	34	ÁAN			
105	Körös-berettyói	3.5	3	FN	3.8	4	FN	5.0	3	FF
106	Nagykunsági	44.5	49	AN	41.5	50	AN			
107	Hajdúsági Erdőspuszták	14.5	12	FN	8.5	8	FN	6.0	4	FF
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobág	35.8	37	ÁAN	35.3	36	ÁAN			
109	Nyírségi	27.3	28	ÁAN	32.3	32	ÁAN		NÉ	NÉ
110	Felső-tiszavidéki	19.0	18	ÁFN	20.5	20	ÁFN	9.7	9	AF
111	Tiszamenti	18.3	17	ÁFN	19.0	19	ÁFN		NÉ	NÉ
112	Sárrét-bihari	39.8	42	AN	35.8	38	ÁAN			
201	Börzsöny-gödöllői	30.5	29	ÁAN	28.8	29	ÁAN		NÉ	NÉ
202	Nógrád-cserháti	20.8	23	ÁFN	15.3	14	ÁFN		NÉ	NÉ
203	Bükki	33.8	34	ÁAN	31.3	31	ÁAN			
204	Cserehát-aggteleki	45.0	51	AN	40.8	44	AN			
205	Bükkalja-taktaközi	35.0	36	ÁAN	35.8	37	ÁAN			
206	Zemplén-bodrogközi	39.3	41	AN	41.3	46	AN			
301	Pesti-síksági	31.5	30	ÁAN	32.8	33	ÁAN			
302	Észak-bácskiskuni	24.3	26	ÁFN	28.3	28	ÁAN		NÉ	NÉ
303	Illancs-bugaci	38.5	39	ÁAN	40.3	42	AN			
304	Közép-bács-kiskuni	7.5	6	FN	9.0	9	FN	7.3	6	FF
305	Alsó-tiszamenti	20.3	21	ÁFN	25.5	25	ÁFN		NÉ	NÉ
306	Kiskunsági	43.5	46	AN	41.3	47	AN			
307	Közép-pesti	4.3	5	FN	6.5	6	FN	16.0	13	AF
308	Tápió-vidéki	37.3	38	ÁAN	39.3	41	AN			
309	Jászsági	44.8	50	AN	41.5	51	AN			
310	Mátra-alja-dél-hevesi	45.0	52	AN	41.5	52	AN			
311	Tisza-tói	43.8	47	AN	41.5	48	AN			
401	Mezőföldi	41.0	43	AN	35.8	39	ÁAN			
402	Külső-somogyi	9.3	8	FN	8.3	7	FN	9.0	8	AF
403	Kapos-tolnai	4.0	4	FN	3.5	3	FN	6.3	5	FF
404	Zselic-közép-somogyi	16.0	14	ÁFN	12.8	12	FN	16.7	14	AF
405	Belső-somogyi	1.8	1	FN	2.0	1	FN	12.8	11	AF
406	Mecseki	18.0	16	ÁFN	17.8	17	ÁFN		NÉ	NÉ
407	Dél-baranyai ártéri	24.5	27	ÁAN	23.8	24	ÁFN		NÉ	NÉ
408	Tolnai-hegyháti	1.8	2	FN	2.0	2	FN	7.5	7	FF
409	Gemenci	39.0	40	AN	38.5	40	AN			
410	Dél-balatoni	20.0	20	ÁFN	22.5	23	ÁFN			
501	Hanság-mosoni	44.0	48	AN	41.5	49	AN			
502	Vas-soproni-síksági	14.0	11	FN	22.0	22	ÁFN			
503	Alpokaljai	19.8	19	ÁFN	14.5	13	FN			
504	Rába-menti-kemenesháti	22.8	25	ÁFN	26.0	26	ÁFN			
505	Zalai-dombsági	32.0	32	ÁAN	26.0	27	ÁAN			
506	Zala-kisbalatoni	33.5	33	ÁAN	34.8	35	ÁAN			
507	Bakonyi	15.3	13	FN	15.5	15	ÁFN	14.3	12	AF
508	Marcal-medencei	16.0	15	ÁFN	15.8	16	ÁFN		NÉ	NÉ
509	Bakonyalja-komáromi	21.5	24	ÁFN	21.0	21	ÁFN		NÉ	NÉ
510	Vértes-hegységi	10.0	9	FN	12.3	11	FN		NÉ	NÉ
511	Velencei	8.3	7	FN	4.8	5	FN	3.3	2	FF
512	Dunazugi	20.3	22	ÁFN	18.3	18	ÁFN	2.0	1	FF
513	Balaton-felvidéki	34.5	35	ÁAN	31.0	30	ÁAN			

felső negyed **FN**

átlag feletti negyed **ÁFN**

FF felső fél **FF**

AF alsó fél **KH**

NÉ Nem értékelhető **NÉ** >30 bemutatott trófea

átlag alatti negyed **ÁAN**

alsó negyed **AN**

Az őz állományának, terítékének és érmes arányának rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

		Átlag rangpont / rang / besorolás								
VGTE	Név	Jelentett	Rang		Terítéк	Rang		Érmes	Rang	
101	Tiszazugi	8.8	6	FN	14.5	10	FN	5.3	4	FN
102	Maros-csongrádi	10.5	10	FN	13.5	8	FN	12.3	12	FN
103	Békési	10.3	9	FN	25.3	24	ÁFN	6.0	5	FN
104	Szarvasi	12.5	12	FN	22.8	18	ÁFN	4.5	3	FN
105	Körös-berettyói	4.5	1	FN	10.5	6	FN	8.8	8	FN
106	Nagykunsági	23.5	25	ÁFN	28.0	27	ÁAN	7.0	6	FN
107	Hajdúsági Erdőspuszták	16.0	15	ÁFN	36.3	39	ÁAN	11.0	10	FN
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy	28.0	28	ÁAN	46.8	51	AN	1.8	1	FN
109	Nyírségi	11.0	11	FN	28.5	28	ÁAN	10.8	9	FN
110	Felső-tiszavidéki	16.5	18	ÁFN	30.0	34	ÁAN	15.8	17	ÁFN
111	Tiszamenti	16.3	16	ÁFN	31.0	35	ÁAN	13.0	14	ÁFN
112	Sárrét-bihari	37.5	38	ÁAN	47.3	52	AN	3.3	2	FN
201	Börzsöny-gödöllői	47.3	50	AN	29.3	31	ÁAN	34.5	34	ÁAN
202	Nógrád-cserháti	51.8	52	AN	36.8	42	AN	37.3	37	ÁAN
203	Bükki	42.8	43	AN	36.3	40	AN	38.5	40	AN
204	Cserehát-aggteleki	46.8	48	AN	46.3	50	AN	27.8	26	ÁFN
205	Bükkalja-taktaközi	43.0	44	AN	45.8	49	AN	25.5	25	ÁFN
206	Zemplén-bodrogközi	41.3	41	AN	37.0	43	AN	29.3	29	ÁAN
301	Pesti-síksági	45.0	47	AN	44.5	48	AN	37.5	38	ÁAN
302	Észak-bácskiskuni	31.0	31	ÁAN	32.8	37	ÁAN	28.5	28	ÁAN
303	Illancs-bugaci	17.3	19	ÁFN	22.5	17	ÁFN	24.5	23	ÁFN
304	Közép-bács-kiskuni	21.3	20	ÁFN	23.8	19	ÁFN	37.5	39	ÁAN
305	Alsó-tiszamenti	13.8	13	FN	5.8	4	FN	15.3	15	ÁFN
306	Kiskunsági	23.5	26	ÁFN	20.3	15	ÁFN	22.0	21	ÁFN
307	Közép-pesti	28.0	29	ÁAN	14.8	11	FN	35.3	35	ÁAN
308	Tápió-vidéki	36.0	37	ÁAN	28.5	29	ÁAN	20.8	18	ÁFN
309	Jászsági	22.3	23	ÁFN	24.3	23	ÁFN	7.5	7	FN
310	Mátra-alja-dél-hevesi	22.8	24	ÁFN	20.3	14	ÁFN	12.8	13	ÁFN
311	Tisza-tói	21.3	21	ÁFN	36.8	41	AN	11.8	11	FN
401	Mezőföldi	31.8	32	ÁAN	43.8	47	AN	22.3	22	ÁFN
402	Külső-somogyi	35.8	35	ÁAN	29.5	32	ÁAN	43.5	45	AN
403	Kapos-tolnai	8.5	5	FN	30.0	33	ÁAN	35.3	36	ÁAN
404	Zselic-közép-somogyi	30.8	30	ÁAN	29.3	30	ÁAN	39.5	41	AN
405	Belső-somogyi	35.8	36	ÁAN	27.5	26	ÁFN	47.8	50	AN
406	Mecseki	32.0	34	ÁAN	23.8	20	ÁFN	41.5	42	AN
407	Dél-baranyai ártéri	21.8	22	ÁFN	37.5	44	AN	20.8	19	ÁFN
408	Tolnai-hegyháti	7.5	3	FN	20.8	16	ÁFN	43.0	44	AN
409	Gemenci	6.3	2	FN	24.0	21	ÁFN	28.3	27	ÁAN
410	Dél-balatoni	38.0	39	ÁAN	35.3	38	ÁAN	44.3	46	AN
501	Hanság-mosoni	8.3	4	FN	3.0	2	FN	30.8	30	ÁAN
502	Vas-soproni-síksági	9.5	8	FN	2.0	1	FN	32.3	33	ÁAN
503	Alpokaljai	31.8	33	ÁAN	8.0	5	FN	45.0	48	AN
504	Rába-menti-kemenesháti	39.0	40	AN	10.5	7	FN	51.5	52	AN
505	Zalai-dombsági	43.3	45	AN	13.5	9	FN	49.5	51	AN
506	Zala-kisbalatoni	43.3	46	AN	24.0	22	ÁFN	44.5	47	AN
507	Bakonyi	41.3	42	AN	14.8	12	FN	47.3	49	AN
508	Marcal-medencei	16.3	17	ÁFN	3.5	3	FN	20.8	20	ÁFN
509	Bakonyalja-komáromi	13.8	14	ÁFN	15.0	13	FN	24.5	24	ÁFN
510	Vértes-hegységi	9.0	7	FN	26.0	25	ÁFN	31.0	31	ÁAN
511	Velencei	26.8	27	ÁAN	32.3	36	ÁAN	15.5	16	ÁFN
512	Dunazugi	46.8	49	AN	42.5	46	AN	31.5	32	ÁAN
513	Balaton-felvidéki	51.3	51	AN	42.3	45	AN	42.5	43	AN

felső negyed **FN** | átlag feletti negyed **ÁFN** | átlag alatti negyed **ÁAN** | alsó negyed **AN**

A muflon állományának, terítékének és érmes arányának rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

		Átlag rangpont / rang / besorolás							
VGTE	Név	Jelentett	Rang		Teríték	Rang		Érmes	Rang
101	Tiszazugi								
102	Maros-csongrádi								
103	Békési								
104	Szarvasi								
105	Körös-berettyói								
106	Nagykunsági								
107	Hajdúsági Erdőspuszták								
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy								
109	Nyírségi	20.0	21	AF	14.0	16	AF		
110	Felső-tiszavidéki								
111	Tiszamenti								
112	Sárrét-bihari								
201	Börzsöny-gödöllői	7.8	8	FF	7.0	7	FF	7.5	2
202	Nógrád-cserháti	5.8	6	FF	4.0	4	FF	5.0	5
203	Bükki	2.5	2	FF	3.0	3	FF	2.5	6
204	Cserehát-aggteleki	15.0	17	AF	15.3	15	AF		
205	Bükkalja-taktaközi								
206	Zemplén-bodrogközi	3.0	3	FF	2.5	1	FF	2.8	7
301	Pesti-síksági	13.5	12	AF	12.0	11	FF		
302	Észak-bácskiskuni								
303	Illancs-bugaci								
304	Közép-bács-kiskuni								
305	Alsó-tiszamenti								
306	Kiskunsági								
307	Közép-pesti								
308	Tápió-vidéki								
309	Jászsági								
310	Mátra-alja-dél-hevesi	12.5	11	FF	16.0	19	AF		
311	Tisza-tói	18.5	20	AF	19.0	22	AF		
401	Mezőföldi								
402	Külső-somogyi	14.5	16	AF	14.0	14	AF		
403	Kapos-tolnai								
404	Zselic-közép-somogyi	13.5	13	AF	16.3	18	AF		
405	Belső-somogyi	18.0	19	AF	18.0	20	AF		
406	Mecseki	20.5	22	AF	20.0	21	AF		
407	Dél-baranyai ártéri								
408	Tolnai-hegyháti								
409	Gemenci								
410	Dél-balatoni								
501	Hanság-mosoni								
502	Vas-soproni-síksági	14.3	15	AF	16.0	17	AF		
503	Alpokaljai	10.8	10	FF	10.5	10	FF		
504	Rába-menti-kemenesháti								
505	Zalai-dombsági								
506	Zala-kisbalatoni	8.5	9	FF	8.8	8	FF		
507	Bakonyi	3.0	4	FF	4.3	5	FF	4.1	3
508	Marcal-medencei	13.8	14	AF	12.3	12	AF		
509	Bakonyalja-komáromi	16.3	18	AF	13.5	13	AF		
510	Vértes-hegységi	4.8	5	FF	5.0	6	FF	5.0	4
511	Velencei	7.5	7	FF	9.5	9	FF		
512	Dunazugi	2.3	1	FF	2.8	2	FF	1.9	1
513	Balaton-felvidéki								

felső fél
FF

alsó fél
AF

>30 bemutatott trófea

A vaddisznó állományának és terítékének rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

VGTE	Név	Átlag rangpont / rang / besorolás					
		Jelentett	Rang		Teríték	Rang	
101	Tiszazugi	49.3	49	AN	47.5	46	AN
102	Maros-csongrádi	48.8	47	AN	48.5	49	AN
103	Békési	48.8	48	AN	48.3	48	AN
104	Szarvasi	49.3	50	AN	48.5	50	AN
105	Körös-berettyói	38.0	38	ÁAN	40.3	40	AN
106	Nagykunsági	42.8	43	AN	40.0	39	ÁAN
107	Hajdúsági Erdőspuszták	31.0	30	ÁAN	31.3	30	ÁAN
108	Hajdúsági Lőszhát-Hortobágy	38.5	39	ÁAN	40.5	41	AN
109	Nyírségi	34.5	35	ÁAN	33.5	34	ÁAN
110	Felső-tiszavidéki	27.0	28	ÁAN	28.3	28	ÁAN
111	Tiszamenti	41.0	41	AN	41.8	42	AN
112	Sárrét-bihari	50.8	52	AN	50.0	52	AN
201	Börzsöny-gödöllői	6.0	6	FN	7.3	7	FN
202	Nógrád-cserháti	13.0	13	FN	5.0	1	FN
203	Bükki	11.3	10	FN	11.0	11	FN
204	Cserehát-aggteleki	12.0	11	FN	8.0	8	FN
205	Bükkalja-taktaközi	37.8	37	ÁAN	32.3	32	ÁAN
206	Zemplén-bodrogközi	23.8	24	ÁFN	20.3	21	ÁFN
301	Pesti-síksági	33.0	34	ÁAN	31.3	31	ÁAN
302	Észak-bácskiskuni	31.8	32	ÁAN	37.0	37	ÁAN
303	Illancs-bugaci	25.5	25	ÁFN	29.8	29	ÁAN
304	Közép-bács-kiskuni	31.8	33	ÁAN	37.3	38	ÁAN
305	Alsó-tiszamenti	42.3	42	AN	43.0	43	AN
306	Kiskunsági	43.3	44	AN	44.3	44	AN
307	Közép-pesti	30.8	29	ÁAN	32.8	33	ÁAN
308	Tápió-vidéki	46.3	46	AN	49.5	51	AN
309	Jászsági	49.3	51	AN	46.3	45	AN
310	Mátra-alja-dél-hevesi	44.8	45	AN	47.8	47	AN
311	Tisza-tói	39.8	40	AN	35.8	36	ÁAN
401	Mezőföldi	35.3	36	ÁAN	33.8	35	ÁAN
402	Külső-somogyi	5.0	5	FN	11.8	12	FN
403	Kapos-tolnai	25.8	27	ÁAN	25.0	25	ÁFN
404	Zselic-közép-somogyi	18.0	19	ÁFN	22.5	23	ÁFN
405	Belső-somogyi	2.8	1	FN	5.5	4	FN
406	Mecseki	6.3	7	FN	6.3	6	FN
407	Dél-baranyai ártéri	15.5	16	ÁFN	17.5	19	ÁFN
408	Tolnai-hegyháti	6.3	8	FN	13.5	15	ÁFN
409	Gemenci	31.0	31	ÁAN	25.5	26	ÁFN
410	Dél-balatoni	11.0	9	FN	12.8	14	ÁFN
501	Hanság-mosoni	21.0	20	ÁFN	22.0	22	ÁFN
502	Vas-soproni-síksági	12.3	12	FN	9.5	9	FN
503	Alpokaljai	22.3	22	ÁFN	10.0	10	FN
504	Rába-menti-kemenesháti	14.3	14	ÁFN	5.3	3	FN
505	Zalai-dombsági	16.5	18	ÁFN	12.0	13	FN
506	Zala-kisbalatoni	14.5	15	ÁFN	15.3	16	ÁFN
507	Bakonyi	3.8	2	FN	5.3	2	FN
508	Marcal-medencei	16.0	17	ÁFN	16.5	18	ÁFN
509	Bakonyalja-komáromi	25.5	26	ÁFN	26.5	27	ÁAN
510	Vértes-hegységi	4.0	3	FN	15.8	17	ÁFN
511	Velencei	23.5	23	ÁFN	24.5	24	ÁFN
512	Dunazugi	4.8	4	FN	6.3	5	FN
513	Balaton-felvidéki	21.5	21	ÁFN	18.8	20	ÁFN

felső negyed
FN

átlag feletti negyed
ÁFN

átlag alatti negyed
ÁAN

alsó negyed
AN

A mezei nyúl és a fácán állományának és terítékének, valamint a róka terítékének rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben

VGTE	Név	Mezei nyúl: átlag rangpont / rang						Fácán: átlag rangpont / rang						Róka: átlag rangpont / rang		
		Jelentett	Rang		Terítéken	Rang		Jelentett	Rang		Terítéken	Rang		Terítéken	Rang	
101	Tiszazugi	2.8	3	FN	2.8	1	FN	7.5	7	FN	9.5	8	FN	17.0	14	ÁFN
102	Maros-csongrádi	6.3	5	FN	5.0	3	FN	11.5	11	FN	10.5	9	FN	9.3	4	FN
103	Békési	2.5	2	FN	9.0	7	FN	1.0	1	FN	4.3	3	FN	14.0	6	FN
104	Szarvasi	1.3	1	FN	4.8	2	FN	3.0	3	FN	1.8	1	FN	10.0	5	FN
105	Körös-berettyói	9.0	10	FN	15.3	15	ÁFN	2.5	2	FN	8.5	7	FN	17.8	16	ÁFN
106	Nagykunsági	8.3	7	FN	12.8	13	FN	11.0	9	FN	7.0	5	FN	14.8	8	FN
107	Hajdúsági Erdőspuszták	25.0	25	ÁFN	25.8	26	ÁFN	19.8	18	ÁFN	22.0	20	ÁFN	32.0	34	ÁAN
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy	19.0	19	ÁFN	26.3	27	ÁAN	24.3	24	ÁFN	29.0	31	ÁAN	17.8	17	ÁFN
109	Nyírségi	15.8	14	ÁFN	16.3	16	ÁFN	11.3	10	FN	21.8	19	ÁFN	27.3	31	ÁAN
110	Felső-tiszavidéki	20.5	20	ÁFN	21.3	22	ÁFN	9.0	8	FN	25.3	24	ÁFN	33.8	36	ÁAN
111	Tiszamenti	13.8	13	FN	17.0	18	ÁFN	14.5	14	ÁFN	16.5	17	ÁFN	32.0	35	ÁAN
112	Sárrét-bihari	10.5	11	FN	14.0	14	ÁFN	14.5	15	ÁFN	22.5	23	ÁFN	23.8	25	ÁFN
201	Börzsöny-gödöllői	36.0	36	ÁAN	33.5	33	ÁAN	41.8	41	AN	35.3	36	ÁAN	44.8	47	AN
202	Nógrád-cserháti	39.5	39	ÁAN	40.0	40	AN	41.0	40	AN	13.3	12	FN	46.3	48	AN
203	Bükki	31.8	33	ÁAN	27.3	28	ÁAN	33.5	33	ÁAN	26.8	27	ÁAN	41.3	42	AN
204	Cserehát-aggteleki	45.3	45	AN	43.3	43	AN	48.5	48	AN	48.8	51	AN	51.5	52	AN
205	Bükkalja-taktaközi	29.5	28	ÁAN	24.3	25	ÁFN	31.5	31	ÁAN	30.3	32	ÁAN	42.5	45	AN
206	Zemplén-bodrogközi	30.8	31	ÁAN	31.3	30	ÁAN	33.5	34	ÁAN	35.3	35	ÁAN	46.8	49	AN
301	Pesti-síksági	23.5	23	ÁFN	10.5	11	FN	27.8	29	ÁAN	22.3	21	ÁFN	23.3	24	ÁFN
302	Észak-bácskiskuni	17.8	18	ÁFN	21.5	23	ÁFN	18.8	17	ÁFN	33.8	34	ÁAN	26.8	30	ÁAN
303	Illancs-bugaci	16.0	15	ÁFN	18.8	20	ÁFN	14.0	12	FN	28.8	29	ÁAN	16.8	13	FN
304	Közép-bács-kiskuni	17.3	17	ÁFN	19.8	21	ÁFN	20.8	20	ÁFN	28.8	30	ÁAN	26.5	29	ÁAN
305	Alsó-tiszamenti	10.8	12	FN	5.3	4	FN	5.8	5	FN	14.3	15	ÁFN	18.3	19	ÁFN
306	Kiskunsági	8.3	8	FN	10.0	9	FN	4.0	4	FN	14.0	14	ÁFN	24.3	27	ÁAN
307	Közép-pesti	25.8	26	ÁFN	18.5	19	ÁFN	25.8	27	ÁAN	14.3	16	ÁFN	18.5	21	ÁFN
308	Tápió-vidéki	21.3	22	ÁFN	12.0	12	FN	26.5	28	ÁAN	25.8	26	ÁFN	17.3	15	ÁFN
309	Jászsági	8.8	9	FN	10.0	10	FN	14.3	13	FN	5.5	4	FN	7.3	3	FN
310	Mátra-alja-dél-hevesi	5.3	4	FN	6.0	5	FN	6.0	6	FN	10.8	10	FN	16.0	12	FN
311	Tisza-tói	7.8	6	FN	9.5	8	FN	16.8	16	ÁFN	3.3	2	FN	3.3	1	FN
401	Mezőföldi	29.5	29	ÁAN	31.8	31	ÁAN	21.8	21	ÁFN	7.3	6	FN	21.0	22	ÁFN
402	Külső-somogyi	45.3	46	AN	40.0	41	AN	42.3	42	AN	41.0	42	AN	31.8	33	ÁAN
403	Kapos-tolnai	32.3	34	ÁAN	35.0	35	ÁAN	25.5	26	ÁFN	39.0	39	ÁAN	15.8	10	FN
404	Zselic-közép-somogyi	48.5	49	AN	45.8	45	AN	43.0	44	AN	37.8	37	ÁAN	41.3	43	AN
405	Belső-somogyi	50.5	52	AN	49.5	50	AN	50.8	52	AN	51.5	52	AN	48.3	50	AN
406	Mecseki	44.0	44	AN	47.5	49	AN	44.5	47	AN	48.3	50	AN	24.0	26	ÁFN
407	Dél-baranyai ártéri	42.3	41	AN	46.0	46	AN	36.3	38	ÁAN	42.5	43	AN	26.3	28	ÁAN
408	Tolnai-hegyháti	32.3	35	ÁAN	38.8	39	ÁAN	33.8	35	ÁAN	43.8	45	AN	18.3	20	ÁFN
409	Gemenci	20.5	21	ÁFN	22.8	24	ÁFN	20.3	19	ÁFN	25.8	25	ÁFN	15.8	11	FN
410	Dél-balatoni	50.0	51	AN	47.3	48	AN	39.0	39	ÁAN	27.8	28	ÁAN	34.3	39	ÁAN
501	Hanság-mosoni	16.0	16	ÁFN	6.5	6	FN	24.3	25	ÁFN	11.0	11	FN	6.5	2	FN
502	Vas-soproni-síksági	24.3	24	ÁFN	16.3	17	ÁFN	35.3	36	ÁAN	32.8	33	ÁAN	15.0	9	FN
503	Alpokaljai	37.8	38	ÁAN	36.0	36	ÁAN	43.5	45	AN	37.8	38	ÁAN	29.3	32	ÁAN
504	Rába-menti-kemenesháti	48.3	48	AN	45.8	44	AN	49.8	50	AN	44.8	46	AN	41.3	44	AN
505	Zalai-dombsági	45.8	47	AN	50.8	52	AN	35.3	37	ÁAN	45.3	47	AN	34.5	40	AN
506	Zala-kisbalatoni	48.8	50	AN	50.3	51	AN	32.5	32	ÁAN	39.3	40	AN	34.0	37	ÁAN
507	Bakonyi	43.0	42	AN	47.0	47	AN	50.0	51	AN	47.5	49	AN	44.0	46	AN
508	Marcal-medencei	30.3	30	ÁAN	34.0	34	ÁAN	22.8	22	ÁFN	19.3	18	ÁFN	21.8	23	ÁFN
509	Bakonyalja-komáromi	28.8	27	ÁAN	27.8	29	ÁAN	30.0	30	ÁAN	22.3	22	ÁFN	18.0	18	ÁFN
510	Vértes-hegységi	36.0	37	ÁAN	37.3	38	ÁAN	42.3	43	AN	40.3	41	AN	34.0	38	ÁAN
511	Velencei	31.0	32	ÁAN	32.5	32	ÁAN	22.8	23	ÁFN	13.8	13	FN	14.5	7	FN
512	Dunazugi	43.3	43	AN	36.3	37	ÁAN	48.8	49	AN	47.3	48	AN	40.0	41	AN
513	Balaton-felvidéki	40.5	40	AN	41.5	42	AN	44.3	46	AN	43.3	44	AN	48.5	51	AN

felső negyed **FN** | átlag feletti negyed **ÁFN** | átlag alatti negyed **ÁAN** | alsó negyed **AN**

A fontosabb bevételi és kiadás tételek rangsorrendje az 52 vadgazdálkodási tájegységben (1000 Ft/km² alapján)

VGTE	Név	Külföldi bérlelövés bevétele			Belföldi bérlelövés bevétele			Élővad értékesítés			Lőtt vad értékesítés			Térített erdei kár			Térített mezőgazdasági kár		
		Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás	Átlagos rang	Rang	Besorolás
101	Tiszazugi	28.3	26	ÁFN	27.3	26	ÁFN	7.5	7	FN	39.5	37	ÁAN	38.3	45	AN	38.8	39	ÁAN
102	Maros-csongrádi	30.0	28	ÁAN	35.8	39	ÁAN	2.5	2	FN	35.0	33	ÁAN	38.0	43	AN	36.5	32	ÁAN
103	Békési	35.5	38	ÁAN	44.8	48	AN	2.0	1	FN	38.5	36	ÁAN	38.0	44	AN	37.8	35	ÁAN
104	Szarvasi	24.0	25	ÁFN	31.0	32	ÁAN	3.5	3	FN	33.3	31	ÁAN	40.3	50	AN	37.0	33	ÁAN
105	Körös-berettyói	20.8	19	ÁFN	26.8	25	ÁFN	7.5	8	FN	31.0	29	ÁAN	32.0	35	ÁAN	38.0	36	ÁAN
106	Nagykunsági	33.0	33	ÁAN	31.5	33	ÁAN	4.0	4	FN	41.0	43	AN	34.0	38	ÁAN	41.5	44	AN
107	Hajdúsági Erdőspuszták	30.0	29	ÁAN	22.8	20	ÁFN	22.8	16	ÁFN	40.0	39	ÁAN	29.3	26	ÁFN	27.8	28	ÁAN
108	Hajdúsági Löszhát-Hortobágy	38.3	42	AN	36.5	41	AN	27.3	25	ÁFN	39.5	38	ÁAN	40.0	48	AN	49.0	51	AN
109	Nyírségi	30.0	30	ÁAN	43.0	47	AN	29.3	28	ÁAN	45.0	47	AN	29.3	27	ÁAN	39.3	40	AN
110	Felső-tiszavidéki	35.3	37	ÁAN	26.0	22	ÁFN	30.5	32	ÁAN	40.8	42	AN	30.5	31	ÁAN	27.5	27	ÁAN
111	Tiszamenti	41.0	43	AN	38.0	42	AN	19.3	13	FN	42.8	46	AN	40.5	51	AN	45.3	48	AN
112	Sárrét-bihari	43.3	45	AN	45.5	49	AN	11.5	9	FN	45.0	48	AN	36.5	40	AN	49.8	52	AN
201	Börzsöny-gödöllői	36.3	39	ÁAN	15.8	13	FN	23.5	18	ÁFN	14.0	15	ÁFN	14.5	12	FN	18.0	16	ÁFN
202	Nógrád-cserháti	20.8	20	ÁFN	5.5	3	FN	36.0	41	AN	9.0	9	FN	10.0	8	FN	20.5	20	ÁFN
203	Bükki	45.8	47	AN	12.5	9	FN	29.3	29	ÁAN	20.0	20	ÁFN	15.5	16	ÁFN	28.3	29	ÁAN
204	Cserehát-aggteleki	49.5	51	AN	22.5	19	ÁFN	36.5	42	AN	28.8	28	ÁAN	19.3	20	ÁFN	18.8	18	ÁFN
205	Bükkalja-taktaközi	50.8	52	AN	41.5	46	AN	22.8	17	ÁFN	50.8	52	AN	32.5	37	ÁAN	40.5	42	AN
206	Zemplén-bodrogközi	44.8	46	AN	21.8	18	ÁFN	26.5	23	ÁFN	32.5	30	ÁAN	25.0	23	ÁFN	25.0	25	ÁFN
301	Pesti-síksági	42.3	44	AN	27.8	27	ÁAN	31.0	34	ÁAN	40.3	40	AN	28.0	25	ÁFN	32.0	31	ÁAN
302	Észak-bács-kiskuni	46.0	48	AN	35.0	38	ÁAN	32.0	36	ÁAN	40.3	41	AN	36.8	41	AN	37.5	34	ÁAN
303	Illancs-bugaci	33.5	36	ÁAN	29.3	30	ÁAN	20.5	14	ÁFN	25.5	25	ÁFN	34.8	39	ÁAN	23.5	24	ÁFN
304	Közép-bács-kiskuni	32.8	31	ÁAN	5.3	2	FN	24.5	21	ÁFN	21.3	22	ÁFN	39.3	47	AN	38.3	37	ÁAN
305	Alsó-tiszamenti	29.8	27	ÁAN	30.8	31	ÁAN	13.0	10	FN	33.8	32	ÁAN	30.8	32	ÁAN	39.8	41	AN
306	Kiskunsági	37.0	41	AN	49.3	51	AN	28.0	26	ÁFN	42.0	45	AN	29.3	28	ÁAN	45.0	47	AN
307	Közép-pesti	46.0	49	AN	31.8	35	ÁAN	27.0	24	ÁFN	37.8	34	ÁAN	29.8	29	ÁAN	42.3	45	AN
308	Tápió-vidéki	46.0	50	AN	47.3	50	AN	32.5	37	ÁAN	45.3	49	AN	40.5	52	AN	47.8	49	AN
309	Jászsági	33.3	35	ÁAN	39.8	43	AN	7.0	6	FN	47.5	51	AN	30.8	33	ÁAN	44.3	46	AN
310	Mátra-alja-dél-hevesi	36.5	40	AN	41.3	45	AN	15.5	11	FN	45.5	50	AN	37.3	42	AN	47.8	50	AN
311	Tisza-tói	21.8	22	ÁFN	26.5	23	ÁFN	5.3	5	FN	38.0	35	ÁAN	40.0	49	AN	40.8	43	AN
401	Mezőföldi	21.3	21	ÁFN	16.3	14	ÁFN	23.8	19	ÁFN	41.3	44	AN	32.0	36	ÁAN	38.5	38	ÁAN
402	Külső-somogyi	17.3	16	ÁFN	17.3	16	ÁFN	29.3	30	ÁAN	16.0	16	ÁFN	5.8	4	FN	4.3	3	FN
403	Kapos-tolnai	21.8	23	ÁFN	26.5	24	ÁFN	35.3	40	AN	21.5	23	ÁFN	31.3	34	ÁAN	18.3	17	ÁFN
404	Zselic-közép-somogyi	8.8	8	FN	17.5	17	ÁFN	37.3	45	AN	9.5	10	FN	15.0	14	ÁFN	10.0	8	FN
405	Belső-somogyi	5.3	3	FN	8.8	6	FN	28.3	27	ÁAN	3.5	2	FN	14.8	13	FN	1.8	1	FN
406	Mecseki	17.0	15	ÁFN	11.3	8	FN	37.0	43	AN	7.0	6	FN	14.3	11	FN	11.5	13	FN
407	Dél-baranyai ártéri	22.8	24	ÁFN	36.0	40	AN	31.8	35	ÁAN	17.8	18	ÁFN	22.0	22	ÁFN	12.0	14	ÁFN
408	Tolnai-hegyháti	3.3	1	FN	12.8	10	FN	34.3	39	ÁAN	4.5	3	FN	7.5	6	FN	7.0	7	FN
409	Gemenci	33.0	34	ÁAN	31.5	34	ÁAN	16.8	12	FN	27.0	26	ÁFN	30.0	30	ÁAN	30.0	30	ÁAN
410	Dél-balatoni	14.5	12	FN	14.8	12	FN	22.5	15	ÁFN	7.8	7	FN	4.3	1	FN	4.3	4	FN
501	Hanság-mosoni	14.8	13	FN	14.5	11	FN	25.0	22	ÁFN	21.0	21	ÁFN	17.0	18	ÁFN	26.0	26	ÁFN
502	Vas-soproni-síkságí	12.5	10	FN	23.3	21	ÁFN	37.5	48	AN	6.5	5	FN	27.0	24	ÁFN	14.5	15	ÁFN
503	Alpokaljai	7.0	4	FN	49.8	52	AN	40.8	50	AN	13.0	14	ÁFN	11.5	9	FN	10.0	9	FN
504	Rába-menti-kemenesháti	3.8	2	FN	34.0	37	ÁAN	42.0	51	AN	6.3	4	FN	5.3	3	FN	4.3	5	FN
505	Zalai-dombsági	7.3	5	FN	28.3	28	ÁAN	42.8	52	AN	9.8	11	FN	8.5	7	FN	3.5	2	FN
506	Zala-kisbalatoni	10.3	9	FN	16.3	15	ÁFN	37.3	46	AN	12.8	13	FN	12.5	10	FN	5.8	6	FN
507	Bakonyi	8.5	7	FN	9.5	7	FN	29.3	31	ÁAN	2.8	1	FN	5.0	2	FN	10.5	10	FN
508	Marcal-medencei	7.3	6	FN	40.0	44	AN	39.5	49	AN	8.5	8	FN	17.5	19	ÁFN	10.5	11	FN
509	Bakonyalja-komáromi	20.3	18	ÁFN	32.5	36	ÁAN	24.3	20	ÁFN	28.5	27	ÁAN	19.3	21	ÁFN	22.3	23	ÁFN
510	Vértes-hegységi	15.5	14	ÁFN	8.5	5	FN	37.0	44	AN	16.0	17	ÁFN	5.8	5	FN	19.3	19	ÁFN
511	Velencei	13.8	11	FN	5.5	4	FN	30.5	33	ÁAN	18.8	19	ÁFN	39.0	46	AN	21.0	21	ÁFN
512	Dunazugi	18.0	17	ÁFN	2.5	1	FN	33.3	38	ÁAN	10.5	12	FN	15.3	15	ÁFN	11.0	12	FN
513	Balaton-felvidéki	32.8	32	ÁAN	29.0	29	ÁAN	37.3	47	AN	24.8	24	ÁFN	16.3	17	ÁFN	21.8	22	ÁFN

felső negyed FN | átlag feletti negyed ÁFN | átlag alatti negyed ÁAN | alsó negyed AN

Vadgazdálkodási tájegységek - 2016

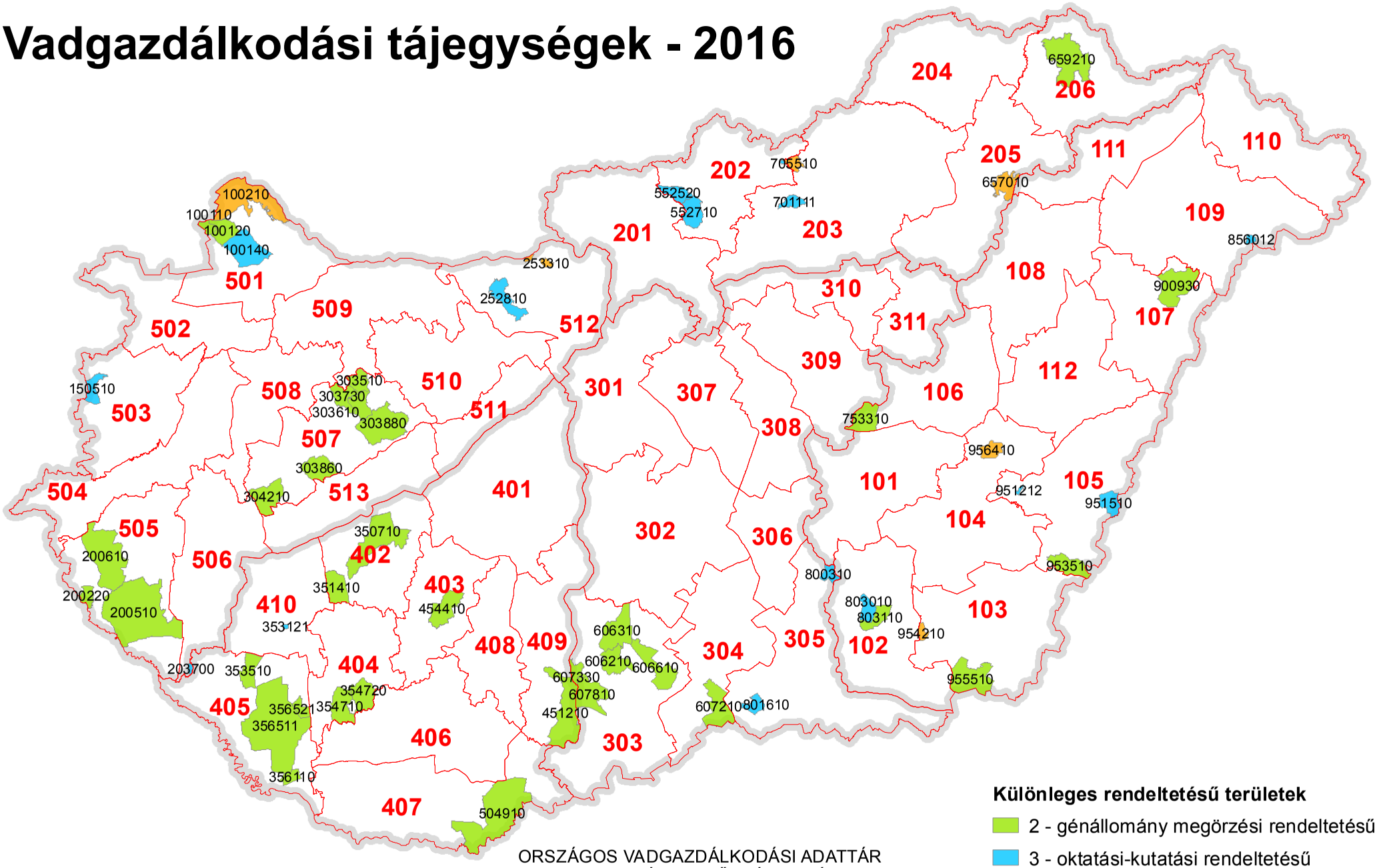

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Készült: 2016.08.02.

Különleges rendeltetésű vadgazdálkodási egységek vadgazdálkodási tájegységenként csoportosítva

VGTE	VGE	Megye	Rendeltetés	Név	Telephely
102	803110	CSON	2 - génállomány megőrzési	DALERD ZRT.-Tompahát	Szeged
102	803010	CSON	3 - oktatási-kutatási	Derekmező ZRT.	Derekegyház
102	803650	CSON	4 - természetvédelmi	Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	Szarvas
103	955510	BEKE	2 - génállomány megőrzési	Mezőhegyesi Ménesbirtok Zrt.	Mezőhegyes
103	954260	BEKE	4 - természetvédelmi	Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	Szarvas
103	954860	BEKE	4 - természetvédelmi	Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	Szarvas
104	956450	BEKE	4 - természetvédelmi	Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság	Szarvas
105	953510	BEKE	2 - génállomány megőrzési	DALERD Zrt. Gyulai Erd. Gyulai Vter.	Szeged, Zsótér u. 4/B.
105	951212	BEKE	3 - oktatási-kutatási	DALERD Zrt. Ladány-erdei Vadászter.	Szeged
105	951510	BEKE	3 - oktatási-kutatási	DALERD Zrt. Biharugrai Vadászter.	Szeged
106	753310	SZOL	2 - génállomány megőrzési	Hofi Géza Vadásztársaság Egyesület	Tiszapüspöki
106	755750	SZOL	4 - természetvédelmi	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	Debrecen
108	901750	HAJD	4 - természetvédelmi	Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	Debrecen
109	856012	SZAB	3 - oktatási-kutatási	Bátortrade KFT.	Nyírbátor
202	550110	NOGR	3 - oktatási-kutatási	Bárna-Vad Kft.	Bárna
202	552520	NOGR	3 - oktatási-kutatási	Nyugat-Cserhát Vadásztársaság	Cserhátsurány
202	552710	NOGR	3 - oktatási-kutatási	Sasbérc Vadásztársaság Egyesület	Buják
202	552010	NOGR	4 - természetvédelmi	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság	Eger
203	701111	HEVE	3 - oktatási-kutatási	Baláta Vadásztársaság	Bodony
203	705510	HEVE	4 - természetvédelmi	Istenmezeje Vadásztársaság	Istenmezeje
204	651700	BORS	4 - természetvédelmi	Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság	Jósvafő
205	653300	BORS	4 - természetvédelmi	Bükki Nemzeti Park Igazgatóság	Eger
205	657010	BORS	4 - természetvédelmi	657010 FTVK	Kesznyéten, Szamárhát
206	659210	BORS	2 - génállomány megőrzési	Északerdő ZRt.	Pálháza
206	658901	BORS	4 - természetvédelmi	Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság	Jósvafő
303	606210	BACS	2 - génállomány megőrzési	Hajósi Földtulajdonosok Vadászó Közössége	Hajós
303	606310	BACS	2 - génállomány megőrzési	Homokmégyi Dózsa Vt.	Kalocsa
303	606610	BACS	2 - génállomány megőrzési	KEFAG Zrt Kecskemét	Kecskemét
303	607330	BACS	2 - génállomány megőrzési	Gemenc ZRt. Lenes- Karasz	Baja
303	607810	BACS	2 - génállomány megőrzési	Kékhegyi Vt.	Sükösd
304	607210	BACS	2 - génállomány megőrzési	KEFAG Zrt.	Kelebia
305	800310	CSON	3 - oktatási-kutatási	Bársony I. Mg. Szakközépiskola	Csongrád
401	403950	FEJE	2 - génállomány megőrzési	VADEX Mezőföldi Zrt.	Székesfehérvár
401	403650	FEJE	4 - természetvédelmi	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Esztergom Strázsa-Hegy
402	350710	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG ZRt. Szántód	Szántód

Különleges rendeltetésű vadgazdálkodási egységek vadgazdálkodási tájegységenként csoportosítva

VGTE	VGE	Megye	Rendeltetés	Név	Telephely
402	351410	SOMO	2 - génállomány megőrzési	Tuskósi Vadászegyesület	Somogybabod
404	354710	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG Zrt. Nyugat-Zselici Vadászterület	Bőszénfa
404	354720	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG Zrt. Kelet-Zselici Vadászterület	Kaposvár
405	353510	SOMO	2 - génállomány megőrzési	Sefag Zrt. Segesd	Segesd
405	356110	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG Zrt. Barcs	Barcs
405	356511	SOMO	2 - génállomány megőrzési	SEFAG Zrt Lábodi Vadászerdészete	Lábod
405	356521	SOMO	2 - génállomány megőrzési	Mike és Környéke Földtulajdonosai Vt.	Mike
405	356060	SOMO	4 - természetvédelmi	Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság	Pécs
406	500460	BARA	2 - génállomány megőrzési	Szentgyörgyvölgy Farm Mg. Ker. és Idegenforg. Kft.	Budapest
407	504910	BARA	2 - génállomány megőrzési	Bóly ZRT	Bóly
409	451210	TOLN	2 - génállomány megőrzési	Gemenc Zrt.	Baja
410	353121	SOMO	3 - oktatási-kutatási	Fauna-Jagd Kft.	Libickozma
501	100110	GYOR	2 - génállomány megőrzési	Három Fenyő Vadásztársaság	Várbalog-Albertkázmérpuszta
501	100120	GYOR	2 - génállomány megőrzési	Lajta-Mosonszolnok Földtulajdonosi Közösség	Mosonmagyaróvár
501	100140	GYOR	3 - oktatási-kutatási	Lajta Hanság Zrt.	Mosonmagyaróvár
501	100210	GYOR	4 - természetvédelmi	Felső-szigetközi Vadászszövetség	Mosonmagyaróvár
502	103850	GYOR	4 - természetvédelmi	Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság	Sarród
503	150510	VAS	3 - oktatási-kutatási	Alpokaljai Vadászati Közösség VT.	Kőszeg
505	200220	ZALA	2 - génállomány megőrzési	Földtulajdonosok Vadászati Közössége	Letenye-Gosztola
505	200510	ZALA	2 - génállomány megőrzési	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa-Bánokszentgyörgy-Leteny
506	203700	ZALA	3 - oktatási-kutatási	Kanizsa-Agrár Mezőgazdasági Zrt.	Nagykanizsa
506	202850	ZALA	4 - természetvédelmi	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	Csopak
507	303510	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Cuhai Vén Róka Vadásztársaság	Borzavár
507	303610	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Királykúti Vadásztársaság	Zirc
507	303730	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Magas-Bakony Vadgazdálkodás Sport- és Környez	Csesznek
507	303860	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Kabhegy 2004 Nonprofit Kft.	Pétfürdő
507	303880	VESZ	2 - génállomány megőrzési	VERGA Veszprémi Erdőgazdaság Zrt.	Veszprém
507	304210	VESZ	2 - génállomány megőrzési	Budapesti Erdőgazdaság Zrt.	Budapest
511	404550	FEJE	2 - génállomány megőrzési	VADEX Mezőföldi Zrt.	Székesfehérvár
512	252810	KOMA	3 - oktatási-kutatási	Gyarmatpusztai FVK	Bajna
512	252920	KOMA	4 - természetvédelmi	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Esztergom Strázsa-Hegy
512	253310	KOMA	4 - természetvédelmi	Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság	Esztergom Strázsa-Hegy
513	303360	VESZ	4 - természetvédelmi	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	Csopak
513	303950	VESZ	4 - természetvédelmi	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	Csopak
513	304050	VESZ	4 - természetvédelmi	Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság	Csopak

Magyarország vadgadálkodási tájegységei

A vadaskertek száma a vadgazdálkodási egységekben

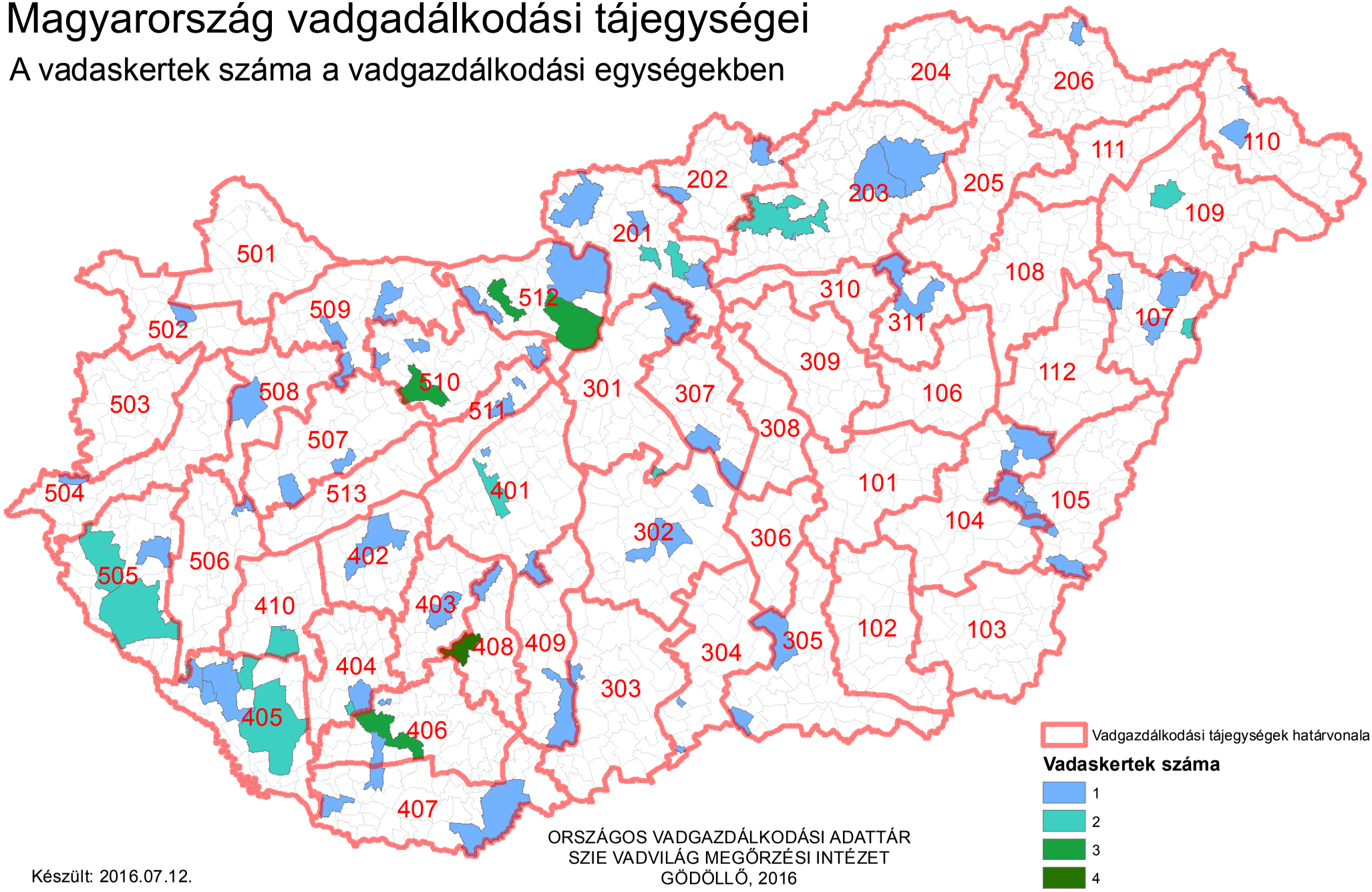

Készült: 2016.07.12.

ORSZÁGOS VADGAZDÁLKODÁSI ADATTÁR
SZIE VADVILÁG MEGŐRZÉSI INTÉZET
GÖDÖLLŐ, 2016

Országos Vadgazdálkodási Adattár, 2016.09.10.

A vadaskertek jegyzéke vadgazdálkodási tájegységenként és vadgazdálkodási egységenként a kertben engedélyezett vadfajok megadásával

VGTE	VGE kód	Jogosult neve	Telephely	Vadaskert elnevezése	Terület (ha)	Gím	Dám	Őz	Vaddisznó	Muflon
104	950450	Füzesgyarmati Vt.	Füzesgyarmat	Füzesgyarmati dámoskert	190.00		X			
104	950750	Töviskesi Vt.	Szeghalom	Töviskesi vaddisznóskert	120.00				X	
104	956650	Hidashát-Bélmegyer Vadgazdálkodási Társaság	Bélmegyer	Bélmegyer-Vadas-i vaddisznó és muflon kert	200.25				X	X
105	951212	Délalföldi Erdészeti Zrt.	Szeged	Körösladányi vaddisznóskert	418.00				X	
107	900930	Nyírerdő ZRT.	Nyírabony-Gúthpuszta	Nyírmártonfalvai vaddisznóskert	204.64				X	
107	903050	Nyírerdő ZRT.	Haláp	Monostorpályi vaddisznóskert	478.70				X	
109	853751	Napkori Erdőgazdák Szövetkezete	Napkor	Magoskereszti vegyesvadas kert	425.90		X		X	X
109	853751	Napkori Erdőgazdák Szövetkezete	Napkor	Csikóslaposi vaddisznóskert	335.00				X	
201	553260	Cserháti Szent Hubertus Vt.	Balassagyarmat	Alsópetényi vadaskert	210.20				X	X
201	570450	Ipoly Erdő Zrt.	Balassagyarmat	Honti muflonoskert	297.00					X
201	571250	Ipoly Erdő Zrt. Váci Erd.	Balassagyarmat	Püspökszilágyi muflonkert	201.50					X
201	571250	Ipoly Erdő Zrt. Váci Erd.	Balassagyarmat	Kisnémedi vaddisznóskert	269.60				X	
201	571610	Pilisi Parkerdő Zrt.	Visegrád	Galgamácsai vegyes nagyvadas kert	282.60	X			X	
201	571610	Pilisi Parkerdő Zrt.	Visegrád	Kálló-Galgamácsai vaddisznóskert	439.30				X	
201	571750	Virágospuszta Vt.	Kartal	Dámkert	209.39		X			
202	550110	Bárna Vad KFT	Bárna	Bárnai vadaskert	231.90	X	X	X	X	X
202	550210	Salgótarjáni FTK, Ipoly Erdő Zrt. Salgótarjáni Erdészete	Kazár	Kazári vaddisznóskert	275.60				X	
202	552520	Nyugat-Cserhát Vt.	Cserhátsurány	Cserhátsurányi vadaskert	210.00				X	X
203	652350	Északerdő Zrt.	Kisgyőr	Kisgyőr-Mocsolyás, dámoskert	119.80		X			
203	700650	Egererdő Zrt.	Szilvásvárad	Szilvásváradi vadaskert	284.90				X	X
203	701111	Baláta Vadásztársaság	Bodony	Baláta vadaskert	228.71				X	X
203	701111	Baláta Vadásztársaság	Bodony	Keselyű fészek vaddisznóskert	254.82				X	
203	701350	Egererdő Zrt.	Kisnána	Verpeléti vadaskert	1183.90				X	
203	701350	Egererdő Zrt.	Gyöngyössolymos	Gyöngyössolymosi (Mátrafüredi) vadaskert	348.30				X	X
203	701850	Mátra- Hunting Kft.	Pálosvörösmart	Tekeres(Abasári) vadaskert	253.90	X			X	X
206	659400	Táltosok Vt	Füzérkomlós	Szonta Safari vegyesvadas kert	511.43	X	X	X	X	X
301	572850	Pilisi Parkerdő Zrt.	Visegrád	Isaszegi vaddisznóskert	880.00	X			X	
301	579350	SAE Sarlóspuszta Agrár- Erdész Kft.	Tatárszentgyörgy	Sarlóspusztai vaddisznóskert	203.27				X	
302	601410	Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.	Kecskemét-Hetényegyháza	Nyíri-erdei vadaskert	1235.20		X	X	X	
303	607320	Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt.	Hajós	Hajósi vaddisznóskert	462.30				X	
303	607330	Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Zrt.	Dusnok, Lenes	Lenesi vaddisznóskert	453.30				X	
304	607251	Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt.	Tompa	Mélykút-Tinójárás vegyesvadas kert	606.00		X		X	
304	607252	Kunbajai Vadaskert Vt.	Bácsalmás	Bácsszöllős-Kunbajai vadaskert	601.00	X	X	X	X	
305	800660	Kisteleki Vt.	Kistelek		216.34				X	X
305	801710	Délalföldi Erdészeti Zrt.	Ásotthalom	Ásotthalmi vaddisznóskert	687.30		X		X	
307	578550	Nagykunsági Erdészeti és Faipari Zrt.	Szolnok	Pusztavacsi vegyesvadas kert	500.90		X		X	
307	579460	Vadker Kft. / Nefag Zrt. / Csókáserdei Vt.	Szolnok	Nagykőrösi vegyesvadas kert	676.10		X		X	
311	703610	Tepélypusztai Vadászati Társaság	Mezőtárkány-Tepélypuszta	Besenyőteleki vadaskert	274.00				X	X
401	403950	VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	Székesfehérvár	Belsőbárándi vadaskert	155.67				X	
401	403970	VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	Székesfehérvár	Táci vadaskert	404.70				X	
401	403970	VADEX Mezőf. Zrt.	Székesfehérvár	Soponyai (Csiripi) vaddisznóskert	436.00		X	X	X	
401	450610	Gyulaj Zrt. Németkér TK	Pincei Erdészet	Kistápéi vaddisznóskert	267.00				X	
402	350710	SEFAG Zrt. Szántód	Szántód	Tótokilapi vaddisznóskert	258.20				X	
402	350710	SEFAG Zrt. Szántód	Szántód	Kereki vaddisznóskert	211.50				X	
402	350730	Revír Vt.	Siófok	Kási vaddisznóskert	210.60				X	
403	454400	Gyulaj Zrt. Tamási	Tamási	Gyulaji dámrezervátum	7376.00		X		X	
404	354710	SEFAG Zrt. Nyugat Zselic	Kaposvár	Sásostói vaddisznóskert	299.20				X	
404	354720	SEFAG Zrt. Kelet Zselic	Kaposvár	Tótfalusi vaddisznóskert	186.90				X	
404	356450	Kaposvári Egyetem	Kaposvár	Bőszénfa vadászkert	805.81	X	X			X
404	356450	Kaposvári Egyetem	Kaposvár	Bőszénfa vaddisznóskert	399.00				X	
405	353310	SEFAG Zrt. Iharos	Iharos	Ciperesi vaddisznóskert	300.00				X	
405	353450	Kaszó Zrt.	Kaszó	Iharosi vaddisznóskert	250.00				X	
405	353460	Újmajori Vt.	Csurgó	Újmajori vaddisznóskert	322.20				X	
405	353510	SEFAG Zrt. Segesd	Böhönye	Lapodi dámoskert	128.60	X	X			X

A vadaskertek jegyzéke vadgazdálkodási tájegységenként és vadgazdálkodási egységenként a kertben engedélyezett vadfajok megadásával

VGTE	VGE kód	Jogosult neve	Telephely	Vadaskert elnevezése	Terület (ha)	Gím	Dám	Őz	Vaddisznó	Muflon
405	353510	SEFAG Zrt. Segesd	Böhönye	Csöpröndi vaddisznóskert	249.00				X	
406	500350	Királykút Vt.	Szászvár	Királykúti vegyesvadaskert	506.99	X	X	X	X	X
406	500411	Szentgyörgyvölgy Farm Kft.	Budapest	Gödrei vegyesvadas kert	762.40	X	X		X	X
406	501110	Mecseki Erdészeti Zrt.	Pécs	Sasréti vegyesvadas kert	800.00	X		X	X	X
406	501151	Mecsekerdő Zrt.	Pécs	Sasréti vaddisznóskert	400.00				X	
406	501570	Bükkösd Bikkmány	Bükkösd	Bükkösd	526.40	X	X	X	X	X
407	504910	Bólyi Mg. Termelő és Szolg. Zrt.	Bóly	Békáspusztai vaddisznóskert	301.34				X	
408	453410	Gyulaj Zrt. Pincehely TK	Nagyszékely	Nagyszékelyi vadaskert	701.20	X	X		X	
408	453710	Gyulaj Zrt. Hőgyészi FTK	Csurgó	Csurgói vaddisznóskert	716.00				X	
408	453710	Gyulaj Zrt. Hőgyészi FTK	Csibrák	Csibráki vaddisznóskert I.	387.00				X	
408	453710	Gyulaj Zrt. Hőgyészi FTK	Csibrák	Csibráki vaddisznóskert komplexum	747.10				X	
408	453710	Gyulaj Erdészeti és Vadászati Zrt.	Papd	Papdi vadaskert	228.78				X	
409	451210	Gemenci Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	Baja	Gemenci vadászterület	13298.10	X		X	X	
410	353121	Fauna Jagd Kft	Nagybajom	Háromházi vaddisznóskert	312.20				X	
410	356610	Dél Dunántúli Fauna Vt.	Nagybajom	Csikóta vaddisznóskert	216.00				X	
502	104750	Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt.	Győr	Gálici vaddisznóskert	300.00				X	
504	153650	Szombathelyi Erdészeti Zrt.	Szombathely	Gasztony-Csákánydoroszlói vaddisznóskert	524.90	X	X	X	X	
505	200510	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Bánokszentgyörgyi dámoskert	92.20		X			
505	200510	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Homokkomárom-Zsigárdi vaddisznóskert	205.70				X	
505	200610	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Kerkakutasi vaddisznóskert	237.50				X	
505	200610	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Hernyéki vaddisznóskert	329.00				X	
505	201250	Zalaerdő Zrt.	Nagykanizsa	Pölöskei vaddisznóskert	210.30				X	
506	203700	SEFAG Zrt.		Liszói vadaskert	624.85	X	X	X	X	
506	203700	Kanizsa Agrár Mezőgazdasági Zrt.	Nagykanizsa	Sági vadaskert	621.93	X	X	X	X	X
507	303150	Bakonyerdő Zrt.	Pápa	Sáskai vaddisznóskert	416.20				X	
507	303890	Koronás Szarvas Kft	Pétfürdő	Koronás Szarvas Kft	3891.40	X	X	X	X	X
508	301250	Marcal-Bitvaközi Vt.	Pápa	Dabronyi vaddisznóskert	248.10				X	
509	102050	Kisalföldi Erdőgazdaság	Győr	Sokorópátkai-Ravazdi vaddisznóskert	247.20				X	
509	105800	Bakonyi Erdészeti és Faipari Zrt.	Pápa	Gici vaddisznóskert	322.60				X	
510	250750	Feketevíz Vt.	Győr	Rédei vegyesvadas kert	522.10	X	X		X	
510	251850	Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt.	Tatabánya	Császári vadaskert	216.32	X	X		X	X
510	253550	Vértesi Erdészeti és Faipari Zrt.	Tatabánya	Dolinai vadaskert	366.00				X	
510	400310	VADEX Mezőf. Zrt.	Székesfehérvár	Fehérvárcsurgói vadas kert	1197.00	X		X	X	X
510	400310	VADEX Mezőf. Zrt.	Székesfehérvár	Tímári vegyesvadas kert	972.00	X	X	X	X	
510	400351	VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Zrt.	Székesfehérvár	Vadhányási vadaskert	510.00	X		X	X	
510	407050	Vál- Völgye Vt.	Felcsút	Vérti vegyesvadas kert	970.55	X	X	X	X	X
510	407050	Vál- Völgye Vt.	Felcsút	Ginzai vadaskert	291.16				X	X
511	403550	Tradicionális Vt.	Budapest	Lovasberényi vaddisznóskert	338.30				X	
511	404510	VADEX Mezőf. Zrt.	Vál	Váli vegyesvadas kert	653.00	X	X	X	X	X
512	252810	Pilisi Parkerdő Zrt.		Muflonkert (Bagolyhegyi vadaskert)	122.50					X
512	252810	Pilisi Parkerdő Zrt.		Történelmi kert	322.80	X	X	X	X	X
512	252810	Pilisi Parkerdő Zrt.		Rókási vaddisznóskert	300.80	X		X	X	X
512	571910	Pilisi Parkerdő Zrt.		Budakeszi-Páty vegyes nagyvadas fotó szafari és vadaskert	1745.00	X	X		X	X
512	571910	Pilisi Parkerdő Zrt.		Postaréti vadaskert					X	
512	571910	Pilisi Parkerdő Zrt.		Budapest-Budakeszi vegyes nagyvadas vadaskert	336.00	X	X	X	X	X

Az agrárminiszter

10/2018. (VII.3.) AM rendelete

a Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről

4. melléklet a 10/2018. (VII.3.) AM rendelethez

A vadgazdálkodási tájegység trófeabírálati irányelvei

Az elejtés szakszerűtlenségének minősítése során, a táblázatokban részletezett hibapont megítélése a megadott trófeajellegek együttes értékelésével kell végezni, a hibapont besorláshoz minden paraméternek teljesülnie kell!

I. A gímszarvas bikák szakszerűtlen elejtésének határértékei

A gímszarvas bikák szakszerűtlen elejtésének határértékei a 402. számú Külső-somogyi, 403. számú Kapos-tolnai, 404. számú Zselic-közép-somogyi, 405. számú Belső-Somogyi, 407. számú Dél-baranyai ártéri, 408. számú Tolnai hegyháti, 410. számú Dél-balatoni vadgazdálkodási tájegységekben					
Hibapont	**Felrakás** (bika kora év)	**Trófea tömeg legalább (kg)**	**Szárhossz legalább (cm)**	**Főág hossza legalább (cm)**	**Jellege**
1	**1.** (2.)	1,5	30	-	szabályos
	2. (3.)	3,0	60	15	szabályos, min. 10 cm-es ágakkal villás, vagy koronás
	3. (4.)	3,5	70	15	szabályos, min. 15 cm-es ágakkal villás, vagy koronás
	4.-5. (5.-6.)	5,0	85	25	szabályos, min. 3-as koronák, koronákban min. 2 db 10 cm-es ággal, esetleg egyik oldalon villával, villában min. 20 cm-es ágakkal
	6.-7. (7.-8.)	7,2	95	30	szabályos, minimum 3-as koronák, koronákban min. 3 db 15 cm-es ággal
	8.-9. (9.-10.)	9,0	100	30	szabályos, minimum 3-as koronák, koronákban min. 3 db 20 cm-es ággal
2	**1.** (2.)	2,0	45	-	szabályos, egyéb ág
	2. (3.)	3,5	65	15	szabályos, min. 15 cm-es ágakkal villás, vagy koronás
	3. (4.)	4,0	75	15	szabályos, min. 15 cm-es ágakkal villás, vagy koronás
	4.-5. (5.-6.)	5,5	90	25	szabályos, minimum 3-as koronák, koronákban min. 3 db 15 cm-es ággal
	6.-7. (7.-8.)	7,8	100	30	szabályos, minimum 3-as koronák, koronákban min. 3 db 15 cm-es ággal
	8.-9. (9.-10.)	10,0	105	35	szabályos, minimum 3-as koronák, koronákban min. 3 db 20 cm-es ággal
3	**1.** (2.)	2,5	50	-	szabályos, egyéb ág, vagy korona
	2. (3.)	4,0	70	15	szabályos, min. 15 cm-es ágakkal villás, vagy koronás
	3. (4.)	4,6	80	20	szabályos, min. 20 cm-es ágakkal villás, vagy koronás

A gímszarvas bikák szakszerűtlen elejtésének határértékei a 402. számú Külső-somogyi, 403. számú Kapos-tolnai, 404. számú Zselic-közép-somogyi, 405. számú Belső-Somogyi, 407. számú Dél-baranyai ártéri, 408. számú Tolnai hegyháti, 410. számú Dél-balatoni vadgazdálkodási tájegységekben					
Hibapont	**Felrakás** (bika kora év)	**Trófea tömeg legalább (kg)**	**Szárhossz legalább (cm)**	**Főág hossza legalább (cm)**	**Jellege**
	4.-5. (5.-6.)	6,0	95	30	szabályos, minimum 3-as koronák, koronákban min. 3 db 15 cm-es ággal
	6.-7. (7.-8.)	8,5	105	35	szabályos, minimum 3-as koronák, min. 15 cm-es koronaágakkal
	8.-9. (9.-10.)	10,5	110	40	szabályos, minimum 3-as koronák, koronákban min. 3 db 20 cm-es ággal

A Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeiben érett az a szarvasbika, amely elérte a 11. éves életkort, agancsa szabályos főágakkal (szemág, középág), és a minimum 3-as koronákban összesen legalább 5 db hosszú (15 cm-t meghaladó) ággal vagy kehelykoronával rendelkezik, az agancs tömege meghaladja a 8,50 kg-ot.

II. A dámszarvas bikák szakszerűtlen elejtésének határértékei

A dámszarvas bikák szakszerűtlen elejtésének határértékei a 402. számú Külső-somogyi, 403. számú Kapos-tolnai, 404. számú Zselic-közép-somogyi, 406. számú Mecseki, 407. számú Dél-baranyai ártéri, 408. számú Tolnai hegyháti, 410. számú Dél-balatoni vadgazdálkodási tájegységekben							
Hiba-pont	**Felrakás** (bika kora év)	**Szemág (jelleg, hossz)**	**Lapát hossz/szélesség (cm)**		**Tömeg / pont (kg) / IP**		**Lapát jellege**
1	**1.** (2.)	-	-	-	-		szabályos, min. 15 cm-es csapos
	2.- 3. (3.– 4.)	van	-	-	1,8		szabályos, elágazó, ellaposodó, pudvás
	4. – 5. (5.- 6.)	van	30	15	3		szabályos, zárt, csipkézett lapát
	6.- 8. (7.- 9.)	van	35	15	3,5		szabályos, zárt, jól csipkézett lapát
2	**1.** (2.)		-	-	-		szabályos, min. 20 cm-es csapos
	2.- 3. (3.– 4.)	van	-	-	2		szabályos, min. 30 cm-es szár, kanalas, elágazó, pudvás
	4. – 5. (5.- 6.)	20 cm	35	15	3,3		szabályos, zárt, egyenletesen csipkézett lapát
	6.- 8. (7.- 9.)	20 cm	40	20	4		szabályos, zárt, egyenletesen csipkézett lapát
3	**1.** (2.)		-	-	-		szabályos, min. 25 cm-es csapos
	2.- 3. (3.– 4.)	15 cm	-	-	2,2		szabályos, min. 45 cm-es szár, kanalas, elágazó, pudvás
	4. – 5. (5.- 6.)	20 cm	38	17	3,5		szabályos, zárt, egyenletesen csipkézett lapát
	6.- 8. (7.- 9.)	20 cm	40	23	4,5		szabályos, zárt, erősen csipkézett lapát

A Dél-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeiben érett az a legalább 10 éves dámbika, amelynek agancsa közel szimmetrikus, legalább 30 cm hosszú és 14 cm széles, zárt lapáttal rendelkezik, amelynek tömege eléri a 3 kg-ot.

III. Az őzbakok szakszerűtlen elejtésének határértékei

Az őzbakok szakszerűtlen elejtésének határértékei a 401. számú Mezőföldi, 402. számú Külső-somogyi, 403. számú Kapos-tolnai, 404. számú Zselic-közép-somogyi, 405. számú Belső-somogyi, 406. számú Mecseki, 407. számú Dél-baranyai ártéri, 408. számú Tolnai hegyháti, 409. számú Gemenci valamint a 410. számú Dél-balatoni vadgazdálkodási tájegységekben				
Hibapont	**Felrakás** (bak kora)	**Trófea tömeg legalább (g)**	**Ágak hossza legalább (cm)**	**Általános jelleg**
1	**1.** (1)	150		tömegre való kritérium nélkül, ha 15 cm-es nyársas, tompa ágvég vagy villás
	2. (2)	200	2	szabályos hatos
	3. (3)	270	3	szabályos hatos
	4. (4)	320	4	szabályos hatos
	5. (5)	360	5	szabályos hatos
2	**1.** (1)	200		tömegre való kritérium nélkül, ha 15 cm-es,villás, tompa ágvég
	2. (2)	270	2	szabályos hatos
	3. (3)	330	3	szabályos hatos
	4. (4)	380	4	szabályos hatos
	5. (5)	430	5	szabályos hatos
3	**1.** (1)	250		tömegre való kritérium nélkül, ha 15 cm-es hatos, tompa ágvég
	2. (2)	300	3	szabályos hatos
	3. (3)	380	4	szabályos hatos
	4. (4)	430	5	szabályos hatos
	5. (5)	480	5	szabályos hatos

Felhasznált adatok és szakirodalom forrásai

Ádámfi, T. (1976): Vadállománybecslés. MAVOSz füzetek. Magyar Vadászok Országos Szövetsége, Budapest

Bencze, L. (1966): Vadgazdálkodástan. Erdészeti technikusok tankönyve. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Bencze, L. (1972): Vadgazdálkodásunk természeti adottságai. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Bencze, L. (1979): A vadállomány fenntartásának lehetőségei. A vadászati ökológia alapjai. Akadémiai Kiadó, Budapest

Berdár, B. (szerk.) (1983): Az őz és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Beregi, A. (2011): Vadegészségtan. Jegyzet vadgazda mérnök szakos hallgatók részére. Vadvilág Megőrzési Intézet, Szent István Egyetem, Gödöllő

Bicsérdy, Gy., Egri, B., Sugár, L. és Sztojkov, V. (2000): Vadbetegségek. Sugár, L. (szerk.). Mezőgazda Kiadó, Budapest

Bod, L. (1994): A somogyi szarvas. Lipták Vadászati és Kereskedelmi Bt., Balatonfenyves, Kaposvár

Csányi, S. (2007): Vadbiológia. Mezőgazda Kiadó, Budapest

Csányi, S. és Heltai, M. (szerk.) (2010): Vadbiológiai olvasókönyv. Szemelvények a vadbiológia új eredményeiről a Vadvilág Megőrzési intézet munkatársainak ismeretterjesztő cikkei alapján. Mezőgazda Kiadó, Budapest

Csányi, S. és Majzinger, I. (2018): Az őz: ökológia és alkalmazkodó gazdálkodás. Szent István Egyetemi Kiadó, Gödöllő

Csányi, S. és Mátrai, K. (1988): Őzállományok ökológiája. A nemzetközi őzkutatások eredményei. Csányi, S. (szerk.). Állami Gazdaságok Országos Egyesülése, Vadgazdálkodási Bizottság, Budapest

Demeter, A. és Kovács, Gy. (1986): Állatpopulációk nagyságának és sűrűségének becslése. Bernát, G. (szerk.). Korunk tudománya. Akadémiai Kiadó, Budapest

Faragó, S. (1995): Mezei és vizi élőhelyfejlesztés. Erdészeti és Faipari Egyetem. Erdőmérnöki Kar. Vadgazda Mérnöki Szak, Sopron

Faragó, S. (szerk.) (2007): Magyar vadász enciklopédia. Totem Kiadó, Budapest

Faragó, S. (szerk.) (2012): A LAJTA Project. Egy tartamos mezei vad és ökoszisztéma vizsgálat 20 éve. Nyugat-magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron

Faragó, S., Dittrich, G., Faludiné Blickle, B., Gosztonyi, L., Jánoska, F., Kolics, L., Mohácsi, S. és Papp, S. (2013): Program a fogoly (*Perdix perdix*) védelmére Magyarországon. Magyar Apróvad Közlemények, 11: 167-202

Faragó, S. és Náhlik, A. (1997): A vadállomány szabályozása. Mezőgazda Kiadó, Budapest

Farkas, D. (2004): Nézd és lásd! Kézikönyv az őzről. Szekszárdi Nyomda Kft., Szekszárd

Feiszt, O. és Varga, E. (2016): A zalai gímszarvas. Zalai Gímszarvasért Alapítvány

Heltai, M. (2002): Emlős ragadozók magyarországi helyzete és elterjedése. PhD értekezés, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Szent István Egyetem, Gödöllő

Heltai, M. (2004): Élőhelyfejlesztés és -javítás. Egyetemi jegyzet. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

Heltai, M. (szerk.) (2010): Emlős ragadozók Magyarországon. Mezőgazda Kiadó, Budapest

Heltai, M. (2014): Élőhelyfejlesztés mezőgazdasági területeken. Jegyzet vadgazda mérnöki szakos

hallgatók részére. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

Heltai, M. (2018): Az aranysakál állományával való gazdálkodás problémái. Nimród Vadászújság, 106 (5): 12-13

Heltai, M. és Lanszki, J. (2015): Az aranysakálról röviden, de tényszerűen. Nimród Vadástújság, 103 (5): 16-17

Heltay, I. (1989): A róka ökológiája és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Heltay, I. és Kabai, P. (szerk.) (2006): Hivatásos vadászok kézikönyve. I-II. Országos Magyar Vadászkamara, Budapest

Kőhalmy, T. (1990): Vadgazdálkodás. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Kőhalmy, T. (1995): Vadbefogás, vadtelepítés. Erdészeti és Faipari Egyetem, Erdőmérnöki Kar, Sopron

Kőhalmy, T. (szerk.) (1995): Vadászati enciklopédia. Mezőgazda Kiadó, Budapest, (1. kiadás)

Kőhalmy, T. (1995): Erdei élőhelyfejlesztés. Erdészeti és Faipari Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Sopron

Kőhalmy, T., Mészáros, K. és Völgyi, L. (2002): A vad által és a vadban okozott károk, valamint a vadászati kár. Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron

Kovács, Gy. és Heltay, I. (1985): A mezeinyúl. Ökológia, gazdálkodás, vadászat. Hubertus Bt. és a Magyar Mezőgazdaság Kft. kiadványa, Budapest (2. kiadás)

Majzinger, I. és Csányi, S. (2017): Útmutató az adatokon alapuló mezei nyúl gazdálkodáshoz. Szent István Egyetemi Kiadó, Hódmezővásárhely — Gödöllő. 70pp.

Mátrai, G. (1980): A muflon és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Mátrai, G. (2004): Erdei élőhelyfejlesztés. Egyetemi jegyzet. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

Mátrai, G. (2004): Vadföld- és legelőgazdálkodás. Egyetemi jegyzet. Szent István Egyetem, Vadgazda Mérnöki Szak, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

Nagy, E. (1984): A fácán és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Náhlik, A. (szerk.) (2014): A vaddisznóállomány helyzete és a gazdálkodás perspektívái Magyarországon. NYME Kiadó, Sopron

Páll, E. (szerk.) (1985): A gímszarvas és vadászata. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Páll, E. (2001): A vaddisznó. Nimród Vadászakadémia. 8. kötet. Nimród Alapítvány, Budapest

Sárkány, P. és Vallus, P. (szerk.) (1971): A vadászat kézikönyve. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Szabolcs, J. (1975): A dámvad. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest (2., átdolgozott kiadás)

Szederjei, Á. (1963): A vad etetése, óvása, befogása. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Szederjei, Á. és Studinka, L. (1962): Nyúl, fogoly, fácán. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Szederjei, Á. (1959): Őz. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest

Szederjei, Á. (1965): Szarvas. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest (2. kiadás)

Szemethy, L. és Heltai, M. (2001): A csapdázás elmélete és gyakorlata. Vad-Ész Mérnökiroda Bt., Gödöllő

Szemethy, L. és Heltai, M. (2001): Ragadozógazdálkodási stratégia - a jövő lehetőségei. Magyar Apróvad Közlemények, 6: 59-78

Szunyoghy, J. (1963): A magyarországi szarvas. Kandidátusi értekezés, Természettudományi Múzeum, Budapest